

Міністерство освіти і науки України
Навчально-методичний центр професійно-технічної
освіти у Сумській області

«Шлях від ідеї до результату»

збірник

*матеріалів обласного фестивалю педагогічної творчості
25 травня 2023 року*

Суми, 2023

УДК 377.8.091.12.(477.52)(082)
Д 63

*Схвалено навчально-методичною радою
Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти
у Сумській області (протокол № 3 від 29.06.2023)*

«Шлях від ідеї до результату» : збірник матеріалів обласного фестивалю педагогічної творчості (м. Суми, 25 травня 2023 року) / за наук. ред. Н.Ю. Самойленко. Суми: Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Сумській області, 2023. 352 с.

Матеріали обласного фестивалю педагогічної творчості «Шлях від ідеї до результату», у яких розкрито актуальні питання і практичні поради щодо використання ІКТ у сучасному освітньому просторі, впровадження сучасних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників, національно-патріотичного виховання молоді в умовах сьогодення.

Роботи учасників присвячені основним тематичним векторам фестивалю:

📖 Коворкінг «Використання ІКТ у сучасному освітньому просторі» (презентація кращого педагогічного досвіду роботи викладачів загальноосвітньої підготовки);

📖 Воркшоп «Впровадження сучасних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників» (презентація кращих практик викладачів професійно-теоретичної підготовки, майстрів виробничого навчання);

📖 Нетворкінг «Національно-патріотичне виховання: нові реалії – нові можливості» (презентація кращого досвіду виховної роботи).

Видання рекомендовано для використання в роботі заступникам директорів, методистам, педагогічним працівникам, закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Статті подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела тощо.

© НМЦ ПТО у Сумській області, 2023

© Колектив авторів, 2023

**Міністерство освіти і науки України
Навчально-методичний центр професійно-технічної
освіти у Сумській області**

ПРОГРАМА

**«Шлях від ідеї до результату»
обласний фестиваль педагогічної творчості**

25 травня 2023 року

Організатор фестивалю: Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Сумській області

Формат проведення фестивалю: онлайн (платформа **Google Meet**)

Модератори заходу: Галина ДОКТОРОВИЧ, Валентина ЛАБУДЬКО, Ольга СМОЛЕНКО, Юлія ВИСОЦЬКА, Інна КОСАР, методисти Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Технічна підтримка заходу: Олександр КОРОТЕНКО, електронник Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Мета фестивалю: розвиток педагогічної та професійної майстерності педагогічних працівників, створення умов для їх професійного вдосконалення, активізація запровадження комп'ютерних ІТ-технологій в умовах дистанційного та змішаного навчання в освітньому процесі, визначення перспективних напрямків педагогічного пошуку, взаємозбагачення педагогів новими ідеями, творчим досвідом та інноваційними технологіями

Обласний фестиваль передбачає роботу за трьома векторами:

I вектор – Коворкінг «Використання ІКТ у сучасному освітньому просторі» (презентація кращого педагогічного досвіду роботи викладачів загальноосвітньої підготовки);

II вектор – Воркшоп «Впровадження сучасних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників» (презентація кращих практик викладачів професійно-теоретичної підготовки, майстрів виробничого навчання);

III вектор – Нетворкінг «Національно-патріотичне виховання: нові реалії – нові можливості» (презентація кращого досвіду виховної роботи).

Учасники заходу: педагогічні працівники, заступники директорів, методисти закладів професійної (професійно-технічної) освіти області

ПЛАН РОБОТИ ОБЛАСНОГО ФЕСТИВАЛЮ

№ з/ п	Назва заходу	Час проведення, лінк на підключення онлайн
25 травня 2023 року		
1	Онлайн-реєстрація учасників заходу	11.30-12.00 https://meet.google.com/xyv-jkzz-xkd
2	Відкриття обласного фестивалю. Мотиваційні промови	12.00-12.15 https://meet.google.com/xyv-jkzz-xkd
3	Коворкінг «Використання ІКТ у сучасному освітньому просторі» (презентація кращого педагогічного досвіду роботи викладачів загальноосвітньої підготовки)	12.15-15.00 https://meet.google.com/ujb-kxtg-dxx
4	Воркшоп «Впровадження сучасних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників» (презентація кращих практик викладачів професійно-теоретичної підготовки, майстрів виробничого навчання)	12.15-15.00 meet.google.com/pjh-ohxm-xyr
5	Нетворкінг «Національно-патріотичне виховання: нові реалії – нові можливості» (презентація кращого досвіду виховної роботи)	12.15-15.00 https://meet.google.com/xyv-jkzz-xkd

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ ОБЛАСНОГО ФЕСТИВАЛЮ

№ з/п	Назва заходу	Час проведення
1	Мотиваційні промови	до 5 хвилин
2	Виступи учасників	до 15 хвилин
3	Повідомлення, репліки	до 5 хвилин

ПОРЯДОК РОБОТИ МЕТОДИЧНОГО ФЕСТИВАЛЮ

25 травня 2023 року

Мотиваційні промови та вітальні слова

Самойленко Наталія Юріївна, директор Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області, кандидат педагогічних наук

Докторович Галина Іванівна, методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Коворкінг

«Використання ІКТ у сучасному освітньому просторі»

Модератори коворкінгу:

Валентина ЛАБУДЬКО,
Ольга СМОЛЕНКО,
методисти НМЦ ПТО
у Сумській області

Лінк на підключення:

<https://meet.google.com/ujb-kxtg-dxx>

Формула «4К» в дії: формування навичок XXI століття в майбутніх кваліфікованих робітників засобами інформаційно-комунікаційних технологій на уроках хімії

Скрипченко Ірина Михайлівна, викладач державного навчального закладу «Сумський хіміко-технологічний центр ПТО»

Технологія використання віртуальної дошки PADLET в освітньому процесі

Курило Наталія Григорівна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Сумський центр ПТО»

Використання ІКТ у сучасному освітньому просторі на уроках іноземної мови

Гончаренко Леся Іванівна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Сумський центр ПТО»

Використання ІКТ під час дистанційного навчання на різних етапах уроку фізики

Приходько Олена Іванівна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Свеський професійний аграрний ліцей»

Використання ІКТ у сучасному освітньому просторі

Телегуз Олексій Володимирович, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Конотопське вище професійне училище»

Використання сучасних освітніх ресурсів для підвищення рівня цифрової компетентності викладача загальноосвітньої підготовки

Кравченко Тетяна Володимирівна, викладач державного навчального закладу «Білопільське вище професійне училище»

Сучасні підходи до застосування мультимедійних засобів навчання на уроках іноземної мови

Косенко Олександра Петрівна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну»

Використання карт пам'яті для запам'ятовування матеріалу

Соболева Ірина Федорівна, викладач державного навчального закладу «Охтирський центр професійно-технічної освіти»

Онлайн-ресурс Genially як віртуальний помічник викладача при створенні інтерактивного контенту для уроків фізики

Харченко Олена Григорівна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Путівльський професійний ліцей»

Створення відеоконтенту програмових хімічних дослідів в умовах змішаного навчання

Трофименко Яна Віталіївна, викладач державного навчального закладу «Сумське вище професійне училище будівництва та автотранспорту»

Інтерактивний плакат як засіб розвитку творчого потенціалу та формування ключових компетентностей здобувачів освіти

Мельник Людмила Миколаївна, викладач державного навчального закладу «Сумський центр професійно-технічної освіти харчових технологій, торгівлі та ресторанного сервісу»

Використання комп'ютерного тестування для якісного моніторингу знань здобувачів освіти

Рожкова Олена Володимирівна, викладач державного навчального закладу «Шосткинський центр професійно-технічної освіти»

Розвиток комунікативної компетентності здобувачів освіти через використання ІКТ на уроках української мови та літератури

Скляр Алла Анатоліївна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Роменське вище професійне училище»

Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій навчання на уроках української мови та літератури. Створення контенту здобувачами освіти

Московченко Оксана Миколаївна, викладач державного навчального закладу «Глухівське вище професійне училище»

Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках історії

Назарчук Олександр Анатолійович, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Кролевецьке вище професійне училище»

Сучасний урок математики з використанням ІКТ

Стоцька Мирослава Миколаївна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Реутинський професійний аграрний ліцей»

Розвиток soft skills на уроках інформатики

Бородіна Олена Миколаївна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Конотопський професійний аграрний ліцей»

Використання інноваційних технологій навчання на уроках української мови та літератури як засіб розвитку творчо обдарованої особистості

Курило Анна Олексіївна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Лебединське вище професійне училище лісового господарства»

Розвиток математичних здібностей учнів за допомогою ІКТ

Кібець Людмила Анатоліївна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Глинський професійний аграрний ліцей»

Урізноманітнення дистанційного навчання за допомогою ІКТ на уроках фізики і астрономії

Литвяк Світлана Валеріївна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Зноб-Новгородський професійний аграрний ліцей»

Сучасні сервіси освітньої взаємодії онлайн – навчання, контроль, результативність

Статива Анатолій Іванович, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Синівський професійний аграрний ліцей»

Створення ситуації вибору за допомогою сервісу Genial.ly

Гоженко Людмила Петрівна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Недригайлівське вище професійне училище»

Воркшоп «Впровадження сучасних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників»

Модератори воркшопу:
Юлія ВИСОЦЬКА,
Інна КОСАР,
методисти НМЦ ПТО
у Сумській області

Лінк на підключення:
meet.google.com/pjh-ohxm-xyp

Упровадження STEM-проектів у професійну підготовку кваліфікованих робітників

Каркачов Валерій Тихонович, майстер виробничого навчання державного навчального закладу «Сумський хіміко-технологічний центр професійно-технічної освіти»

Впровадження сучасних технологій у професійну підготовку кваліфікованих робітників

Лисенко Алла Олександрівна, майстер виробничого навчання державного професійно-технічного навчального закладу «Сумський центр професійно-технічної освіти»

Використання інноваційних технологій навчання у процесі вивчення предметів сільськогосподарського напрямку

Шановалова Оксана Вікторівна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Свеський професійний аграрний ліцей»

Інтерактивні симуляції в системі засобів формування експериментальних умінь здобувачів освіти

Седлецька Людмила Василівна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Конотопське вище професійне училище»

Створення цифрового контенту для самостійної роботи здобувачів освіти

Ілліна Оксана Миколаївна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну»

Впровадження сучасних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників

Лебедь Наталія Дмитрівна, викладач державного навчального закладу «Охтирський центр професійно-технічної освіти»

Використання Google Форм на уроках професійно-теоретичної підготовки для контролю знань учнів

Лелюшкін Олександр Леонідович, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Путивльський професійний ліцей»

Використання регіонального компоненту при підготовці кваліфікованих робітників за професією «Муляр»

Заставська Тетяна Дмитрівна, викладач, Голодний Віктор Іванович, майстер виробничого навчання державного навчального закладу «Сумське вище професійне училище будівництва та автотранспорту»

Бриколаж як інструмент ефективної форми ПДКА за професією «Кухар»

Тверезовська Ольга Миколаївна, викладач державного навчального закладу «Сумський центр професійно-технічної освіти харчових технологій, торгівлі та ресторанного сервісу»

Ефективний урок виробничого навчання за дистанційною формою через упровадження в освітній процес ІКТ»

Савченко Наталія Іванівна, майстер виробничого навчання державного навчального закладу «Сумський центр професійно-технічної освіти харчових технологій, торгівлі та ресторанного сервісу»

Впровадження сучасних освітніх технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників за професією «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення»

Капирсака Ольга Сергіївна, майстер виробничого навчання державного навчального закладу «Шосткинський центр професійно-технічної освіти»

Монтаж обладнання автономної сонячної електричної станції

Тищенко Олексій Володимирович, викладач державного навчального закладу «Шосткинський центр професійно-технічної освіти»

Упровадження електронного навчально-методичного комплексу з професії «Монтажник санітарно-технічних систем і устаткування»

Берко Роман Сергійович, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Роменське вище професійне училище»

Кулінарна педагогіка: самовдосконалення та передача досвіду через кулінарні майстер-класи

Гридякіна Ольга Володимирівна, майстер виробничого навчання державного навчального закладу «Глухівське вище професійне училище»

Практичний досвід впровадження проєктних технологій в позакласній діяльності з професії «Кухар» під час дистанційного навчання

Лукаш Оксана Михайлівна, майстер виробничого навчання державного навчального закладу «Глухівське вище професійне училище»

Навчально-практичний центр, як осередок забезпечення якості надання освітніх послуг»

Черняк Григорій Юрійович, майстер виробничого навчання державного навчального закладу «Сумське міжрегіональне вище професійне училище»

Візуалізація навчального матеріалу на уроках креслення під час дистанційного навчання

Деркачова Олена Юрївна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Шосткинське вище професійне училище»

Розвиток підприємницьких здібностей у здобувачів освіти закладів професійної (професійно-технічної) освіти

Осипенко Оксана Петрівна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Шосткинське вище професійне училище»

Використання квест-технології в освітньому процесі

Коршок Тетяна Василівна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Кролевецьке вище професійне училище»

Формування економічної компетентності у майбутніх працівників сфери послуг на прикладі педагогічної технології «Створення ситуації успіху»

Зінчук Наталія Іванівна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Сумський центр ПТО з дизайну та сфери послуг»

Використання освітньої мережі Інтернет для покращеної якості підготовки водіїв автотранспортних засобів

Костирко Віталій Миколайович, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Реутинський професійний аграрний ліцей»

Впровадження сучасних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників

Раковець Іван Іванович, майстер виробничого навчання державного професійно-технічного навчального закладу «Конотопський професійний аграрний ліцей»

Впровадження сучасних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників

Таран В'ячеслав Володимирович, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Лебединське вище професійне училище лісового господарства»

Використання інформаційно-комунікаційних технологій при підготовці водіїв автотранспортних засобів

Кривонос Валерій Володимирович, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Глинський професійний аграрний ліцей»

Розвиток творчої активності здобувачів освіти шляхом оволодіння ними ІКТ у професійній підготовці кваліфікованих робітників

Смоляр Олена Петрівна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Зноб-Новгородський професійний аграрний ліцей»

Організація самостійної пізнавальної діяльності учнів закладу професійної (професійно-технічної) освіти під час змішаного навчання

Молошній Руслан Миколайович, майстер виробничого навчання державного професійно-технічного навчального закладу «Синівський професійний аграрний ліцей»

Використання методу проєктів у професійно-теоретичній підготовці кваліфікованих робітників

Алексєєва Любов Федорівна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Недригайлівське вище професійне училище»

Нетворкінг «Національно-патріотичне виховання: нові реалії – нові можливості»

Модератор нетворкінгу:

Галина ДОКТОРОВИЧ,
методист НМЦ ПТО
у Сумській області

Лінк на підключення:

<https://meet.google.com/xyv-jkzz-xkd>

Волонтерство як форма реалізації концепції національно-патріотичного виховання

Макотренко Ніна Павлівна, заступник директора з навчально-виховної роботи, Мороз Інна Олександрівна, соціальний педагог державного навчального закладу «Сумський хіміко-технологічний центр ПТО»

Національно-патріотичне виховання: нові реалії – нові можливості

Ніколенко Владислав Вікторович, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Сумський центр ПТО»

Національно-патріотичне виховання: формат не має значення

Шкаранута Людмила Віталіївна, керівник гурткової роботи державного професійно-технічного навчального закладу «Свеський професійний аграрний ліцей»

Національно-патріотичне виховання: нові реалії – нові можливості

Макарчук Тетяна Миколаївна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Котопське вище професійне училище»

Патріотичне виховання сучасної молоді як цілеспрямований процес становлення та розвитку особистості

Кравченко Алла Миколаївна, бібліотекар, Кирноз Тетяна Вікторівна, вихователь гуртожитку державного професійно-технічного навчального закладу «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну»

Національно-патріотичне виховання: нові реалії – нові можливості

Кобилко Надія Олександрівна, викладач державного навчального закладу «Охтирський центр професійно-технічної освіти» смт. В Писарівка

Національно-патріотичне виховання учнівської молоді у контексті сучасних викликів

Антикова Ірина Сергіївна, заступник директора з навчально-виховної роботи державного професійно-технічного навчального закладу «Путівльський професійний ліцей»

Історії ж бо пишуть на столі. Ми ж пишем кров'ю на своїй землі

Одеська Алла Іванівна, Мовчан Ніна Іванівна, Денисенко Юрій Вікторович, викладачі державного навчального закладу «Сумський центр професійно-технічної освіти харчових технологій, торгівлі та ресторанного сервісу»

Виховання національної свідомості учнівської молоді у Державному навчальному закладі «Шосткинський центр професійно-технічної освіти

Афанасьєва Олена Сергіївна, заступник директора з навчально-виховної роботи державного навчального закладу «Шосткинський центр професійно-технічної освіти»

Нові часи – нові події, нові герої

Король Альона Миколаївна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Роменське вище професійне училище»

Комплексний підхід до здійснення національно-патріотичного виховання молодого покоління

Філіпович Володимир Вікторович, викладач державного навчального закладу «Глухівське вище професійне училище»

Національно-патріотичне виховання у контексті викликів суспільства

Цирулік Оксана Сергіївна, викладач державного навчального закладу «Сумське міжрегіональне вище професійне училище»

Волонтерський рух у закладі професійної (професійно-технічної) освіти - важлива складова національно-патріотичного виховання молоді

Останчук Світлана Миколаївна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Шосткинське вище професійне училище»

Україна – це ми! Шануємо традиції

Красношанка Аліна Анатоліївна, вихователь державного професійно-технічного навчального закладу «Кролевецьке вище професійне училище»

Роль фізичної культури і спорту у національно-патріотичному вихованні молоді

Шановалов Костянтин Володимирович, керівник фізичного виховання державного професійно-технічного навчального закладу «Сумський центр ПТО з дизайну та сфери послуг»

Національно-патріотичне виховання: нові реалії – нові можливості

Маленко Катерина Миколаївна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Конотопський професійний аграрний ліцей»

Національно-патріотичне виховання: нові реалії – нові можливості

Дудник Тетяна Іванівна, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Лебединське вище професійне училище лісового господарства»

Вплив виховних заходів на формування патріотизму у здобувачів освіти

Нудьга Валентина Іванівна, вихователь державного професійно-технічного навчального закладу «Глинський професійний аграрний ліцей»

Національно-патріотичне виховання молоді в умовах сьогодення

Глуценко Христина Олександрівна, заступник директора з навчально-виховної роботи державного професійно-технічного навчального закладу «Зноб-Новгородський професійний аграрний ліцей»

Допомагаємо. Підтримуємо. Перемагаємо (із досвіду діяльності волонтерського загону ДПТНЗ «Синівський ПАЛ

Ващенко Людмила Миколаївна, вихователь державного професійно-технічного навчального закладу «Синівський професійний аграрний ліцей»

Національно-патріотичне виховання молоді в умовах сьогодення

Остапчук Олександр Вікторович, викладач державного професійно-технічного навчального закладу «Недригайлівське вище професійне училище»

Коворкінг «Використання ІКТ у сучасному освітньому просторі»

Ірина СКРИПЧЕНКО,
*викладач ДНЗ «Сумський
хіміко-технологічний центр ПТО»*

ФОРМУЛА «4К» В ДІЇ: ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ХХІ СТОЛІТТЯ В МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ЗАСОБАМИ ІКТ НА УРОКАХ ХІМІЇ

*Хто нічого не розуміє, крім
хімії, той і її розуміє
недостатньо*
Георг Крістоф Ліхтенберг

Сьогодні висуває нові вимоги до підготовки кваліфікованого робітника, який живе в умовах постійних змін новітніх технологій та високої конкуренції на ринку праці. А щоб досягти успіху в будь-якій галузі чи науці, ефективно виконувати свої професійні завдання та володіти навичками ХХІ століття, майбутній робітник повинен уміти поєднувати знання, навички та вміння. Досягти гармонійного взаємозв'язку цих елементів допомагає формула «4К». З метою підготовки підростаючого покоління до життя активно впроваджую формулу «4К» на уроках хімії для формування ключових компетентностей успішної особистості ХХІ століття. Формула «4К» – це структуровані навички та якості, які базуються на знаннях і їх розглядають як дію, доведену внаслідок багаторазових вправ до досконалості виконання. Це розвиток 4-х компетенцій, необхідних особистості в майбутньому: критичне мислення, комунікація, креативність та координація з іншими [2].

Хімія – наука майбутнього, тому викладач повинен донести до свідомості учнів значимість цього предмета. Вони повинні знати, яку воду п'ють, яким повітрям дихають, які хімічні процеси відбуваються і будуть відбуватися в їх подальшій професійній діяльності. Тому доволі часто потрібно знаходити

баланс між теорією, практикою та перевіркою знань здобувачів освіти. Щоб урок був цікавий, використовую різні форми та методи навчання. На сьогодні є величезна кількість різноманітних платформ і сайтів, що допомагають створювати та проводити уроки як онлайн, так і офлайн. Але першочергово треба визначитися з контентом та формою відповідності до теми, аби урок пройшов якісно і продуктивно. Щоб підвищити цікавість до вивчення хімії, залучити всю групу до роботи на уроці та раціонально використовувати час, розроблено інтерактивні вправи та завдання, робочі аркуші з лабораторними дослідженнями.

За умов сучасного навчання викладання хімії здійснюю за допомогою як індивідуального навчання, так і групових методів і форм. Готуючи завдання з хімії, активно використовую робочі аркуші учня з хімії, які є орієнтовною програмою дій здобувачів освіти на кожному уроці.

Одним із таких додатків є онлайн-інструмент графічного зображення Canva, який завжди в нагоді на уроках хімії. Це один із інструментів, який відкриває перед викладачем неосяжний простір шаблонів для створення цікавих не тільки уроків, а й інтерактивних вправ та завдань. А для учнів – це високий рівень застосування інформаційних ресурсів, візуалізація навчального матеріалу, пізнавальна самостійність, що розвиває критичне мислення та креативність.

Інтерактивні робочі аркуші – це кращий спосіб поєднувати навчальний контент. Викладач на власний розсуд може на ньому розмістити навчальний матеріал і різного типу завдання для здобувачів освіти. Наприклад, це може бути відео, зображення, текст, на основі яких здобувачі освіти відповідають на запитання і виконують завдання. Можна вставляти зображення та робити їх інтерактивними, додаючи на них мітки з текстом, гіперпосиланнями, запитаннями, таблицями, вікнами для введення тексту. Запитання можуть бути текстовими або у вигляді аудіофайлів. У багатьох завданнях можна додати посилання на тестування автоматичної перевірки.

Робочі аркуші у форматі Word – це визначення ключових понять, які необхідно засвоїти на уроці, містять таблиці, малюнки та завдання. Такий вид роботи на уроці дає змогу впродовж вивчення програмного матеріалу організувати пізнавальну і творчу діяльність учнів, виділити головні блоки, відшліфувати вивчення окремих компонентів теми, установити логічні зв'язки, зробити висновки, а також розвивати пошуково-дослідницьку діяльність та вміння представляти отримані результати. Використовую їх у форматі «копія кожному», що надає змогу кожному змогу індивідуально працювати на робочому аркуші. У свою чергу такий вид роботи дає змогу сформувати в учнів комунікативні навички самостійної діяльності та креативність.

Якщо говорити про більш розповсюджені та цікаві сайти і платформи, то однією із таких є LearningApps. Цей додаток дозволяє в ігровій формі перевірити та закріпити здобуті знання, таким чином розвивати пізнавальний інтерес, логічне мислення та зацікавленість предметом. Згенерувавши посилання на виконання вправи у вигляді QR-коду дає можливість помістити велике посилання в картинку, а для учнів – розвиток дослідницько-пошукової роботи.

Дошка Jamboard – ще один інструментарій від Google, який покликаний допомогти без проблем передати власні ідеї, працювати та допрацьовувати цікаві креативні рішення спільними зусиллями. Використовувати його можна на будь-якому гаджеті з необмеженою кількістю учасників. Цей додаток розвиває критичне мислення, а також дає змогу розв'язувати, придумувати та уміти застосовувати свої знання для вирішення завдань [4].

Як відомо, хімія – наука експериментальна, і без лабораторних дослідів та «живого матеріалу» вивчення предмета буде нецікавим і незрозумілим для сприйняття. Для успішного засвоєння учнями хімічних знань та кращого розуміння ними їх практичного значення необхідно, щоб здобувачі освіти не лише засвоювали фактичні дані, а й уміли використовувати свої знання на практиці. Якнайкраще вирішенню цього завдання допомагають лабораторні досліді, демонстрації та практичні роботи, під час яких учні можуть за

допомогою дослідів на основі набутих знань вивчати і перевіряти теоретичний матеріал, практично застосовувати набуті знання. Практична частина хімії підвищує пізнавальну і творчу активність здобувачів освіти. Це сприяє зацікавленості учнів, а викладачу дозволяє виявити і розвинути критичне мислення, креативність та особистісні якості учнів, перевірити уміння діяти в невідомих та нестандартних ситуаціях.

Що стосується домашніх завдань, то їх урізноманітнюю, рекомендую учням не просто *«опрацюй параграф підручника, дай відповідь на запитання»*, а теоретичний матеріал або ілюстративне чи графічне зображення – лінк на зображення для пояснення певного явища чи процесу. Використання ілюстрацій створює передумови для підвищення якості та результативності навчання. Візуалізація є потужним дидактичним інструментом, який зараз має назву «едьютеймент» (формат, який поєднує освіту (education) та розваги (entertainment)) – навчання як розвага. Візуальне мислення – це специфічна діяльність розуму для осмислення інформації, коли візуальні образи діють як тригери, полегшуючи відтворення інформації. Бо інформація цінна не тільки тоді, коли вона прийнята і засвоєна, а й тоді, коли здобувач освіти може її відтворити та використати в навчальній діяльності. У своїй роботі намагаюся використовувати цікаві ілюстрації, які мають відношення як до вивченого матеріалу, так і певним чином можуть бути пов'язані з майбутньою професією.

Одним із таких засобів розвитку критичного мислення є метод кроссенс – метод логічного та креативного мислення, що складається з 9-ти пов'язаних між собою картинок та розвиває логічне і творче мислення на уроках хімії. Саме цей метод комплексно розвиває в здобувачів освіти креативність, критичне мислення, координацію з іншими та комунікацію, що відповідають формулі «4К». Як показує практика, учні полюбляють цей метод, оскільки його розв'язок дає гарантовані результати, полегшує процес навчання, робить його більш цікавим і доступним та розвиває можливість самовираження. Використовувати цей метод можна на будь-якому етапі уроку: від актуалізації опорних знань до узагальнення вивченого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Букач А.В. Сервіси Google в дистанційному навчанні, газета «Інформатика». ШС, 2015, №7(703) З досвіду роботи
2. Ведишева А. Концепція 4К або як виховати успішну дитину? 10.12.2021, Режим доступу до ресурсу: <https://taslife.com.ua/blog/konczepczyia-4k-abo-yak-vyhovaty-uspishnu-dytynu>
3. Задорожний К.М. Сучасні методики викладання хімії в школі [Текст] / К.М. Задорожний. – Х.: Видавнича група «Основа», 2009. – 127 с.– (Бібліотека журналу «Хімія». Вип. 12).
4. Методичні рекомендації. Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>
5. Концепція Нової української школи. Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
6. Паламарчук Н.В. Двопівкульний підхід до навчання дітей на уроках біології та природознавства. Біологія, 2017. № 13-14.

Наталія КУРИЛО,
 викладач ДПТНЗ «Сумський
 центр професійно-технічної
 освіти»

ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ ДОШКИ PADLET В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Анотація. У статті надано теоретичне обґрунтування використання інтерактивних засобів як провідних у сучасному освітньому просторі. Висвітлено основні положення про використання засобів ІКТ на заняттях та в позаурочний час.

Стаття знайомить із засобами та технологіями використання інформаційних технологій у процесі вивчення української мови та літератури, зарубіжної літератури.

Практична значимість досвіду полягає в тому, що використання інформаційних ресурсів підвищує пізнавальну активність учнів, розширює можливості інтелектуальних здобувачів освіти.

Ключові слова: інтерактивна дошка; інноваційні технології, вебсервіс методи і підходи, інтернет комунікація.

Мета роботи: описати можливості використання інтерактивної Padlet дошки викладачами на заняттях для викладу здобувачам освіти нового матеріалу.

Сьогодні застосування інтерактивних засобів навчання увійшло в освітній процес сучасних закладів освіти. Одним із таких інструментів навчання є віртуальна інтерактивна дошка (онлайн-дошка, електронна дошка, стіна, whiteboard-проект), за допомогою якої можна підсилити зацікавленість й активність здобувачів освіти, поліпшити ефективність роботи на заняттях, організувати спільну діяльність усіх учасників освітнього процесу.

Інтерактивні онлайн дошки або стіни з'явилися у 2006–2007 рр. і на сьогодні продовжують набувати популярності серед педагогів. Ці веб сервіси надають можливість візуалізувати навчальний матеріал і репрезентувати його більш привабливо та зрозуміло, що допоможе викладачу цікаво провести заняття, а здобувачам освіти – краще засвоїти новий навчальний матеріал, адже ці інструменти дозволяють об'єднувати текст, зображення, відео та аудіо в інтерактивний формат. Також їх можна використовувати як інструмент для організації кооперативної спільної діяльності здобувачів освіти не тільки на занятті, а і в поза навчальний час.

Зважаючи на **актуальність** постає питання у необхідності розгляду однієї з таких віртуальних дошок. Тому, ця стаття має на меті розглянути можливості віртуальної дошки Padlet для організації навчальної діяльності.

Віртуальна інтерактивна дошка (електронна дошка, стіна, онлайн-дошка, whiteboard-проект) – це мережевий інструмент, призначений для поєднання зображень, документів, відеотааудіо в інтерактивний формат.

На сьогодні у мережі Інтернет для створення онлайн дошок існують такі ресурси: **Glogste**(<http://edu.glogster.com/>), **Dabbleboard**(<http://dabbleboard.com/>), **WikiWall**(<http://wikiwall.ru/>), **Twiddla**(<http://www.twiddla.com/>), **Scribblar**(<http://www.scribblar.com/>), **Padlet**(<http://ru.padlet.com/>).

Люди кожного дня використовують Інтернет для придбання споживчих товарів та читання свіжих новин. І найчастіше цього рівня взаємодії цілком достатньо. Але Мережа, яка заснована на передачі тільки текстової інформації, не забезпечує належної взаємодії програм, особливо при пересиланні великого обсягу інформації. Тому потрібен більш дієвий спосіб кооперації додатків для поліпшення ефективності навчання і організації спільної роботи людей. І таким засобом є вебсервіси. Передаючи великий обсяг даних більш ефективно ніж раніше, вони забезпечують зв'язок між додатками, які виконуються в будь-яких точках земної кулі. У результаті між викладачем і здобувачами освіти встановлюється швидкий, зручний і продуктивний зв'язок, навіть якщо вони не перебувають в одній аудиторії.

Вебсервіс (англ. Webservice) – програмна система, яка ідентифікується вебадресою зі стандартизованими інтерфейсами. Вебслужби можуть взаємодіяти одна з одною і зі сторонніми додатками за допомогою повідомлень, заснованих на певних протоколах. У побуті вебсервісами називають послуги, що надаються в Інтернеті[1]. **Padlet** – це зручний та простий у використанні вебсервіс для зберігання, організації та спільної роботи з різним контентом (документи, матеріали). Ця віртуальна дошка безмежна у кількості створюваних сторінок, а також підтримує кирилицю. У закладах освіти цей вебсервіс буде зручним інструментом при організації колективної діяльності[2].

Так як Padlet – безкоштовний сервіс, користуватися ним може будь-хто охочий. До того ж, існують певні преміальні плани для закладів освіти, індивідуальні та для бізнесу. Користуватись цим сервісом легко, а його

можливостей для застосування в навчанні більш ніж достатньо. Для створення віртуальної дошки перш за все потрібно перейти за посиланням www.padlet.com/ і зареєструватися або увійти за допомогою існуючого акаунту в Facebook або Google+. Після входу в акаунт з'явиться особиста сторінка. Там можна змінювати налаштування облікового запису, переглядати створені дошки, певну статистику, а також безпосередньо перейти до створення віртуальної дошки, натиснувши кнопку «Створити PadLet».

При створенні віртуальної дошки потрібно дати їй назву, а також (за бажанням) додати опис. Фон можна вибрати із запропонованих або завантажити власний. У налаштуваннях можна встановити доступ до створеної дошки, він може бути як публічним, так і приватним. На онлайн-дошку можна прикріплювати файли, фото, замітки, створюючи певні публікації власноруч, також у будь-який момент є можливість модифікувати її, а саме змінити фон, назву та ін.

Розглянемо можливості її використання в освітньому процесі:

1. Знайомство на початку року. Ви можете створити дошку, що розповідає про Вас, а також попросити здобувачів освіти скласти власні дошки, на які вони можуть додати будь-яку інформацію про себе. У кінці року можна виконати інше завдання: подивитися, що змінилося за минулий рік, і розповісти про зміни.
2. Для проведення опитування після вивчення тієї чи іншої теми. Ви можете не тільки побачити відповіді здобувачів освіти Padlet, але і прокоментувати їх, додавши текст, посилання або мультимедійний файл. Таку дошку зручно використовувати в подальшому для повторення матеріалу.
3. Повторення вивченого на попередньому уроці. Для цього потрібно помістити всі необхідні матеріали на дошку і попросити здобувачів освіти швидко переглянути їх і задавати питання теми, на випадок, якщо у них виникне необхідність щось уточнити.
4. Конспектування. Коли здобувачі освіти слухають лекцію або доповідь, попросіть їх спільно додавати на дошку основні ідеї або питання, що виникли в

ході заняття.

5. Padlet можна використовувати як список додаткових матеріалів потій чи іншій темі. Створіть дошку з посиланнями на статті, фотографії та навчальні відео і поділіться посиланням. Така дошка буде цікава і тим, хто хоче глибше вивчити тему, і тим, хто пропустив заняття.
6. При розповіді певної теми, інформації тощо. Для цього можна попросити здобувачів освіти передбачити, що трапиться далі, або висловити свої здогадки з приводу певного питання. Вони можуть помістити всі свої ідеї на дошку.
7. Проведення зборів зі здобувачами або викладачами. Попросіть їх додавати на одну дошку все ідеї і питання, обговоріть їх в кінці зустрічі.
8. Планування заходів. Наприклад, якщо Ви плануєте екскурсію, то можете помістити на дошку всю необхідну інформацію: місце, маршрут, час виїзду, вартість, список необхідних з собою речей, і так далі.
9. Padlet зручно використовувати як систему зберігання документів, завантаживши на дошку матеріали, які будуть доступні для скачування в будь-який час.
10. Можна використовувати дошку для спільного збору матеріалів з тієї чи іншої теми. Здобувачі освіти при цьому можуть працювати як усією групою, так і в малих групах. Усі ресурси будуть зібрані в одному місці, і ніколи не загубляться.
11. Віртуальна дошка також може використовуватись як дошка повідомлень для групи, де Ви можете розміщувати оголошення та важливу інформацію.

Переваги веб-сервісу Padlet:

- простий і інтуїтивно зрозумілий;
- гнучкий – можна додати будь-який тип файлу, організувати все так, як Ви хочете і зробити віртуальну дошку як загальною так і приватною;
- портативний – доступні IOS, Android і Kindle додатки;
- приватний і безпечний – можна зробити Padlet видимим тільки для обраної групи людей.

Недоліки Padlet:

- якщо Ви створюєте дошку без реєстрації, то її редагування можливе лише протягом 24 годин;
- бізнес-версія платна;
- відсутня робота з електронною поштою.

Отже, використання інтерактивних засобів навчання у освітньому процесі, а саме віртуальних дошок (зокрема Padlet) сприяє ефективному відбору інформаційного матеріалу та розширенню ілюстративної бази занять, що впливає на посилення зацікавленості в здобувачів освіти. Тому, віртуальну дошку Padlet можна раціонально і продуктивно використовувати у закладах освіти для підвищення інтересу здобувачів освіти до навчання, внаслідок чого зросте результативність їх праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Веб-сервіси як засіб інтеграції програм [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.4stud.info/networking/web-services.html>.
2. Padlet: цифрова стіна з вашими документами та мультимедійними файлами [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://lifehacker.ru/2013/07/29/padlet-cifrovaya-stena-s-vashimi-dokumentami-i-multimedijnymi-fajlami/>.

Леся ГОНЧАРЕНКО,
викладач ДПТНЗ «Сумський
центр професійно-технічної
освіти»

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Анотація. У статті проаналізовано особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі як потребу для створення і використання більш якісних і результативних методик контролю знань учасників освітнього процесу. Вірне та розумне використання ІКТ на

уроках іноземної мови тільки збагачує освітній процес. Окрім того, інформаційно-комунікаційні технології дозволяють здійснити обґрунтований вибір найкращого варіанта навчання.

Ключові слова: Інформаційно-комунікаційні технології, цифрові інструменти, інтерактивна дошка

Постановка проблеми. Запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі покликана вимогами часу. І це не випадково, оскільки вони дають змогу здобувачам освіти ефективно та інтенсивно розвивати природні здібності, збагачувати власний досвід і одержувати від навчання задоволення, наснагу і насолоду.

Мета статті полягає у тому, щоб розкрити переваги використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому просторі та виявити головні його задачі.

Виклад основного матеріалу.

Тенденції розвитку сучасного суспільства, інформатизація його життя, спонукають до все більшого використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні. (**Інформаційно-комунікаційні технології** – технології, пов'язані зі створенням, збереженням, передачею, обробкою і управлінням інформацією.)

В останні роки людство суттєво просунулося у розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Все більше викладачів використовують у своїй роботі комп'ютерні засоби. Викладачі почали знайомитися з комп'ютерними технологіями переважно у формі дистанційного навчання, а в силу їх зайнятості педагогічні інтернет-курси є чи не єдиним засобом, за допомогою якого вони можуть крокувати в ногу з часом. Завдяки таким курсам багато викладачів змінили на краще своє ставлення до інтернет-технологій, почали їх впроваджувати на уроках.

Одним із найуспішніших проєктів впровадження в освітній процес інформаційних технологій є використання інтерактивних дощок (IWBs). Останні відводять комп'ютеру другорядну чи майже непомітну роль на уроці.

Взагалі інформаційні технології для того, щоб повністю інтегруватися в освітній процес, повинні стати «невидимими» як для викладача, так і для здобувача освіти, невід'ємною частиною класу, як підручник чи словник тощо.

Завдяки стрімкому прогресу у комп'ютеризації, вивчення іноземних мов дає можливість використовувати все нові і нові засоби комунікації. Існує цілий спектр цифрових інструментів, які дозволяють створювати інформаційні продукти для підтримки освітнього процесу. Наприклад, Mindmeister, Nearpod, Wizer.me, Lino, Scrumblr, Thinglink, Genially, Poppet, Canva, Prezi, Padlet, Online test pad, Kahoot, Quizlet, LearningApps, Flippity.

Практична значимість досвіду полягає в тому, що інформаційно-комунікаційні технології є не тільки ефективним засобом візуалізації навчального матеріалу, дозволяючи викладачу реалізувати свій творчий потенціал, а також сприяють розширенню кругозору учасників освітнього процесу і підвищенню їх культурного рівня, є засобом підвищення мотивації до вивчення предмета та стимулюють пошукову діяльність здобувачів освіти, сприяють розвитку їх творчих здібностей.

Використання ІКТ в освітньому просторі на уроках іноземної мови дає змогу відійти від традиційних форм у навчанні, підвищити індивідуалізацію навчальної діяльності, оптимізувати засвоєння мовних структур та граматичних правил, подолати монотонність заняття при формуванні мовленнєвої та комунікативної компетенції здобувача освіти при вивченні іноземної мови.

Дистанційне навчання змушує кожного педагога вдосконалювати свої методичні знання та шукати нові форми подачі матеріалу учасникам освітнього процесу. Чи не кожен викладач мріє про ідеальний підручник чи інтернет-платформу для роботи в умовах дистанційного навчання, які б добре пояснювали матеріал та задовольняли б потреби усіх здобувачів освіти. Допомогти організувати процес змішаного та дистанційного навчання, зацікавити учасників освітнього процесу темою заняття та активізувати процес пізнання можна завдяки використанню інтерактивного робочого аркуша Wizer.me. Платформа англomовна, але дуже проста і зрозуміла.

Wizer.me дає змогу використовувати такі типи завдань, як: відкрите завдання, питання з вибором відповіді, з'єднання слів з малюнками, встановлення відповідності чи заповнення пропусків у тексті.

LearningApps.org - онлайн-сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи. Він є конструктором для розробки різноманітних завдань з різних предметних галузей для використання і на уроках, і позаурочний час.

Конструктор Learningapps призначений для розробки, зберігання інтерактивних завдань з різних предметних дисциплін, за допомогою яких здобувачі освіти можуть перевірити і закріпити свої знання в ігровій формі, що сприяє формуванню їх пізнавального інтересу. Сервіс Learningapps надає можливість отримання коду для того, щоб інтерактивні завдання були розміщені на сторінки сайтів, блогів чи на серверах для організації дистанційного навчання.

Flippity - це веб-сервіс, за допомогою якого можна створити колекцію різноманітних інтерактивних вправ для навчання. Він являє собою колекцію шаблонів на основі Google-таблиць, які легко перетворюються в дидактичний онлайн-інструмент викладача. Нині сервіс flippity.net містить 17 шаблонів для створення ігрових навчальних програм («Кросворди», «Тренажер пам'яті», «Випадковий вибір», «Своя гра», «Індикатор прогресу», «Флеш-карти» та інші). На основі запропонованих шаблонів викладач будь-якої навчальної дисципліни може швидко підготувати електронні матеріали для занять. Ці матеріали зберігаються у хмарі (на Google-диску користувача) і доступні для використання у будь-якому місці та у будь-який час при наявності підключення до Інтернету. Для створення власних дидактичних матеріалів педагогу слід вибрати шаблон, продивитись детальну інструкцію та згідно з нею створити власні навчальні ігри. Для кожного шаблону є також демонстраційний приклад відповідної навчальної гри. Сервіс flippity.net має потенціал для впливу на усі вищезазвані чинники підвищення навчальної мотивації і може використовуватися на усіх етапах навчання. Так, за допомогою використання таких інструментів як «Кросворд», «Флеш-карти», «Тренажер пам'яті» та

інших допоможе більш ефективному запам'ятовуванню термінів, слів, понять, назв, дат тощо. При узагальненні будь-якої теми стане в нагоді вікторина «Своя гра». Відстежити успіхи кожного учня можна за допомогою «Індикатора прогресу». Отже, можливості сервіс flippity.net допоможуть педагогам оптимізувати освітній процес та його результати завдяки комплексу корисних інструментів. Кожне заняття з використанням цього сервісу педагог може зробити цікавим, захоплюючим та ефективним.

LiveWorksheets - це ресурс, який дозволяє педагогам будь-яких напрямів «оживити» ті матеріали, які існували до цього у друкованому вигляді. Викладач може створити сторінку або цілий робочий зошит із предмета, може надати посилання на цю сторінку здобувачеві освіти в домашню роботу і побачити виконання тесту із оцінкою максимум 10 балів. Ви також можете зареєструвати цілий клас (здобувачі освіти матимуть доступ до зошита за кодом, який ви ж і створите) і перевіряти ДЗ уже безпосередньо в LiveWorksheets. До того ж, ресурс гарно інтегрується із іншими сайтами.

Gimkit – платформа для створення ігрового тесту, спрямована на запам'ятовування навчального матеріалу. За допомогою даного додатку можна створювати питання одиничного вибору, множинного вибору, відкриті запитання, питання з флешкарт.

Wordwall – це сервіс для створення інтерактивних вправ та матеріалів для роздруку.

Інтерактивні вправи можна відтворювати на будь-якому веб-пристрої: комп'ютері, планшеті, телефоні чи інтерактивній дошці. Дані вправи можна використовувати як для самостійної роботи здобувачів освіти, так і викладачу для роботи з учасниками освітнього процесу біля дошки.

Матеріали для друку можна роздрукувати з сайту або завантажити у вигляді файлу PDF. Їх можна використовувати як додаток до інтерактивної вправи або як окрему вправу.

Вправи створюються за допомогою шаблонів (вікторина, кросворд, анаграма). Ресурс платний. Але у безкоштовній версії є доступ до

18 інтерактивних вправ. У своєму обліковому записі можна створити 5 із них. Також є можливість використання загальнодоступних вправ у розділі «Спільнота», або надання доступу до власних вправ.

Платформа Nearpod стане у пригоді для організації ефективної онлайн-комунікації під час дистанційної роботи та в режимі реальності. Цікавий функціонал програми дозволить перетворити звичайні презентації у гейміфіковані інтерактиви та справжнісінькі комп'ютерні ігри. Конструктор уроків створено спільними зусиллями розробників і педагогів. Платформа англомова, але опанувавши нескладний інструмент, можна з легкістю створювати як власні уроки, так і використовувати готові.

Висновки. Таким чином можна стверджувати, що використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках іноземної мови надають можливість посилити мотивацію до навчання, урізноманітнюють форми подання інформації та типи навчальних завдань, сприяють активізації навчальної діяльності учасників освітнього процесу та посилюють їх роль як суб'єкта навчальної діяльності, дозволяють застосування ігрових прийомів, забезпечують миттєвий зворотній зв'язок та можливість рефлексії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Концепція Нової української школи. [Електронний ресурс]. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainkashkola-compressed.pdf>
2. Швачич Г. Г., Толстой В.В., Петречук Л. М., Іващенко Ю.С., Гуляєва О. А., Соколенко О. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: Навчальний посібник. – Дніпро: НМетАУ, 2017. – 230 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://nmetau.edu.ua/file/ikt_tutor.pdf
3. Редько В. Г. Оновлення змісту навчання іноземних мов у сучасній шкільній освіті – прерогатива нової української школи. Іноземні мови в школах України. Київ, 2018. № 4. С. 13.
4. Чумак В. В. Інформаційно-комунікаційні технології в навчанні англійської мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/

Олена ПРИХОДЬКО,
 викладач ДПТНЗ «Свеський
 професійний аграрний ліцей»

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ УРОКУ ФІЗИКИ

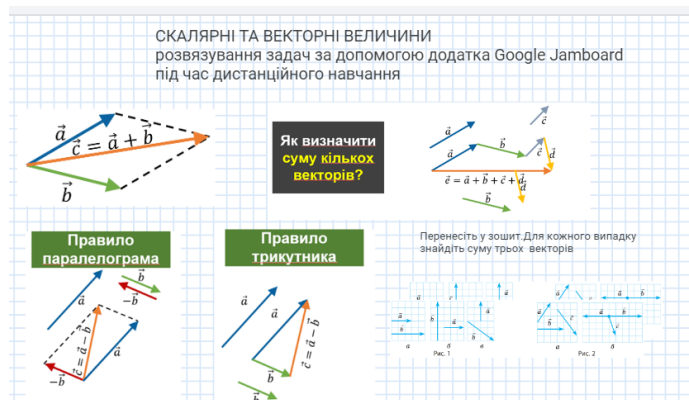
Максимально ефективним освітнім інструментом, здатним спростити складнощі реалізації отримання навичок, знань та вмінь для мене є інтерактивні онлайн дошки Jamboard та Padlet.

Jamboard використовую для розміщенні дидактичних матеріалів під час практичних занять [1]. За її допомогою, також, можна візуалізувати презентаційні матеріали, інтерактивні завдання, текстові документи, відеоматеріали. Вона чудово підходить для додавання навчальних матеріалів на самостійне опрацювання чи для індивідуальних проєктів.

Спільне домашнє завдання підвищує відсоток виконаних завдань з використанням дошки Padlet [2]. Для цього надаю покликання на віртуальну стіну, де потрібно завантажити виконану роботу або додати матеріал на певну тему.

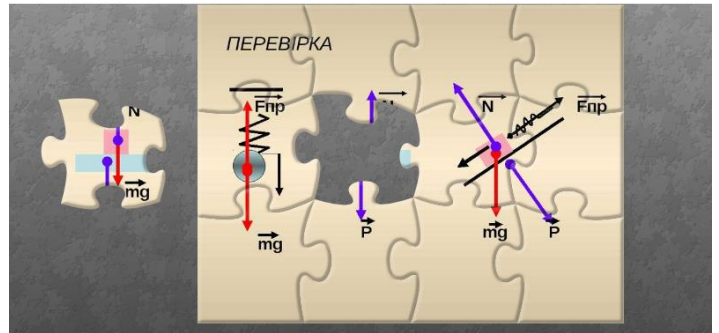
Використовую онлайн дошку Whiteboard у нарадах Teams, здебільшого під час розв'язування задач, так як усі учасники наради можуть одночасно переглядати та редагувати дошку на будь-якому пристрої.

Завдання при роботі з пазлом можна складати з учнями на будь-якому етапі вивчення матеріалу. Наведу декілька прикладів.

Узагальнення і систематизація знань.

Після вивчення теми «Динаміка і закони збереження» учнів групи розбиваю на три підгрупи, пропоную їм зібрати пазл [3], а потім дати відповіді на запитання.

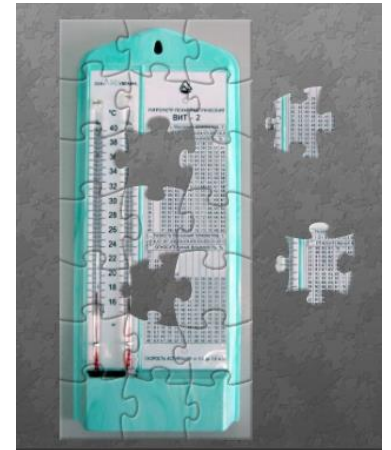

1. –Який вид сили зображено?

- Дати певну характеристику даної сили.

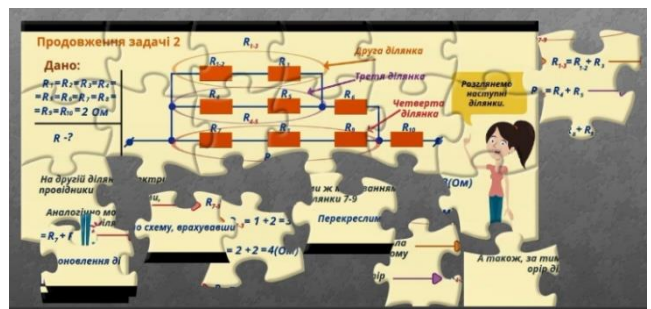
Мотивація навчальної діяльності.

На третьому курсі під час вивчення теми «Вологість повітря», можна задати питання «Що це за прибор?» та «Яке значення він має до теми нашого уроку?». Якщо ж учні не здогадалися, формулюю тему і мету уроку, продовжую вивчення нової теми.

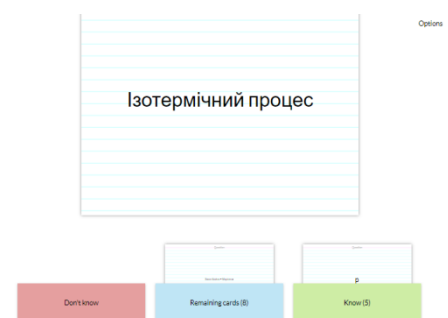
Закріплення нових знань.

Вивчаючи тему «Закон Ома для однорідної ділянки кола» пропоную скласти пазл, намалювати схему даного електричного кола та відповідно визначити опір певної ділянки кола.

Таким чином, використання методу «пазли» дозволяє активізувати навчально-пізнавальну діяльність учнів, розвиває увагу, зосередженість учнів, а також сприяє розвитку вміння збирати й аналізувати отриману інформацію.

Інколи проводити опитування на уроці досить зручно, використовуючи набори карток. Для цього використовую Studystack [4] – онлайн сервіс для створення дидактичних матеріалів. Це і робота з текстом (питання і відповіді), і

робота з графічними зображеннями, і коментарями до них. Набравши один раз комплект питань і відповідей ми отримуємо кілька варіантів для генерації дидактичних матеріалів в ігровій формі.

Інтегрування звичайного уроку з використанням ІТК дозволяє перекласти частину своєї роботи на цифрові гаджети, роблячи при цьому процес навчання більш цікавим, різноманітним, інтенсивним, а сучасні технології дають можливість працювати дистанційно будь-де та будь коли.

Отже, використання ІКТ під час дистанційного навчання дає можливість учням творчо і практично застосовувати свої знання, уміння та навички.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. https://jamboard.google.com/d/13YEuBefukwMMeFOB-qFDv_sGrs4xlLndxlHpr69lSb0/viewer?f=0
2. <https://padlet.com/liceysvessa/padlet-mhdferm89oiv7vhu>
3. <https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=12e6fb816b59>
4. <https://www.studystack.com/flashcard-3851574>

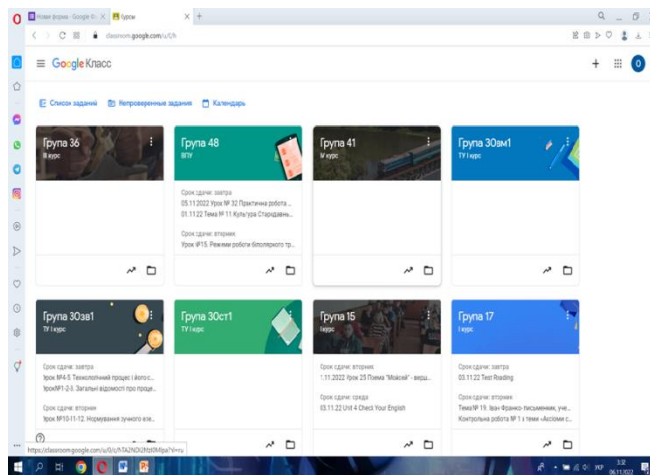
Олексій ТЕЛЕГУЗ,

*викладач ДПТНЗ «Конотопське
вище професійне училище»*

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Враховуючи складну ситуацію в освітньому просторі, організація освітнього процесу в ДПТНЗ «Конотопське ВПУ» здійснюється в змішаній формі.

Для роботи в асинхронному режимі використовується платформа Google Classroom, яка надає можливість керувати навчанням та створювати інтерактивні заняття.

При створенні навчального матеріалу особлива увага приділяється детальному поясненню завдань та способу його вирішення. Як показує практика, у разі відсутності детального алгоритму роботи здобувачі освіти допускають велику кількість помилок, що негативно впливає на кінцевий результат.

Для роботи в Google Classroom працюємо лише з робочим акаунтом, що надає можливість швидкої комунікації з учнями та перевірки виконаних завдань.

При використанні в навчальному матеріалі гіперпосилань перевіряємо адаптацію сторінки до різних видів гаджетів (більшість здобувачів освіти використовують смартфони для навчання). Для роботи в синхронному режимі використовуємо додаток Google Meet. Контроль за присутністю здобувачів освіти на синхронному уроці здійснюємо в групових чатах у Viber або через роботу з майстром групи.

При час дистанційного навчання активно працюємо з додатками Google (Документи, Таблиці, Презентації, Форми, Сайти). Намагаємося використовувати в роботі спільний доступ до документів при вивченні різних тем. Використовуємо метод проєктів з використанням сервісу Google Сайти. Для учнів II курсу, вивчаючи тему «Розробка власного сайту», створюємо сайт інтернет-магазину або салону краси (надаючи можливість обрати розробку HTML або Google Сайт).

У процесі вивчення теми «Системи керування базами даних» пропонуємо учням скласти запитання до вивченої теми, використовуючи Google Форми.

При вивченні тем «Візуалізація рядів і трендів даних. Інфографіка», «Інтернет банкінг та інтернет-маркетинг» працюю з україномовним онлайн сервісом – Canva.

Canva – безкоштовний онлайн-інструмент графічного дизайну. Використовується для створення дописів у соцмережах, презентацій, плакатів, відео, інфографіки, інтернет маркетингу. Canva є основною платформою графічного дизайну, тому вивчення вибіркового модуля «Графічний дизайн» без використання даної платформи я рахую неможливим.

У процесі створення інфографіки учні самостійно обирають цікаву їм тему та створюють інфографіку з додаванням власних фото або шаблонів.

Створення логотипів або шрифтів за допомогою даної програми не потребує особливих знань інтерфейсу тому виконання здобувачами освіти домашніх завдань в даній програмі не викликає проблем, враховуючи простоту та можливість мобільної версії.

Працюючи над практичними роботами приділяємо увагу детальному поясненню матеріалу. Надаємо посилання на готові майстер-класи, або самостійно показуємо алгоритм розв'язку поставлених завдань роботи.

Практичні роботи з більшості тем проводимо за допомогою он-лайн програм (Photoshop.online) що надає можливість економити час на інсталяцію та мінімізує проблеми з апаратною частиною комп'ютера.

При розробці відеороликів для практичних робіт використовуємо безкоштовні онлайн-сервіси для запису екрану, найкращим на нашу думку є clipchamp.com. Даний сервіс надає можливість не лише створювати додатки до практичних робіт в вигляді відеороликів, але й можливість їх редагувати та завантажувати без рекламних оголошень.

При час вивчення теми «Комп'ютерне моделювання об'єктів і процесів. Комп'ютерний експеримент» для наочності пропонуємо здобувачам освіти відвідати медіа бібліотеку MOZAIK. Учні переглядають один з фізичних експериментів та описують його за допомогою блок-схем, складаючи алгоритм проведення експерименту. Результатом роботи є блок-схема експерименту.

Ураховуючи сьогоденну ситуацію в Україні та проблеми, з якими зіштовхнулися учасники освітнього процесу, викладачу необхідно чітко прогнозувати час, який знадобиться здобувачу освіти для роботи, відповідно

обирати складність та обсяг матеріалу, передбачати «технічні» труднощі у роботі. При складанні практичних робіт необхідно звернути увагу, що за умови сумлінного ставлення до навчання учень у дистанційному режимі витрачає більше часу на опрацювання матеріалу та виконання завдання, ніж на очному уроці.

Тетяна КРАВЧЕНКО,
*викладач ДНЗ «Білопільське вище
професійне училище»*

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ

Цифровізація навколишнього світу стрімко розвивається. Виникає безліч проблем, вирішення яких можливе за умови підготовки кадрів, що володіють необхідними компетенціями, а цифровізація освіти і науки – це один із факторів успішного формування нового змісту як звичних, так і нових компетенцій професіоналів майбутнього, передумови якого сьогодні у суспільстві створюються в усіх сферах.

Випускник закладу професійної (професійно-технічної) освіти повинен бути компетентним у цифровій сфері, уміти оперувати інформацією, критично мислити та здійснювати інноваційну діяльність. Сформувати таку особистість в умовах дистанційного навчання можливо, створивши сучасне інноваційне інформаційно-цифрове навчальне середовище.

Тому дороговказом моєї професійної діяльності, опорою для прийняття рішень, допомогою протидії негараздам та досягненню успіху стало педагогічне кредо «Постійно шукати й творити, рухатися вперед у ногу із життям».

Цифрові компетентності педагогічного працівника визначені в Концепції розвитку педагогічної освіти, Європейських рамкових документах про цифрову компетентність і визначають конкретні знання, уміння та навички, якими має володіти педагог, а саме:

Професійний розвиток, професійна співпраця – використовую цифрові технології для спілкування, співпраці та професійного розвитку. Для реалізації та розвитку даного рівня цифрової компетентності беру активну участь у вебінарах, які проводить НМЦ ПТО у Сумській області. Так на вебінарі викладачів фізики «Підсумки створення інформаційного контенту викладачами фізики» презентувала урок професійного спрямування з професії «Кухар». Ділилася досвідом роботи на методичному брейнстормінгу голів методичних комісій та молодих викладачів загальноосвітньої підготовки. У практичному кейсі представляла досвід роботи викладачів природничо-математичного циклу закладу щодо організації роботи в умовах дистанційного (змішаного) навчання: нові форми та методи роботи в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. На онлайн-семінарі «Ефективні методи, прийоми та принципи роботи викладачів фізики» презентувала онлайн урок «Внутрішня енергія та способи її зміни. Теплообмін».

У закладі як голова методичної комісії природничо-математичного циклу створила блог, де маємо змогу обмінюватися думками, напрацюваннями з колегами. Щоб швидко занотовувати нові ідеї, переглядати їх під час роботи та відстежувати виконання завдань у реальному часі, створюю власні нотатки в застосунку Googl Кеер, де записую свої думки та міркування.

Цифрові ресурси – шукаю, створюю та обмінююся цифровими ресурсами з колегами. Так на платформі «На урок» опубліковано мої авторські матеріали: розробку уроку з теми «Теплові явища», робочі аркуші з теми «Термодинаміка», презентацію до уроку «Основні положення молекулярно-кінетичної теорії з професії «Кухар», урок кулінарний батл з теми «Основи молекулярно-кінетичної теорії», уроки-презентації «Внутрішня енергія», «Вологість повітря. Вплив вологості повітря на якість зберігання продукції». І

як результат за всі публікації отримано сертифікати та диплом «Фантастична п'ятірка».

Для самостійної роботи учнів на уроці або вдома створюю онлайнві цифрові освітні ресурси, наприклад, інтерактивні робочі аркуші в застосунку Live Worksheets, інтерактивні вправи в Learningapps, створюю навчальні веб квести на платформі «Всеосвіта».

Викладання й навчання – управляю та організую освітній процес за допомогою цифрових технологій. Здобувачі освіти з особливим захопленням зустрічають всі новинки технологічного прогресу. Тому вважаю за необхідне використовувати допитливість учнів для цілеспрямованого розвитку їх особистості. Більшість учнів вважає, що серйозні науки нудні й одноманітні, а ще вони лякають своєю складністю. Тому в більшості їх не люблять. Знати формули, розв'язувати задачі – ось та ціль, яку ставить викладач перед здобувачами освіти, але як її досягти? Ставлю собі за мету зламати стереотипи, що фізика – предмет, відірваний від реальності, на доступних прикладах доводжу, як фізика пов'язана з повсякденним життям і що вона може бути не тільки складною, а й захоплюючою.

Так у соціальній мережі Тік-Ток створюю мотиваційні відеоролики «Вчи фізику». У програмі Slidiator створюю відеоуроки. З метою розширення світогляду здобувачів освіти використовую на уроках власні віртуальні екскурсії з астрономії, створені в програмі Knight Lab.

Оцінювання – використовую цифрові технології та стратегії для оцінювання здобувачів освіти. Створюю онлайн тести в програмі Test Pad, використовую сервіс Nearpod. Даний сервіс дає змогу в реальному часі оцінювати учнів і контролювати, як іде процес засвоєння матеріалу.

Розширення можливостей здобувачів освіти – використовую цифрові технології для підвищення активного залучення учнів до навчання, що сприяє розвитку їх цифрової компетентності. Використовую онлайн дошку Padlet для створення спільних учнівських проєктів. Для спільної роботи й розвитку цифрових компетентностей здобувачів освіти використовую дошку Jamboard,

яка в звичайному режимі роботи дозволяє демонструвати ключову інформацію під час уроку в Google Meet, а також одночасно взаємодіяти з усією групою учнів у режимі реального часу.

Отже, використання цифрових ресурсів в освіті – вимога часу, яка завдяки мультимедійності, інтерактивності, адаптативності, диференціації створює нові можливості для опанування практичними навичками, робить навчання яскравим процесом, який унеможлиблює відволікання від вивчення предмета та підвищує його пізнавальну цікавість і мотивацію, розвиває творчість.

Олександра КОСЕНКО,

*викладач ДПТНЗ «Сумське вище
професійне училище будівництва і
дизайну»*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Анотація. У статті проаналізовано особливості застосування мультимедійних засобів навчання та визначено сучасні підходи до їх використання. Розкрито дидактичні можливості мультимедійних засобів, шляхи впровадження мультимедійних технологій, висвітлено методику застосування мультимедійних презентацій.

Стаття знайомить із досвідом використання найбільш ефективних прийомів застосування мультимедійних засобів на уроці, визначає пріоритетні різновиди презентацій.

Практична значимість досвіду полягає в тому, що мультимедійні технології сприяють більш ефективному засвоєнню мовного матеріалу та комплексному розвитку навичок комунікативної діяльності під час вивчення іноземної мови.

Це дасть змогу викладачу виявити творчість, індивідуальність, уникнути формального підходу до проведення занять.

Ключові слова: мультимедійні технології, мультимедійні засоби навчання, слайдові презентації.

Вступ. Головна мета навчання іноземних мов – це формування та розвиток комунікативної культури здобувачів освіти, практичне оволодіння іноземною мовою. Збільшення обсягу інформації, підвищення вимог до рівня підготовки здобувачів освіти зумовлює потребу інтенсифікації освітнього процесу. На сучасному етапі розвитку педагогічної науки та практики роль мультимедійних технологій [1,76] у навчанні визначається, насамперед, у розширенні уявлень про засоби навчання.

Сьогодні одним із сучасних засобів навчання є мультимедійні засоби. Подаючи інформацію за допомогою фото, відео, графіки, анімації, звуку, ми маємо дві основні переваги – якісну і кількісну. Якісно нові можливості очевидні, якщо порівняти словесні описи з безпосереднім аудіовізуальним поданням.

Мета досвіду - розкрити можливості мультимедійних засобів навчання з точки зору сприяння ефективності процесу вивчення англійської мови.

Методи і підходи. Використання мультимедійних технологій на уроках іноземної мови може відбуватися різними методами, це залежить від низки факторів, найважливішими з яких вважаю такі: потреби конкретного уроку, рівня володіння різними програмами та наявністю сертифікованих програм [2, 176].

У своїй роботі надаю перевагу використанню створених власних уроків, зокрема мультимедійних супроводів. Найефективнішу дію на людину здійснює та інформація, яка впливає на кілька органів чуття, вона засвоюється тим краще і міцніше, чим більше видів сприймання активізовано. Отже, очевидною є та роль, яка відводиться мультимедійним засобам навчання, що виникли з появою потужних багатofункціональних комп'ютерних систем навчання. [3]

Працюючи в навчальних групах, де використовуються мультимедійні технології, освітній процес відзначається такими перевагами: краще сприймається матеріал, зростає зацікавленість, відбувається індивідуалізація навчання, розвиток творчих здібностей (залучення здобувачів освіти до створення уроків, проєктів, презентацій). Використовую різні аудіовізуальні засоби (музика, графіка, анімація) з метою підвищення активності здобувачів освіти, уможливлую динамічне подання матеріалу, забезпечую умови для формування самооцінки здобувача освіти.

Дидактичні можливості мультимедійних засобів навчання, що використовую на уроках іноземної мови, можна стисло визначити так:

- посилення мотивації навчання;
- активізація навчальної діяльності здобувачів освіти, посилення їх ролі як суб'єкта навчальної діяльності (можливість обирати послідовність вивчення матеріалу, визначення міри і характеру допомоги тощо);
- індивідуалізація процесу навчання, використання основних і допоміжних навчальних впливів, розширення меж самостійної діяльності;
- урізноманітнення форм подання інформації;
- урізноманітнення типів навчальних завдань;
- створення навчального середовища, яке забезпечує «занурення» учня в уявний світ, у певні соціальні і виробничі ситуації;
- забезпечення негайного зворотного зв'язку, можливість рефлексії.

Форми і місце використання мультимедійної презентації на уроці залежать, звичайно, від змісту цього уроку, мети. Проте, досвід роботи дозволяє виділити деякі загальні, найбільш ефективні прийоми застосування. Вони можуть використовуватися на наступних етапах (з відповідною метою і наповненням):

1. При вивченні нового матеріалу. Дозволяє подавати дидактичний і навчальний матеріал різноманітними наочними засобами. Застосування особливо вигідно в тих випадках, коли необхідно показати динаміку розвитку будь-якого процесу.

2. При закріпленні навчального матеріалу. Для здобувача освіти – це засіб самоперевірки, стимул до навчання. Для викладача – засіб якісного контролю засвоєних знань.
3. При перевірці і проведенні самостійних та контрольних робіт. Поряд з усним – забезпечує і візуальний контроль результатів (тестування).
4. При вирішенні завдань навчального характеру. Допомагає скласти план рішення і контролювати проміжні і остаточні результати самостійної роботи за цим планом.
5. Для поглиблення знань. Використовується як джерело додаткового матеріалу до уроку.
6. Для виготовлення дидактичного матеріалу. Використовується при обмеженні матеріальних носіїв інформації.

Починаючи розробку авторських презентацій я ознайомила з напрацюваннями колег-педагогів з цього питання, як теоретичними, так і практичними.

Для себе я визначила пріоритетні різновиди чи типи презентацій:

- презентації для узагальнюючих уроків;
- презентації що містять повноцінний методичний супровід уроку;
- презентації для подачі і закріплення нового матеріалу;
- учнівські презентації, як навчальний продукт уроку.

Кожного разу, готуючись до уроку, думаю, як знайти якомога більше інформації і подати її в цікавій, доступній формі, як привернути інтерес здобувачів освіти до навчання, до свого предмета, як домогтися, щоб учень, який не виконує домашні завдання став працювати.

Основні результати. Ідея досвіду допомагає мені підняти на новий рівень освоєння навчального матеріалу. Завдяки використанню мультимедійних презентацій в учнів спостерігається:

- концентрація уваги;
- включення усіх видів пам'яті: зорової, слухової, моторної, асоціативної;
- більш швидке й глибоке сприйняття навчального матеріалу;

- підвищення інтересу до вивчення предмета;
- зростання мотивації до навчання.

Отже, бачимо, що мультимедійна презентація – це віртуальний помічник викладача, який:

- дає змогу миттєво повернутися до будь-якого фрагменту матеріалу;
- без втоми пояснювати матеріал скільки завгодно разів;
- є компактним і з його допомогою зручно зберігати інформацію;
- дає можливість поновлювати інформацію.

Окрім того, педагог економить свій час на перевірку завдань та контроль знань здобувачів освіти.

Висновки. Отже, впровадження та застосування сучасних мультимедійних засобів навчання на уроках іноземної мови – важлива дидактична умова формування особистісних якостей здобувачів освіти. Це дозволяє викладачу отримати ефективний інструмент педагогічної праці, що підсилює реалізацію її функцій, сформувати у здобувачів освіти міцні знання шляхом активізації інтересу до навчання. Вважаю, що у сучасному інформаційному просторі дана технологія є актуальною.

Таким чином, виконання зазначених завдань сприяє вдосконаленню освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти, якісній організації освітнього процесу та формуванню високих морально-вольових та особистісних якостей здобувачів освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Гонцова, В. В. Сучасні мультимедійні технології [Текст] / В. В. Гонцова, О. В. Орлик // Інформатика та інформаційні технології : студ. наук. конф., 20 квітня 2015 р. : матер. конф. — Одеса, ОНЕУ. — С. 76-79.
2. Семеніхіна О., Юрченко А. Уміння візуалізувати навчальний матеріал засобами мультимедіа як фахова компетентність учителя // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія “Педагогіка. Соціальна робота”. - Ужгород: Видавництво: УжНУ “Говерла”. - Випуск 33. - 2014. - С. 176-179

3. [Електронний ресурс]URL: <https://schoolplusnet.com/art/Metodika-vikoristannya-multimedya-tehnologij-na-urots/>

Ірина СОБОЛЄВА,

*викладач ДНЗ «Охтирський центр
ПТО»*

ВИКОРИСТАННЯ КАРТ ПАМ'ЯТІ ДЛЯ ЗАПАМ'ЯТОВУВАННЯ МАТЕРІАЛУ

Головна мета сучасної освіти – створити заклад освіти, в якому учень не тільки отримуватиме знання, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті. Для того, щоб знання стали надбанням особистості, потрібно не тільки сприйняти, осмислити відповідну інформацію, а й заучити та запам'ятати деякі поняття.

У своїй роботі з метою запам'ятовування інформації використовую карти пам'яті. До таких карт можна віднести ментальні карти та флеш-карти.

Ментальна карта – спосіб організації процесу творчого мислення за допомогою схем, побудованих за певними правилами, яка дозволяє від початку організовувати інформацію так, щоб мозку було легко працювати з нею. За допомогою такої карти кожен зможе швидше та легше запам'ятовувати та згадувати потрібні факти (порівняно з традиційними записами), генерувати ідеї, аналізувати результати, організовувати взаємодію при груповій роботі, планувати, аналізувати.

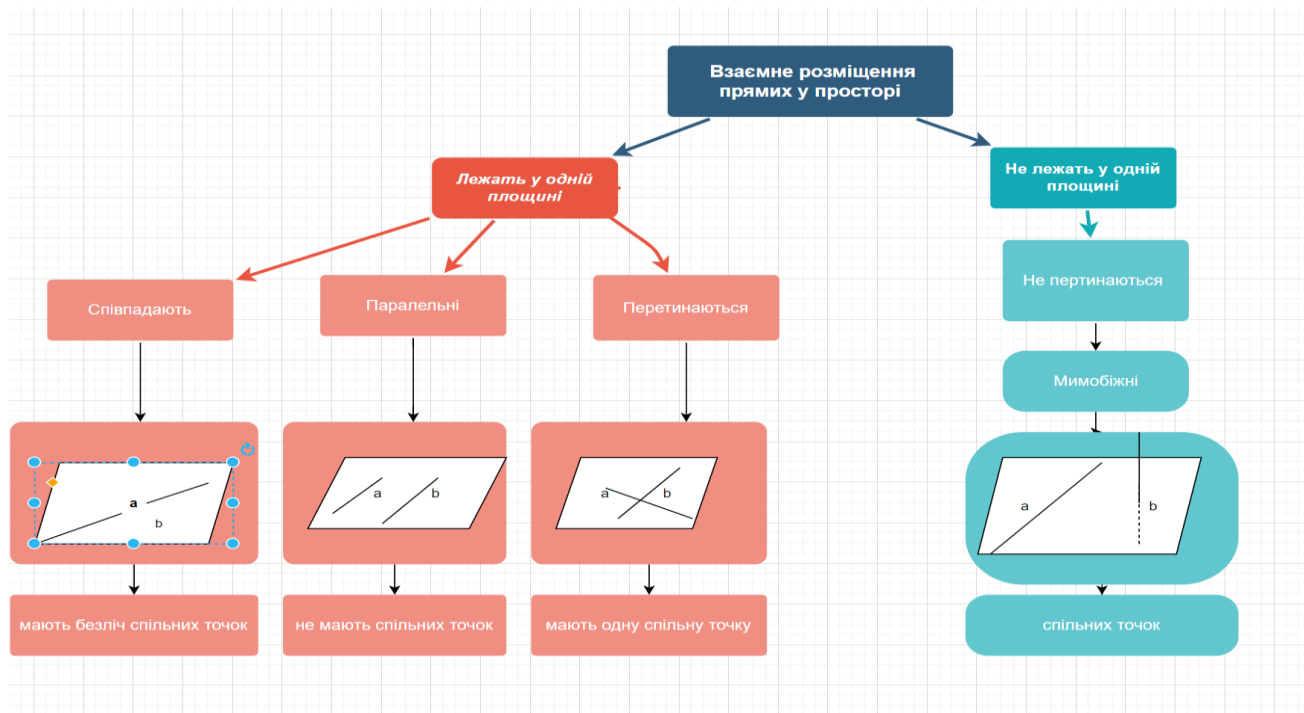
Ментальні карти допомагають реалізувати принцип наочності, тому що дають змогу охопити одним поглядом інформацію з теми. Саме блок-схема показують все найвагомніше в асоціативних порівняннях та зв'язках.

Ментальні карти можна використати на будь-якому етапі уроку. Під час актуалізації або закріплення знань можна використати карти-блискавки. Такі «швидкісні» карти можна використати під час дистанційного уроку,

запропонувавши учням створити одноколірний конспект і прикріпити фото до дошки або надіслати викладачу.

Стандартні карти, які можна створити разом з учнями під час вивчення нового матеріалу. Наприклад

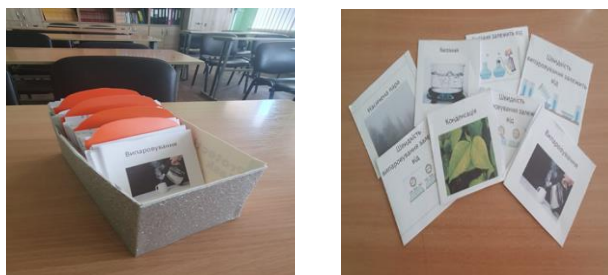
Майстер-карти – карти, що містять інформацію з усієї теми можна використати під час узагальнення матеріалу

Виготовлення ментальної карти може здійснюватися як у паперовому так і в електронному форматі. На жаль більшість електронних платформ, такі як Mindomo, Mindmeister, є платними і у безкоштовному режимі мають обмежений функціонал і можна створити лише 3 карти. У своїй роботі по створенню ментальних карт використовую безкоштовний сервіс із достатньо простим інтерфейсом Draw.io. Його інтерфейс можна налаштувати українською мовою. Використавши один із шаблонів, можна створювати власні інтелект-карти, редагуючи кожний елемент, – додавати текст та малюнки, змінювати кольори фону та текстів, вигляд та розміщення блоків і стрілок. Сервіс не вимагає реєстрації. Готові зображення можна зберігати на Google Диск, OneDrive чи на комп'ютері.

Досить оригінальний метод для заучування інформації – це використання **флеш-карт**. Цей спосіб був вперше застосований для швидкого вивчення іноземної мови у 70 роках ХХ століття, німецьким журналістом С. Лецінером, але знайшов своє використання і при вивченні понять, формул тощо.

Флеш-картки бувають двох видів: паперові і електронні.

Паперовий варіант флеш-картки – це невеликий прямокутний аркуш картону, розмірами з візитку, з двома робочими сторонам: на одній формула, термін, графік або яесь фізичне явище, на другій – пояснення до нього.

Для створення флеш карток в електронному вигляді застосовують можливості ІТ- технологій, зокрема з використанням платформ «На урок», Study Stack Quizlet. Ці сервіси дозволяють додавати: для візуалів – картинки, фотографії, для учнів з аудіоальним типом пам'яті записувати голосові повідомлення, але це можливо лише у платному варіанті.

Перевагою флеш-карток є те, що їх можна використовувати на будь-якому уроці та на всіх його етапах: при перевірці домашнього завдання – диктанти, для актуалізації опорних знань, організувати батли між учнями, для закріплення електронні флеш картки можна перевести у тести, використовувати для підготовки до НМТ. Крім цього, це досить ефективний спосіб перевіряти й закріплювати свої знання самостійно і у власному темпі, що актуально при асинхронному навчанні. Працюючи самостійно з картками, включається активне запам'ятовування. Кожний перегляд стопки з карток перетворюється на маленький власний екзамен. При роботі важливо націлювати, щоб учень побачивши питання, намагався самостійно знайти відповідь і лише потім, перевернувши карточку, перевірити себе. У такий спосіб інформація запам'ятовується значно краще, ніж при звичайному читанні.

У своїй роботі користуюся популярний ресурсом Quizlet, що надає можливість для розробки та публікації навчальних матеріалів. Він є ресурсом для створення карток, тестування своїх знань, спільної роботи з іншими учнями та багатьох інших видів навчальної діяльності. Ось декілька із них:

[«Електричний струм у газах»](#)

[«Пароутворення і конденсація»](#)

Хороша пам'ять є одним з тих якостей, які служать основою для особистісного зростання й успішного просування по життю. Наш мозок має необмежені можливості, коли потрібно щось згадати. Тобто якщо запам'ятовувати інформацію за допомогою спеціальних методик, вона може зберігатися в довгостроковій пам'яті необмежений час.

Олена ХАРЧЕНКО,

*викладач ДПТНЗ «Путівльський
професійний ліцей»*

ОНЛАЙН-РЕСУРС GENIALLY ЯК ВІРТУАЛЬНИЙ ПОМІЧНИК ПРИ СТВОРЕННІ ІНТЕРАКТИВНОГО КОНТЕНТУ УРОКІВ ФІЗИКИ

Нам дуже знайомі нескінченні сперечання про фізику – це складно чи це цікаво. Фізика – це не проста наука, але при цьому цікава. Саме фізика дозволяє зрозуміти більшість явищ цього світу. І тому завдання кожного викладача природничих наук сьогодні полягає не лише у викладанні фізики, а і в пошуку нових ефективних інструментів для зацікавлення та залучення учнів до освоєння предмета.

Сьогоднішніх учнів усе складніше зацікавити звичайною презентацією PowerPoint. То чому б не зробити це по-новому? Чому б не створити трендовий інтерактивний контент?

Віртуальний помічник Genially став моїм улюбленим онлайн-ресурсом при проведенні медіаграмотних уроків з фізики.

На вибір цього ресурсу мене надихнули його властивості, а саме:

1. Освоєння інструментів сервісу не потребує великих затрат часу: робота з Genially є досить інтуїтивною.

2. Унікальною особливістю цього інструменту є можливість організувати весь контент, необхідний для проведення уроку, на одному слайді.

3. Він ідеально працює з будь-якою платформою чи зовнішнім інструментом, що дозволяє легко вставляти у дидактичні матеріали, створені у Genially, відео з YouTube, зображення, аудіо, анімацію, карти Google тощо.

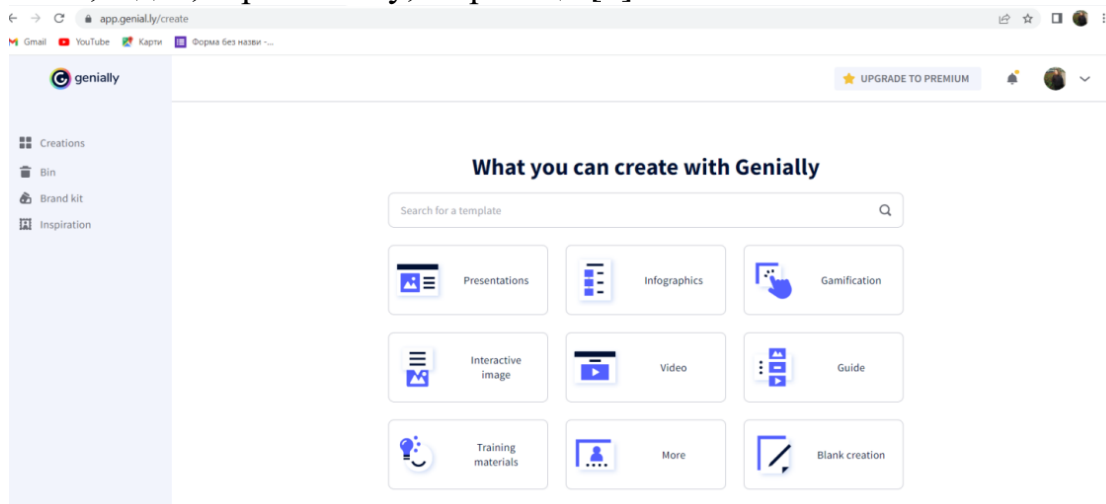
4. Анімацію та інтерактивність можна легко додати до будь-якого елемента: тексту, зображень, кнопок тощо.

5. Можна керувати способом навігації по створенню: за допомогою стрілок, які лінійно переміщують глядачів через вміст, який дозволяє з'єднувати сторінки за допомогою кнопок і навіть прихованих елементів, які глядачі повинні знайти для себе.

6. Учні отримують доступ до діяльності без реєстрації.

7. Розроблені за допомогою цього сервісу наочні матеріали зачаровують і дивують, притягують погляди й викликають інтерес до предмета [4].

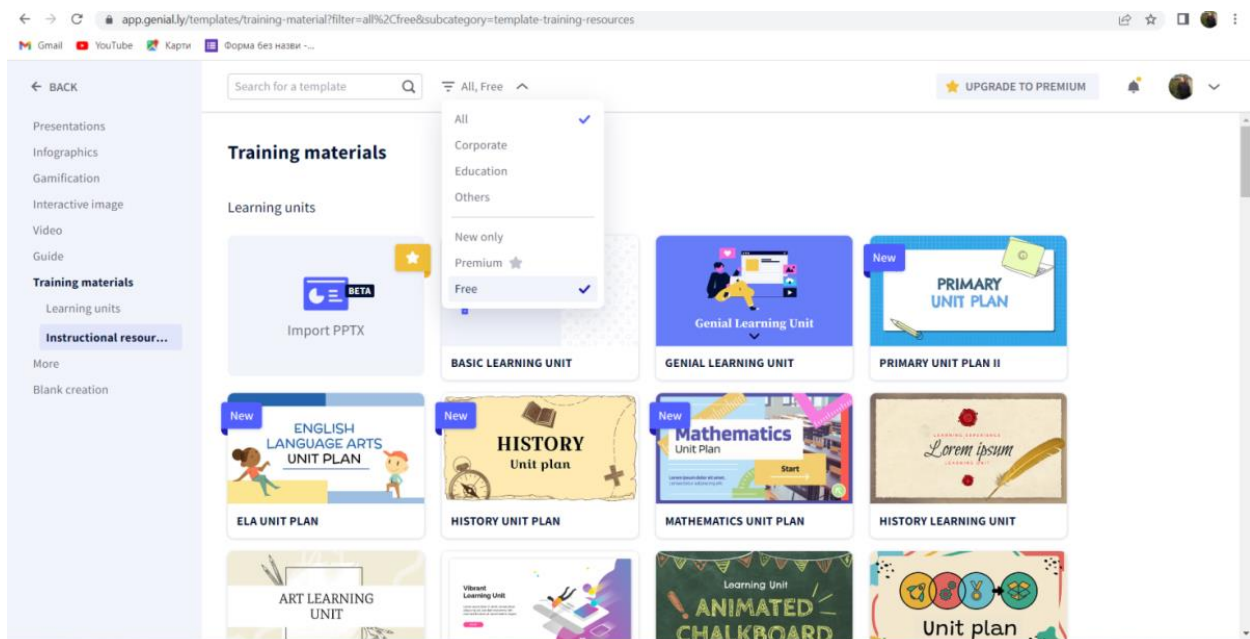
Genially – один інструмент для створення усіх видів дидактичних ресурсів, презентацій, ігор, інтерактивних зображень, карт, звітів, інфографік, вікторин, плакатів, відео, стрічок часу, ігор тощо [1].

Із великої кількості дидактичних ресурсів, що пропонує онлайн-ресурс Genially, мою увагу привернула вкладка «Training materials» (матеріали для тренінгів/занять). Вона допомагає зробити навчання справді інтерактивним, поєднуючи дидактичні розділи з завданнями. Ідеально підходить як для передачі знань, так і для самооцінки [2].

Як користуватися Genially, а саме вкладкою «Training materials»?

1. Створіть обліковий запис. Для цього перейдіть за посиланням app.genial.ly та натисніть кнопку «Створити свій безкоштовний акаунт» («*Create your free account*»).
2. Оберіть тип облікового запису: освітній («*education*»).
3. Клацніть на значок «+» у верхньому лівому куті поруч із написом «Create genially».
4. Оберіть вкладку матеріали для тренінгів/занять («Training materials»). *Примітка:* не забудьте натиснути на плашку з написом «Free».

5. Оберіть шаблон та натисніть кнопку «Use this template» (у нижньому правому куті сторінки).
6. Оберіть необхідні сторінки, натисніть кнопку «Add» та починайте створювати інтерактивний матеріал для тренінгів/занять.

7. Після створення матеріалу натисніть кнопку «Share» із піктограмою (у верхньому правому куті сторінки).
8. Натисніть кнопку «All Set» (внизу ліворуч).
9. Скопіюйте посилання, натиснувши на кнопку «Copy».
10. Поділіться матеріалами для тренінгів/занять у соцмережах чи освітніх середовищах.

У Genially я інтегрую візуальні засоби з інших онлайн-ресурсів: Google Форм, Google Документів та інтерактивної дошки Jamboard, які є додатками Google.

Пропоную ознайомитися зі зразком інтерактивного контенту з теми «Механічна робота. Потужність», створеного за допомогою онлайн-ресурсу Genially (вкладки «Training materials») за QR-кодом.

Genially є зручним супроводом освітнього процесу. Він дає можливість здобувачам освіти краще зрозуміти навчальний матеріал, завдяки яскравій візуалізації, підвищує інтерес до активної пізнавальної діяльності [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Genially: веб-сайт. URL: <https://genial.ly/>
2. Все дженіально просто: що таке сервіс Genially. URL: https://znayshov.com/News/Details/vse_dzhenialno_prosto_shcho_take_servis_genially
3. Позднякова Т. Використання інтерактивних плакатів genial.ly на уроках біології в закладах загальної середньої освіти. URL: <http://npd.roippo.org.ua/index.php/NPD/article/view/418> (дата звернення: 02.05.2023).
4. Сервіс Genially для створення інтерактивного контенту: все геніально просто. URL: <https://naurok.com.ua/post/servis-genially-dlya-stvorennya-interaktivnogo-kontentu-vse-genialne-prosto>

Яна ТРОФИМЕНКО,

викладач ДНЗ «Сумське ВПУ

будівництва та автотранспорту»

СТВОРЕННЯ ВІДЕОКОНТЕНТУ ПРОГРАМОВИХ ХІМІЧНИХ ДОСЛІДІВ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Хімія – наука експериментальна, тому виконання лабораторних дослідів і практичних робіт є складовою навчальної програми «Хімія. 10-11 класи. Рівень стандарт». Під час виконання практичної складової на уроках хімії учні застосовують теоретичний матеріал на практиці, набувають досвіду дослідження природи та формулюють доказові висновки на основі отриманої інформації. На це звертається увага в Державному стандарті базової середньої освіти (затверджений постановою КМУ від 30.09.2020 №898) та в Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) (схвалена розпорядженням КМУ від 05.08.2020 № 960-р) [1; 2].

Проте дистанційна або змішана форми навчання поставили перед викладачами хімії виклики щодо реального проведення експериментальної складової. Згідно з Положенням про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти заклад освіти повинен забезпечити виконання суб'єктами дистанційного навчання державних стандартів освіти, передбачати навчальні (в тому числі практичні, лабораторні) заняття, дослідницьку, пошукову, проєктну діяльність та інші форми організації освітнього процесу, визначених освітньою програмою закладу освіти [3].

Для виконання в повному обсязі навчальної програми здобувачі освіти мають виконати 12 лабораторних дослідів і 3 практичні роботи [4]. Викладачі зіткнулися з відсутністю якісного відеоконтенту українською мовою експериментальної складової для проведення уроків хімії.

Тому під час планування та проведення практичних робіт з хімії, уроків, що передбачають виконання лабораторних та демонстраційних дослідів (в

умовах дистанційного навчання), необхідно розглянути можливість розробки власного відеоконтенту з урахуванням рівня навченості, індивідуальних особливостей та спеціальності, яку здобувають учні.

Реалізувати цю ідею можна за допомогою наступного плану.

1. Укладання переліку демонстраційних і лабораторних дослідів та практичних робіт (згідно з програмою).
2. Створення інструктивної картки до кожного експерименту (назва, реактиви, обладнання, хід виконання, спостереження, завдання, висновки тощо).
3. Файли для заголовків, інструктивних карток можна створити у PowerPoint, Canva та зберегти у вигляді зображень.
4. Підготувати всі необхідні реактиви та обладнання.
5. Створити сценарій для аудіосупроводу.
5. Відзняти відео у кабінеті хімії (лабораторії, препараторській) за допомогою смартфона чи відеокамери.
6. Обрати зручну програму для монтажу відео.
7. Змонтувати відео.
8. Розмістити відео на Google-диску чи іншій віртуальній платформі або створити YouTube-канал.
9. Надати доступ через покликання чи QR-код.

У випадку неможливості розробки власних відеодослідів, можна використовувати частину відео, з подальшою обробкою в редакторі, які є на:

- YouTube;
- платформі видавництва Ранок «Інтерактивне навчання»;
- YouTube-каналі МОН України «Всеукраїнська школа онлайн».

Для прикладу розглянемо лабораторний дослід «Окиснення глюкози свіжоодержаним купрум (II) гідроксидом (Тема 3. Оксигеновмісні органічні сполуки) [4].

Експеримент на уроці хімії спонукає здобувачів освіти застосувати теоретичні знання на практиці, пригадати будову глюкози та багатоатомних

спиртів, характеристичні групи, які входять до цих сполук, спостерігати перебіг реакцій, робити висновки.

Незважаючи на форму навчання педагог повинен дбати про безпеку учнів, тому навіть перед переглядом експерименту пропонуємо пригадати правила техніки безпеки в кабінеті хімії. Для переходу до вправи, що створена за допомогою сервісу LearningApps, використовуємо Qr-код. Результати дослідів вносимо до зошитів для практичних і лабораторних робіт, записуємо тему, залишаємо місце для мети і наприкінці заняття формулюємо її самостійно (якщо заняття асинхронно) або з викладачем (синхронно). Далі записуємо обладнання і реактиви, що знадобилися для дослідів, після перегляду відео самостійно. Тепер можемо переходити безпосередньо до виконання (перегляду) експерименту. До уваги учнів пропонується виконати три дослідів.

Дослід 1. Передбачає приготування свіжого розчину купрум (II) гідроксиду. Потрібно описати спостереження і підтвердити їх рівнянням реакції та зробити висновки.

Дослід 2. До отриманого розчину додати розчин глюкози, перемішати вміст пробірки, описати спостереження і зробити висновки.

Дослід 3. Отриманий розчин нагріти над полум'ям спиртівки, описати спостереження, підтвердити їх рівнянням реакції і зробити висновки.

По завершенню лабораторного дослідів потрібно оформити всі записи в лабораторному зошиті, не забути записати мету, обладнання і реактиви, зробити загальні висновки. Надіслати роботу у Classroom на перевірку викладачу. Оцінювання цього дослідів включає наступні етапи: оформлення роботи, сформульована мета, перелічені обладнання та реактиви, виконані завдання по кожному досліді (описані спостереження, написані рівняння реакцій, проміжні висновки), зроблений загальний висновок.

З цим дослідом можна ознайомитися на YouTube-каналі [Лабораторний дослід 2 Окиснення глюкози свіжоприготованим розчином купрум II гідроксидом](#) [5]. Для створення відеоконтенту було використано мережевий додаток Canva [6]. Серед переваг цього додатку для створення навчального

відеоматеріалу: безкоштовне використання, велика кількість проєктів і категорій, зручність та простота.

Світ не стоїть на місці, потрібно крокувати в ногу з часом, розвиватися, створювати новий, цікавий освітній продукт, для урізноманітнення навчання і підвищення мотивації учнів. Тому саме відеоконтент під час змішаного навчання є актуальним і дієвим інструментом для роботи педагога і здобувачів освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Деякі питання організації дистанційного навчання [електронний ресурс]: наказ Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 № 1115 – Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20>
2. YouTube-канал <https://www.youtube.com/watch?v=U0faFbP07Cc>
3. Canva <https://www.canva.com/design/DAFjmOSm9EA/kMh-sa-A-vo-mPe-ef1HJA/edit>

Людмила МЕЛЬНИК,
викладач ДНЗ «Сумський центр
ПТО харчових технологій, торгівлі
та ресторанного сервісу»

ІНТЕРАКТИВНИЙ ПЛАКАТ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Анотація. У статті висвітлюються основні питання щодо використання в освітньому процесі інтерактивного плаката як засобу розвитку творчого потенціалу та формування ключових компетентностей здобувачів освіти. Обґрунтовуються переваги та особливості роботи з різними інформаційними джерелами для розвитку творчої активності учасників освітнього процесу.

Ключові слова: інтерактивний плакат, творчий потенціал, ключові компетентності, дистанційне навчання, активна взаємодія.

Актуальність проблеми дослідження полягає в тому, що потреби сучасного життя зумовлюють пошуки нових форм та засобів організації освітнього процесу.

Вступ.

Інтерактивний плакат - це електронний освітній засіб нового типу, який забезпечує використання різних каналів інформації та відтворення візуалізованого навчального матеріалу. Він органічно інтегрується в освітню систему, сприяє розвитку творчого потенціалу та формуванню ключових компетентностей здобувачів освіти. Цей цифровий ресурс дозволяє творчо підходити до реалізації будь-яких освітніх проєктів.

Мета статті висвітлити роботу над інтерактивними плакатами та показати ефективність уміння працювати з інформацією відповідно до запропонованого алгоритму.

Методи і підходи. Щоб створити плакат «Тарас Шевченко» (мал.1), в основу ідеї покладено думку про Тарасове слово нинішньому поколінню та його роль у протистоянні російській агресії. До реалізації цього проєкту були залучені здобувачі освіти Центру. Вони добирали відео відповідної тематики, працювали з текстовим матеріалом та складали добірку пісень на слова Тараса Шевченка, пропонували ряд графічних зображень (елементи вишивки, Т.Шевченко в образі військового тощо). Основу плаката зроблено на ресурсі Canva, інтерактив [1, с.71] додано на ThingLink. У процесі роботи учасники проявили уміння знаходити потрібну інформацію у цифровому середовищі та книгах, що сприяло *формуванню ключових компетентностей*.

Мал.1

<https://www.thinglink.com/card/1689749933843808869>

Основні результати.

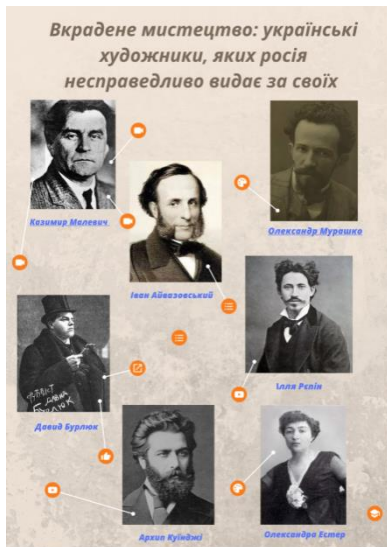
Творча активність здобувачів освіти у подібних освітніх проєктах допомагає раціонально використовувати час та якісно оволодівати знаннями в умовах дистанційного навчання. Варто зазначити, що створений інтерактивний плакат активізує пізнавальну діяльність учасників освітнього процесу та, на нашу думку, є хорошою альтернативою звичайним презентаціям, бо може вміщувати різну інформацію: графічну, текстову, відео та аудіо.

Проект «300 років від дня народження Григорія Сковороди» (мал.2) розпочався з відвідин виставки книг до ювілею філософа, поета і музиканта у Сумській обласній універсальній науковій бібліотеці. Також проводилося дослідження відповідного матеріалу. Співпраця із книгозбірнею сприяє розвитку читацької компетентності здобувачів освіти.

Мал.2. <https://www.thinglink.com/card/1644822364984180738>

Інтерактивний плакат «Вкрадене мистецтво: українські художники, яких росія несправедливо видає за своїх» (мал.3) покликаний відкрити імена українських живописців. На запропонованому матеріалі формуємо загальнокультурну компетентність, яка передбачає глибоке розуміння власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших [2, с.12].

Мал.3 <https://www.thinglink.com/card/1690486861782319717>

Висновки.

Уміле використання інформаційно-комунікаційних технологій дає можливість ефективно розкривати особистісний потенціал кожного здобувача освіти, планувати та досягати результатів, перетворити освітній процес на співтворчість, формувати уміння навчатися упродовж життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Кадемія М.Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: термінологічний словник / М.Ю.Кадемія, С.С. Кізім – Вінниця : ФОП Тарнашинський О. В., 2017. – 295 с.

URL:https://library.vspu.net/bitstream/handle/123456789/8575/1_slovník_17.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2. НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА

URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

3. Школа розвитку ІТ -компетентності НМЦ ПТО у Сумській області

URL:<https://youtu.be/VnDMWC8OCeI?list=PLOhks-51->

Олена РОЖКОВА,

*викладач ДНЗ «Шосткинський
центр ПТО»*

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ТЕСТУВАННЯ ДЛЯ ЯКІСНОГО МОНІТОРИНГУ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Одним із завдань викладачів є об'єктивний контроль знань учнів. Форми контролю, які застосовуються, дуже різноманітні, але найчастіше використовуються письмові або усні опитування. Проведення усного опитування - це відносно велика витрата часу уроку при невеликій кількості виставлених оцінок, при проведенні письмових робіт кількість оцінок зростає, але багато часу йде на перевірку.

Саме тому в системі сучасної освіти надається особливе значення організації процесу тестування та розробки банків тестових завдань. Однією з основних і безперечних переваг тестування є мінімум витрат часу на отримання підсумків контролю. Тести не тільки оцінюють знання, вміння і навички, а й дозволяють виявляти рівень навчальних досягнень і структуру знань, ступінь їх відхилення від норми, визначити найслабше засвоєні розділи, теми, окремі питання і своєчасно скоригувати процес навчання. При цьому кожен учень має можливість виявити прогалини у своїх знаннях і вжити заходи для їх усунення, проаналізувати свої помилки, самостійно визначати для себе шляхи, способи й інтенсивність самопідготовки.

У сучасних освітніх установах активно використовуються нові ефективні форми та методи організації навчального процесу з використанням інформаційних і комунікаційних технологій. Що стосується тестування - це комп'ютерне тестування, перевагами якого є: об'єктивність тестування; зручність фіксації, зберігання і представлення результатів тестування, а також можливість їх автоматизованої обробки, включаючи ведення баз даних та статистичний аналіз; зручність реалізації процедур індивідуально-

орієнтованого тестування; можливість створення тестових завдань з графікою, динамічними ефектами, зі звуком і відео; інтерес учнів до сучасних комп'ютерних технологій; можливість оперативної корекції тестових завдань залежно від аудиторії та рівня оцінки знань.

Комп'ютерне тестування ставить усіх учнів в однакові умови як в процесі контролю, так і в процесі оцінки, практично виключаючи суб'єктивізм викладача. Під час таких тренувань розвиваються відповідні психотехнічні навички саморегулювання та самоконтролю. Педагог, використовуючи у своєму арсеналі тести, розвиває творче та критичне мислення учнів, розвиває і свій творчий потенціал.

Комп'ютерне тестування як особливий інноваційний вид тестування є найбільш ефективною формою контролю, перевірки та самоперевірки знань учнів. Тестові завдання можуть складатися з використанням різноманітних комп'ютерних інструментів, починаючи від різних редакторів (Word і Excel) і програм для розробки презентацій і до використання мов програмування та можливостей мережі Інтернет для розробки тестів.

Ефективність контролю знань при комп'ютерному тестуванні залежить від можливостей програми, в якій розробляється тест. У зв'язку з цим особливо актуальною стає проблема вибору програми для розробки комп'ютерних тестів. Подібних програмних засобів існує безліч і програмісти-розробники готові створювати нові варіанти для задоволення зростаючих потреб. Програма, яка буде обрана для створення тестів, повинна бути максимально проста у використанні та не вимагати спеціальної підготовки для роботи на комп'ютері. Вона в будь-якому випадку повинна мати такі можливості: застосування підготовленого тесту не тільки для контролю, але й для самоконтролю знань; застосування мультимедійних технологій при створенні тестів, анімаційної графіки та звукового супроводу; можливість використання різних типів питань, у тому числі й нестандартних; проведення комп'ютерного тестування в мережевому варіанті; інтуїтивно зрозумілий інтерфейс; простота підготовки тестових матеріалів; зберігання та аналіз результатів тестування.

Під час впровадження дистанційного та змішаного навчання дуже часто виникає потреба у проведенні тестування. Тести та опитування в достатній кількості представлені в навчальних посібниках, але що робити, якщо хочеться скласти тест самому, зі своїми завданнями? У цьому випадку на допомогу вчителю приходять онлайн-сервіси для проведення тестувань. Один з найпростіших сервісів – Google Forms [1].

Це дуже зручний інструмент для проведення контролю знань здобувачів освіти під час дистанційного навчання.

За допомогою Google Forms можна створювати опитування та тестові завдання. Враховуючи той факт, що проведення тестування для оцінки рівня знань учнів є процесом швидким та зручним, можна з впевненістю стверджувати що Форми є потужним знаряддям у роботі сучасного вчителя.

Тести, створені в середовищі Google Forms, доцільно використовувати в якості домашнього завдання з метою успішної підготовки учнів до ЗНО. Крім того, раціональним є використання таких тестів на початку уроку під час перевірки домашнього завдання, актуалізації опорних знань.

Під час вивчення фізики використання тестування в середовищі Google Forms дає можливість створити сприятливі умови для набуття ключових компетентностей, для оптимізації навчального процесу в цілому завдяки раціональному використанню часу на уроках, для підвищення доступності та наочності навчання.

Завдяки систематичному проходженню тестування, учень вчиться чітко і легко розв'язувати досить складні задачі, впевнено володіє відповідною системою понять і правил. Використання Google Forms дає можливість у багатьох випадках зробити тестування on-line настільки ж звичайним і доступним, як і просте розв'язування задач в класі. Такий підхід до вивчення фізики розвиває самостійність і відповідальність учнів, перетворює звичайну та в більшості випадків нецікаву домашню роботу на цікаву і, найголовніше, сучасну й ефективну.

Як показує практика, використання комп'ютерного тестування сприяє

підвищенню зацікавленості учнів до вивчення фізики, урок перестає бути нудним і нецікавим. Учні стають більш впевнені в собі в процесі проходження тестування, бо готові до різноманітних тестових питань, вчать не просто розв'язувати звичайні приклади чи задачі, а й уважно читати питання та давати на нього правильну відповідь. Здобувчам освіти дуже подобається такі завдання і кожен досягає нехай маленького, але успіху.

Електронне тестування дозволяє не тільки виявити знання учнів, а й скоригувати навчальний процес.

Таким чином, цей вид тестування в даний час стає органічною частиною сучасного освітнього процесу, найважливішим засобом встановлення зворотного зв'язку, завдяки якому навчання в повному розумінні слова перетворюється в особистісно орієнтований процес. Використання тестів на уроках дозволяє здійснювати індивідуалізацію та диференціацію навчання, здійснювати своєчасну корекційну роботу в процесі викладання, достовірно оцінювати якість навчання та керувати ним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Google Forms [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://docs.google.com/forms>

Алла СКЛЯР,

*викладач ДПТНЗ «Роменське
вище професійне училище»*

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Анотація. Публікація актуалізує питання розвитку комунікативної компетентності здобувачів освіти через використання ІКТ на уроках української мови та літератури; висвітлює основні принципи роботи викладача

та учнів на освітній платформі Moodle. Стаття містить огляд матеріалів, що розміщені на платформі: лекції, таблиці, схеми, підручники, книги, довідники, посібники, методичні розробки, а також відео, аудіо і презентаційні матеріали, посилання в Інтернет та різні типи тестів, посилання на інтерактивні вправи. Чітко та лаконічно описано структуру та принципами використання електронного інтерактивного довідника-практикума із завданнями різного типу до теми «Морфологія».

Стаття знайомить із прикладами використання хмарних технологій, формою організації самостійної роботи учнів під час дистанційного навчання на спеціально створеній освітній платформі Moodle <http://moodlevpu.com.ua/my/>, яка забезпечує доступ учнів до теоретичного матеріалу дисципліни, створює умови для виконання тренувальних вправ, дозволяє визначити рівень поточних навчальних досягнень та електронним інтерактивним довідником-практикумом, створеним на сервісі Wizerme.

Практична значимість досвіду полягає в тому, що використовуючи різні сучасні інноваційні освітні технології, методи та прийоми організації занять викладач має можливість більш ефективно працювати над розвитком комунікативної компетенції здобувачів освіти.

Ключові слова: хмарні технології, освітня платформа Moodle <http://moodlevpu.com.ua/my/>, електронний посібник.

Вступ

Розвиток ефективних інформаційних технологій, стрімке зростання ролі та значення інформації у світі спричинили якісні зміни у виробництві, науці, соціальному житті та освіті. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується глобальною комп'ютеризацією та інформатизацією, тому для молоді поняття комп'ютер, інтернет, сайт, вай-фай, смартфон, айфон, онлайн-гра більш зрозуміліші, ніж окремим дорослим.

Якщо орієнтуватися на теорію поколінь, нині викладачі мають справу з поколінням Z — «цифровими» учнями, які народилися в епоху поширення інтернету, мобільних пристроїв і соціальних мереж. Як їх стимулювати,

зробити процес навчання ефективним і цікавим? Виникла необхідність модернізації освіти, постійних змін у методах і прийомах навчання. Тому запровадження в освітній процес інформаційно-комунікаційних технологій було вимогою часу.

За допомогою різних видів ІКТ, я маю можливість створювати умови для розвитку особистості, адже мова є важливим засобом міжкультурного спілкування. Тож основною метою навчання є формування у здобувачів освіти комунікативної компетентності, яка є складовою життєвої компетентності та містить сукупність здатностей, пов'язаних з ефективним спілкуванням, а саме: володіння рідною та іноземними мовами, знання, уміння та навички, пов'язані із застосуванням засобів комунікації. Це сукупність знань про спілкування в різноманітних умовах із різними людьми, а також уміння їх ефективно застосовувати в конкретному спілкуванні в ролі адресанта й адресата.

Мета, методи і підходи

Однією з інновацій в освітньому процесі стало впровадження ІКТ на основі «хмарних технологій», які в сьогоденних реаліях життя займають перше місце не тільки для розвитку комунікативної компетентності у здобувачів освіти, а взагалі - для донесення інформації на уроках.

Прикладами використання хмарних технологій, які активно застосовую у власній педагогічній діяльності є: он-лайн дошка, ментальна карта, медіатеки, відеоконференції, інтерактивні вправи, віртуальні спільноти, персональний блог, електронний щоденник, електронний журнал.

Для організації самостійної роботи учнів під час дистанційного навчання користуюсь спеціально створеною освітньою платформою Moodle <http://moodle.vpu.com.ua/my/>, яка забезпечує доступ учнів до теоретичного матеріалу дисципліни, створює умови для виконання тренувальних вправ, дозволяє визначити рівень поточних навчальних досягнень.

Функціональність Moodle дозволяє мені розміщення різних навчальних матеріалів, а саме: текстів лекцій, таблиць, схем, додаткових матеріалів

(підручники, книги, довідники, посібники, методичні розробки), а також відео, аудіо і презентаційні матеріали, посилання в Інтернет та різні типи тестів, посилання на інтерактивні вправи.

Мій курс у Moodle розбито на розділи (теми), відповідно навчальній програмі, кожен з яких містить теми всіх уроків та наповнення до них:

- розробка уроку;
- конспект теоретичного матеріалу;
- матеріали до написання письмових творчих робіт;
- інтерактивні вправи;
- презентації та відеоматеріали, як взяті з інтернету так і власні; (я практикую зняття власних коротких відеороликів для вивчення нового матеріалу, адже учням набагато звичніше чути мої пояснення правил, ніж незнайомих дикторів);
- посилання на тести різних форматів: на освітній онлайн-портал «На Урок», Національну освітню платформу Всеосвіта;
- розроблені мною різноманітні завдання для самостійних та контрольних робіт.

Усі наявні матеріали доступні для завантаження та перегляду в будь-який зручний час, що значно спрощує підготовку та виконання завдань.

Елемент курсу Moodle «Тести» дозволяє викладачеві розробляти тести з використанням завдань різних типів: питання закритої форми, альтернативний вибір, коротка відповідь, відповідність, розгорнута відповідь, написання есе.

Перевірка таких тестів у Moodle проводиться системою автоматично й заноситься в журнал оцінок. Письмові роботи перевіряються викладачем.

Використання системи Moodle забезпечує оптимізацію освітнього процесу, ресурси зі створення електронних тренажерів для проходження тестів, розвиває в учнів навички роботи з комп'ютерною технікою, що є невід'ємним елементом сучасного навчання.

Наступним прикладом є електронний інтерактивний довідник-практикум із завданнями різного типу до теми «Морфологія». Він створений на сервісі Wizerme та складається з інтерактивних робочих аркушів, кожен з яких має

свою назву відповідно до частин мови (1-іменник, 2-прикметник, 3-займенник).

Інтерактивний робочий аркуш являє собою веб-сторінку, на якій розміщено певний навчальний матеріал та завдання різного типу.

Кожен розділ-аркуш має таку будову: спочатку в доступній, стислій і зручній для засвоєння формі викладено необхідний теоретичний матеріал, потім запропоновано систему завдань різного рівня. Зокрема, це тестові завдання відкритої та закритої форми, завдання на встановлення відповідності, виконавши які, кожен матиме можливість одразу отримати результат та пояснення чи правило до кожного тестового питання.

Програма автоматично фіксує час виконання та наприкінці показує правильні відповіді в разі помилки.

Також на веб-сторінках подаю й зображення чи приклади текстів, на основі яких буде виконуватись завдання. Наприклад, до теми «Закінчення іменників чоловічого роду» я подаю текст, який потрібно відредагувати.

Ця програма дає можливість вставляти посилання на відео або презентаційні матеріали, після перегляду яких здобувачі освіти мають виконати певні види робіт. Наприклад, переглянувши відео про особливості відмінювання складних числівників, учні мають в наведеному тексті записати числівники в різних відмінкових формах.

Матеріал електронного інтерактивного посібника можна використовувати під час проведення уроків, для навчального тестування, для тематичних контрольних робіт та для додаткової самостійної роботи учнів у позаурочний час.

Основні результати

Висновки

Отже, використовуючи різні сучасні інноваційні освітні технології, методи та прийоми організації занять щодо розвитку комунікативної компетенції учнів, у своїй діяльності бачу результати.

Найкраща оцінка моєї роботи з учнями - їх високі досягнення. Щороку мої вихованці показують гідні результати участі у творчих конкурсах різних рівнів. Наприклад, Коновал Анастасія стала переможцем 4 етапу ІХ Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка. Призером ІV етапу мовно-літературного конкурсу ім. Т. Шевченка у 2021-2022 р була Пархоменко Євгенія.

2020-2021 н. р. Щербина Катерина посіла I місце в обласному турі Міжнародного конкурсу знавців української мови імені П. Яцика, та I місце в ІІІ етапі конкурсу імені Т. Шевченка, та ІІ місце у Всеукраїнській предметній олімпіаді з української мови та літератури.

У ХVІІІ Всеукраїнському конкурсі учнівської творчості в номінації «Література» серед учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти області у 2021-2022 н. Щербина Катерина посіла ІІ місце.

Цього року учениця Білоха Світлана виборола ІІ місце у ІІІ етапі мовно-літературного конкурсу ім. Т. Шевченка та ІІІ місце у в обласному турі Міжнародного конкурсу знавців української мови імені П. Яцика. Ці здобутки доводять правильність вибору підходів до роботи з молоддю та ефективність їх застосування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід: навчальний посібник / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко; за ред. Гуревича Р. С. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. – 348 с.
2. Дідук Г.І. Лінгвостилістичні та комунікативно-ситуативні вправи на уроках української мови – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 80 с.
3. Кучерук О.А. Методи формування комунікативної компетентності в процесі дидактичного дискурсу / Дивослово. 2010. № 9. С.77–90
4. Освітні технології: навч.-метод. посіб./ [Пехота О.М., Кіктенко А.З., Любарська О.М. та ін.]; за заг. ред. О. М. Пехоти. – К.: АСК, 2002. – 255 с.
5. Сороко Н.В. Реалізація діяльнісного підходу при комп'ютерному навчанні в умовах оновлення мовної освіти в Україні // Засоби і технології єдиного

інформаційного освітнього простору: Зб. наук. праць / За ред. В.Ю. Бикова, Ю.О.Жука. – К.: Атіка, 2004.

6. Цифрова компетентність сучасного вчителя Нової української школи: зб. тез доп. всеукр. наук. наук.-практ. семінару, м. Київ, 28 лютого 2018/ за заг ред. О.Е. Коневщинської, О.В. Овчарук. – К.: Інститут інформаційних технологій України, 2018 – 61 с.
7. Бадюл Л., Цибух Л. Творчі вправи як засіб розвитку комунікативної компетенції студентів / Наука і освіта. №1. С. 5–8.
8. Хіврич С. Розвиток мислення і мовлення учнів у процесі вивчення шкільного курсу української мови / Українська мова й література в сучасній школі. 2012. № 10. С.24.

Оксана МОСКОВЧЕНКО,

викладач ДНЗ «Глухівське вище професійне училище»

УПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ. СТВОРЕННЯ КОНТЕНТУ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ

Анотація. Стаття знайомить із напрацюваннями, які допоможуть зробити процес навчання сучасним, пізнавальним, цікавим, різноманітним, ефективним. Практична значимість досвіду полягає в тому, що його зміст є доступним для використання колегами, бо відповідає вимогам раціонального використання часу, засобів, матеріальних затрат. Матеріали роботи показують необхідність пошуку нових технологій навчання, розвитку пізнавальної активності здобувачів освіти, переорієнтації сучасної освіти на забезпечення інтенсивного навчання і самонавчання учнів.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, дистанційне навчання, електронна скарбничка знань, майстер-клас, хмара слів, створення електронного контенту.

Вступ.

Сучасні реалії диктують необхідність впровадження ІКТ в освітній процес, що тягне за собою необхідність формування ІКТ-компетентності педагогів, що є їх професійною характеристикою, складовою педагогічної майстерності. З упровадженням нових інформаційно-комунікаційних технологій педагог отримує потужний стимул — для саморозвитку, творчого розвитку та професійного зростання, щоб у подальшому краще навчати, виховувати та розвивати здобувачів освіти[1].

Мета, методи і підходи.

Спираючись на теорію активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти і педагогічну технологію на основі інформаційно-комунікаційних засобів, мета педагогічного досвіду викладача: створення умов для активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти засобами ІКТ на уроках української мови та літератури.

Для досягнення поставленої мети визначені наступні завдання:

1. Сприяти створенню інформаційно-комунікаційного середовища на уроках і в позаурочній діяльності.
2. Формувати навчальну мотивацію та інтерес до предметів (українська мова та література) за допомогою ІКТ; зокрема вивчати українську мову і літературу, використовуючи відеопрезентації, відеоролики, буктрейлери.
3. Створити електронну скарбничку знань і залучити здобувачів освіти до співпраці.
4. Виховувати у здобувачів освіти пізнавальну активність; уміння практично працювати під час майстер-класів, презентувати власні розробки.

Очікуваний результат: в електронній учнівській скарбничці знань з'являться нові креативні хмаринки слів, відеопрезентації і буктрейлери з тем:

«День писемності та української мови», «Рідна мова», «Тарас Шевченко! Досить було однієї людини, щоб урятувати цілу націю».

Сьогодні здобувачі освіти мало відрізняються від дорослих у плані комп'ютерної компетентності, бо часто мають останні новинки зі світу гаджетів. Вони їх практично не випускають із рук. Саме тому необхідно застосувати під час викладання української мови і літератури такі інноваційні форми і методи, які б створювали атмосферу розкнутості, емоційного піднесення, вчили критично мислити, відстоювати свою позицію. Розвиток науки і техніки надав педагогам і здобувачам освіти нові форми комунікації, нові типи вирішення абстрактних і конкретних завдань. Майбутнє – за системою навчання, що має вклатися в схему «здобувач освіти – технологія – педагог», за якою викладач перетворюється на технолога, а здобувач освіти стає активним учасником процесу навчання [2].

Основні результати.

Усе життя людини є, по суті, реалізація певного життєвого проєкту. Отже, й життя викладача, уся його педагогічна діяльність – це також довгостроковий, тривалістю в ціле життя, педагогічний проєкт, що зароджується із мрії. Для викладача завжди *актуальним є питання, як же зробити так, щоб здобувачі освіти з бажанням ішли у навчальний кабінет і знали: тут їх завжди зрозуміють і підтримають.* Провівши опитування у закладі освіти, переконалися, що здобувачам освіти набагато більше подобається робота з комп'ютером, використання програмного забезпечення, ніж виклад навчального матеріалу викладачем. На питання «Чи подобаються вам уроки із використанням ІКТ?» здобувачам освіти училища пропонувалися наступні варіанти відповіді: так; ні; без різниці. Узагальнені матеріали опитування засвідчили наступне: 90% здобувачів освіти вважають уроки із використанням ІКТ цікавими і лише 10% учнів надають переваги традиційним урокам.

Враховуючи вище зазначене, можна зробити висновок, що використання інформаційно-комунікаційних та мультимедійних технологій під час вивчення української мови та літератури дає можливість підвищити наочність навчання

за рахунок використання різних форм подання навчального матеріалу (текст, графіка, діаграми, таблиці, аудіо -, відеозаписи тощо).

Як зробити урок не лише пізнавальним, інформативним, але й підтримувати вучнів зацікавленість предметом, бажання вчитися, підвищити у здобувачів освіти мотивацію до навчання? Шукаючи відповідь на це питання, можна зробити висновок, що зацікавити, вмотивувати здобувачів освіти до вивчення предмету можна шляхом уникнення одноманітності, шаблонності в роботі, використання таких форм, методів навчання, які активізують пізнавальний інтерес і стимулюють самостійне мислення здобувачів освіти. Вважаємо, що необхідно орієнтуватися саме на здобувача освіти. Адже саме від того, чи буде у нього бажання вчитися, пізнавати щось нове, і буде залежати результат нашої спільної роботи.

Тому ми запропонували здобувачам освіти створити електронну скарбничку знань, яку вони повинні самостійно поповнювати.

Очікувані результати:

- здобувач освіти досліджує, систематизує матеріал з теми;
- здобувач освіти практично працює і презентує власні розробки, які надалі будуть демонстраційним матеріалом для інших.

На допомогу здобувачам освіти вирішили проводити майстер-класи і розробили алгоритм дій майже на кожний місяць:

1.Листопад

Майстер-лас для здобувачів освіти «Створення хмари слів».

Електронна скарбничка знань з теми «День писемності та української мови».

2.Лютий

Майстер-клас для здобувачів освіти «Створення презентацій».

Електронна скарбничка знань з теми «Рідна мова».

3.Березень

Майстер-клас для здобувачів освіти «Створення відеороликів».

Електронна скарбничка знань з теми «Тарас Шевченко! Досить було однієї людини, щоб урятувати цілу націю».

Наприклад, в закладі освіти було проведено захід на тему: «Свято рідного слова». Мета цього заходу – сприяння утвердженню державного статусу української мови, піднесення її престижу серед молоді, виховання шанобливого ставлення до історії, культури і традицій українського народу. Здобувачі освіти ознайомилися з важливою статистичною інформацією про писемність та рідну мову, переглянули навчальні відеоролики. А також залюбки виконали практичну частину майстер-класу з теми «Створення хмари слів». Вони мали можливість презентувати свої креативні «хмаринки» і зробили висновок, що кольорова хмара зі слів привертає увагу до об'єкта і змушує зосередитися на матеріалі. Це був перший майстер-клас, під час якого здобувачі освіти залучилися до створення електронної скарбнички знань з української мови та літератури.

Здобувачі освіти під час дистанційного навчання створювали хмари слів і мали можливість продемонструвати їх під час онлайн – уроків.

Отже, під час і дистанційного, і змішаного навчання здобувачі освітимають перед собою завдання: створення електронного контенту. Крім того, застосування комп'ютерної техніки дає змогу поєднати технічні можливості сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в поданні навчального матеріалу як живого спілкування педагога з учнем, так і організації його самостійної роботи тощо.

Хоч би якою складною для сприймання була тема, вона стане цікавою, якщо навчальний матеріал на екрані подати із застосуванням комп'ютерних ефектів. Усе це дає змогу подолати пасивність, інертність здобувачів освіти, оптимально організувати самостійну роботу і забезпечити свідоме засвоєння теми, а також виробити компетентне ставлення дітей до комп'ютера як до інструмента професійної діяльності людини.

Досвід роботи показує, що чим ширше застосовуються комп'ютери у процесі навчання, тим ефективніші його результати, тим різноманітнішими стають мультимедійні презентації. Тому запланували для здобувачів

освіти провести майстер-клас «Створення сучасних презентацій», де більш досконало дослідити сучасні форми.

Українську мову і літературу здобувачі освіти вчать за допомогою відеопрезентацій, відеороликів, буктрейлерів – усе це готують самі учні. А для удосконалення умінь і навичок здобувачів освіти, заплановано майстер-клас «Створення відеороликів». І як очікуваний результат у електронній учнівській скарбниці знань з'являться нові креативні відеопрезентації і відеоролики.

Здобувачі освіти на уроках з використанням ІКТ досліджують, систематизують матеріал з теми. Вони практично працюють і презентують власні розробки у ролі вебдизайнерів, письменників, художників-ілюстраторів, аніматорів.

Висновки.

Уроки з використанням ІКТ мають практичні, теоретичні та пізнавальні результати, вони цікаві здобувачам освіти. Час і досвід урівноважили використання комп'ютерних технологій: урок XXI століття – це урок з ІКТ. Інформаційно-комунікативні технології здатні стимулювати пізнавальний інтерес до навчальних дисциплін, надати уроку проблемного, творчого, дослідницького характеру, багато у чому сприяти оновленню змістової сторони навчальних предметів, розвивати самостійну діяльність здобувачів освіти. Уроки з використанням ІКТ мають практичні, теоретичні та пізнавальні результати, вони цікаві здобувачам освіти.[3]

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Бійчук Г.Л. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій та мультимедійного підручника у процесі вивчення української літератури в старшій школі. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/psp/2011_11/3_07.pdf
2. Використання інформаційних технологій у навчанні української літератури старшокласників. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://slovodivo.ucoz.ua/zbirku/zbirka_nazarenko_na_sajt-1.pdf.

3. Демехіна І. П. Мультимедійні засоби навчання як вирішальний фактор ефективності навчального процесу. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://intkonf.org/demehina-ip-multimediyni-zasobi-navchannya-yak-virishalniy-faktor-efektivnosti-navchalnogo-protsesu/>

Олександр НАЗАРЧУК,

викладач ДПТНЗ «Кролевецьке
вище професійне училище»

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

Анотація. *Стаття знайомить із дидактичним потенціалом використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках історії, зокрема онлайн ресурсу LiveWorksheets. Визначено та охарактеризовано сутність і зміст його використання в освітньому процесі. Практична значимість досвіду полягає в тому, що розкрито основні принципи використання інтерактивних аркушів на уроках історії на різних етапах уроку, що сприяє засвоєнню матеріалу та підвищенню ефективності навчального процесу. Це дасть змогу викладачам підвищити ефективність освітнього процесу та збільшити мотивацію учнів до здобуття нових знань, як при очній так і дистанційній формах навчання.*

Ключові слова: *комп'ютеризація, інформація, цифровізація, інформаційно-комунікаційні технології, інтерактивне навчання інтерактивні аркуші, онлайн сервіси, інтернет.*

Вступ. Сучасне суспільство все більше починає залежати від інформаційно-комунікаційних технологій, все швидше вони поширюються на різноманітні сфери життя та вплив їх стає все ширшим щогодини, щохвилини та навіть щосекунди.

Сучасну викладацьку діяльність неможливо уявити без використання комп'ютерної техніки, спеціального прикладного програмного забезпечення, не

лише у комп'ютерних науках. Комп'ютеризація та інформатизація є невід'ємною частиною освітнього процесу. Зараз важко уявити урок без хоча б найдрібнішого доторку цифрової сфери до нього.

Мета, методи і підходи. Незважаючи на безліч навчальних матеріалів, які пропонує мережа, постає питання їх якимось чином систематизувати та впорядкувати, щоб донести до учнів якомога точніше, і не лише викласти їм готовий матеріал, а й дати можливість дізнатися щось самостійно, з'ясувати взаємозв'язки та зробити самостійні висновки. Значні можливості для цього дає змогу онлайн сервіс LiveWorksheets - інтерактивні робочі аркуші. До вашої уваги пропоную основні можливості сервісу, які я використовую на різних етапах уроку історії для виконання різних навчальних функцій.

За допомогою цього сервісу можна створити інтерактивні робочі листки будь-якою мовою, а як нам відомо, суть інтерактивного навчання полягає у постійній активній взаємодії викладачів та здобувачів освіти, які є рівноправними учасниками освітнього процесу.

Важливою перевагою цього онлайн конструктору є максимальне наближення до друкованого листка і можливість покрокового опрацювання матеріалу та виконання завдання.

Інтерактивний робочий аркуш представляє собою вебсторінку, на якій можна розмістити не лише теоретичний матеріал, а й різноманітні завдання для здобувачів освіти, а саме: додавання текстових полів для введення тексту, вибір правильної відповіді, вікторини з вибором правильної відповіді, зіставлення, відкриті питання, перетягування правильної відповіді, завдання на прослуховування. Інтерактивні аркуші надають можливість додавати MP3 файли, відео з Ютуба, додавати посилання. У всіх завданнях можна задати відповіді для автоматичної перевірки. Можна електронний аркуш роздрукувати на папері. Інтернет-сервіси суттєво підвищують мотивацію здобувачів освіти до навчання, тому що відповідають їхнім інтересам.

Робочі аркуші можна використовувати на будь-якому уроці, коли є можливість користуватися комп'ютерним класом чи персональними

пристроями для фронтальної роботи на уроці, для самостійної роботи здобувачів освіти з подальшою перевіркою, як альтернативне домашнє завдання, у позаурочній діяльності.

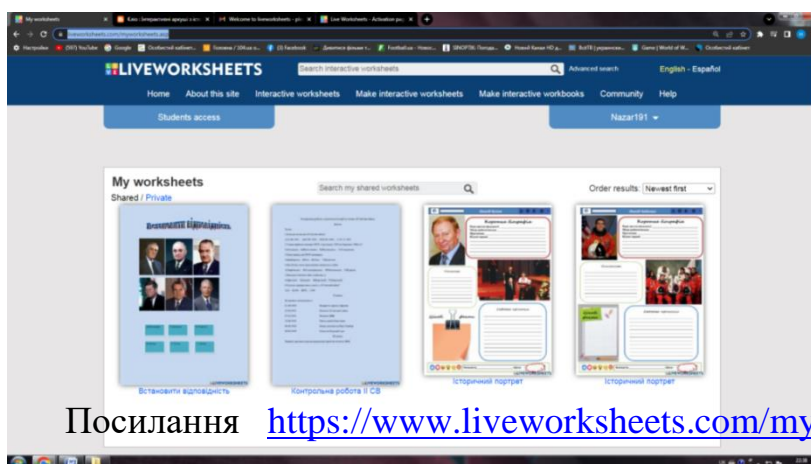
Значною перевагою інтерактивних навчальних матеріалів перед традиційними є наочність, ілюстративність, доступність, креативність, використання різних типів мультимедійних файлів та різних типів вправ, це сприяє розвитку пізнавальної діяльності, інтересу до об'єкту вивчення, активного розвитку інформаційно-комунікативної компетенції учнів. За допомогою інтерактивних аркушів створюються умови, в яких кожен здобувач освіти може відчувати власну успішність, індивідуальність та інтелект.

Основні результати. У ході дистанційного та очного навчання інтерактивні навчальні матеріали під час синхронних уроків дають змогу:

- задіяти всіх учнів;
- використання у якості тренувальних;
- автоматично перевірити та зібрати відповіді;
- спосіб утримання уваги учнів;
- організація зміни видів діяльності.

Інтерактивні навчальні матеріали під час асинхронних уроків:

- створення домашнього завдання;
- автоматичне оцінювання;
- зручний збір домашнього завдання;
- організація самостійного опрацювання матеріалу

Посилання <https://www.liveworksheets.com/myworksheets.asp>

Висновки. Сучасний урок історії не може обійтись без використання таких онлан-сервісів як наприклад LiveWorksheets. Вони дають змогу створювати широкий спектр зрозумілих та зручних навчальних матеріалів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Можливості сервісу Liveworksheets для створення інтерактивних навчальних матеріалів»
МійКлас https://www.youtube.com/watch?v=hbQaK53hFps&t=2590s&ab_channel=%D0%9C%D1%96%D0%B9%D0%9A%D0%BB%D0%B0%D1%81
2. Онлайн-сервіс Liveworksheets - <https://www.liveworksheets.com/>
3. Можливості сервісів Canva та Liveworksheets для створення інтерактивних навчальних матеріалів
https://www.youtube.com/watch?v=Irc2fDHofMg&ab_channel=%D0%9D%D0%B0%D0%A3%D1%80%D0%BE%D0%BA

Мирослава СТОЦЬКА,

викладач ДПТНЗ «Реутинський ПАЛ»

СУЧАСНИЙ УРОК МАТЕМАТИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІКТ

Вже не існує того закладу освіти, де учні, сидячи рівно і склавши руки, чомно слухають суворого викладача. Сучасні діти хочуть комунікації, розмови з педагогом, якого воліють сприймати радше як порадника, а не як строгого критика. Змінився і підхід до навчання – учням не цікаво 45 хвилин слухати теорію, тому вони все частіше знаходять більш цікаві заняття у своїх гаджетах, не звертаючи уваги на викладача. Як же зробити урок цікавим, змістовним, насиченим і корисним? В цьому допоможуть сучасні інформаційно-комунікативні технології навчання.

Застосування ІКТ на уроках посилює:

- позитивну мотивацію навчання;
- активізує пізнавальну діяльність учнів.

Використання ІКТ на уроці дозволяє повною мірою реалізувати основні принципи активізації пізнавальної діяльності:

- принцип рівності позицій;
- принцип довірливості;
- принцип зворотного зв'язку;
- принцип заняття дослідницької позиції.

Використання ІКТ дозволяє проводити уроки:

- на високому естетичному і емоційному рівні (анімація, музика);
- забезпечує наочність;
- залучає велику кількість дидактичного матеріалу;
- підвищує обсяг виконуваної роботи на уроці в 1,5-2 рази;
- забезпечує високий ступінь диференціації навчання (індивідуально підійти до учня, застосовуючи різнорівневі завдання).
- скорочує час для контролю та перевірки знань учнів;
- навчити дітей контролю та самоконтролю.

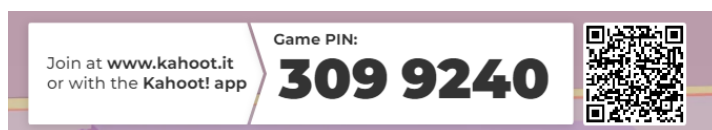
Застосування ІКТ:

- розширює можливість самостійної діяльності;
- формує навички дослідницької діяльності;
- забезпечує доступ до різних довідкових систем, електронних бібліотек, інших інформаційних ресурсів;
- сприяє підвищенню якості освіти.

На таких уроках кожен учень активно занурюється в навчальний процес, в учнів розвивається допитливість, пізнавальний інтерес. Використання комп'ютера дозволяє підсилити мотивацію навчання шляхом активного діалогу учня з комп'ютером, розмаїтістю й барвистістю інформації, шляхом орієнтації навчання на успіх – дозволяє довести рішення будь-якого завдання, опираючись на необхідну підказку, використовуючи ігрову форму спілкування людини з машиною й, що важливо, витримкою, спокоєм і «дружністю» комп'ютера стосовно учня. Таких характеристик набуває урок з будь-якого предмету під час використання інформаційних технологій [1; 3].

Якщо ж взяти за приклад урок математики, то використання ІКТ можливе за допомогою мультимедійних презентацій, електронних підручників, різноманітних тестів, тренажерів, використання програм динамічної математики тощо.

Відомо, що на слух людина сприймає до 15% інформації, візуально – 25%, а одночасне їх включення в процес навчання підвищує ефективність засвоєння інформації до 65%. А якщо взяти до уваги те, що провідним видом діяльності учнів є гра, то чудовим способом використання ІКТ на уроці є математична інтерактивна гра [2]. Гра, як прийом навчання, є дієвий інструмент управління навчальною діяльністю, що активізує розумову діяльність учнів та дозволяє зробити навчальний процес захоплюючим і цікавим. Для створення ігор можна використати додаток Kahoot! З цим сервісом дуже просто працювати, також застосунок легко встановити на мобільний телефон. Учням для участі надається код гри. Запускаємо застосунок kahoot.it. Вводимо код гри і виконуємо завдання.

Як створювати ігри в Kahoot! Перегляньте [Майстер-клас](#).

Одночасно у грі можуть брати участь всі бажаючі, до того ж, після виконання завдань учень може бачити п'єдестал, і своє місце в рейтингу.

Гру можна використовувати на таких етапах уроку як мотивація навчальної діяльності, актуалізація опорних знань, узагальнення і систематизація знань та підсумок уроку. Інтерактивні ігри на уроках математики привабливі тим, що спрямовані на розвиток комунікативних здібностей учнів, роблячи при цьому роботу вчителя більш продуктивною.

Одним з найкращих помічників вчителя є сервіс LearningApps.org, на якому можна створювати різноманітні цікаві вправи для різних етапів уроку.

Наприклад:

- а) [встановлення відповідностей](#);
- б) [розташування елементів у заданому порядку](#);

- в) [вправи з текстовою відповіддю](#);
 г) [створення кросвордів](#) та багато іншого.

Ще одним гарним помічником для вчителя є генератор ребусів rebus1.com, який заставить учнів відгадати тему уроку чи якийсь [математичне поняття](#), наприклад:

Деякі діти дуже люблять складати пазли, вони розвивають логіку та просторову уяву. Для їх створення є чудовий сайт Puzzle It.

Наприклад, [скласти портрет математика Леонарда Ейлера](#).

Використання ІКТ підвищує ефективність уроків так як мультимедійні засоби за своєю природою інтерактивні, тому учень не може бути тільки пасивним глядачем або слухачем, а активно бере участь в процесі навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Ботузова Ю. В. Деякі методичні аспекти використання ІКТ на уроках математики в процесі підготовки старшокласників до складання ЗНО // Наукові записки КДПУ. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти / ред. кол.: С. П. Величко [та ін.]. – Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. – Вип. 9, ч. 3. – С. 158-162.

2. Гладко М. П. Використання ІКТ на уроках математики в початкових класах / М. П. Гладко // Таврійський вісник освіти. - 2016. - № 3. - С. 133-141.

3. Раков С.А. Математична освіта: компетентнісний підхід з використанням ІКТ: Монографія / С.А.Раков. – Х.:Факт, 2005. – 360 с.

4. Семеніхіна О., Юрченко А. Уміння візуалізувати навчальний матеріал засобами мультимедіа як фахова компетентність учителя // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота». – Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла». – Випуск 33. – 2014. – С. 176-179.

5. Інтернет ресурси: <http://puzzleit.org>   <https://learningapps.org/>
<https://kahoot.it>   <http://rebus1.com>

Олена БОРОДІНА,

*викладач ДПТНЗ «Конотопський
ПАЛ»*

РОЗВИТОК SOFT SKILLS НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ

У сучасних умовах майбутній фахівець – це не тільки кваліфікований працівник, а й людина, яка володіє soft skills. М'які або гнучкі навички (англ. soft skills) – це вміння, які виробляються впродовж життя людини. Це її особистісні якості, які не піддаються вимірюванню, зокрема: соціальні навички, сила волі, завзятість, креативність, вміння протистояти стресам, знаходити спільну мову з оточуючими, спроможність адаптуватися до життєвих змін, здатність до навчання тощо.

На уроках інформатики розвиваються не лише цифрові компетентності та обчислювальне мислення, але й цілий спектр так званих гнучких вмінь, або soft skills. Ефективність уроків інформатики може бути значно підвищена за допомогою застосування методів та технологій, що допомагають здобувачам освіти не тільки засвоїти певний обсяг знань, а й сприяють розвитку їх особистісних якостей, творчих здібностей.

Метод проєктів – чудова можливість зануритися у тему, самостійно знайти безліч цікавої інформації та отримати унікальний результат. Але робота над проєктом зазвичай займає дуже багато часу. Тому у планую мініпроєкти, розраховані на один урок чи його частину. Мініпроєкти мають дослідницьке, проблемне та творче спрямування, а також сприяють всебічному розвитку здобувача освіти, формують його комунікабельність, аналітичне і стратегічне мислення, навчають помічати різницю між головними та другорядними даними. Найефективнішим для цього є підсумковий урок з теми. Наприклад, завершуючи вивчення теми базового модулю «Інформаційні технології у суспільстві», пропоную здобувачам освіти підготувати мініпроєкт «Інформаційні технології – добро чи зло для суспільства?». При захисті даних

проектів застосовується метод «Обери позицію», який допомагає навчитися обирати позицію відносно спірних проблем, висувати аргументи на захист свого вибору та прислухатись до аргументів тих, хто обирає іншу позицію. Також використовую мініпроекти як альтернативу звичайним домашнім завданням.

Створення інфографіки об'єднує в собі творче та критичне мислення. Основна задача інфографіки – перетворити складну інформацію за допомогою художніх образів на зрозумілу, що максимально швидко засвоюється людиною. Можна запропонувати здобувачам освіти створити інфографіку до будь-якої теми курсу інформатики. Для створення інфографіки використовуємо сервіси Easel.ly, Canva.

Переваги такої діяльності очевидні: вільний вибір теми, використання різноманітних джерел інформації та виділення із великого обсягу інформації головного за допомогою критичного мислення. Багато часу приділяється самостійній роботі. В ході роботи здобувачі освіти уважно аналізують власну роботу, мають змогу порадитися з одногрупниками і скорегувати свою діяльність. Викладач не втручається в творчий процес, а лише спрямовує роботу здобувачів освіти.

При проведенні практичних робіт увагу звертається на професійну спрямованість завдань. При вивченні модулю «Графічний дизайн» здобувачам освіти з професії «Кухар, кондитер» пропонується розробити логотип та макети поліграфічної продукції (меню, візитівку, флаєр, рекламний постер тощо) власного пункту харчування. А здобувачі освіти з професії «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів» проектують тривимірні моделі автозапчастин на уроках тривимірного моделювання. Вивчаючи тему «Системи керування базами даних», майбутні плодоовочівники створюють базу зразків насіння Всесвітнього зерносховища, призначеного для збереження генофонду сучасних зернових на випадок глобальних катастроф. При презентації робіт здобувачі освіти розвивають свої комунікаційні здібності, навчаються виступати перед аудиторією.

На основі аналізу каталогів освітніх мобільних програм Google Play відібрано застосунки, які можна використовувати для вивчення окремих модулів з інформатики.

Перелік застосунків для використання на уроках інформатики

Назва застосунків	Призначення
Google Документи	Створення і редагування текстових документів, спільна робота з онлайн-документами.
Google Презентації,	Створення, редагування і демонстрація презентацій.
Google Таблиці	Створення, редагування електронних таблиць, аналіз даних, виконання обчислень.
Canva	Створення презентацій та різних публікацій (афіш, постерів, буклетів, флаєрів та ін.)
PSExpress, KineMaster: Video Editor, Camera360	Створення та обробка об'єктів мультимедіа, створення колажів та відеороликів.
GIMP	Створення, зведення і редагування зображень (малюнків і фотографій), підтримує растрову графіку і частково векторну.
Skedio	Створення і редагування векторних зображень.
MobiDB	Створення реляційних баз даних та електронних таблиць, організація зв'язків між таблицями.
SimDif	Створення і керування мобільних веб-сайтами для телефону або планшета.
Blender	Створення 3D об'єктів

Таким чином, майже кожен тему курсу «Інформатика» можна вивчати, застосовуючи мобільні пристрої. Це дозволить не бути прив'язаним до певного місця і певного матеріального забезпечення кабінетів інформатики у закладі освіти.

Для розробки власних мобільних додатків використовуються безкоштовні конструктори, що не потребують знань і досвіду з програмування (AppGeyser, Mobicube).

Враховуючи те, що користувач смартфона зазвичай не працює з матеріалами курсу протягом тривалого часу, у процесі створення контенту використовується технологія мікронавчання. Мобільний освітній контент має бути компактним, модульним, сфокусованим на конкретній темі та мати малий обсяг.

Засоби гейміфікації створюють позитивний зв'язок із навчанням, а природний потяг до гри та дух змагання допомагають викладачу робити акцент на позитивних сторонах навчання.

У роботі здійснюють гейміфікацію за допомогою додатків Gimkit та Classcraft, які дозволяють замінити застарілі системи оцінювання. Наприклад, Gimkit перетворює тестові завдання на захоплюючу онлайн гру. Можна обрати як гру змагального характеру, так і гру, яка потребує співпраці здобувачів освіти між собою. Після завершення гри Gimkit автоматично оцінює їх відповіді та надає викладачу детальні звіти про успішність всієї групи та окремих здобувачів освіти.

Classcraft – безкоштовна освітня рольова онлайн гра, в яку грають учасники освітнього процесу під час опановування навчального матеріалу. У Classcraft кожен здобувач освіти створює власного героя, який може розвиватись в процесі навчання. Викладач може створювати та налаштовувати різні завдання, які дають здобувачам освіти можливість заробляти бали, досвід та інші нагороди. Це може бути, наприклад, виконання домашнього завдання, відповідь на запитання або допомога одногрупникам.

Інтеграція інформатики з іншими предметами є реальною необхідністю. Найбільше можливостей для реалізації інтегрованого підходу має позаурочна робота, оскільки передбачає залучення здобувачів освіти до співтворчості, інтелектуального діалогу, дає можливість почуватися вільно. Наприклад захід, присвячений Дню безпечного інтернету, проводимо спільно з викладачем

англійської мови. На заході здобувачі освіти ознайомлюються з правилами Інтернет-безпеки та Інтернет-етики, обговорюють та аналізують всі можливі загрози у віртуальному світі на англійській мові, що дає можливість не тільки підвищити освіченість з питань безпеки онлайн, а й удосконалити навички підготовленого та не підготовленого мовлення з англійської мови.

На уроках використовую методи і форми навчання, які є ефективними для формування і розвитку у здобувачів освіти soft skills як невід'ємного компоненту ключових і предметних компетентностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Дядікова О. Гра як інструмент: що таке гейміфікація? URL: <https://mistosite.org.ua/uk/articles/hra-iak-instrument-shcho-take-heimifikatsiia> .

2. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. Вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. – К. : НТУ, 2017. – 172 с.

3. Кохан О.М. Soft skills як необхідний компонент конкурентоспроможності майбутніх фахівців. «Soft skills – невід'ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у ХХІ столітті». Київ.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020.- С. 43-45.

4. Мобільні технології на уроках інформатики. Навчально-методичний посібник / К.П. Осадча, А.З. Бабич. – Мелітополь: ФО-П Однорог Т.В., 2018. – С. 19-22.

5. Терещук С. І. Технологія мобільного навчання: проблеми та шляхи вирішення [Електронний ресурс]/ С. І. Терещук // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. 2016. - Вип. 138. - С. 178-180.

Анна КУРИЛО,

*викладач ДПТНЗ «Лебединське
вище професійне училище лісового
господарства»*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧО ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ

***Анотація.** У статті проаналізовано процес впровадження інновацій в освітній процес; наведено приклади використання інноваційних технологій навчання на уроках української мови та літератури.*

***Ключові слова:** інновації, інноваційна діяльність, інноваційні технології, інноваційний метод, інноваційний прийом.*

Вступ. Сучасне суспільство ставить перед освітою вимоги, які спонукають викладача до пошуку нових форм та методів роботи. Саме інноваційна діяльність сприяє вихованню конкурентоспроможного здобувача освіти закладу професійної (професійно-технічної) освіти, здатного до саморозвитку та реалізації у соціумі. Щоб стати такою особистістю, учень повинен у ході освітнього процесу набути певних компетентностей. А це можливо тільки завдяки ефективно обраним педагогічним технологіям, методам та прийомам в освітньому процесі.

Аналіз науково-педагогічної та методичної літератури свідчить, що останнім часом зріс зміст сучасних технологій навчання на уроках української мови та літератури. Цій темі присвячені деякі наукові дослідження О.Пехоти, Л.Пироженко, О.Пометун, Г.Самохіна, М.Скрипник, Н.Суворова, Т.Симоненко, Н. Пентилюк, А. Ярошенко та інших, які вивчали теоретичні засади, пов'язані з визначенням сенсу інноваційних методів, їх класифікації та результативності використання [2; 14].

Мета статті – розглянути інноваційні технології навчання на уроках української мови та літератури як ефективний засіб навчання здобувачів освіти закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Були використані такі методи дослідження, як аналіз психолого-педагогічних праць, освітніх документів; спостереження процесу навчання учнів, узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Інноваційна діяльність вимагає особливих знань, навичок, бо є досить складною і специфічною. Ключову роль у процесі впровадження інновацій в освітній процес відіграє саме педагог, який має оволодіти системним мисленням, бути адаптованим до стрімких змін, особливо в умовах дистанційного навчання. Тому нині важко уявити сучасні уроки української мови та літератури без залучення інноваційних методів та форм роботи.

На уроках української мови та літератури доцільно використовувати елементи таких сучасних педагогічних технологій, як проєктне, інтерактивне, проблемне, особистісно орієнтоване навчання. Пріоритетними є колективна, групова та індивідуальна форми роботи на уроці.

Робота в групах – найбільш ефективна форма організації навчальної діяльності, яка сприяє залученню всіх учнів, урахувавши при цьому рівень їх розвитку та можливості сприйняття матеріалу. Обговорення в групі – це метод, який дозволяє не тільки заохоченню учнів до діалогу, але й стимулює до обміну думками, порівнянню протилежних позицій, пошуку згоди в суперечливих ситуаціях. З метою зацікавлення здобувачів освіти предметом, проводжу різноманітні форми уроків: урок-подорож, урок-практикум, літературний турнір, урок-вікторина, віртуальна екскурсія, блок-тема (як урок узагальнення та систематизації вивченого матеріалу) [3; 128].

Сучасний інноваційний урок української мови та літератури, який супроводжується використанням комп'ютерних технологій та Інтернет-ресурсів, сприяє активізації пізнавальної діяльності учнів, мотивує до вивчення художньої літератури. Звичайно, потрібно пам'ятати, що літературний текст як

естетичне явище та діалог, організований викладачем, залишаються основними у процесі літературної освіти учнів.

Ефективними методами є перегляд навчальних біографічних фільмів, фрагментів екранізації літературних творів та використання фонохрестоматій.

До інноваційних форм і методів належать такі: метод асоціацій («Візуалізація образу»), проблемний експеримент, ментальні карти як метод розвитку творчих здібностей учнів, «хмари слів» (графічна систематизація), [тестові завдання](#), створені на платформах [«На урок»](#), [«Всеосвіта»](#), метод проекту, мультимедійна презентація, кроссенс, гронування, [кросворд](#), навчальні вправи, створені за допомогою [LearningApps](#), [Kahoot](#), сторітеллінг, створення буктрейлерів тощо.

Опорним (графічним) конспектом уроку є ментальна карта. Це візуалізована карта-схема, в основі якої лежить комплексне поєднання всіх потрібних компонентів та елементів уроку, а саме: його структури (етапів), наскрізних ліній і ключових компетентностей, форм, методів і прийомів, прикладів вправ і завдань. Найпопулярніша схема містить декілька складових: ключові слова з теми, графічні зображення, стрілки, що поєднують між собою різні блоки. Все це покликано формувати інтуїтивне сприйняття інформації. Доречним є використання інтелект-карти при вивченні творчості письменника. Створити таку карту можна на таких платформах: [Freemind](#), [Coggle](#), [Xmind](#), [Mindmaps](#), [Wisemapping](#), [Mapul](#), [Spiderscribe](#), [Mindomo](#).

Застосовуючи метод графічної систематизації («хмари слів»), можна запропонувати здобувачам освіти записати винятки з правил, у такий спосіб можна візуалізувати приклади слів за певним правилом. Хмару слів можна легко створити власноруч з використанням спеціальних програм: [WordItOut](#), [WordCloudGeneration](#), [WordArt](#), [Wordcloud.pro](#).

Видавництвом «Ранок» створений проєкт «Інтерактивне навчання», який надає можливість учням проходити тестування з української мови та літератури основних предметів та перевіряти якість та рівень своїх знань.

Кожен курс має список тем або контрольних робіт для підготовки до контролю знань з предмету.

До результатів проєктної діяльності можна віднести буктрейлер, схему, таблицю, візитівку, фотоколаж, мультимедійну презентацію тощо. Так, при вивченні твору Ліни Костенко «Маруся Чурай» учням запропоновано створити буктрейлер до роману.

Сторітеллінг (у перекладі з англійської story означає історія, а telling – розповідати; отже, сторітеллінг – це розповідь історій) – це мистецтво захоплюючої розповіді та передачі за її допомогою необхідної інформації з метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача. Такі завдання сприяють збагаченню словникового запасу, впливають на чистоту мови, розвивають усне та писемне мовлення [1;14]. Наприклад, можна запропонувати учням обрати одного героя чи героїню з твору, який вони прочитали, та приготувати невеличкий виступ на тему: «Який я персонаж?». Складаючи розповідь, потрібно висвітлити цікаві факти про героя, його пригоди.

Сучасні учні практично не уявляють життя без смартфона. За допомогою QR-кодів можна урізноманітнити освітній процес наступним чином:

- кодування посилань на блог викладача, домашні завдання чи практичні роботи (наприклад, якщо їх виконання передбачає використання гугл-форми, гугл-диску тощо);

- проведення квесту, підказки до кожної схованки якого будуть зашифровані у вигляді відповідного QR-коду;

- розміщення кодів на підручниках чи книгах у бібліотеці з посиланнями доступу до електронної версії відповідного видання.

Також можна рекомендувати здобувачам освітискачати на смартфон додатки, які покращать знання з української мови: [R.I.D.](#), [Mova](#). Залучення технологій з використанням мобільного телефону на уроках додатково заохочує учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти до

вивчення предметів загальноосвітнього циклу, зокрема української мови та літератури.

Висновки. Отже, сьогодення вимагає від педагога володіння сучасними технологіями в освітньому процесі, бажання постійно самовдосконалюватися, творчого підходу. Саме завдяки впровадженню інноваційних методів та прийомів можна формувати ключові компетентності учнів, які необхідні для гідного життя в суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Варзацька Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади / Л. Варзацька, Л. Кратасюк // Дивослово. – 2005. – № 2. – С. 5-19.
2. Пентилюк М.І. Сучасний урок української мови / М.І. Пентилюк, Т.Г. Окуневич. –Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 176 с.
3. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; за ред. О.І. Пометун. – К.: Вид-во А.С.К., 2004. – 192 с.

Людмила КІБЕЦЬ,

*викладач ДПТНЗ «Глинський
професійний аграрний ліцей»*

РОЗВИТОК МАТЕМАТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Важливою проблемою сьогодні залишається питання урізноманітнення навчального процесу, активізації пізнавальної діяльності учнів, розширення сфери їхніх інтересів. Сучасним учням доступні найрізноманітніші джерела інформації, але часто саме наявність готової інформації сприяє розвитку пасивності. Зникає прагнення до пошуку, пізнання, творчості, тобто діяльності. Зрозуміло, що персональний вектор розвитку кожного учня не завжди збігається з напрямком руху у велику науку: не всім бути Ейнштейнами. Але із задоволенням і користю вчитися здатні всі. Для цього процес навчання має

бути сконструйованим із максимальним наближенням до запитів і можливостей учнів.

Навчальний матеріал може здаватися учням «сухим» і нецікавим, тому завдання педагога – зацікавити їх. Це можна зробити за допомогою інформаційних технологій.

ІКТ можна використовувати на всіх етапах навчального процесу: при вивченні нового матеріалу, повторенні, закріпленні знань та вмінь учнів, контролі навчальних досягнень. Комп'ютер для учня на кожному уроці буде виконувати різні функції: учителя, наставника, знаряддя праці, об'єкт навчання, помічника, тренажера, ігрового середовища тощо.

Одним з найрозповсюдженіших і найпопулярніших елементів освітніх цифрових ресурсів є презентація. Адже за допомогою неї вчитель не тільки може продемонструвати змістовний матеріал з теми, що вивчається, а й дотримуватися певного логічного порядку дій. Крім того, презентацію можна використовувати неодноразово. Це значно зменшує підготовку до майбутніх уроків і дає можливість економити час підготовки безпосередньо перед самим заняттям. При системному підході у підготовці до занять найважливіші допоміжні матеріали можна розмістити у презентації. Тож перед самим уроком вчителю достатньо лише увімкнути комп'ютер і, використовуючи принцип доцільності в навчанні, застосувати сформовані у відповідному ПЗ матеріали.

Презентацію на уроках математики можна використати для взаємоперевірки домашніх завдань та самостійних робіт за допомогою розв'язків на слайді, пояснення нової теми, роботи з усними вправами, проведення тестів, фізкультхвилинок та рефлексії, демонстрації геометричних креслень, умови та рішення завдання, портретів математиків і розповіді про їхні відкриття, ілюстрації практичного застосування теорем у житті, при повторенні пройденого матеріалу і організації позакласної роботи (тиждень математики в школі, олімпіади, математичні ігри та вечори) . На наш погляд важливим є те, що можна долучати учнів до самостійного створення комп'ютерних презентацій як для виконання творчих або розрахункових завдань з предмету,

так і до уроків узагальнення й систематизації знань, що в свою чергу стимулює активізацію пізнавальної діяльності учнів (особливо це стосується геометрії).

Оскільки сучасні учні майже ніколи не випускають із рук смартфони, вони дуже активно долучаються до навчального процесу і позакласної роботи з використанням ІКТ.

Так учням цікаво працювати над мініпроєктами. На початку вивчення теми на уроці можна запропонувати теми для виконання мініпроєкту. Це можуть бути і питання з історії математики з відповідної теми, і практичне застосування теми у житті. Наприклад де функції використовують у різних галузях знань:

- у медицині;
- у фізиці;
- в економіці;
- у сільському господарстві.

Для зацікавлення учнів можна використовувати різноманітні навчальні онлайн-ресурси. Особливої уваги заслуговує графічний калькулятор Desmos, GeoGebra. Знайомитися розпочали під час вивчення теми «Числові функції та їх властивості». Учні за допомогою сервісу отримують чітке уявлення про координати точки та її розташування на координатній площині.

Учні отримують картки із координатами точок, будують їх за допомогою сервісу GeoGebra й отримують сюрприз у вигляді малюнка а, потім створюють малюнки самі. Так навчання перетворюється на цікаву і захопливу гру.

За допомогою графічного калькулятора можна проєкспериментувати з лінійною функцією, дослідити самостійно властивості, розміщення графіків на координатній площині (рис.1).

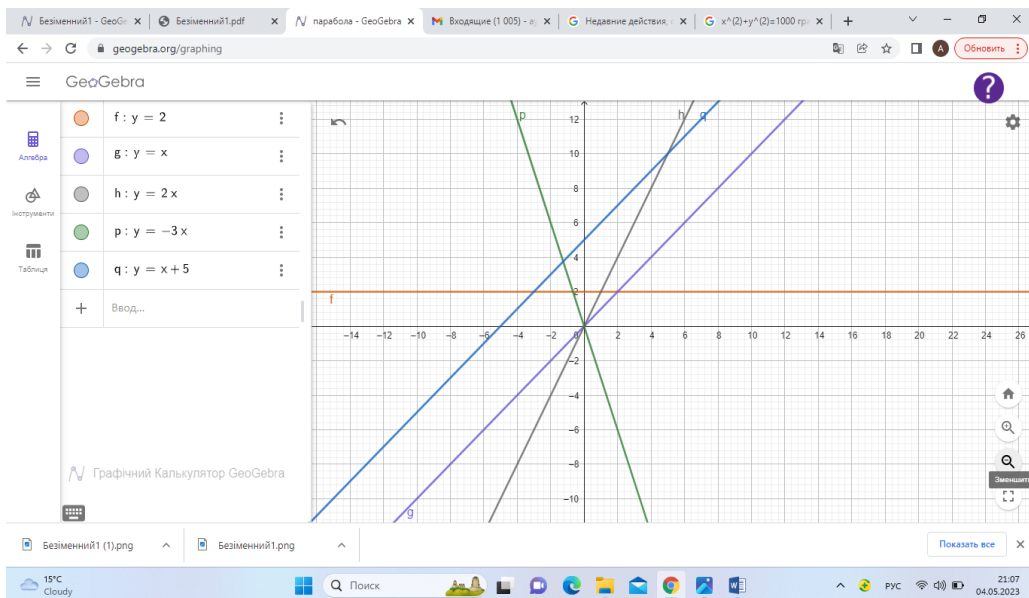

рис.1

Такий підхід дає наочні уявлення про поняття, що вивчаються, розвиває образне мислення, просторову уяву, дає змогу досить глибоко проникнути в сутність явища, що досліджується, і навчитися формально розв'язувати поставлену задачу.

Побудова графіків функцій за допомогою геометричних перетворень відомих графіків завжди створювала деякі труднощі, адже в одній координатній площині потрібно виконати побудову кількох графіків (рис.2).

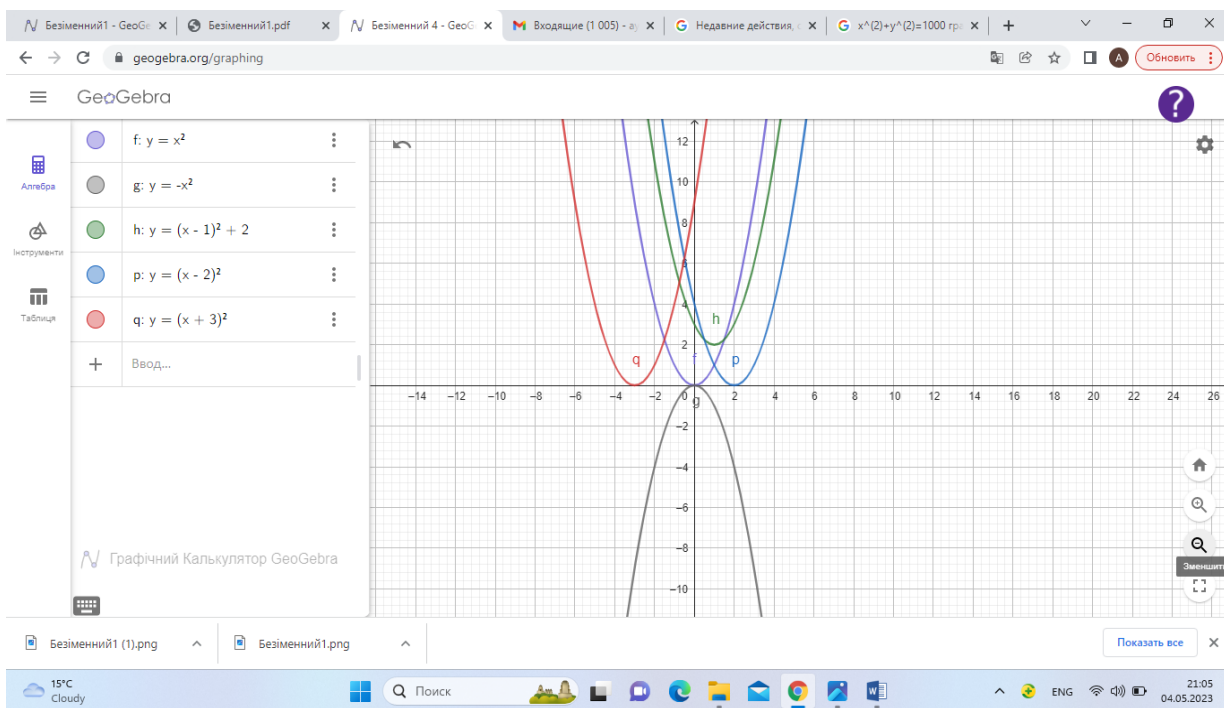

рис.2

GeoGebra полегшує таку роботу й відкриває широке поле для творчості. Якщо крім перетворень графіків застосувати ще й симетрію, можна отримати цікаві рисунки (рис.3).

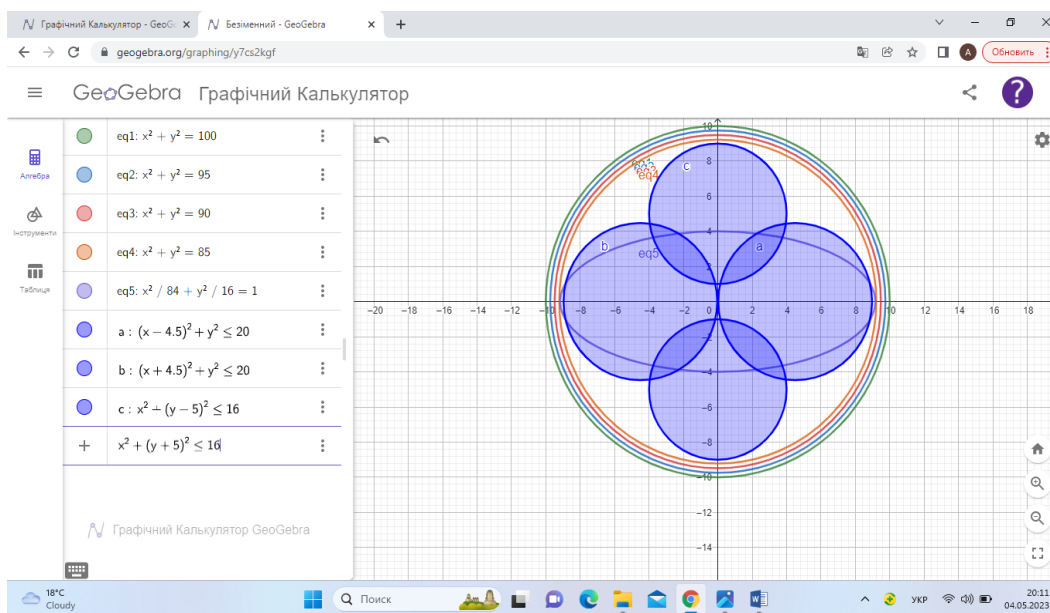

рис.3

Корисним методом контролю знань є системне використання засобів електронного тестування. Комп'ютерне тестування має значні переваги, адже тестові програми дають змогу швидко оцінити результат роботи та визначити прогалини у знаннях учнів з даної теми. А ще при такому виді роботи учень може побачити свій результат одразу ж після виконання роботи і оцінка несе об'єктивний характер і зводить до мінімуму вплив особистих відносин вчителя і учня. Під час проведення тестування учитель має змогу провести індивідуальну та диференційовану роботу з учнями, чим можна збільшити продуктивність уроку.

Висновки

Якщо розглядати питання у підсумку, то ІКТ дозволяють учневі працювати у своєму власному режимі, не створюючи дискомфорту ні собі ні іншим. Навчання за допомогою цих засобів стають більш змістовними і видовищними, сприяють розвитку самостійності й творчих здібностей учнів, істотно підвищує рівень знань учнів.

Майстерність викладача на уроці полягає головним чином у вмілому володінні методикою навчання й виховання, творчому застосуванні сучасних педагогічних технологій і передового педагогічного досвіду, раціональному керівництві пізнавальною й практичною діяльністю учнів, їхнім інтелектуальним розвитком. Тому використанні ІКТ на уроках математики є досить важливим кроком у майбутнє як у розвитку вчителя так і учня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Думанська Г.О. Застосування комп'ютерних технологій у навчальному процесі // Математика в школах України. № 4. – 2009. – с. 24.

Світлана ЛИТВЯК,

викладач ДПТНЗ «Зноб-

Новгородський професійний

аграрний ліцей»

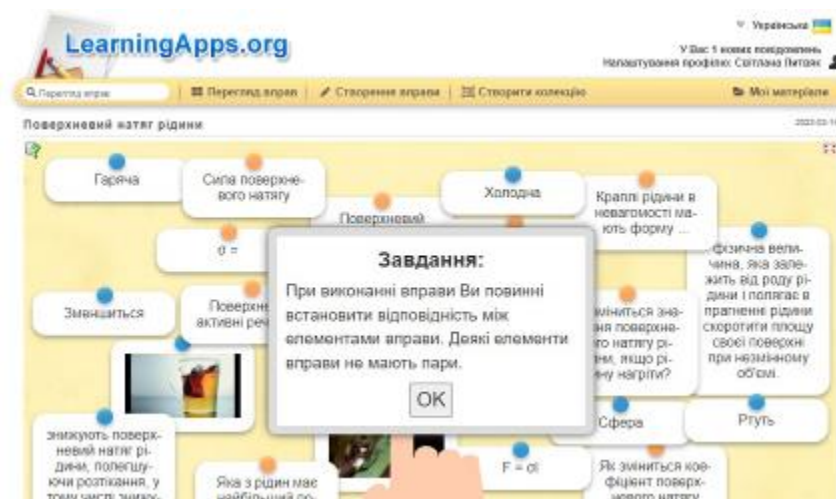
УРІЗНОМАНІТНЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ІКТ НА УРОКАХ ФІЗИКИ І АСТРОНОМІЇ

На сьогодні актуальним є питання використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі, зокрема на уроках фізики і астрономії під час дистанційного навчання. Дистанційне навчання – це, нажаль, реальність сьогодення. Під час дистанційного навчання здобувачі освіти, які працюють онлайн, мають самостійно засвоювати навчальний матеріал. Для цього необхідна концентрація уваги, наполегливість, зосередженість, бажання вчитися. Одним з найважливіших факторів успішного дистанційного навчання є правильне поєднання традиційних форм навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, сучасним інформаційним простором. Використання інтерактивних завдань на уроках стимулює пізнавальну активність, емоційну сферу, з'являється зацікавленість предметом, розширюється світогляд.

Під час проведення уроків використовую сучасні інформаційно-комунікаційні технології.

Наприклад, під час перевірки домашнього завдання використовую вправи створені за допомогою сервісу LearningApps. Це інтерактивні завдання, за допомогою яких здобувачі освіти можуть перевірити і закріпити свої знання в ігровій формі, що сприяє формуванню в них пізнавального інтересу, логічного мислення.

Сервіс є безкоштовним, зручним у використанні, інтерфейс сервісу має в своєму переліку українську мову. Кожна вправа має свою URL-адресу, нею можна поділитися або розмістити на сайті, блозі.

Інтерактивна вправа на тему [«Поверхневий натяг рідини»](#)

Liveworksheets – це платформа, яка дозволяє створювати інтерактивні робочі аркуші з різних предметів.

При поясненні нового матеріалу зручно користуватись інтерактивними робочими аркушами, бо вони дають змогу покроково опрацювати матеріал та виконати завдання на задану тему. На робочому аркуші можна розмістити різноманітні завдання, відео, зображення, гіперпосилання на різний матеріал, вікна для введення тексту. Сервіс пропонує декілька варіантів завдань: вибір декількох правильних відповідей, створення пар, вибирання з спадного списку, перетягування правильних відповідей, вікторина. Завдання можна оцінювати, програма автоматично перевіряє і виставляє оцінку, максимальна 10 балів.

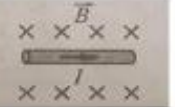
Інтерактивний аркуш на тему «Сила Ампера».

Сила Ампера.

1. Сила Ампера – це сила, яка діє на у магнітному полі.

2. Правило лівої руки: Якщо ліву руку розмістити таким чином, щоб лінії входили в долоню, чотири витягнуті пальці вказували напрям в провіднику, то відігнутий на 90° великий палець вкаже напрям .

3. Установіть відповідність між розташуванням провідника зі струмом у магнітному полі та напрямком сили Ампера, що діє на провідник.

			
Угору	Праворуч	Від нас	До нас

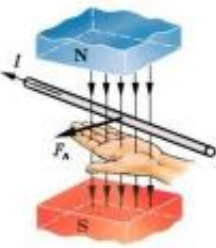
4. У скільки разів зміниться сила Ампера, що діє на провідник зі струмом у магнітному полі, якщо .

6. До кінців мідного провідника, площа поперечного перерізу якого дорівнює 1 мм^2 , прикладено напругу $1,7 \text{ В}$. Визначте найбільшу силу, з якою однорідне магнітне поле з індукцією 50 мТл може діяти на цей провідник. .

7. Сила Ампера.

9_02 Сила Ампера. Магнітна...

LIVWORKSHEETS

Інфографіка дозволяє подати ключову інформацію за допомогою яскравих, змістовних зображень, діаграм, схем та інших графічних об'єктів. Зосередити увагу на ключових моментах, зробити інформацію більш доступною. Використання інфографіки на уроках під час пояснення навчального матеріалу сприяє легшому засвоєнню матеріалу, бо яскраве зображення, схеми запам'ятовується краще, ніж текст чи формули.

Інфографіка на тему: «Способи зміни внутрішньої енергії».

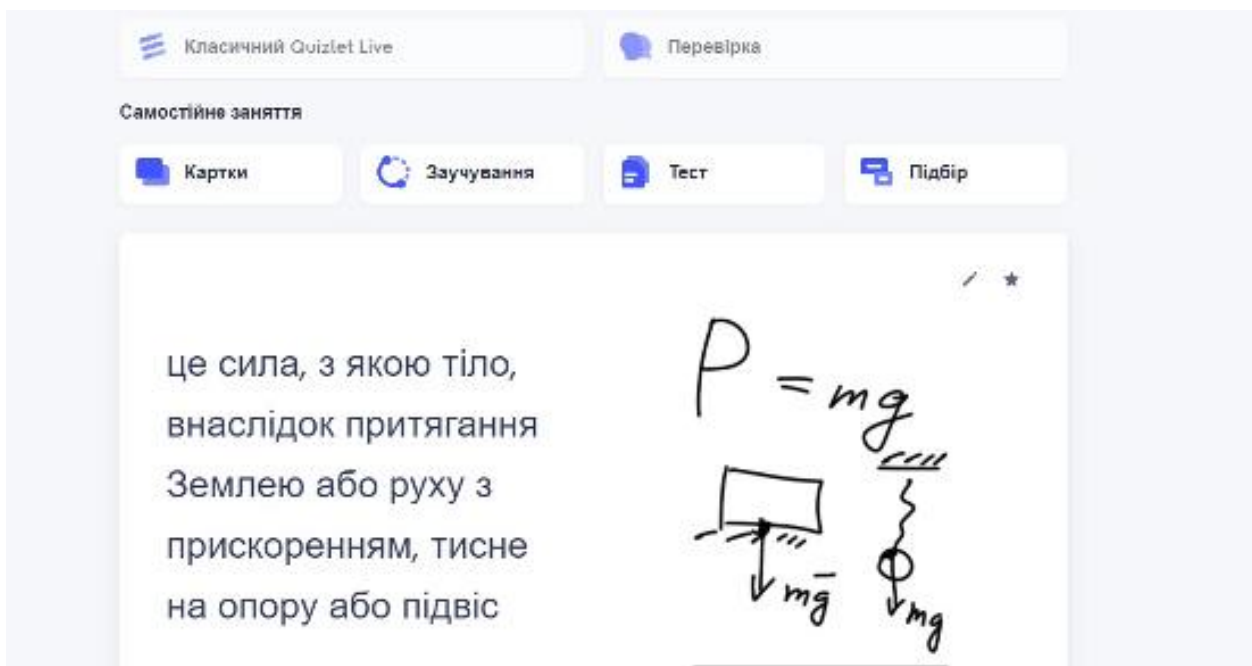

Інтерактивні вправи створені за допомогою сервісу Wordwall можна використовувати як для активізації діяльності здобувачів освіти, так і при закріпленні вивченого матеріалу, як тренажер для повторення формул, одиниць вимірювання фізичних величин. Під час створення завдання можна персоналізувати, тобто здобувач освіти має відмітити своє прізвище при виконанні. При проходженні завдання відстежується результат роботи здобувача освіти, фіксується час виконання. Посиланням на створену вправу можна поділитись не тільки зі здобувачами освіти, але й додати на сайт, поділитись у Google Classroom.

Інтерактивна вправа [«Встановіть відповідність»](#) на тему «Електромагнітна індукція».

Часто для запам'ятовування термінів, формул, одиниць вимірювання фізичних величин користуюсь флеш-картами. При підготовці до ЗНО використовую їх як тренажери формул. Quizlet – це онлайн платформа, на якій можна створювати двосторонні флеш-картки з використанням тексту та зображення.

Флеш-карта на тему [«Основні поняття динаміки»](#).

У сучасному суспільстві в освіті інформаційно-комунікаційна компетентність розглядається як пріоритетна, адже розвиток освіти нерозривно пов'язаний з інформатизацією суспільства. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій робить сучасним, якісним та водночас цікавим процес навчання, підвищує його ефективність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://learnlifelong.net/5-bezkoshtovnyh-onlajn-resursiv-dlya-stv/>
2. <http://internet-servisi.blogspot.com/p/learning-apps.html?m=1>
3. <https://sites.google.com/view/itschool-snmc/>
4. <https://sites.google.com/view/osina-zp/>

Анатолій СТАТИВА,
*викладач ДПТНЗ «Синівський
професійний аграрний ліцей»*

СУЧАСНІ СЕРВІСИ ОСВІТНЬОЇ ВЗАЄМОДІЇ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ, КОНТРОЛЬ, РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ

Вступ. Сучасне інформаційне століття проявляється і визначається в нових наукоємних технологіях, соціальних, економічних і геополітичних змінах. Разом з цим змінюється і парадигма освіти. Якщо раніше можна було здобути «освіту на все життя», то в сучасному суспільстві фахівець, зокрема і вчитель, повинен навчатися протягом усього життя. Сьогодні ідея «освіти протягом життя» вказує на необхідність впровадження нових освітніх технологій і методик в навчально-виховний процес, нових способів передавання знань.

Акцентуючи увагу на процесі становлення інформаційного суспільства, Я.Я. Болюбаш вказує на те, що зазначене потребує від системи освіти адекватності змінам, які відбуваються у природі і суспільстві, в навколишньому середовищі, відповідності зростаючому обсягу інформації, стрімкому розвитку нових інформаційних технологій [1]. У зв'язку з цим на зміну парадигмі «підтримуючої» чи «просвітительської» освіти прийшла інноваційна парадигма освіти, найважливішою складовою якої стала ідея «освіти протягом усього життя» або неперервної освіти. У цьому аспекті застосування Інтернет-технологій і впровадження дистанційного навчання відкриває нові можливості для навчання та робить освіту доступнішою.

Мета статті. Узагальнення власного досвіду використання LMS Moodle у організації дистанційного навчання у ДПТНЗ «Синівський професійний аграрний ліцей».

Виклад основного матеріалу. Функціональні можливості платформ дистанційного навчання конкретизуються за такими показниками: функціональною придатністю, коректністю, здатністю до взаємодії. Їх

надійність визначається стійкістю до дефектів і помилок, відновлюваністю, доступністю, а практичність характеризується простотою використання, доступністю та зрозумілістю. До мобільності відносять такі показники якості програмного забезпечення, як адаптивність, простота установлення, співіснування, заміненість.

Великою популярністю користується міжнародна платформа підтримки дистанційного навчання Moodle, яка розповсюджується вільно та безкоштовно [2]. Moodle є програмним засобом, який призначено для створення і підтримки курсів як дистанційного, так і традиційного (аудиторного) навчання. Проектування системи здійснювалось із врахуванням останніх досягнень сучасної педагогіки, важливим є її спрямування насамперед на взаємодію між учнями, обговорення. Розвинена система налагоджень параметрів навчального курсу дозволяє контролювати загальні етапи створення та проходження курсу: назву і анотацію курсу, дату початку та завершення навчання.

Головними особливостями Moodle можна вважати: зручний і зрозумілий інтерфейс; можливість вести декілька курсів одночасно, планувати навчальний процес; економія часу та паперу – роздавати, контролювати виконання, перевіряти завдання можна в одному сервісі; зручність – студенти можуть переглядати завдання, планувати строки їх виконання відповідно до календарного плану курсу, вчасно надсилати виконані роботи для перевірки; доступність і безпека – цьому сервісі відсутня реклама, а матеріали та особисті дані користувачів не потрапляють до інших сервісів.

Обов'язковими елементами курсу у СДН ДПТНЗ «Синівський ПАЛ» є анотація, програма та календарний план курсу, критерії оцінювання. За необхідності викладач розміщує довідкові матеріали, наприклад, таблиці, файли з обов'язковими стендами кабінету. Залежно від особливостей навчальних предметів курси мають тематичний або тижневий формат.

Співпраця викладача з учнями відбувається за допомогою двох типів модулів: «Види діяльності» та «Ресурси». Перша група модулів – «Види діяльності» – передбачає можливість створення завдань для оцінювання учнів,

спілкування з ними, виконання завдань, що передбачають завантаження файлів з результатами роботи, розміщення елементів для спільної роботи.

Ресурс у системі Moodle – це група об'єктів, які дозволяють додати до курсу будь-який вміст. Наприклад, це можуть бути веб-сторінки, текстові сторінки, написи, посилання на файли, веб-сторінки, каталог із файлами, текстові сторінки у форматі книги.

Викладач сам обирає, які з цих об'єктів розміщувати на курсі, виходячи з мети та завдань навчальної дисципліни.

Серед використовуваних викладачами «Видів діяльності» найбільш популярними є модулі «Завдання», «Семінар», «Тест» та «Чат».

Модуль діяльності «Завдання» дозволяє викладачам давати завдання, збирати роботи, оцінювати їх та залишати відгуки на ці роботи. Учні можуть відправляти будь-який цифровий контент (файли) обсягом до 2 Мб. Крім того, можна дозволити вводити відповідь безпосередньо на сайті. Також завдання може слугувати нагадуванням для учнів, що їм потрібно зробити «офлайн», наприклад, якась творча робота, яка не може мати оцифрованого вигляду.

При розгляді завдання викладачі можуть залишати текстові відгуки або файли з детальним роз'ясненням по роботі учня. Фінальна оцінка за роботу буде записуватися до журналу оцінок.

Модуль «Семінар» дозволяє збір та аналіз робіт учнів з виставленням колегіальної оцінки. Студенти можуть представити будь-який цифровий контент (файли), а також можуть вводити текст прямо в поле на сайті. Учні отримують дві оцінки на семінарі – оцінку за свій матеріал та оцінку за оцінювання матеріалів своїх колег. Обидві оцінки заносяться в журнал оцінок.

Модуль «Тест» надає викладачу можливість розробляти тести, які можуть містити питання різних типів. Найчастіше використовуються питання з вибором однієї чи кількох правильних відповідей, на встановлення відповідності, числові та текстові питання з відкритою відповіддю. При цьому відповіді на більшість типів завдань перевіряються автоматично та одразу вносяться в журнал оцінок.

«Чат» на відміну від відеоуроку дає можливість проводити онлайн-спілкування навіть за низької швидкості Інтернет-з'єднання.

Навчальні матеріали для учнів представлені ресурсами «Файл», «Сторінка», «Напис».

Модуль «Файл» дозволяє викладачу надати файл у вигляді ресурсу курсу. Усюди, де це можливо, файл буде відображатися в інтерфейсі курсу (для цього файли найкраще розміщувати у форматі «pdf»); в іншому випадку учням буде запропоновано завантажити його.

Модуль «Сторінка» надає викладачу можливість створити веб-сторінку, використовуючи вбудований текстовий редактор. «Сторінка» може показувати текст, картинки, звук, відео, веб-посилання тощо. Переваги використання модуля «Сторінка» у порівнянні з модулем «Файл» полягають у тому, що ресурс стає більш доступними (наприклад, для користувачів мобільних пристроїв), його легше оновлювати.

За допомогою ресурсу «Напис» учням надаються інструкції щодо роботи з «Діяльностями» та «Ресурсами», анонсуються онлайн-уроки. Також цей ресурс дає можливість вбудовувати відеоматеріали безпосередньо в курс шляхом вставки покликання, оскільки Moodle обмежує обсяг завантажуваних файлів до 2 Мб. З метою уникнення реклами відео краще розмістити на власному YOUTUBE-каналі.

З метою підвищення інтересу учнів до навчання викладачами додаються інтерактивні вправи створені у сервісі LearningApps, онлайн-вікторини Kahoot.

Хоча програмне забезпечення Moodle є безкоштовним, його розміщення потребує або досить потужного власного сервера, або виникає потреба у придбанні дискового простору на онлайн-хостингу. При цьому слід враховувати вимоги Moodle до версії баз даних та PHP.

Певною незручністю платформи є відсутність вбудованого відеозв'язку. Для проведення онлайн-уроків викладачами ДПТНЗ «Синівський ПАЛ» використовується сервіс Google Meet, який до того ж інтегрований з онлайн-дошкою Jamboard.

Окремою проблемою є різна забезпеченість учнів необхідними для навчання гаджетами. Так, якщо перегляд файлів, виконання тестів можливі як на комп'ютері чи ноутбучі, так і на планшеті чи смартфоні, то набір великих обсягів тексту а останніх гаджетах є проблематичним. Крім того, деякі види тестових завдань, наприклад, «перетягування в тексті», на пристроях із сенсорним екраном виконати не вдається.

Висновки. Детальний аналіз курсів дистанційного вказує на те, що у виборі оболонки електронного навчання в якості платформи дистанційного навчання необхідно враховувати різні чинники, такі, як, наприклад, функціональні можливості, надійність, практичність, мобільність, широта охопленої аудиторії; простота і швидкість упровадження; рівень надійності і безпеки; різномовність інтерфейсу тощо. У розробленні та впровадженні систем дистанційного навчання основна увага приділяється питанням управління навчальним процесом, обліку результатів навчання і тестування, інтеграції з механізмами електронної комунікації та зовнішніми системами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: навч. пос. для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти / Я.Я.Болюбаш. К. : ВВП "Компас", 1997. 64 с.
2. Платформа підтримки дистанційного навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Moodle <http://moodle.org/index.php?lang=ru>

Людмила ГОЖЕНКО,

викладач ДПТНЗ

«Недригайлівське ВПУ»

СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ ВИБОРУ ЗА ДОПОМОГОЮ

ОНЛАЙН-СЕРВІСУ GENIAL.LY

Робота викладача – це постійний пошук нових ідей та шляхів їх реалізації.

Як педагог основну мету своєї діяльності вбачаю не в тому, що надати учням сукупність статичних даних, а навчити їх працювати з інформацією: аналізувати поставлене завдання, знайти відповідні матеріали, застосувати їх відповідно до поставленої задачі.

Тому в роботі намагаюся більше створювати завдань, які не дають прямої відповіді на питання, а вимагають оперування вже наявною інформацією. Інтернет і майстер-класи Школи розвитку ІТ-компетентності дають для цього широкі можливості. У доробку маю вправи, створені за допомогою сервісів LearningApps, Quizlett, ThinkLink. Liveworksheets, Ourbooks, Genial.ly. Робота з Google Forms та Online Test Pad стала вже звичним явищем і для мене, і для здобувачів освіти.

В нашому житті ми постійно стикаємося з вибором – від того, яку зубну пасту обрати, до того, як вчинити в критичній ситуації. І важливо навчити учнівську молодь робити правильний, обдуманий і обґрунтований вибір. Здавалося б, в освітньому просторі достатньо завдань з вибором правильної відповіді. Але ці завдання здебільшого направлені на отримання результату у вигляді певної суми балів. В житті вибір має не просто результат, а наслідки, які впливатимуть на подальші події. Крім того, існує багато ситуацій, коли немає єдино правильного рішення. Кожен приймає своє, виходячи з власного досвіду, наявних даних і кінцевої мети. І такі рішення молодь повинна вміти приймати.

Звичні сервіси для створення тестів і вікторин пропонують завдання з одним або кількома правильними відповідями, здобувач освіти отримує за них певний бал і переходить до наступного завдання. Я ж шукаю сервіси, які дозволяють створити такі завдання на вибір, де одне рішення ляже в основу наступного, і наслідком цього ланцюжка прийнятих рішень стане кінцевий результат. Таким сервісом для мене став Genial.ly. Цей сервіс дозволяє розробити такі завдання, в яких отримавши небажаний кінцевий результат, учасник може повернутися і змінити своє рішення, не виходячи з гри чи завдання. Розроблено логістичну гру, яку можна застосовувати на уроках

географії при вивченні транспортної системи України. Ця гра – не тест чи вікторина з вибором однієї правильної відповіді. Перед учасником ставиться завдання з вихідними даними і потрібним кінцевим результатом. Перший вибір який робить учасник – довільний, але кожен наступний безпосередньо залежатиме від попереднього. В цій грі немає балів за правильну чи неправильну відповідь, бо їх немає єдино правильних. До кожного етапу даються підказки, які можуть впливати на вибір. Деякі підказки навмисно створені так, щоб загальмувати прийняття рішення, викликати сумнів, зважити можливі варіанти (що краще – затор біля Києва чи велика ділянка дороги з вибоїнами на Черкащині?). Наскільки правильними були обрані варіанти, учасник дізнається лише в кінці гри. Якщо ж результат не задовольняє гравця, він може повернутися до початкового етапу, проаналізувати свої помилки і зробити новий вибір з врахуванням цих помилок. Можливість виправити помилки зазвичай змушує учнів думати при повторному виборі, тоді як просто отримавши суму балів, вони відчують досаду чи розчарування.

Гра була апробована на здобувачах освіти, які вивчають тему «Суспільна географія України». Частина учасників, що не отримували бажаний результат з першого разу, просто механічно обирали інший варіант, сподіваючись, що їм пощастить. Інша ж частина аналізувала свої попередні рішення, уважно стежила за підказками, зважувала кожне наступне рішення і в підсумку отримувала бажаний результат. Основними причинами невдач були недостатня увага до поставленого завдання, вихідних даних, підказок.

Можливість виправити свої помилки, переробити завдання одразу ж має і сильний психологічний вплив. Багато молодих людей зростають у переконанні, нав'язаному і батьками, і певною мірою системою освіти, що помилки – це щось непоправне і з ними треба просто змиритися. Насправді ж, помилки – це досвід, який дає більше користі, ніж успіх, здобутий без особливих зусиль. Людство навчається на помилках. Більшість і навчальних, і життєвих помилок підлягають коригуванню, особливо при своєчасному і правильному їх аналізі.

Розробка такої гри вимагає значних зусиль і від самого викладача. Створення гри починається з ідеї і бачення кінцевого результату. Наступним моментом є планування етапів гри і логічне пов'язування їх між собою. Автор повинен сам передбачити всі можливі помилки, всі наслідки того чи іншого вибору, і вибудувати їх у логічну структуру. Підбір матеріалу є найлегшим етапом, оскільки кожна картинка чи текст повинні стати у своє наперед визначене місце. Технічна сторона теж має свої нюанси. Доводиться створювати кілька на перший погляд ідентичних сторінок, але прив'язаних кожна до свого попереднього вибору. Гравці не бачать цих «зайвих» сторінок, бо вони бачать лише наслідки свого конкретного вибору і не бачать інших можливих. Але ці «інші можливі» обов'язково мають бути, адже інший учасник зробить інший вибір, або цей самий учасник повернеться до початкової сторінки. Розробка гри вимагає опрацювання додаткових матеріалів, адже автор має сам «прожити» всі її етапи, ознайомитися з деталями тих виробничих чи суспільних процесів, які пропонує гравцям.

Таким чином, гра чи вправа на всіх її етапах розширює кругозір і розробника, і учасників. Вона стимулює увагу і мислення, наповнює новими знаннями, вчить обдумувати можливі наслідки свого вибору, планувати діяльність.

Навчання вимагає зусиль, розпачу і помилок. Знання, які легко набуваються, так само легко згодом і зникають. Досвід, покладений і в розробку завдань, і в їх виконання, стає фундаментом для більш міцних знань, обдуманого вибору і ефективної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://view.genial.ly/6450e69f0675c0001464f489/guide-logistichna-gra>

Воркшоп

«Впровадження сучасних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників»

Валерій КАРКАЧОВ,

майстер виробничого навчання

ДНЗ «Сумський хіміко-

технологічний центр професійно-

технічної освіти»

УПРОВАДЖЕННЯ STEM-ПРОЄКТІВ

У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

XXI століття принесло нам штучний інтелект, фантастичні досягнення у галузі енергоефективності, доступ до будь-якої інформації через мережу Інтернет. Водночас наш світ стає все більш непередбачуваним, непостійним, складним та неоднозначним. Чи вміємо ми пристосовуватись до умов цього нового світу, чи знаємо ми, як готувати дітей до викликів, які поставить перед ними доросле життя? [1.141]

У Національній доктрині розвитку освіти проголошено, що метою державної політики є створення умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України. При цьому серед пріоритетних напрямів такої політики визначається розвиток професійно-технічної освіти. Держава повинна забезпечувати «підготовку кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукомістких й інформаційних технологій, конкурентоспроможних на ринку праці». [3.]

На вимогу роботодавця, майбутній випускник ПТНЗ на сьогодні – це особа з високим рівнем кваліфікації та професійної підготовки; робітник із сукупністю необхідних для виконання трудових завдань у відповідній сфері діяльності, людина креативна та ініціативна. Ці непрості завдання з формування саме такого випускника допомагає здійснювати STEM-освіта. Під

час її впровадження здійснюється використання засобів та обладнання, що пов'язані з технічним моделюванням, застосуванням знань з енергетики, електротехніки тощо.

STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) в перекладі з англійської означає поєднання - науки, технології, інженерії та математики.

Цінність Stem-освіти полягає в тому, що в її основі лежить інженерний підхід до кінцевого результату, а його необхідно спроектувати. Перший крок – це постановка задачі. Для реалізації поставленої мети необхідно провести дослідження, задіяти всі наявні знання, скомбінувати їх і отримати ефективні рішення.

У процесі інженерного дослідження доводиться використовувати свої знання з кількох дисциплін, що сприяє формуванню цілісної картини світу і застосуванню знань у практичній сфері.

Без сумніву, основними завданнями Stem-освіти є:

- формування вміння розв'язувати комплексно практичні задачі;
- вчити дітей критично мислити;
- виховувати креативність, вміння працювати у команді;
- розвивати емоційний інтелект;
- формувати здатність до перегрупування ідей. [2.50]

Пропоную Вашій увазі наш досвід практичного впровадження новітніх педагогічних технологій у процес професійної підготовки кваліфікованих робітників на прикладі реалізації STEM–проекта «Виготовлення обладнання для виробництва елементів холодного художнього кування».

STEM–проект ДНЗ «Сумський хіміко-технологічний центр ПТО» є зразком профорієнтаційної співпраці закладу з Комунальною установою Сумська спеціалізована школа I-III ступенів № 29 Сумської міської ради.

Метою проекту є розробка та виготовлення обладнання для використання на уроках трудового навчання та гурткової роботи учнями Комунальної установи Сумська спеціалізована школа I-III ступенів №29 Сумської міської ради.

У результаті реалізації проекту передбачалося:

- формування проблемно-пошукової, пізнавальної діяльності в здобувачів освіти;
- здобуття навичок колективної роботи;
- формування критичного мислення;
- впровадження технічного креслення в виробництво; (Автокад)
- практичне застосування знань, отриманих на уроках професійно-теоретичної підготовки;
- удосконалення навичок, набутих на уроках виробничого навчання.

Проект включає в себе 4 етапи :

1. Організаційний;
2. Діагностичний;
3. Практична реалізація;
4. Узагальнення.

У процесі проведення організаційного етапу була створена творча група, визначена тема та завдання проекту, опрацьовані теоретичні відомості про основи STEM-освіти, проведено розподіл доручень між членами творчої групи, зроблена синхронізація програм навчальних предметів.

Діагностичний етап проекту складався з проведення анкетування серед здобувачів освіти I-II курсів для визначення рівня їх обізнаності про холодне художнє кування, корекційної діяльності членів творчої групи педагогів, у процесі реалізації проекту, з урахуванням результатів учнівського анкетування, можливостей та запитів учнівської молоді.

Практична реалізація проекту розпочалася з підбору типу та конструкції необхідного для виготовлення обладнання. Придбати ручний верстат для холодного кування можливо в спеціалізованому магазині з продажу інструментів, або замовити в інтернеті. Питання полягає в ціні і платоспроможності покупця. Альтернативний варіант – виготовити його своїми руками. Принцип роботи нічим не буде відрізнятися від товару, придбаного в торговельній мережі, а виконувані функції абсолютно ідентичні заводським.

Додаткові переваги – вигащ у ціні, впевненість, що конструкція не вийде з ладу після першого ж використання.

Для початку варто ознайомитися з конструктивними особливостями кожного типу верстата, щоб оцінити можливість його самостійного виготовлення.

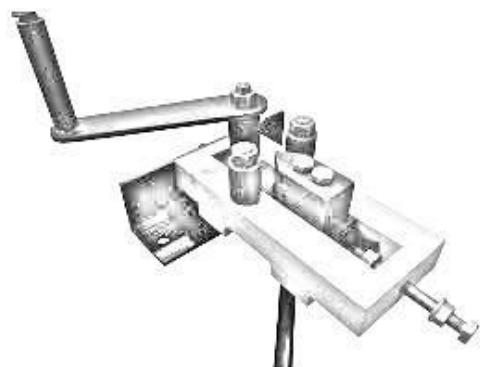
Під час ознайомлення з конструкціями обладнання ми зупинили свій вибір на зразках верстатів групи «MetalCraft».

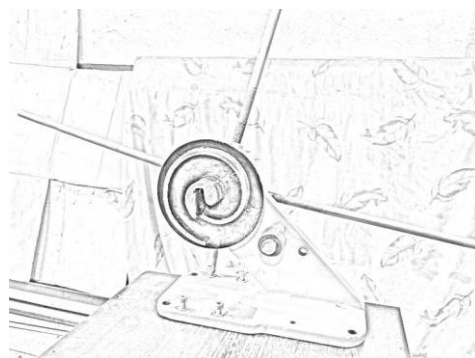
Зразки обладнання холодного художнього кування MetalCraft

Обладнання по всіх показниках задовольнило наші технічні вимоги. Але просте копіювання не входило в наші плани, тому було прийнято рішення зробити комбіновані верстати власної конструкції. При розробці конструкцій обладнання були враховані вікові та фізичні особливості майбутніх користувачів верстатів, а також професійні здібності наших здобувачів освіти.

Вибрана конструкція верстатів має дуже здорову технологічну гнучкість (можливість виготовлення різних виробів без значних переналаштувань) дозволяє постійну модернізацію та покращення технічних можливостей, не обмежує перелік виготовлюваних елементів. Наша технічна база має всі необхідні можливості для виготовлення комплекту обладнання. Прорахувавши всі тонкощі конструкції верстатів зробили їх ескізи.

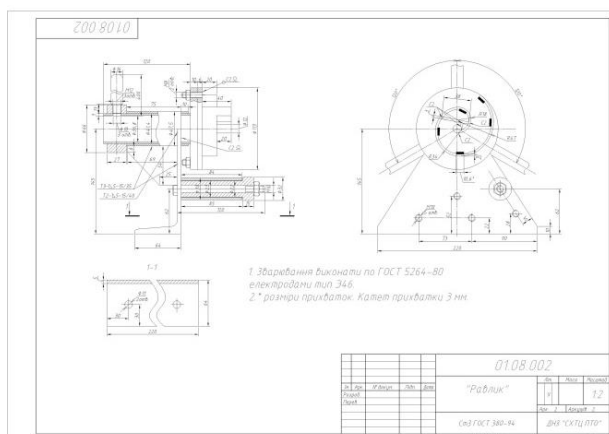
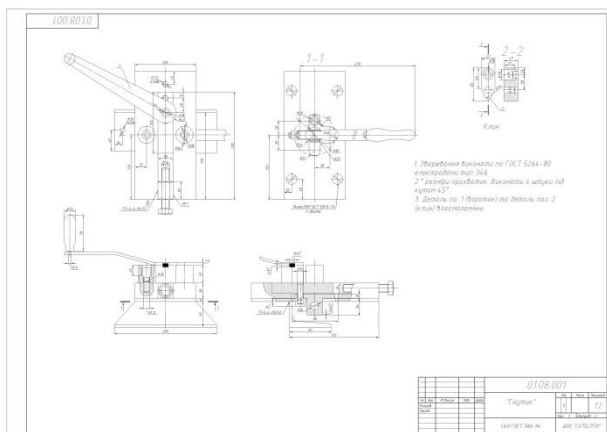

Комбінований верстат «Гнутик-Профілегин»

Комбінований верстат «Равлик-Торсіон»

По розроблених ескізах зробили робочі креслення.

Комбінований верстат «Гнутик-Профілегин»

Комбінований верстат «Равлик-Торсіон»

За даними кресленнями в майстернях нашого навчально-практичного центру, здобувачі освіти, за допомогою педагогів, виготовили складальні одиниці обладнання і провели складання верстатів.

Готове до використання обладнання та зразки елементів холодного художнього кування

Посилання на відеоурок

<https://www.youtube.com/watch?v=weBAS9zX49E>

ВИСНОВКИ

Сучасність диктує свої правила та розставляє пріоритети в роботі педагогів. Сучасний педагог – це педагог, який володіє високою професійною компетентністю, сучасними освітніми технологіями, орієнтується в інформаційно-цифровому просторі, впроваджує в освітній процес новітні педагогічні технології.

Члени творчої групи ДНЗ «Сумський хіміко-технологічний центр ПТО» визначили, що створений продукт - комплект обладнання для виробництва елементів холодного художнього кування, переданий Комунальній установі і Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 29 Сумської міської ради, надав можливості:

- підвищити в здобувачів освіти інформаційну та математичну компетентності;
- розвивати навички здобувачів освіти здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність (уміння побачити проблему, сформулювати дослідницьке запитання і шляхи його вирішення);
- працювати в команді, виконувати проектну діяльність, створювати власні проекти;
- розробляти проекти з використання інтернет-ресурсів з історії речей, що нас оточують;
- підвищити результати професійної майстерності;
- перейти на новий рівень профорієнтаційної роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гончаров Н.О. Професійна компетентність вчителя у системі навчання STEM / Гончаров Н.О. Наукові записки Малої академії наук України. – № 7. – 2015.
2. Кириленко С. Поліфункціональний урок у системі STEM-освіти: теоретико-методологічні системи/Світлана Кириленко, Ольга Киян//Рідна школа. – 2016. – №4
3. Концепція Нової української школи.

Алла ЛИСЕНКО,

майстер виробничого навчання

ДПТНЗ «Сумський центр ПТО»

ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ У ПІДГОТОВЦІ ДО УРОКУ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Вступ.

Сучасний період розвитку суспільства, оновлення всіх сфер його соціального і духовного життя потребує якісно нового рівня освіти, який відповідав би міжнародним стандартам. Особливо це стосується професійно-технічної та вищої освіти. З активним розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, активно розвивається й освіта. Головним завданням педагога є вибір різноманітних прийомів, форм і засобів представлення навчального матеріалу. Адже головне – зацікавити здобувача освіти, змусити його самостійно досліджувати певну галузь, вивчати для себе щось нове, тощо.

Для того, щоб краще і цікавіше донести до здобувачів навчальний матеріал, педагоги використовують сучасні інформаційні технології. Нині, одним з найцікавіших способів подачі навчального матеріалу, а також систематизації самостійної роботи здобувача є, так звані, ментальні карти.

Проте, на жаль, дана технологія ще не до кінця освоєна, і зрозуміла для педагогічних працівників.

Мета статті.

Висвітлення питання щодо поняття ментальна карта, історії її розвитку, методики створення на прикладі одного з on-line ресурсів.

Виклад основного матеріалу.

Світ науки і техніки активно розвивається, з кожним днем потік інформації зростає. Отже, зростає і обсяг навчального матеріалу, який здобувачі освіти мають засвоїти. Тому, завдання педагога – максимально оптимізувати і структурувати новий матеріал, зробити його більш наочнішим і

зрозумілішим. Саме ці завдання і покликані вирішувати ментальні карти (синонімами даного поняття є: карти знань, інтелектуальні карти, карти пам'яті, карти розуму).

Часто, розв'язуючи якесь завдання, людина малює на аркуші різні схеми. Сервісидля створення карт знань допомагають створювати такі схеми в електронному вигляді, щонабагато ефективніше, ніж малювання на аркуші.

Карты знань – це схеми, які наочно подають різні завдання, тези, взаємопов'язані та об'єднані якоюсь спільною ідеєю.

Вважається, що такий метод візуалізації інформації вперше застосував філософ Порфирій Тирський ще в III ст. н. е., намагаючись краще зрозуміти концепції Аристотеля. Ґрунтовні сучасні розробки в цьому напрямі належать до 60-х років XX ст.

Термін «карта знань» або «інтелектуальна карта» запропонував Тоні Б'юзен, який чимало зробив для просування технології використання таких карт в освіті й управлінні, а також спростив способи їх створення. Б'юзен також запропонував радіальні карти знань, тобто карти, що будуються навколо якоїсь центральної думки або проблеми.

Суть побудови ментальної карти полягає у тому, щоб за допомогою зрозумілих символів, образів, об'єктів, асоціацій, якими мислить людина, наочно зобразити цілісну картину знань про предмет вивчення або розгляду. Це зручний інструмент для відображення процесу мислення і структуризації інформації у візуальній формі. Ментальні карти є універсальними, їх можна застосовувати у різних сферах розумової діяльності, зокрема для підготовки планів, творчих проектів, різноманітних тренінгів, планів уроку виробничого навчання, тощо.

Переваги проведення уроків виробничого навчання за допомогою ментальних карт

1. Привертають увагу здобувачів, допомагають сприйняти матеріал і бути готовими до співпраці.

2. Роблять заняття і презентації органічнішими, такими, що приносять радість як педагогові, так і здобувачам освіти.
3. Матеріал на основі інтелект-карт є гнучким, його легко пристосовувати до умов, що змінюються. У час стрімких змін життя педагогічний працівник повинен легко і без значних витрат часу вносити корективи до своїх уроків.
4. Оскільки інтелект-карти ілюструють лише інформацію, що безпосередньо стосується предмета уроку, здобувачі краще засвоюють матеріал.
5. На відміну від лінійного тексту, інтелект-карти не тільки зберігають факти, але й демонструють взаємозв'язки між ними, тим самим забезпечують глибше розуміння здобувачів освіти.
6. Фізичний об'єм матеріалу уроку значно зменшується.

Висновки.

Отже, ментальні карти в освіті – сучасний і компактний спосіб викладення навчального матеріалу, який зробить будь-який урок цікавим і пізнавальним, а також дозволить здобувачам краще засвоїти матеріал уроку. Використання карт знань на уроці дозволяє самостійно засвоювати матеріал, відкриваючи коментарі до блоків карти, гіперпосилання, відеоматеріали, картинки тощо.

Застосування інтелект-карт у навчанні може дати величезні позитивні результати, оскільки здобувачі освіти вчаться вибирати, структурувати і запам'ятовувати ключову інформацію, а також відтворювати її в подальшому. Розумові карти допомагають розвивати креативне і критичне мислення, пам'ять і увагу, а також зробити процес навчання цікавішим і результативнішим.

Оксана ШАПОВАЛОВА,
*викладач ДПТНЗ «Свеський
професійний аграрний ліцей»*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО НАПРЯМКУ

Вступ. В умовах дистанційної форми навчання істотно зросла потреба у впровадженні онлайн-платформ і сервісів, які сприяють взаємодії викладачів і здобувачами освіти за допомогою інтерактивних навчальних матеріалів.

Мета статті. Доцільність використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання у професійній підготовці кваліфікованих робітників сільськогосподарського напрямку, для розвитку їх творчої активності.

Виклад основного матеріалу. Важливою складовою ефективного використання електронних ресурсів для організації роботи особливо на уроках сільськогосподарського спрямування, наприклад агротехнологія, основи землеробства та екології є вміння підбирати інструменти та створювати навчальний інтерактивний контент.

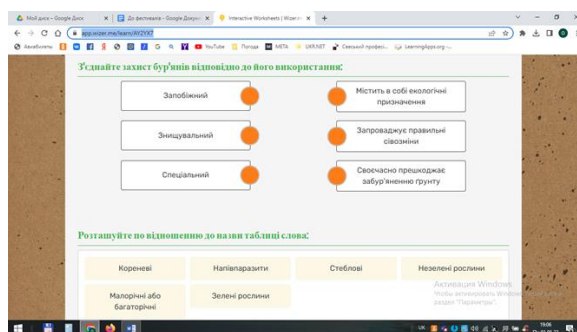
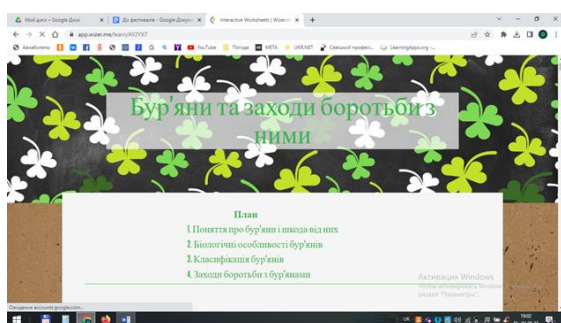
Найбільш ефективно на своїх уроках я систематично застосовую такий інтерактивний контент, а саме: інтерактивний плакат, ментальна карта (карта знань, флеш-карта), хмара тегів, інтерактивні дошки, електронний (інтерактивний) робочий аркуш. Візуалізація навчальної інформації є важливим напрямом удосконалення дидактичних засобів, сприяючи активізації пізнавальної діяльності учнів, розвитку асоціативного мислення.

Одним із найефективніших засобів створення візуального навчального контенту на уроках є інтерактивний плакат. З метою візуалізації та розміщення великого обсягу інформації використовую мультизадачний онлайн-сервіс для створення презентацій, інтерактивних зображень, карт, звітів, інфографік, вікторин, плакатів–Wizer.me. Візуалізацію можна використовувати на всіх

етапах уроку: під час сприйняття та усвідомлення нового матеріалу, повторення, закріплення, узагальнення та систематизації знань, роботи з текстом, самостійної роботи, як форму домашнього завдання та ін. Даний вид роботи сприяє формуванню інформаційної компетентності.

[https://app.wizer.me/learn/AY2YX7\[3\]](https://app.wizer.me/learn/AY2YX7[3]).

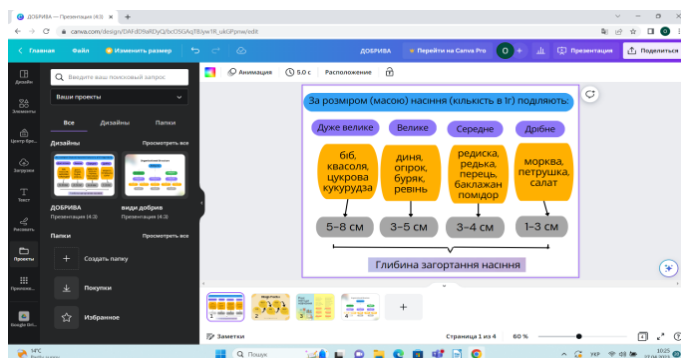

Візуалізацією інформації на уроках з плодоовочівництва, шкідники та хвороби сільськогосподарських культур є флеш-карти (карти-знань) та інфографіка або інформаційна графіка

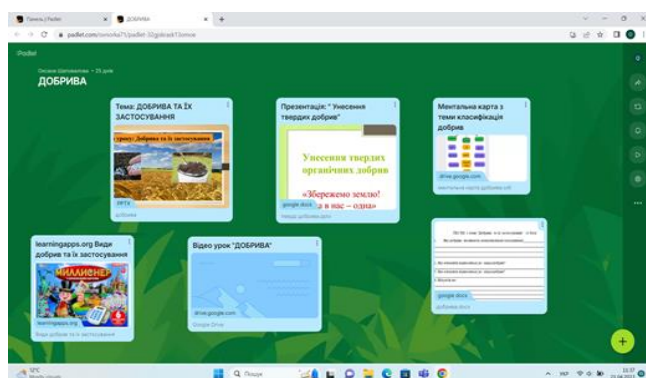

Суть інтелект-карт полягає в пов'язуванні окремих елементів головним чином асоціативними зв'язками, найбільш звичними саме для людського мислення і пам'яті. Інтелектуальна карта є комбінованим методом навчання,

який поєднує пізнавальну, художньо-продуктивну, мовленнєву, навіть рухову чи театралізовану діяльність. У своїй педагогічній діяльності використовую ментальні карти, які створені в додатках MindMeister та Canva. *Приклад ментальної карти створеної в додатку Canva*

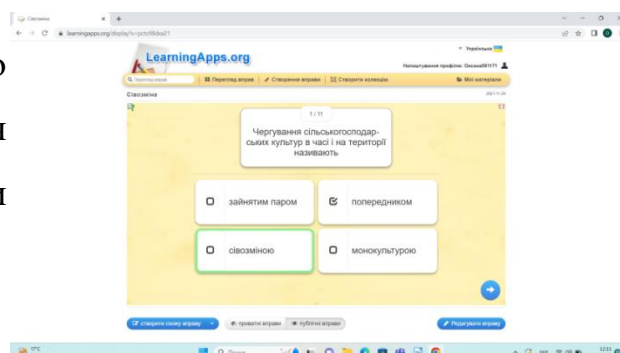

Одним із способів візуалізації інформації на уроках з предмету «Шкідники і хвороби сільськогосподарських культур», «Зберігання та переробка сільськогосподарської продукції», «Агротехнологія» я використовую Padlet дошку та Google Jamboard — це інтерактивні віртуальні дошки, які дозволяють викладачу демонструвати ключову інформацію під час уроку в Zoom чи Google Meet, Microsoft Teams, а також одночасно взаємодіяти з усіма здобувачами освіти чи окремою групою учнів у режимі реального часу.

[https://padlet.com/ovnormka71/padlet-32gjskrask13omoe\[1\]](https://padlet.com/ovnormka71/padlet-32gjskrask13omoe[1]).

Серед безліч онлайн інструментів, що можна використовувати для створення інтерактивного контенту варто відокремити

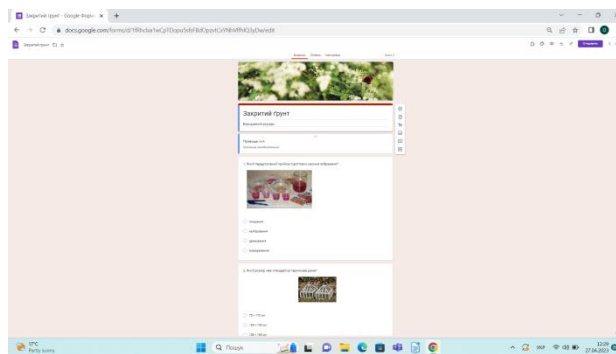

сервіс LearningApps. Робота з LearningApps сприяє наочності уявлення інформації, дозволяє забезпечити високу інтерактивність і зворотний зв'язок на уроках. Наведу приклад власної вправи, розробленої у цьому додатку: «Сівозміна» (вправа з уроків «Основи землеробства та екології», «Агротехнологія»

[https://learningapps.org/display?v=pcto98dxa21\[2\].](https://learningapps.org/display?v=pcto98dxa21[2].)

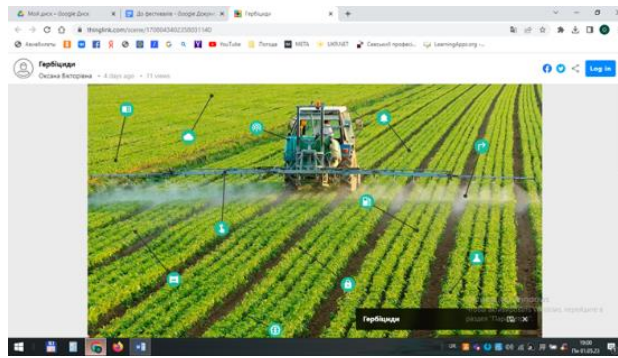
Сервіси, які надає компанія Google, особисто для мене завжди є незамінними, зокрема і під час дистанційного навчання. Вони дозволяють забезпечити швидку взаємодію учасників освітнього процесу під час роботи на синхронних та асинхронних уроках. Приклад тестових завдань «Закритий ґрунт» (наприкінці уроку здобувачам освіти пропонується пройти тестування у Google Forms: результати автоматично перевіряються і зберігаються, що дуже зручно та економить час

[https://docs.google.com/forms/d/1fRhclxa1wCpTDopu5sfsFBdOpzvtCxYNhVffhIQ3yDw/edit?usp=drive_web\[5\].](https://docs.google.com/forms/d/1fRhclxa1wCpTDopu5sfsFBdOpzvtCxYNhVffhIQ3yDw/edit?usp=drive_web[5].)

Сервіс Thinglink – один із засобів, що допомагає не лише урізноманітнити типи завдань, а швидко створити візуально привабливий, структурований, зрозумілий, інтерактивний навчальний контент. Наприклад, інтерактивні аркуші використовуюю на різних типах уроків. Заповнені інтерактивні аркуші автоматично перевіряються та надсилаються на електронну пошту викладача.

[https://www.thinglink.com/scene/1708043402358031140\[4\].](https://www.thinglink.com/scene/1708043402358031140[4].)

Висновок. Використання інформаційного інтерактивного навчального контенту робить процес навчання більш технологічним і більш результативним. Головною перевагою використання інтерактивного контенту на уроках сільськогосподарського напрямку є збільшення інтересу здобувачів освіти до навчання, їх готовність до творчості, потреба в одержанні нових знань і відчуття самостійності. Тому для викладача професійно-теоретичної підготовки нагальною потребою є розвиток творчої активності здобувачів освіти шляхом оволодіння ними ІКТ у професійній підготовці кваліфікованих робітників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дошка Padlet <https://padlet.com/ovnorka71/padlet-32gjskrask13omoe>
2. Інтерактивна вправа «Сівозміни»
<https://learningapps.org/display?v=pcto98dxa21>
3. Інтерактивний плакат «Бур'яни та заходи боротьби з ними»
<https://app.wizer.me/learn/AY2YX7>
4. Інтерактивний аркуш «Гербициди»
<https://www.thinking.com/scene/1708043402358031140I>
5. Тестове завдання «Закритий ґрунт»
https://docs.google.com/forms/d/1fRhclxa1wCpTDopu5sfsFBdOpzvtCxYNhVffhIQ3yDw/edit?usp=drive_web

Людмила СЕДЛЕЦЬКА,
*викладач ДПТНЗ «Конотопське
вище професійне училище»*

ІНТЕРАКТИВНІ СИМУЛЯЦІЇ В СИСТЕМІ ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ УМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

У час непередбачуваних викликів та швидкої мінливості ми, педагоги, вимушені постійно працювати над удосконаленням освітнього процесу залежно від обставин, шукати нові ефективні форми і методи організації навчання, способи мотивації здобувачів освіти.

Предмети професійно-теоретичної підготовки з професії «Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування», це професійні інженерні дисципліни, які передбачають вивчення і застосування електрики, електроніки та електромагнетизму.

Їх вивчення не можливе без залучення здобувачів освіти до експериментальної діяльності. Експериментальну складову навчання реалізую через систему фізичного експерименту, який найефективніше втілює діяльнісний підхід до навчання.

Пояснення навчального матеріалу без відповідного демонстраційного експерименту не є цілісним. Стає очевидною необхідність пошуку його практичної реалізації. Сьогодні великі перспективи вивчаються у використанні дидактичних засобів, які базуються на основі хмароорієнтованих сервісів, інтерактивних освітніх платформ та технології BYOD [5, с. 50].

BYOD-технологія (Bring Your Own Device) – технологія, яка за перекладом звучить, як «принеси свій пристрій», зараз набирає все більшої популярності серед освітян. Сучасні смартфони мають потужний процесор, швидку оперативну та велику фізичну пам'ять, що сприяє швидкодії пристрою, розширений функціонал, камеру, що може фіксувати достатньо чіткі зображення. Смартфон може виконувати багато функцій: для спілкування, для обміну інформацією та документами, різноманітними файлами, для пошуку

інформації, для відео та фото фіксації заходів, самостійних робіт, для прослуховування аудіо файлів або перегляду відео, для зберігання потрібної інформації у хмарному сховищі, для роботи з додатками, тощо.

Наше завдання – показати, як застосовувати сучасні гаджети та як можна задіяти їх можливості у професійній діяльності, зробити використання доступних технічних засобів більш корисним. BYOD-технологія розширює можливості викладача щодо застосування на уроках різноманітних додатків та сервісів навчального призначення. Це економить час та певною мірою компенсує відсутність дороговартісного лабораторного обладнання.

Велику кількість інтерактивних симуляцій, 3D моделей та освітніх відео розміщено на сайтах mozaweb.com [2] та ck12.org [1].

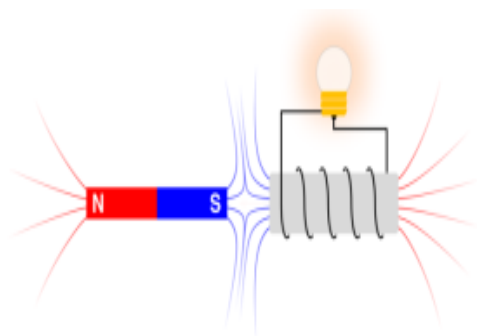

Рис. 1. Магнітне поле в сервісі ck12.org

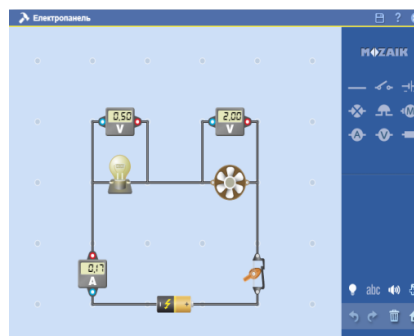

Рис. 2. Електропанель у сервісі mozaweb.com

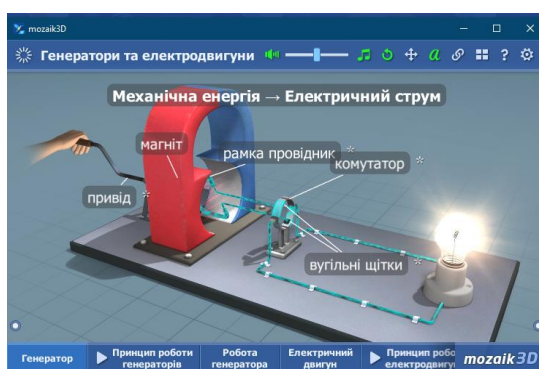

Рис. 3. Генератори та електродвигуни в сервісі mozaweb.com

Використовую їх як під час пояснення нового матеріалу, так і при виконанні практичних та лабораторних робіт.

Лабораторні роботи є невід'ємною складовою професійно-теоретичної підготовки електромонтерів з ремонту та обслуговування електроустаткування. Вони забезпечують формування експериментальних умінь та дослідницьких

навичок здобувачів освіти. У реаліях сьогодення здобувачі освіти не завжди мають доступ до необхідного лабораторного обладнання. У такому випадку використовують інтерактивні симуляції та віртуальні online-лабораторні.

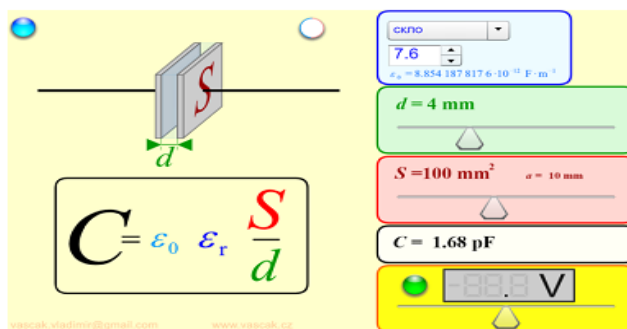

Рис. 4. Визначення енергії зарядженого конденсатора та його ємності у сервісі Phet

Сайт «Phet: інтерактивні симуляції» містить колекцію симуляцій. Розробивши відповідну інструкцію до роботи та додавши посилання на ресурс, викладач може запропонувати виконати лабораторну роботу у віртуальному середовищі [3].

Також сьогодні існує ряд мобільних додатків, які можна використовувати в освітньому процесі для проведення лабораторних робіт. Наприклад, VoltLab – мобільний додаток, який призначений для дослідження електричних кіл та основних законів електрики.

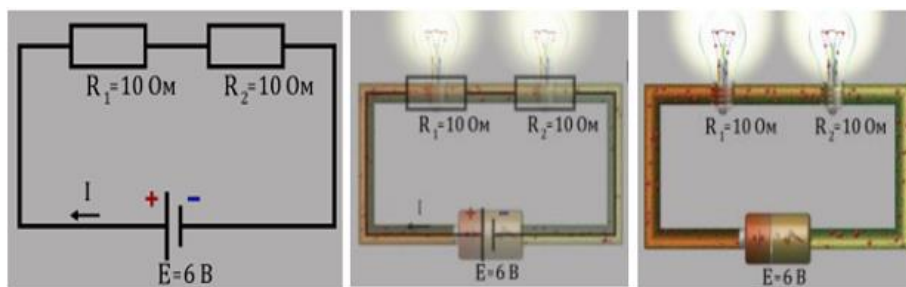

Рис. 5. Дослідження електричних кіл та основних законів електрики в мобільному додатку VoltLab

Користувач може працювати в двох режимах: навчання та схеми. Режим навчання містить відеоуроки, у ході яких користувачу пояснюють навчальний матеріал, візуалізуючи об'єкти і процеси, які спостерігати в реальному часі неможливо. Режим схем передбачає роботу з готовими схемами електричних кіл та їх ділянками, яких у додатку налічується 18. Зазначимо, що схеми електричних кіл подано як для постійного, так і для змінного струмів.

Для кожної схеми користувач на власний розсуд може змінювати режим візуалізації, тобто унаочнення процесів, які відбуваються в середині провідника.

Таким чином, використання інтерактивних демонстраційних моделей та віртуальних симуляцій дає можливість формувати експериментальні уміння та навички у здобувачів освіти. Проте їх активному використанню повинно передувати формування розуміння сутності, властивостей та основ перебігу явищ, процесів, законів, закономірностей тощо. Системний підхід до викладання та зважене використання інтерактивних сервісів дозволяє покращити якість навчання та підготувати здобувачів освіти до майбутньої професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. CK-12 Foundation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ck12.org> (дата звернення 20.10.2022).
2. MozaikEducation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mozaweb.com> (дата звернення 20.10.2022).
3. PhETInteractiveSimulations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://phet.colorado.edu> (дата звернення 19.10.2022).
4. VoltLab [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://play.google.com/store/apps/details?id=air.ru.sever.ElectricalEngineering&hl=ru&gl=US> (дата звернення 19.10.2022).
5. Золотарьова І.О. Застосування мобільного навчання в системі освіти / І.О.Золотарьова, А. М. Труш // Системи обробки інформації. – 2015. – Вип. 4. – С. 147-150. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/soi_2015_4_32 (дата звернення 18.10.2022).
6. Слободянюк І. Ю. Навчальний фізичний експеримент у системі засобів навчання фізики учнів гуманітарних класів // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2016. Випуск 44. С. 178-182.

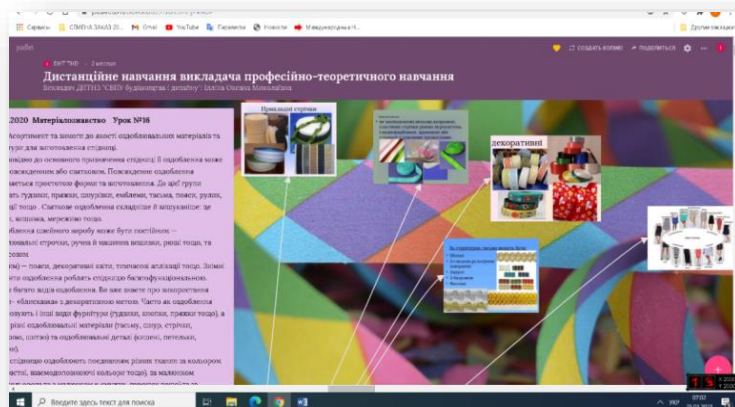

Оксана ІЛІНА,

викладач ДПТНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну»

СТВОРЕННЯ ЦИФРОВОГО КОНТЕНТУ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Вступ. Сучасна система освіти ґрунтується на використанні різноманітних форм навчання: до освітнього процесу залучені комп'ютерні, ситуаційні, розвиваючі та інші технології. Але процес оволодіння знаннями неможливий без активної самостійної роботи здобувачів освіти. Суспільство висуває високі вимоги до рівня підготовки фахівця, до професійних навичок, здатності приймати самостійні рішення, вміння вибирати в значному обсязі інформацію, яка необхідна для поставленого завдання, опрацьовувати її та використовувати. Самостійна робота здобувачів освіти – це одна із форм організації навчання, яка включає різноманітні види індивідуальної й колективної навчальної діяльності, що здійснюється на аудиторних та позааудиторних заняттях з урахуванням індивідуальних особливостей і пізнавальних можливостей здобувачів освіти під керівництвом викладача або без його безпосередньої участі, постійний зовнішній контроль замінюється самоконтролем і активна роль у навчанні більше належить здобувачу освіти, що формує їх пізнавальні здібності та спрямованість на безперервну самоосвіту.

Рис.1. Особиста сторінка викладача в Padlet

Джерело: складено автором

Організація самостійної роботи здобувачів освіти забезпечується системою навчально-методичного забезпечення, передбаченою робочою програмою навчальної дисципліни: підручниками, навчальними посібниками, конспектами лекцій, збірниками завдань, комплектами індивідуальних завдань, методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи та виконання окремих завдань, електронними та іншими навчально-методичними матеріалами, дистанційними курсами.

Мета статті. Описати особливості впровадження інноваційних педагогічних технологій в професійному (професійно-технічному) закладі освіти в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу.

Завжди активні методи навчання сприяють засвоєнню знань, формуванню ціннісної орієнтації особистості, дозволяють вирішувати завдання переходу від простого накопичення знань до створення механізмів самостійного пошуку і навичок дослідницької діяльності, підвищують пізнавальну активність, створюють дидактичні та психологічні умови, що сприяють активізації здобувачів освіти; розвивають творчі здібності.

Використання інноваційних технологій у процесі навчання оптимізує процес викладання спеціальних дисциплін із професій кравець, закрійник. Наприклад, під час проведення уроків на віртуальній інтерактивній дошці Padlet[3] (рис.1) і платформі GoogleClassroom, Microsoft Teams із застосуванням сервісів Zoom, GoogleMeet, для груп з професій кравців, закрійників.

Для зворотнього зв'язку використовую LearningApps.org, «Всеосвіту» – конструктор тестів [1, 44] – розділ для викладачів, з допомогою якого можна створювати власні тести для закріплення, перевірки знань здобувачів освіти, проведення самостійних і контрольних робіт.

Дана форма роботи є новою, вона викликає зацікавленість здобувачів освіти та викладача. Впровадження інноваційних технологій на заняттях

предметів швейного профілю дає змогу покращити зміст навчання [2], вдосконалити методи і форми навчання, активізувати та індивідуалізувати його.

Рис. 2. Вибір матеріалів для виробу
Джерело: складено автором

Особливість образного мислення є важливим для перекодування та оперування образами, що виникають на різній наочній основі. Тому одним із методів підвищення ефективності освітнього процесу, активізації та розвитку образного мислення здобувачів освіти є реалізація такого дидактичного принципу, як наочність навчання (рис.2), яке передбачає створення здобувачем освіти чуттєвого образу об'єкта, що вивчається.

Великий інтерес здобувачів освіти викликають яскраві схеми до теми, відеокліпи та голосовий супровід, що сприяє більш активному веденню дискусії під час обговорення теми. Здобувач комфортніше і розкутіше почуває себе під час проведення нетрадиційного уроку. Важливим є застосування різних методів проведення уроків. Одноманітність у роботі стомлює учасників освітнього процесу.

Впровадження інноваційних методів в освітній процес сприяють вирішенню головного питання – готувати конкурентноспроможного робітника швейної галузі. Роботодавці, знаючи рівень підготовки наших випускників, спілкуються з ними як зі спеціалістами.

Ефективність використання інновацій під час проведення уроку значною мірою залежить від того, як реалізується творчий потенціал особистості здобувача освіти.

Отже, реалізація цифрового аналітичного контенту викладача для організації керованої самостійної роботи здобувачів освіти за дистанційною формою навчання професійного спрямування зорієнтована на розвиток загальнолюдських, суспільних і професійних цінностей; здатність визначати і ставити перед собою цілі щодо професійного та особистісного розвитку; прагнення до вираження власних ідей під час розроблення і виготовлення швейних виробів; а також здатності до здійснення ефективної комунікації; застосування критичного і творчого мислення під час проєктування, розробки і виготовлення одягу; впевненого, критичного і відповідального використання цифрових технологій; працювати в команді; планування, керування власним життям і кар'єрою; знаходити можливості для навчання і саморозвитку.

ВИСНОВКИ

Таким чином, цифровий аналітичний контент для самостійної роботи здобувачів освіти викладача професійного спрямування – невід'ємна частина сучасного освітнього процесу, що сприяє поглибленню й розширенню знань, посиленню інтересу до пізнавальної діяльності, формуванню творчої особистості фахівця, здатного до самовдосконалення та самоосвіти.

Мотивуючими чинниками самостійної роботи є: широке застосування професійно орієнтованих завдань для аудиторної та позааудиторної роботи здобувачів освіти; використання сучасних педагогічних технологій навчання, які поєднують науково обґрунтовані індивідуальні та колективні форми роботи; індивідуалізація навчання з урахуванням рівня підготовки та здібностей кожного здобувача освіти; навчання здобувачів освіти організації самостійної навчальної діяльності.

Таким чином, самостійна робота – це частина освітнього процесу, яка проходить під керівництвом викладача та спонукає до активності, самостійності

та застосування творчих здібностей здобувачів освіти і є необхідним атрибутом життєвої позиції при підготовці конкурентноспроможного робітника професійної (професійно-технічної) освіти в умовах змішаного навчання для швейної галузі.

Рис.3.Результати навчання
Джерело: складено автором

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

[1.Воротникова І. П.Використання ІКТ для моніторингу і оцінювання знань в е-навчанні, 2018. WebofScholar. 6\(24\), Vol.1. doi: 10.31435/rsglobal_wos/12062018/5741.](#)

2. Поради педагогічним працівникам щодо організації дистанційного навчання в закладах

https://www.zippo.net.ua/data/files/2020/metod_rekomend.pdf

3. Що таке дошка Padlet?

<https://sites.google.com/site/ucnivskijproekt/instrukciie/so-take-doska-padlet>

Тетяна ЗАСТАВСЬКА,

викладач

Віктор ГОЛОДНИЙ, *майстер*

виробничого навчання

ДНЗ «Сумське вище професійне

училище будівництва та

автортранспорту»

ВИКОРИСТАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО КОМПОНЕНТУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ЗА ПРОФЕСІЄЮ «МУЛЯР»

Сучасний ринок праці вимагає максимальної готовності випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти до повноцінної професійної діяльності на виробництві. Підготовка компетентнісних кваліфікованих робітників вимагає сьогодні від педагога творчого підходу, особливо у виборі методичних прийомів, засобів та технологій. Неможливо переоцінити роль та значення регіонального компонента під час викладання у професійній (професійно-технічній) освіті. Його застосування дозволяє познайомити здобувачів освіти з виробництвами рідного краю, пов'язати навчання з життям, дозволяє учням відчувати свою причетність до майбутнього й визнати своїм обов'язком стати гідним професіоналом своєї справи [1].

Сумщина багата як потужною сировинною базою для виготовлення будівельних матеріалів, так і підприємствами, які безпосередньо займаються будівництвом. При підготовці кваліфікованих робітників за професією «Муляр» заклад тісно співпрацює з будівельними виробництвами та підприємствами регіону. Соціальними партнерами та підприємствами-замовниками кадрів є ДП ПАТ «Сумбуд», БМП «Промбуд-1» (м.Суми), ТОВ «Хімбуд-2» (м.Суми), ТОВ «ЄВРОБІЛД» (м.Суми), ПП «НАТУР СВІТ» (с.Вільшана, Роменський р-н, Сумська обл.).

Представники сумських будівельних організацій та компаній-стейкхолдерів залучаються до створення освітніх програм, робочих навчальних планів, є незмінними головами при проведенні Державної (поетапної) кваліфікаційної атестації за професією «Муляр», щорічно приймають участь у методичних круглих столах з питань сучасних виробничих технологій, обладнання та інструментів, особливостей регіонального будівельного виробництва, є членами журі безлічі різноманітних професійних конкурсів, що проводяться на базі закладу освіти.

У своїй роботі педагоги використовують ланцюжок взаємодії: заклад освіти – компанії по виготовленню будівельних матеріалів – компанії, які розповсюджують сучасні матеріали на ринку – компанії, які будують. Так здобувачі освіти мають змогу познайомитися з цими підприємствами і компаніями на уроках теоретичного/виробничого навчання та в позаурочний час.

Відповідно до Державного стандарту за професією «Муляр» під час уроків теоретичного навчання передбачено вивчення предмету «Матеріалознавство», що має забезпечити отримання здобувачами освіти знань про основні закономірності, що визначають будову і властивості матеріалів, про методи їх обробки, про поведінку матеріалів в основних процесах експлуатації або споживання. Під час вивчення теми «Керамічні матеріали» учні вивчають загальні відомості про характеристику та властивості сировинних матеріалів, види цегли, її форми та розміри [2].

З метою розуміння учнями матеріалознавства в подальшій професії будівельника наш заклад освіти тісно співпрацює з підприємством ТОВ «Керамейя», яке спеціалізується на виробництві клінкерної керамічної цегли. Цегла від «Керамейя» - це глина, видобута у власних кар'єрах, керамічний будівельний матеріал, який об'єднує неймовірну міцність і природну красу. 100% екологічний і сертифікований за міжнародними стандартами, клінкер від «Керамейя» використовується при будівництві фасадів приватних будинків, промислових і ділових будівель, тротуарів і доріжок у багатьох країнах. При цьому його естетика не має аналогів у світі. Велика різноманітність кольорів,

фактур і розмірів клінкерної цеглини дозволяють утілювати в архітектурі будь-які дизайнерські рішення та ідеї.

Під час виготовлення клінкерна цегла «загартовується» при надвисоких температурах – від 1000°C і вище. В результаті клінкер по міцності і довговічності порівнянний з натуральним каменем. Вона має термін служіння більше 100 років. Під час екскурсії на виробництво учні мають змогу ознайомитися з повним виробничим процесом виготовлення сучасної унікальної цегли, починаючи від транспортування глини і закінчуючи складанням цегли на піддони [3].

Досвід показує, що використання регіонального компоненту при викладанні уроків теоретичного/виробничого навчання за професією «Муляр» значно підвищує активність учнів, їх свідоме ставлення до опанування професії, учні більш свідомо і конкретно засвоюють теоретичний матеріал, запалюються бажанням навчатися. Так, екскурсія на підприємство «Керамфорт» дає змогу ознайомитися з будівельними матеріалами, зі всіма зразками сучасної цегли виробників України і не тільки. Відвідування складських приміщень підприємства дає можливість оглянути умови зберігання та правильність складування будівельних матеріалів, отримати повну інформацію про їх виготовлення та технологію використання в будівництві [4].

Велику роль у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників за професією «Муляр» має і тісний зв'язок закладу освіти з будівельними підприємствами, які безпосередньо займаються будівництвом у регіоні. Такі могутні будівельні компанії, як ПАТ «Сумбуд», ТОВ «Хімбуд-2» та Будівельна виробничо-комерційна компанія «Федорченко» займають ліву частку у будівельному виробництві Сумщини. Під час перших уроків виробничого навчання заплановані і здійснюються екскурсії на будівельні майданчики названих підприємств, де учні ознайомлюються з виробничими процесами та механізмом будівництва: організацією будівельного майданчика, розміщенням захваток будівлі, розміщенням бригад та безпосередньо самим процесом

виконання мулярних робіт. Також у здобувачів освіти є можливість оглянути побутові приміщення будівельного майданчика.

Завдяки співпраці з вищезазначеними будівельними організаціями-стейкхолдерами заклад освіти отримує допомогу у вигляді будівельних матеріалів як для уроків виробничого навчання (клинкерна цегла, пінобетонні блоки та ін.), так і для виконання поточних ремонтних робіт у приміщеннях закладу.

Отже, тісна співпраця закладу освіти з виробництвами та будівельними компаніями Сумщини дає змогу якісно проводити освітній процес при підготовці мулярів. З будівельними підприємствами Сумщини та закладом освіти укладено угоди про співпрацю, які включають такі пункти, як організація виробничої практики та працевлаштування безпосередньо на роботу після завершення навчання.

За роки підготовки учнів за даною професією випущено до 3 тис. кваліфікованих робітників мулярів, більшість з яких працюють на будівництвах міста та області. Завдяки знанням та вмінням, якісним трудовим навичкам випускники закладу освіти користуються попитом таких будівельних компаній, як Будівельна виробничо-комерційна компанія «Федорченко» та Приватне акціонерне підприємство ПАТ «Сумбуд».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти із професії «Муляр» СП(ПТ)О 7122. F.41.20 – 2019: Наказ Міністерства освіти і науки України від 11 травня 2019 р. №646. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2019/06/mular.doc>
3. Керамейя. URL <https://kerameya.com.ua/ru/recommendation/rekomendacii-po-ukladke-klinkernogo-kirpicha>
4. Керамфорт. URL <https://keramfort.ua/index.php?route=common/home>

Наталія ЛЕБЕДЬ,

*викладач ДНЗ «Охтирський центр
ПТО»*

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Вступ

Для того, щоб навчати інших, треба вчитися самому; щоб виховувати інших, треба починати з себе щоб розвивати інших, самому потрібно постійно розвиватись.

Використання сучасних технологій є однією з домінуючих тенденцій в навчальному процесі в закладах професійно – технічної освіти. Сучасні технології пов'язані із загальними процесами в суспільстві, глобальними проблемами та інтеграцією знань. Інноваційні технології забезпечують умови розвитку особистості, здійснення її права на творчий внесок, на особистісну ініціативу, на свободу саморозвитку.

Основна задача закладів професійно-технічної освіти: підготовка сучасного кваліфікованого робітника, який відповідає вимогам потреб сучасного виробництва. Отже і програма навчання, і форми та методи викладення навчального матеріалу повинні теж адаптуватись і стати якісною базою для підготовки необхідних спеціалістів.

Як викладач спеціальних дисциплін у своєму арсеналі маю безліч нових форм та методів, різноманітних технологій викладання навчального матеріалу. До таких засобів навчання відносяться інформаційні технології. Нові інформаційні технології перетворюють навчання у захоплюючий процес, з елементами гри, сприяють розвитку дослідницьких навичок здобувачів освіти . За час роботи, на уроках та позаурочних заходах працюю над впровадженням передового педагогічного досвіду, сучасних новітніх технологій. Маючи значний рівень теоретичної та практичної підготовки,

уроки намагаюся проводити на науково-професійній основі, впроваджуючи інноваційні педагогічні методик, прагну пошуку вдосконалення форм і прийомів роботи на уроках теоретичного навчання.

Опановуючи проблему при підготовці до уроків, надаю перевагу новітнім педагогічним технологіям та інтерактивним методам навчання, організовую навчальну діяльність так, щоб відбувалася співпраця викладача зі здобувачами освіти, проводився діалог і обмін думками, ідеями та застосуванням їх під час навчання. На мою думку новітні технології, які інтенсивно впроваджують в сферу послуг, повинні бути предметом вивчення і обговорення на уроках, легкодоступними для здобувачів освіти. Тому виникає питання: «Чому цей доступний для сучасного здобувача освіти вид діяльності не перенести у площину навчального процесу?» Однією з таких точок дотику освітнього процесу є використання здобувачами освіти смартфонів на уроках під час виконання завдань за допомогою QR-кодів, які є універсальними носіями інформації.

Мета статті. Формування загальних та професійних компетентностей здобувачів освіти, використання QR-кодів на уроках «Технологія приготування їжі з основами товарознавства»

Впровадження сучасних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників. Методика використання QR-кодів у процесі навчання з предмета: «Технологія приготування їжі з основами товарознавства».

Пріоритетом розвитку освіти є запровадження використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, як-от – технології та засоби мобільного навчання, які забезпечують поліпшення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку здобувачів освіти до життя в інформаційному суспільстві [2, с. 153].

Новітньою освітньою парадигмою поступово стає технологія мобільного навчання, на його основі постає нове середовище для навчання, де здобувачі освіти можуть одержати доступ до різноманітних навчальних

матеріалів у будь-який час та в будь-якому місці, що робить сам хід навчання мотивуючим та всеохоплюючим, стає рушійною силою для безперервного здобуття освіти протягом життя. Основними перевагами мобільного навчання можна назвати: перспективу навчатися будь-де та будь-коли; зручність використання мобільних пристроїв; загальнодозволений доступ до навчальних матеріалів; інтерактивність навчання; зручність використання технологій мобільного навчання та його персоналізованість. Винятковими властивостями мобільного навчання є: застосування одночасно як з одним здобувачем освіти, так і з групою; можливість рухливого генерування навчального матеріалу в залежності від місця розташування здобувача освіти, змісту навчання та способу застосування мобільних пристроїв у зручний час і в зручному місці.

До складових частин інформаційно-освітнього кола відносяться інформаційно-комунікаційні технології і засоби мобільного навчання, до них відносяться технології генерування та розпізнавання QR-кодів. Використання QR-кодів дозволить урізноманітнити навчальний процес. До того ж, залучення новітніх технологій у навчальний процес дозволить збільшити зацікавленість здобувачів освіти до навчання, а для викладача може стати зручною формою організації навчального процесу.

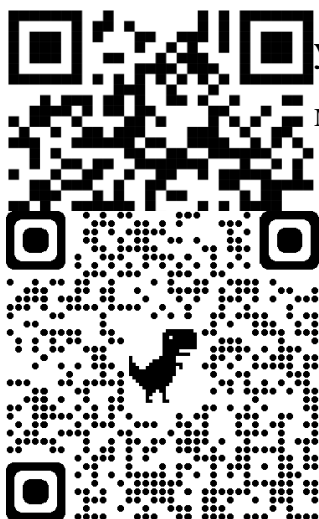
QR-кодування URL-адреси дозволяє не набираючи довгий текст, посилання, миттєво його відкрити, мультимедійні файли різних форматів.

Можливості використання QR-кодів вельми великі: завдяки застосуванню камери зчитування та спеціального пасивного візуального маркера відбувається певний інтерактивний обмін інформацією задля істотного розширення горизонтів продуктивного опрацювання матеріалу, доповнення відомостей чи поліпшення їх сприйняття. Згенерувати QR-код дуже просто, використавши при цьому вільно розповсюджені програмні продукти [4, с. 107]

Форми організації навчальної діяльності за допомогою технології QR-коду.

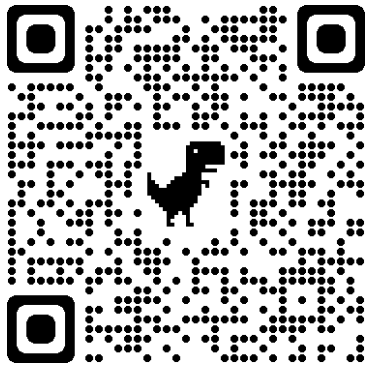
Форми організації занять	Особливості організації освітнього процесу з використання QR-коду
Теоретичний матеріал	<p>для забезпечення інформації прогнозованого опорного конспекту (QR-коди із супровідним матеріалом у вигляді списку рекомендованої літератури; візуального матеріалу: інструкційних та технологічних карток; фотографій, схем, діаграм, таблиць, тощо);</p> <ul style="list-style-type: none"> - QR-код з презентацією навчального матеріалу; - QR-код з посиланням на конференцію, де обговорюється тема уроку, запитання як під час вивчення теми, так і після її завершення; - рефлексія: посилання на опитувальник, де здійснюється підведення підсумків уроку.
Лабораторно-практичні роботи	- створення QR-кодів з безпеки праці, інструкцій для виконання лабораторно-практичного завдання, фрагментів навчального відео тощо.
Оцінювання навчальних досягнень	QR-код для переходу на тестові завдання, самостійну, контрольну, екзаменаційну роботу

Використовувати QR-коди можливо на кожному етапі уроку, починаючи від теми уроку, яку здобувачі освіти можуть самостійно озвучити на початку уроку.

На етапі актуалізації опорних знань викладач може використовувати закодовані завдання для перевірки вивченого на попередньому уроці матеріалу у вигляді посилання на онлайн-завдання, або самостійної роботи.

<https://learningapps.org/display?v=pgbit21sk23>

При узагальнені і систематизації знань можна використовувати різноманітні завдання learningapps із запитаннями та відповідями на них.

<https://learningapps.org/display?v=peyft19c23>

Під час розповіді викладача при вивченні нового матеріалу можна використати посилання на презентаційний матеріал, або відеофрагменти, які наочно відобразять розповідь, проілюструють її поетапно, (презентація теоретичного уроку)

Під час оголошення домашнього завдання актуальним буде закодоване посилання на електронну версію підручника, конспект уроку та додаткову літературу задля самопідготовки.

Вище сказаним можна ствердити, що використання QR-кодів в освітній діяльності стимулює допитливість, інтерес здобувачів освіти, активізує їх навчальну діяльність, даючи таким чином викладачу змогу використовувати нові види навчальних пошуково-пізнавальних завдань. Застосування QR-кодів доцільно віднести: швидкість їх створення завдяки програмним засобам; миттєве розпізнавання, причому розмір коду немає значення; зберігання цифрової та текстової інформації у значних обсягах; можливість зчитування в будь-якому напрямі. Проведені заняття показали, що залучення технологій із використанням мобільного пристрою під час уроків додатково заохотить здобувачів освіти до вивчення будь-якого предмету.

Висновки

Отже, у зв'язку з означеним вище можна ствердити, що використання QR-кодів в освітній діяльності стимулює допитливість, інтерес учнів, активізує їх навчальну діяльність, даючи таким чином учителю змогу використовувати нові види навчальних пошуково-пізнавальних завдань.

Встановлено, що на уроках спецдисциплін QR-кодування може мати широке застосування, зокрема:

- QR-код, як елемент квест-уроку;
- QR-код, як посилання на завдання самостійного опрацювання;
- як інструмент поширення інформації;
- елемент домашнього завдання.

Надано закодований один із років з технології приготування їжі з використанням QR-коду на тему «Приготування солянок» та закодований електронний підручник з теми: «Обробка м'яса, субпродуктів та приготування напівфабрикатів». На уроках технології приготування їжі, QR-кодування застосовувалось:

- на етапі визначення теми уроку;
- на етапі актуалізації опорних знань зображення коду із завданням learningApps;
- на етапі вивчення нового матеріалу – зашифроване посилання на презентацію, відеофрагмент;
- інструкційні картки
- елемент домашнього завдання;
- посилання на електронний підручник ,додаткові матеріали, презентацію чи конспект до уроку, що дуже допоможе здобувачам освіти, які відстали у роботі, або на сам підручник. Отже, на кожному етапі проведення заняття, QR-код може стати невід'ємною його частиною, за допомогою нього викладач може значно урізноманітнити та осучаснити виклад того чи іншого предмету, ще більш зацікавити здобувачів освіти до виконання тих чи інших завдань, кодуючи різноманітну інформацію.

Поради викладачам та майстрам виробничого навчання , щодо ефективного застосування QR-кодів, задля урізноманітнення навчального процесу:

- при використанні завдань, які передбачають використання Googleдиск, або Google-forms, можна кодувати практичні роботи, завдання для самостійного виконання в групах, домашні завдання;
- зашифрувати підказки до завдань квест-гри, які можна розмістити біля кожної схованки;
- кодування додаткової інформації про сучасні види теплової обробки розміщені в нашому кабінеті на стенд - книжці, можна розмістити QR-коди на книгах, або підручниках для швидкого доступу до відповідного електронного видання. Переваги такого методу роботи з різноманітним матеріалом, як і всі новітні технології у нашому навчальному закладі немає недоліків: здобувачі освіти мають вільний доступ до Інтернет мережі навчального закладу, мобільні пристрої.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко Т.В. Технологія створення та розпізнавання QR-кодів як ефективний інструмент підвищення навчальних досягнень студентської молоді. Information Technologies in Education. 2019. № 2 (39). С. 30-40
2. Єчкало Ю.В. Елементи мобільного навчального середовища. Новітні комп'ютерні технології. 2014. №12. С. 152-157
3. Методичні рекомендації щодо використання мобільних пристроїв в освітньому процесі URL: <http://ict.ippo.edu.te.ua/files/files/vikoristannyamobilnih-pristroiv.pdf>
4. Тренди освіти: як використовувати QR-коди у навчанні. URL: <https://naurok.com.ua/post/trendi-osviti-yak-vikoristovuvati-qr-kodi-u-navchanni>

Олександр ЛЕЛЮШКІН,
*викладач ДПТНЗ «Путивльський
професійний ліцей»*

ВИКОРИСТАННЯ GOOGLE ФОРМ НА УРОКАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ УЧНІВ

Вступ. Педагогічна діагностика є важливим складником освітнього процесу закладу професійної (професійно-технічної) освіти. Її роль полягає у виявленні, вимірюванні та оцінці знань, умінь та навичок майбутніх кваліфікованих робітників. Серед методів діагностики, які застосовуються для перевірки знань, найбільш популярними є: спостереження за навчальною та виробничою діяльністю, усне опитування, письмовий контроль, графічна перевірка, практичний контроль [2]. Однак на сучасному етапі, коли навчання в закладах освіти переважно здійснюється онлайн, дедалі більшого поширення набуває тестовий контроль знань, проведення якого має свої особливості.

Мета статті. Обґрунтування основних аспектів використання Google Форм як засобу контролю якості знань учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Виклад основного матеріалу. Ключовим компонентом педагогічної діагностики як традиційного, так і дистанційного навчання є контроль, сутність якого зводиться до виявлення, вимірювання та оцінки знань, умінь та навичок учнів. Процес контролю одна з найскладніших освітніх операцій у навчанні.

Технологія Internet-опитування (тестування) дозволяє значно підвищити рівень досліджень чи перевірки знань, охопити більшу кількість опитуваних учнів і, водночас, знизити трудові витрати з обробки даних для викладача. Однією з переваг комп'ютерного тестування онлайн є можливість організації контролю без обмеження його періодичності, забезпечуючи миттєве отримання достовірних результатів контролю відразу після закінчення

процесу тестування. Відтрадиційного контролю знань тести відрізняються об'єктивністю вимірювання результатів навчання, оскільки вони спираються не на суб'єктивну думку викладачів, а на об'єктивні критерії.

Цей процес можна умовно розділити на три етапи: створення анкети або тесту (самостійно чи сумісно з іншими дослідниками), власне проведення самого опитування (тестування) й аналіз отриманих результатів.

Усі ці три етапи можна провести з використанням сервісу GoogleForms.

GoogleForms – безкоштовний онлайн-сервіс, за допомогою якого можна створювати різні опитування, тести, вікторини [1].

Використання сервісу GoogleForms є одним із важливих напрямів розвитку сучасної освіти. Завдяки широкому впровадженню Форм відбувається швидка адаптація здобувачів освіти до стрімкого технічного прогресу, з'являються нові можливості для навчання, формуються навички самостійної пізнавальної діяльності та оцінювання.

Зручність використання Google Форм полягає в тому, що:

- є можливість перегляду відповідей учнів поіменно із зазначенням дати і часу виконання завдання, опрацьованого на уроці або в позаурочний час;
- існує прямий і зворотний зв'язок між викладачем і учнем;
- можливе архівне зберігання результатів тестування з можливостями їх передачі;
- існує можливість проведення віртуального навчального експерименту з обробкою та аналізом результатів експерименту;
- можливість оцінки і контролю рівня опанування відповідною навчальною інформацією й коригування рівня досягнень [3].

Реалізація перерахованих можливостей GoogleФорм у процесі освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання дозволяє визначити такі види діяльності, до яких можна залучити учнів: збір, зберігання, обробка інформації про досліджувані схеми та процеси в них; взаємодія користувача з програмною системою, що припускає обмін текстовими запитам

і відповідями; автоматизований контроль результатів знань, тестування. Зазначені види діяльності засновані на інформаційній взаємодії між учнями, викладачами і засобами інформаційних та комунікаційних технологій, спрямованих на досягнення навчальних цілей і засвоєння навчального матеріалу.

Для проведення тестування в учня має бути будь-який з видів технічного забезпечення із підключенням до мережі Internet: персональний комп'ютер, ноутбук, нетбук, мобільний телефон, смартфон, планшет.

Сервіс GoogleForms в освітній практиці доцільно використовувати на різних етапах уроку: під час перевірки домашнього завдання, активізації навчальної діяльності, закріплення нового матеріалу, проміжного та підсумкового контролю.

На сучасному етапі сервіс GoogleForms набуває нових освітніх функцій та стає дедалі більш затребуваним як в офлайн, так і в онлайн-форматі.

За допомогою доповнень можна удосконалити процес контролю знань:

- **Form Publisher** перетворює подані форми Google у документи, таблиці, слайди та PDF;
- **FormScheduler** може обмежити кількість відповідей та графік відкриття чи закриття форми на основі подій Google Календаря;
- **QR CodeMaker** допоможе миттєво згенерувати QR-код URL-адреси форми, який потім можна додати у форму як зображення. Скануючи QR-код, респонденти зможуть легко відкрити форму на своїх мобільних пристроях;
- **FormLimiter** встановлюється в GoogleForms для припинення прийому відповідей після максимальної кількості відповідей у певну дату та час або коли комірка містить вказане значення;
- **FormRecycler** дозволяє імпортувати питання і розділи з однієї форми в іншу в зручному інтерфейсі;
- **TimerforGoogleForms** допомагає встановити таймер часу.

Потрібно відмітити доповнення TimerforGoogleForms. Саме це доповнення допомагає краще підготуватись до теоретичного іспиту з правил дорожнього руху в територіальному сервісному центрі МВС.

Висновки. Отже, онлайн-сервіс GoogleForms є зручним універсальним інструментом контролю знань учнів. Додаткові можливості створення таблиці відповідей та налаштувань дозволяють здійснювати збір, сортування і зберігання інформації. Власне це і дає змогу широко використовувати Форми в освітній діяльності для контролю знань. Організація роботи за допомогою сервісу GoogleForms допомагає структурувати, візуалізувати та урізноманітнити навчальну діяльність учнів як в офлайн, так і онлайн-режимі. Простота та інтуїтивність роботи з Формами робить їх дедалі доступнішим сервісом, а постійні оновлення Google надають нових можливостей у застосуванні Форм для самостійної роботи, моніторингу, управління та ігрової діяльності учасників освітнього процесу

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Алгоритм створенняGoogleФорми [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.slideshare.net/kurvits/google-form-2198086>
2. ВикористанняGoogle Форм в різнихінтернет-ресурсах [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ixbt.com/google_forms
3. Тромсюк В. Д. ВикористанняGoogle форм для проведення контролю знаньстудентів. Інформаційно-інтерактивнітехнології як засібудосконаленняосвітньогопроцесу: матеріалиміжрегіональноїнауково-практичноїконференції, 21-22 квітня 2021 р. за заг.ред. О.М. Назарчук – Новоград-Волинський, НВПЕТ, 2021 р. С. 172-176.

Ольга ТВЕРЕЗОВСЬКА,
*викладач ДНЗ «Сумський центр
професійно-технічної освіти
харчових технологій торгівлі та
ресторанного сервісу»*

«БРИКОЛАЖ» ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОЇ ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ АТЕСТАЦІЇ З ПРОФЕСІЇ «КУХАР»

Мета роботи: Забезпечити якісну підготовку та виконання Державної кваліфікаційної атестації з метою осучаснення освітнього процесу. Створення нових засобів навчання здатних підвищити мотивацію здобувачів освіти до виконання дипломних робіт.

Актуальність проблеми. Сьогоднішня кидає нам все нові й нові виклики. Розвиток технологій змушує людей постійно вчитися, здобувати нові вміння й навички, вдосконалюватись у своїй фаховій галузі.

Це стосується безпосередньо й педагогів, адже той, хто навчає, мусить бути цікавим для тих, кого навчає, – покоління, яке без гаджетів не уявляє свого життя. Перед викладачем стоїть складне завдання: потрібно не давати суму знань, а навчити здобувачів освіти орієнтуватися в цілому світі, щоб вони могли застосувати свої знання на практиці. Викладач з «транслятора знань» перетворюється на «регулятора знань». І для розв'язання цих завдань викладач – «регулятор» повинен використовувати різноманітні інноваційні методи навчання. На часі оновлення змісту освітнього процесу.

Першим кроком для підвищенні власної кваліфікації, набутті нових знань, форм та методів роботи стали мої власні он-лайн курси на Всеосвіті

Наступним кроком було навчання на он-лайн курсах «Цифрові інструменти GOOGLE для освіти» що ще більше поглибило мої знання у роботі з Google-сервісами, дозволило вільно створювати навчальний контент, здатний підвищити мотивацію здобувачів освіти і сприяти формуванню навичок самостійного навчання

Бажання зробити освітній процес сучасним та цікавим стало для мене поштовхом для роздумів та пошуку.

Мене зацікавила освітня технологія «Бріколаж»

Я творчо взялася за новий для себе інструмент, коли це стало самій необхідним. А саме при виконанні Державної кваліфікаційної атестації з професії Кухар під час дистанційного навчання.

Бріколаж сьогодні використовується як освітній тренд, нововведення якого, в тому, що педагог використовує підручні засоби і інструменти, вибираючи навіть ті, які не були спочатку призначені для освітніх потреб намагаючись дати здобувачам освіти новий спосіб навчання, змінити рутинний навчальний процес, не боячись ризиків.

Такий підхід розвиває дивергентне мислення (мислення, пов'язане з вирішенням завдань, що мають багато нестандартних оригінальних рішень), коли один і той самий предмет можна використовувати зовсім по-іншому.

Бріколаж ,як освітній тренд що забезпечує новий спосіб навчання, та відкриває величезний простір для креативу.

Існують три основних принципи бріколажу:

1.Брати те, що під рукою - використовувати в іншій якості.Такі прийоми гарні для формування когнітивних умінь (пошук і структурування інформації), розвитку креативності, нестандартного мислення	2. Створювати нове з наявного старого Це так званий принцип повторного використання об'єкта, який одержує сьогодні поширення там, де вже реалізуються ідеї мережевої взаємодії і навчальних спільнот	3.Тренуй мозок- зможете більше Новому часу нові технології
---	--	--

Я застосувала Бріколаж при виконанні дипломних робіт з професії «КУХАР».

1.За основу взяла методичні рекомендації до виконання дипломних робіт

2.Застосувала знання використання цифрових інструментів

3.Організувала групову роботу

Роботу поділено за етапами:

I етап (аналітичний)- робота з методичними рекомендаціями до виконання дипломних робіт,

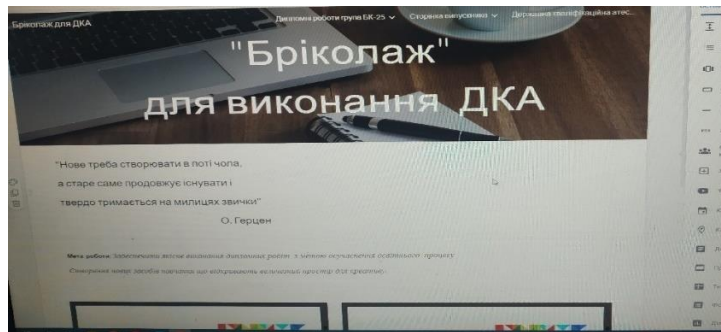
- складання переліку завдань для написання дипломних робіт
- видача завдань для учнів групи

II етап (практичний)- апробація інтерактивних завдань, створених з допомогою сервісу Google Caut Jamboard та в Google Classroom ;на уроках з предмету технологія приготування їжі з основами товарознавства

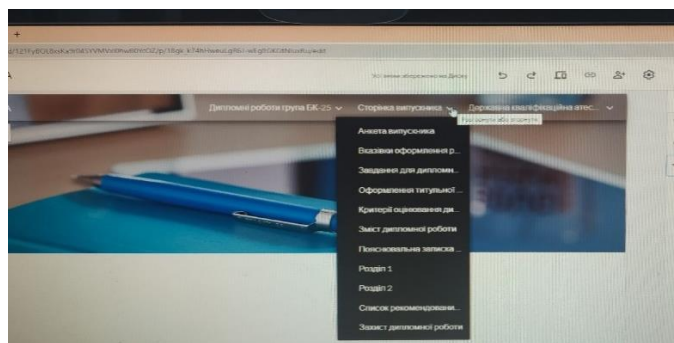
III етап (підсумковий)- Кінцевий результат – готова проектна робота та її захист.

На практиці це відбувається наступним чином (алгоритм складання методичних рекомендацій для виконання дипломної роботи з використанням технології бріколажу):

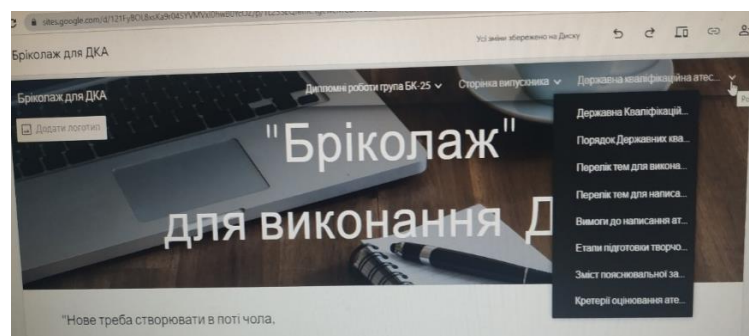
1. Створення аккаунта для групової роботи

2. Надання доступу до виконання завдання

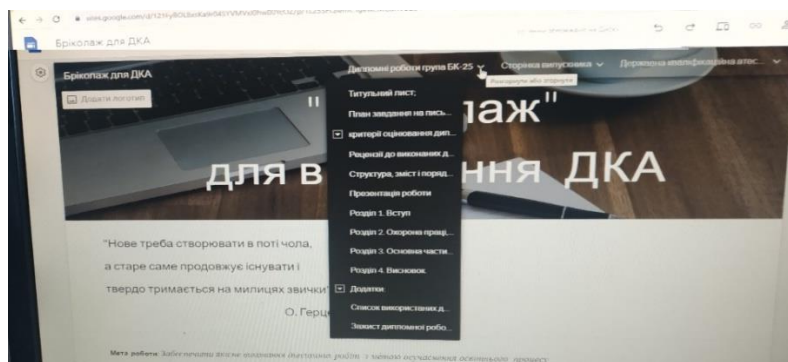

3. Розробка єдиних вимог до виконання роботи

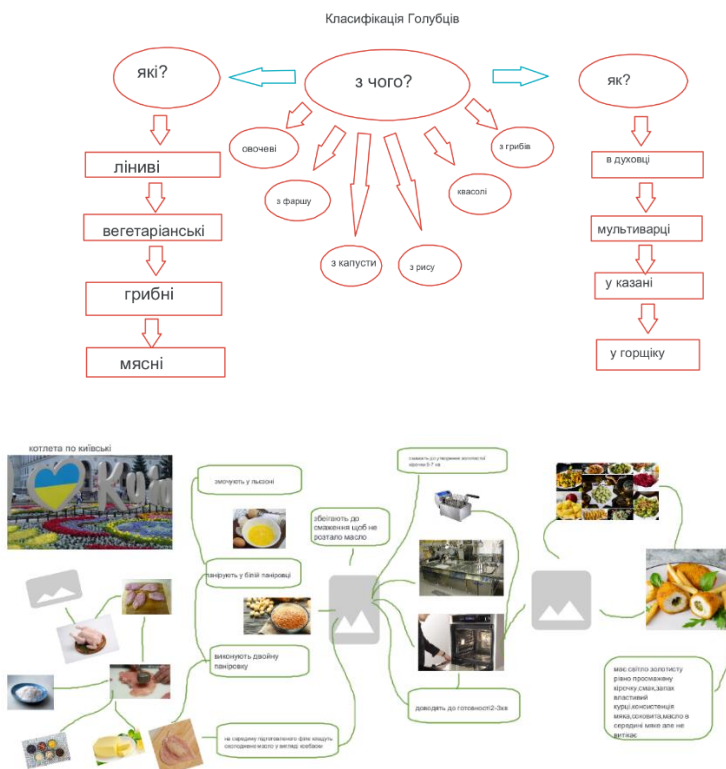
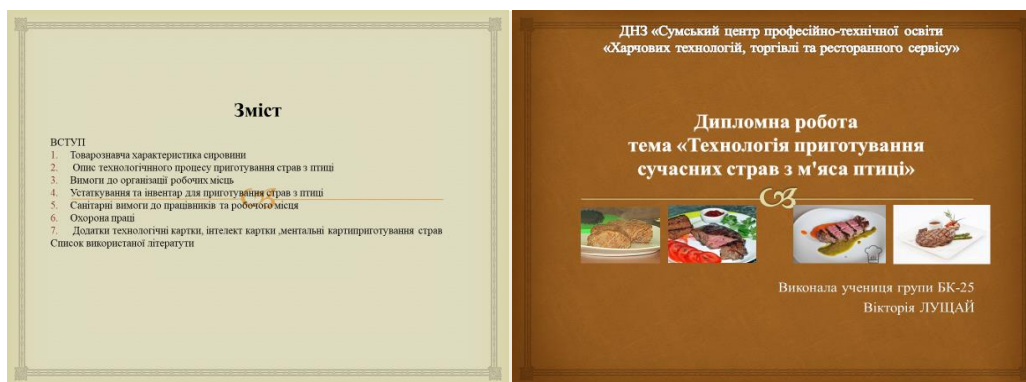

4. Створення окремої сторінки для кожного учня Google Saut

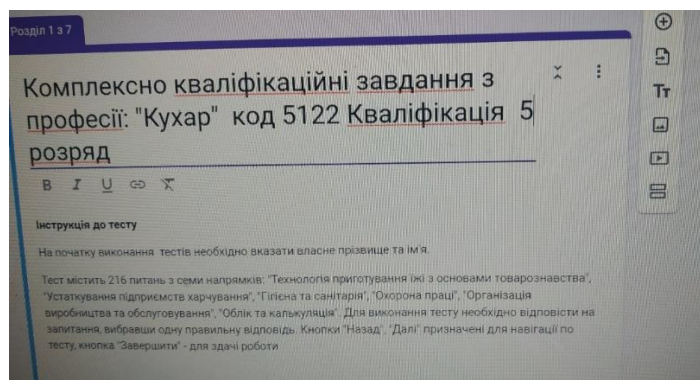

5. Використання у роботі сервісів Google Caut; Google Forms; сервісу Jamboard в Google Classroom розробка ментальних та інтелект карт

6. Захист (проектна робота) тести на сервісі Google Classroom

7. Висновок

Доцільністю даної роботи є те, що освітня технологія бріколаж може бути використана на будь-якому предметі з професійної теоретичної підготовки. Освітній тренд відкриває величезний простір для креативу, дає можливість виконувати дипломні роботи, як для дистанційного, так і для очного навчання. Бріколаж сприяє розвитку творчого потенціалу у здобувачів освіти при виконанні робіт Державної кваліфікаційної атестації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Інформаційні технології навчання.-К.: видавнича група ВНУ, 2006.-240с.
2. Інформаційно-комунікаційні технології(ІТ) та їх роль в освітньому процесі(електронний ресурс)/С Дишлева.
Режим доступу:<http://osvita.ua/school/techno1/6804>
3. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак Т.О. Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник.-К.: Видавничий центр «Просвіта», 2000.-368с.
4. Сучасні інформаційні технології в освіті С.А.Зайцева, В.В. Іванов
5. Каташов А.І. Педагогічні основи розвитку інноваційного освітнього середовища сучасного ліцею : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата пед. наук : спец. 13.00.01 «Теорія педагогіки» / А.І. Каташов. – Луганськ, 2001. – 20 с.
6. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності // Офіційний вісник України. – 2017. – № 85

Наталія САВЧЕНКО,

майстер виробничого навчання

ДНЗ «Сумський центр професійно-технічної освіти харчових

технологій торгівлі та

ресторанного сервісу»

ЕФЕКТИВНИЙ УРОК ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ФОРМОЮ ЧЕРЕЗ УПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ІКТ

Вступ

Інновації та традиції – складники сучасної професійної освіти. Зміни – основа прогресу, а інновації – ключ до змін. Відтак, безперервне вдосконалення – це природна форма існування людської діяльності. Сучасне суспільство потребує нової якості професійної освіти. На новий якісний рівень за таких умов має вийти професіоналізм педагога. Бо працюємо і далі добре, але звичні методи та форми роботи вже «не заходять».

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – технології організації навчального процесу з використанням новітніх електронних засобів навчання, зокрема комп'ютерів, які спрямовані на заохочення та мотивацію учнів до навчання, отримання необхідних знань і подальшої освіти та самоосвіти.

Мета статті

Створення засобами ІКТ педагогічних умов для формування успішної особистості здобувача освіти, реалізації його природних інтелектуальних здібностей, розвитку талантів, самореалізації, готовності до творчої праці.

В умовах освітніх змін сучасне суспільство потребує нової якості професійної освіти. На новий якісний рівень за таких умов має вийти професіоналізм як викладача так і майстра виробничого навчання. Завдання яких, не просто підготувати здобувачів освіти «на завтра», а підготувати їх до успішного професійногожиття.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес, такі можливості забезпечує.

Сьогодні важливо навчити кожного учня за короткий проміжок часу освоювати, перетворювати і використовувати в практичній діяльності величезну кількість інформації. Тому процес навчання організую так, щоб здобувач освіти мав можливість активно, з цікавістю і захопленням працювати на уроці, бачити плоди своєї роботи, міг їх оцінити сам [1].

Створюючи електронний дидактичний матеріал, використовуючи його на різних етапах уроку, маємо змогу розвивати вербально-логічний, наочно-дієвий, просторовий, візуальний тип мислення, поєднувати слухове й зорове сприйняття матеріалу [2].

Урок – найбільше досягнення педагогічної думки. Він віддзеркалює продуктивність роботи майстра виробничого навчання, його фахову майстерність. Кожен педагог розуміє, що проведення якісного (а отже продуктивного) уроку є найголовнішим завданням, головною складовою його діяльності.

Підготувати та провести такий урок нелегко: потрібно не лише відповідально ставитися до своїх обов'язків, а й вийти на сучасний рівень педагогічного мислення. Реалізація прагнення провести завтрашній урок краще за сьогоднішній розпочинається з його підготовки. Ефективний план – продуктивний урок. Майстер має володіти добре розвиненими навичками моделювання, проєктування, конструювання уроку. У вирішенні такого завдання майстру виробничого навчання допомагають інформаційно-комунікаційні технології.

ІКТ можуть використовуватися на всіх етапах: як при підготовці уроку, так і в процесі навчання: при поясненні нового матеріалу, закріпленні, повторенні, контролі [1].

Пріоритетним в професійно-технічній освіті була і залишається підготовка майбутніх висококваліфікованих робітників, що неможливо без інноваційних пошуків, зв'язків із роботодавцями, орієнтації на потреби ринку

праці. Уроки виробничого навчання це – справжня творча лабораторія. Тут використовуються такі форми і методи роботи, які забезпечують якісне формування практичних умінь і навичок у майбутніх кухарів, пошуковий характер навчання, пробуджують у здобувачів освіти інтерес до творчості, пізнання.

Інформаційно-комунікаційні технології дозволяють педагогам: [2].

З березня 2020р. створила блог «Кулінарія – це мистецтво» який перетворився на інструмент співпраці із здобувачами освіти. І також, надав можливість змістовного професійного спілкування, презентації власних ідей, знахідок, обміну досвідом з колегами, це поштовх до особистісного розвитку, до самореалізації.

<https://natasha3006.blogspot.com/>

В контенті блогу портфоліо майстра, підручники з технології приготування їжі, конспекти уроків виробничого навчання, додатковий матеріал до уроків виробничого навчання, цікаві факти про кулінарію, матеріали для активізації пізнавального інтересу, для виявлення знань, умінь і навичок учнів, результати зворотнього зв'язку в освітньому процесі з виробничого навчання.

2021 р. [У портфоліо](#) йдеться про досягнення та елементи досвіду педагогічної діяльності. Значну увагу приділено питанню впровадження інноваційних виробничих технологій в освітній процес виробничого навчання.

3 вересня 2022 року результативним освітнім середовищем для здійснення освітнього процесу за дистанційною формою стала платформа **Google Classroom**. В матеріалах до уроків виробничого навчання розміщувала навчальні відеоматеріали, інструкції, технологічні картки, визначала завдання, перевіряла якість їх виконання, реалізовувала ефективний зворотній зв'язок і просто спілкувалась.

[Скрін клас рума.docx](#)

У своїй діяльності широко використовую гру, як засіб створення проблемної ситуації, узагальнення знань учнів, активізації їх пізнавальної діяльності.

Дидактична гра «Склади пазл».

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=0f4c079c475d>

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=3b4381be2ba5>

Віртуальна стіна (ресурс **Web-ресурс Padlet**), на якій можна прикріплювати фото, файли, посилання на сторінки Інтернет, замітки. **Padlet** дозволяє плідно організувати групову форму роботи на етапі вивчення нового матеріалу, під час виконання практичної роботи, при виконанні домашнього завдання.

<https://padlet.com/nataliasavcenko756/padlet-nnxx4jjbesu2nqbi>

<https://padlet.com/nataliasavcenko756/padlet-pe6ppmpq6dq0apxg>

З метою якісного формування професійних умінь та навичок в освітньому процесі за дистанційною формою створила **цикли відеоматеріалів**, які передбачають покрокову демонстрацію технологічних процесів при приготуванні страв, передбачених змістом Державних стандартів 3,4 рівнів кваліфікації з професії «Кухар». Ці матеріали є надзвичайно корисними для здобувачів освіти.

https://drive.google.com/file/d/1pozWJ1CJBjFGZTMUMPTiV2U4_r2r54gc/view?usp=share_link

https://drive.google.com/file/d/1rPrUIB-c0Uwmo9n41LGfGgYmzj6Z1qII/view?usp=share_link

https://drive.google.com/file/d/1EAEzBMvdS_rVMmd8YZEcVcpyN5EMPOjj/view?usp=share_link

https://drive.google.com/file/d/1UZL4l3eRhaLJt9FAZ9nn5AOykd7gUs7j/view?usp=share_link

<https://padlet.com/nataliasavcenko756/padlet-8ntkypfdioitf127>

Для створення відеоматеріалів майстер використовувала **сервіс InShot**, який простий у застосуванні, надає можливості виготовити навчальні матеріали різного рівня складності.

Форми контролю використовують різноманітні. Особливе місце посідають **тести**, які дозволяють швидко та якісно визначити рівень знань, умінь, практичних навичок учнів, а також саме сприяють залученню здобувачів освіти до активної навчальної діяльності як на уроці, так і вдома, що є актуальним для успішного навчання.

<https://forms.gle/pagifDkV2UrqrBzh6>

<https://forms.gle/D5ue6U5FutDGRh7EA>

При повторенні навчального матеріалу, узагальненні та систематизації знань, вмінь та навичок, з метою кращого запам'ятовування термінів, визначень, при виконанні самостійної роботи майстер доцільно використовує **Кросворди**.

<https://learningapps.org/watch?v=p38ak5kuj22>

На етапі вступного інструктажу уроків виробничого навчання доцільним є застосування карт пам'яті, в яких матеріал подано яскраво, компактно, вдало поєднані візуальні образи з текстом.

<https://mm.tt/map/2671356536?t=69Bf8lH9AR>

Види ігор бувають різноманітними: навчальні, тренувальні, узагальнюючі, пізнавальні, виховні, продуктивні, репродуктивні, творчі. На

різних етапах уроків виробничого навчання, з метою активізації пізнавального інтересу, для повторення, закріплення вивченого, успішно їх використовую. Колосальні можливості задля цього надає ресурс Learning Apps.org

<https://learningapps.org/watch?v=p1w88rh6j21>

<https://learningapps.org/watch?v=px707dtw320>

<https://learningapps.org/watch?v=p6fz7v57220>

Успішній роботі в додатку GOOGLE CLASSROOM у корпоративному акаунті Google Apps for Education, передували курси з актуальних проблем програми дистанційного навчання, а також інші курси і вебінари.

<https://padlet.com/nataliasavcenko756/padlet-qagt3vauchomj5u1>

https://drive.google.com/drive/folders/1hoe_wQtrU_HyU4CkVZicKWY60Yoh8dYA?usp=share_link

Висновки

На власному досвіді пересвідчуюся, використання ІКТ в освітньому процесі:

- Навчають по-іншому сприймати прочитаний або прослуханий матеріал;
- Повніше й точніше дозволяють висловлювати свої думки;

Створюють умови, щоб над матеріалом, який вивчається, здобувач освіти міг розмірковувати, бачити зв'язок з іншою інформацією і послідовність між нею.

- Шукати відповіді на запитання, які виникають у процесі навчання, що збуджує процес мислення, яке призводить до бажаного запам'ятовування і сприяє розвитку пам'яті;

У здобувачів освіти зникає страх зробити помилку, а виникає прагнення виправити її, знайти правильні рішення;

- З'являється вміння вирішувати й виправляти власні помилки, помилки однокласників;
- На уроках виробничого навчання підвищують пізнавальний інтерес здобувачів освіти до вивчення матеріалу;

· Сприяють формуванню на більш високому рівні відповідних професійних умінь та навичок. Загально визнано, що особистість, яка зацікавлена, хоче пізнати матеріал, оволодіває ним набагато краще, ніж та, що не зацікавлена змістом того, що вивчає. Процес навчання перетворюється на процес дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та їх роль в освітньому процесі. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrreferat.com/chapters/pedagogika/informatsijno-komunikatsijni-tehnologii-ikt-ta-ih-rol-v-osvitnomu-protsesi-referat.html>
2. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчально-виховному процесі. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: at.ua/publ/prezentaciji/metodichna_robota

Ольга КАПИРСАКА,

майстер виробничого навчання

ДНЗ «Шосткинський центр ПТО»

«ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ЗА ПРОФЕСІЄЮ «ОПЕРАТОР З ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»

Вступ. Для надання більш якісної практичної підготовки учням, які навчаються за професією «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення», майстер виробничого навчання повинен використовувати різноманітні он-лайн ресурси, які б допомагали створювати сучасний якісний візуальний контент.

Так, при вивченні тем «Створення та оформлення презентацій», «Здійснення комп'ютерної верстки» та «Надання рекламної інформації з продажу товарів і послуг», незамінним помічником стає платформа графічного

дизайну«Canva» — доступна, зрозуміла, з чітким функціоналом та можливістю організації спільної роботи з учнями під час змішаного та дистанційного навчання.

Доєднавшись до «Canva», учні отримають можливість виконувати творчі завдання. Наприклад, спільно готувати презентації, користуючись готовими дизайнерськими шаблонами.

Практичне використання он-лайн ресурсу«Canva» підвищить ефективність проведення уроків виробничого навчання, посприє інтересу учнів до вивчення розділів «Створення та оформлення презентацій», «Здійснення комп'ютерної верстки» та «Надання рекламної інформації з продажу товарів і послуг» а, головне, дозволить їм реалізувати отримані знання на практиці.

Мета статті: описати можливості та поділитися практичним досвідом створення різнопланових матеріалів на он-лайн платформі«Canva» у процесі підготовки кваліфікованих робітників за професією «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення».

Виклад основного матеріалу.

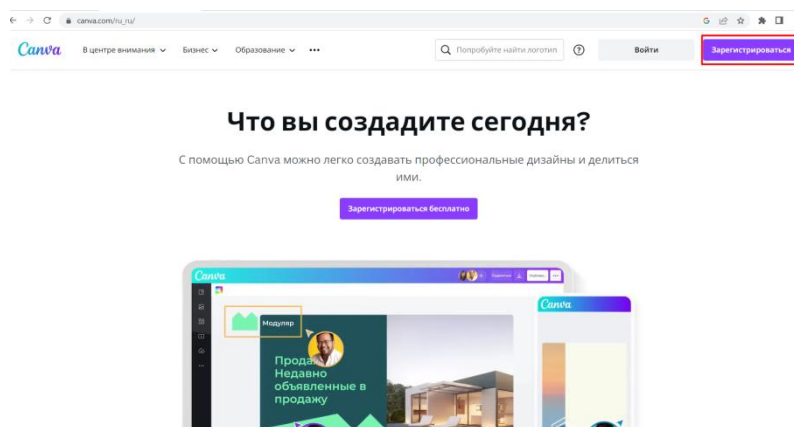
«Canva»— платформа графічного дизайну, яка дозволяє користувачам створювати презентації, афіші буклети, відео, схеми, інфографіку, таблиці, листівки, плакати та багато іншого. Сервіс пропонує широкий асортимент зображень, шрифтів, шаблонів та ілюстрацій.

Перевагою цього інструменту є те, що вчителі, які реєструються на сайті і використовують «Canva» для навчання, мають безкоштовну ліцензію до всіх можливостей і шаблонів. Неабиякою перевагою є також українська мова інтерфейсу та можливість встановити мобільний додаток на телефон та працювати в ньому.

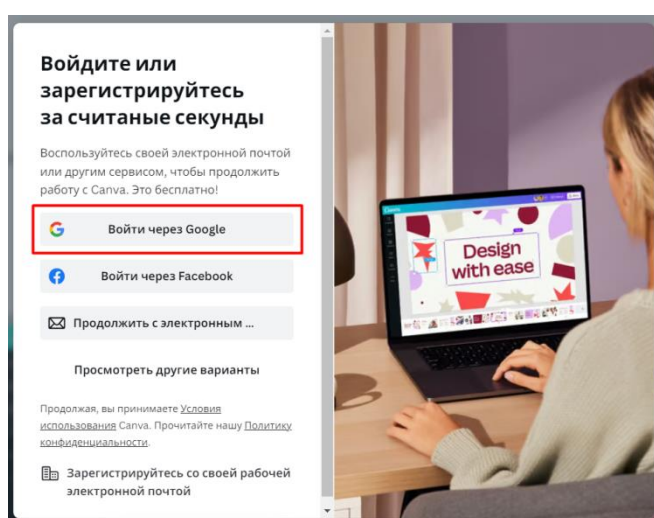
На основі особистого досвіду пропоную педагогам познайомитись та спробувати у своїй роботі онлайн-сервіс«Canva».

1. Реєстрація.

1.1. Переходимо за посиланням: https://www.canva.com/ru_ru/.

1.2. Натискаємо кнопку «Зареєструватися».

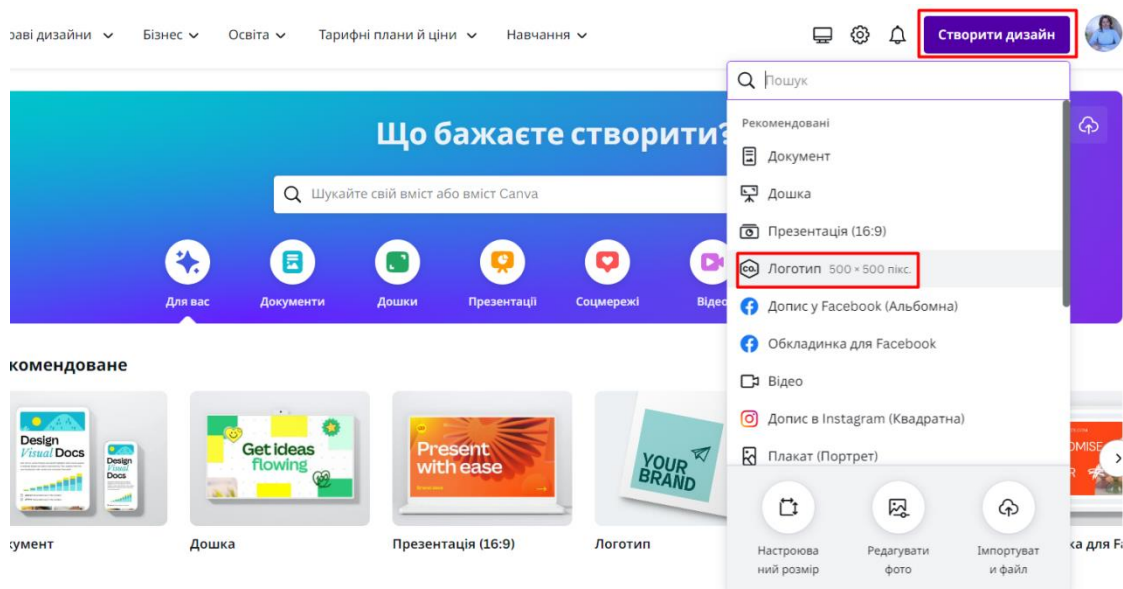

1.3. Вводимо реєстраційні дані: Логін та пароль. Вибраємо безкоштовний обліковий запис.

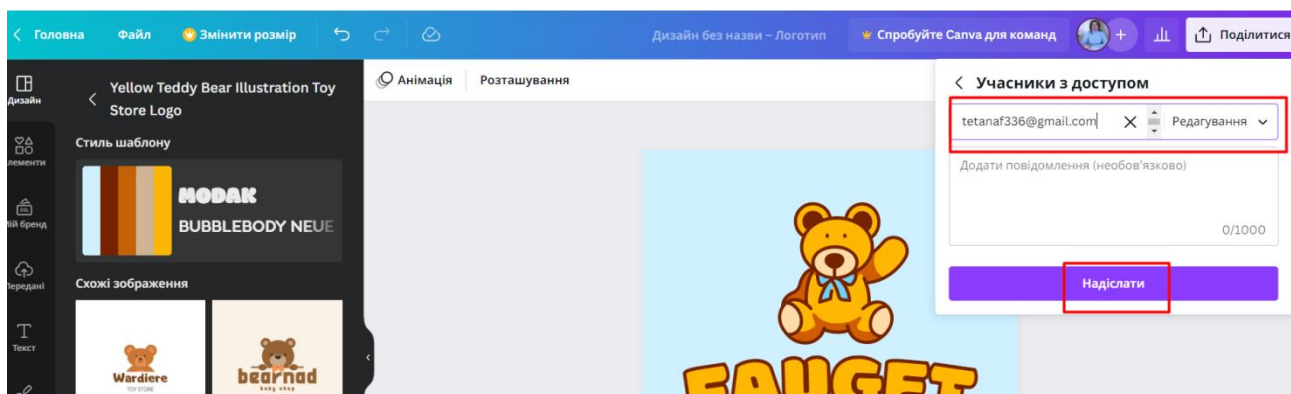
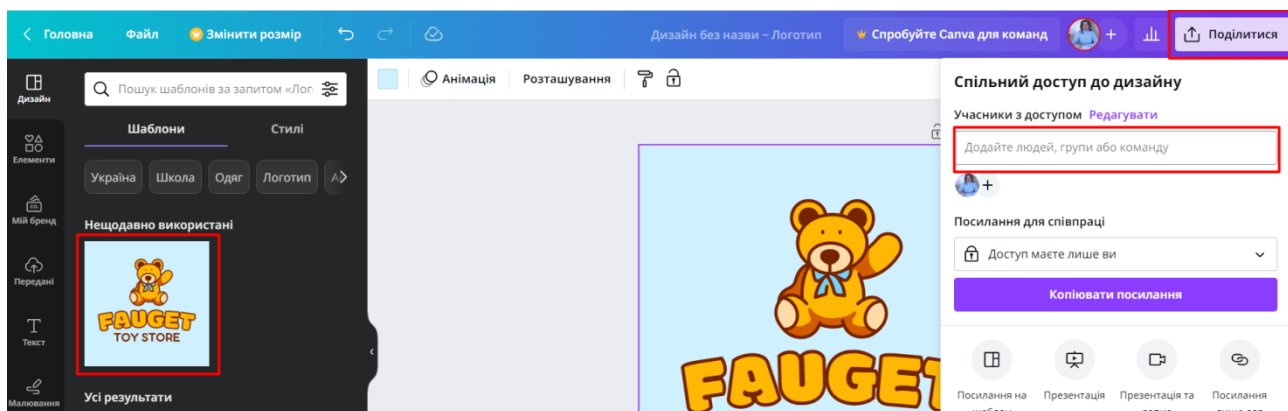
2. Надсилання завдань учням у Google Клас. Ще однією можливістю використання «Canva» є групова робота учнів. Використовується вона при створенні презентацій, сайтів та інших дизайнерських продуктів.

Приклад: відправлення учням в Google Клас шаблону логотипу для подальшої групової роботи.

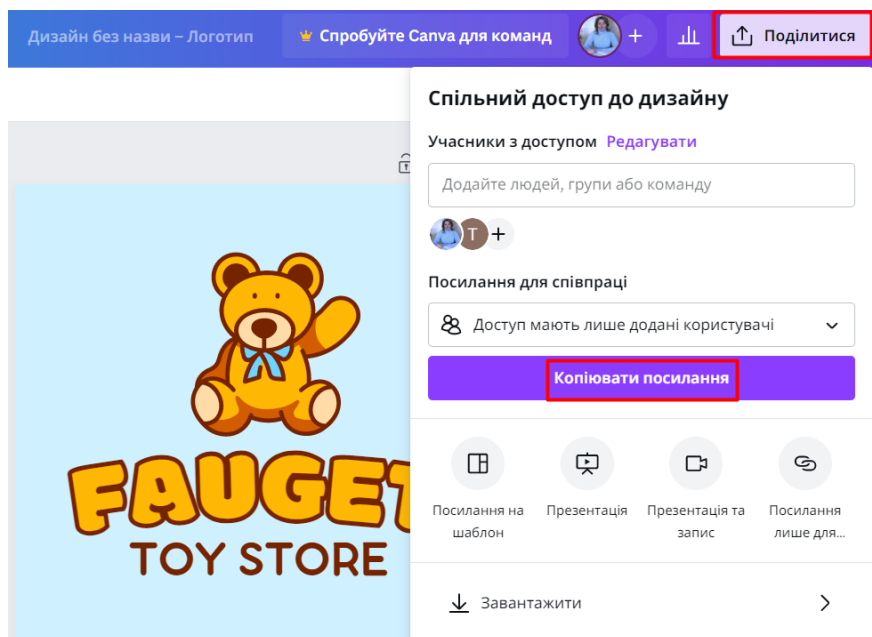
2.1. Команда — «Створити дизайн» — «Логотип».

2.2. Зліва обираємо шаблон логотипу, далі команда «Поділитися». Вводимо електронну адресу тих учнів, яких хочемо залучити до сумісної роботи.

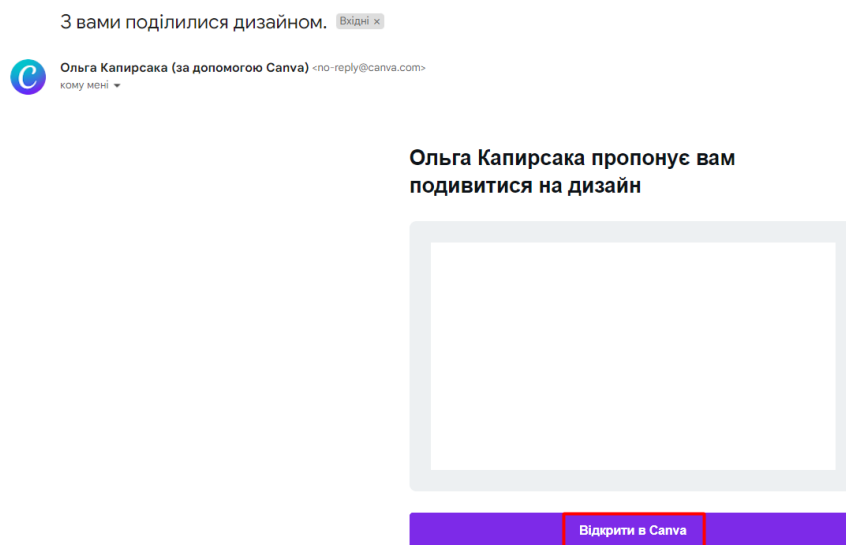

2.3. Далі тиснемо «Копіювати посилання».

2.4. Розміщуємо це посилання у Google Класі.

2.5. Учні отримують листи-сповіщення на електронну адресу. Їм потрібно натиснути кнопку «Відкрити», щоб потім працювати з шаблоном в онлайн-сервісі «Canva».

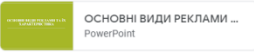

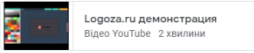

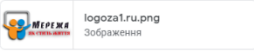

2.6. Після того, як учні виконають роботу, то скопіюють посилання на неї в онлайн-сервісі «Canva» і вставлять його у себе в Google Класах.

14.03.2023 Тема уроку: Надання рекламної інформації з продажу товарів і послуг
Ольга Капрісака · 14 бер. (Змінено 22:41)
100 балів Дата здачі: 21 бер.

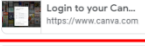
1. Повторити інструкцію з Охорони праці.
2. Повторити теоретичний матеріал (презентація та конспект до уроку).
3. Переглянути запропоноване відео Logoza.ru демонстрація.
4. Виконати практичну роботу, використовуючи запропоновані логотипи.
5. Виконати тестове завдання.

Домашнє завдання: створити логотип на комп'ютерну тематику, вибравши слоган із запропонованого списку.

Відеозустріч до уроку о 9:00 за посиланням: meet.google.com/muv-djov-igr

 Інструкція.png Зображення	 ОСНОВНІ ВИДИ РЕКЛАМИ ... PowerPoint
 Конспект до уроку.docx Word	 Logoza.ru демонстрація Відео YouTube 2 хвилини
 logoza.ru.png Зображення	 logoza1.ru.png Зображення
 Практична робота_створе... PDF	 Тестове завдання.docx Word
 Приклади рекламних слог... Word	 Login to your Canva account https://www.canva.com/design/DA

Ваша робота Немає

 Login to your Canva...
<https://www.canva.com>

+ Додати або створити

Здати

Приватні коментарі

Додати коментар для викладача
(Ольга Капрісака)

3. Збереження створеного контенту.

Готовий логотип можна завантажити на ПК чи мобільний телефон у форматі PNG, який рекомендує сервіс.

Інтернет Спробуйте Canva Pro T + Поділитися

Завантажити

Тип файлу

 PNG **РЕКОМЕНДОВАНИЙ**

Розмір x 1

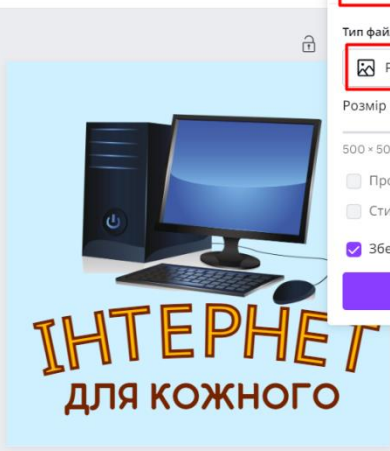

500 x 500 пікс.

Прозорий фон

Стиснути файл (нижча якість)

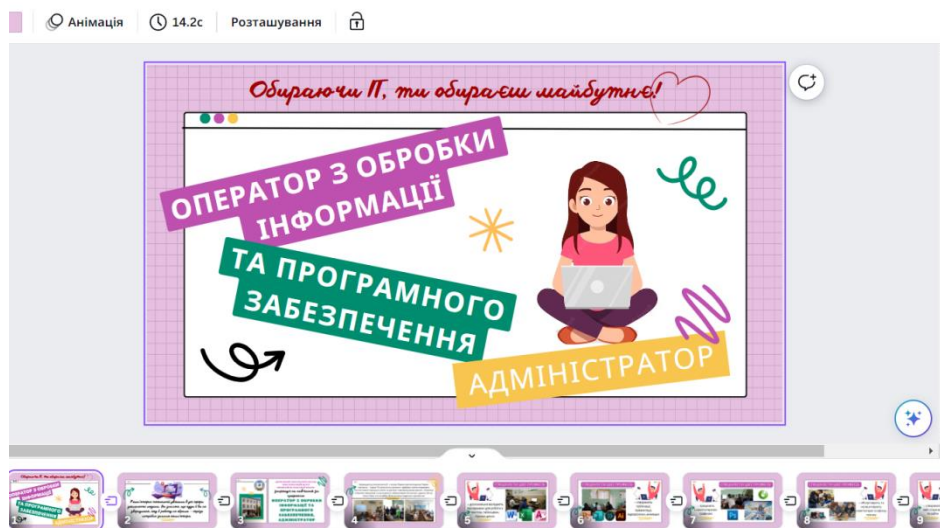
Зберегти параметри завантаження

Завантажити

Висновки.

У цій статті розглянута тільки маленька частина тих можливостей, які надає онлайн-сервіс «Canva». А які динамічні презентації можна створювати і транслювати їх у прямому ефірі!

Онлайн-сервіс «Canva» дозволяє залучити до роботи як окремих учнів, так і групу. Важливим аспектом є те, що учні творчо підходять до роботи в сервісі, шукають нестандартні рішення виконання роботи. Це створює позитивний емоційний фон в групі, стимулює пізнавальну активність, самостійність та креативність мислення у здобувачів освіти. І коли на уроці виробничого навчання вони вміло демонструють свою роботу, то підвищується їх самооцінка, що спонукає до більшої активності та поглибленню знань з обраної професії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. <https://www.canva.com/>.
2. https://www.canva.com/uk_ua/help/using-canvas-lms/.

Олексій ТИЩЕНКО,
*викладач ДНЗ «Шосткинський
центр ПТО»*

МОНТАЖ ОБЛАДНАННЯ АВТОНОМНОЇ СОНЯЧНОЇ ЕЛЕКТРИЧНОЇ СТАНЦІЇ

Вступ.

Працюю викладачем спеціальних дисциплін у Шосткинському центрі професійно-технічної освіти за спеціальністю «Електромонтер з ремонту та обслуговування сонячних електроустановок». Постійно вивчаю проблеми змішаного та дистанційного навчання. Приймаю участь у розробленні програм та електронного контенту для дистанційного навчання за модульними програмами. Дану статтю присвячую розкриттю теми візуалізації навчального матеріалу для підготовки уроків під час дистанційного, змішаного та очного навчання.

Мета статті.

Ознайомити викладачів та майстрів виробничого навчання із засобами та методами створення візуального контенту та його використання у навчальному процесі закладів професійно-технічної освіти.

Виклад основного матеріалу.

За матеріалами досліджень на перше місце виходить змішане навчання, при якому досягається максимальне сприйняття інформації. Багато закладів вищої освіти вже використовують змішане навчання. Частина навчального матеріалу або цілі курси студенти опрацьовують самостійно у дистанційному форматі з отриманням консультацій викладачів. У закладах проводиться закріплення матеріалу на практиці.

Для сприйняття дистанційного матеріалу потрібна самоорганізація здобувачів освіти. Матеріал дистанційних уроків та лекцій повинен відповідати ряду критеріїв. Текстовий матеріал потрібно мінімізувати. Згідно з

дослідженнями, опрацюючи текстовий матеріал, учень запам'ятовує лише 10%.

Піраміда навчання

Використання візуального контенту дозволяє збільшити частку засвоєного матеріалу та підштовхнути учнів до активного навчання завдяки інтерактивностям та зміні форм діяльності.

У цьому допомагають інтерактивні презентації, відео фрагменти, навчальні відео, симулятори, віртуальна реальність.

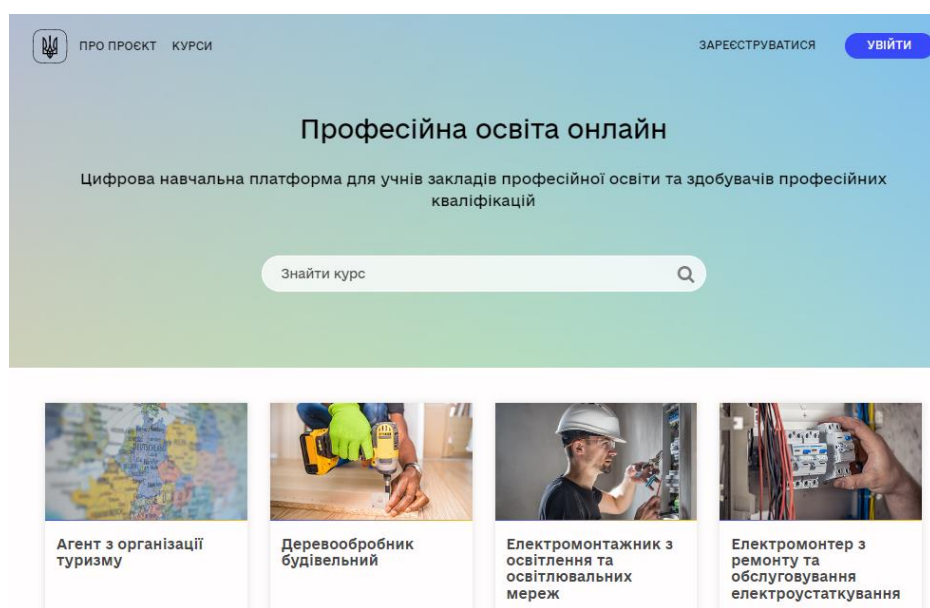
У своїй роботі, для створення презентацій, найбільше використовую сервіс **Genially** – мультизадачний онлайн-сервіс для створення презентацій, інтерактивних зображень, карт, звітів, інфографік, вікторин, плакатів, відео, стрічок часу, ігор та віртуальних посібників.

The screenshot displays the Genially website interface. On the left, there is a sidebar with navigation options: 'CREATE GENIALLY', 'Creations', 'Bin', 'Brand kit', and 'Inspiration'. The main area features a search bar and a grid of content creation templates. A prominent banner at the top right announces '-33% INTERACTIVITY WEEK'. The grid includes several interactive presentations, such as 'Монтаж' (Personalized, 16.03.2023), 'Сору - Провідники' (Personalized, 07.03.2023), 'Сору - Рідини' (Personalized, 07.03.2023), 'Сору - Властивості матеріалів' (Personalized, 07.03.2023), 'Сору - Провідникові матеріали' (Personalized, 07.03.2023), 'Властивості матеріалів' (Personalized, 06.03.2023), 'У світі електрики' (Personalized, 23.11.2022), and 'Untitled genially' (Personalized, 06.08.2022). The bottom row shows more templates like 'Види схем', 'Архівування файлів', and 'АПАРАТНА ЧАСТІ'.

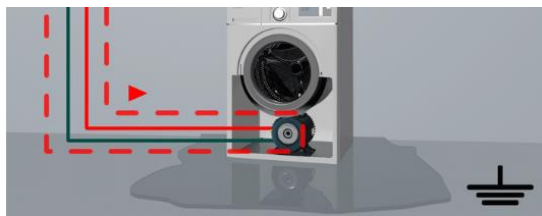
Сервіс має доступний інтерфейс, Інтернет насичений довідковими та навчальними матеріалами, які допоможуть засвоїти прийоми використання сервісу.

Інтерактивні презентації легко опрацьовуються учнями, достатньо 1-3 слайдів для розміщення маси навчальної інформації. Інтерактивності не дають учням відключати увагу, інформація надається дозовано, що не перевантажує учнів та сприяє кращому запам'ятовуванню.

Наступний вид – GIFанімація. У грудні 2022 року було презентовано сайт [«Професійна освіта онлайн»](#).

Платформа вміщує курси за професіями профтех, створені за модульними програмами. На прикладі матеріалів платформи розглянемо використання [візуального контенту](#).

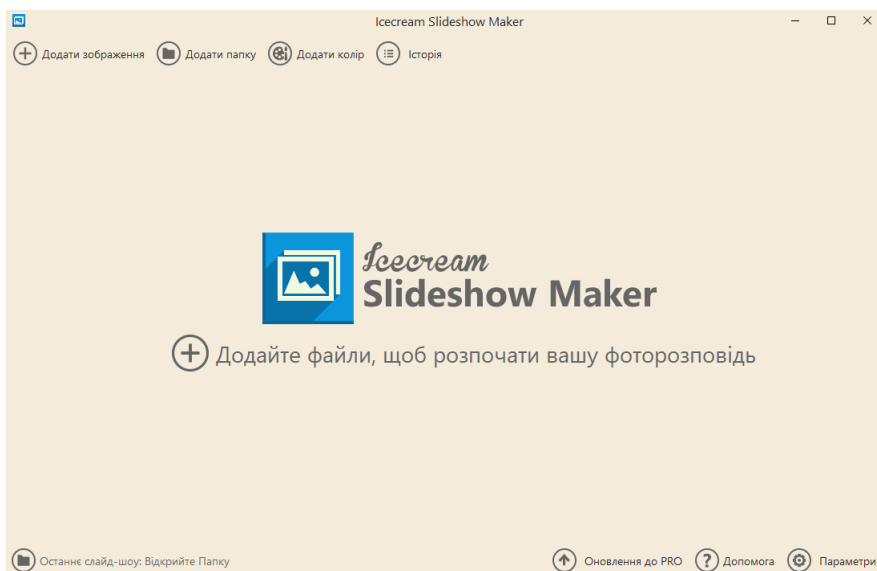

Пробій. Удар електричного струму.

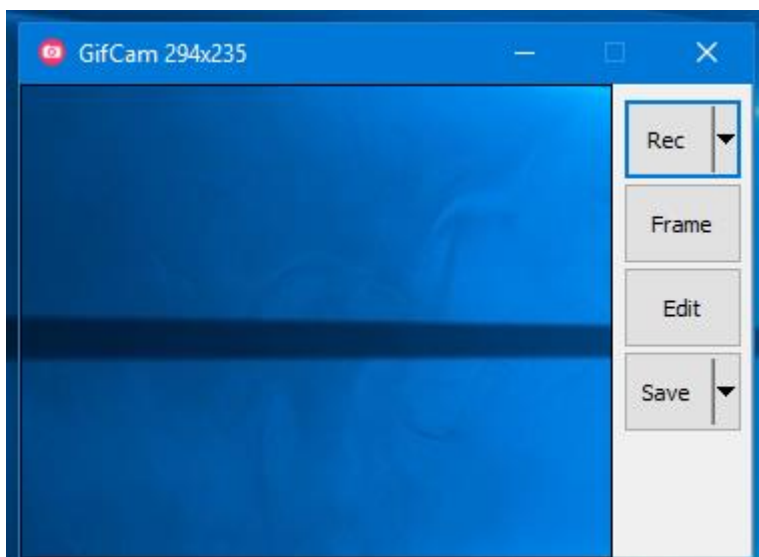

Гіф анімація дозволяє привернути увагу учнів до навчального матеріалу, активізувати процеси мислення, швидко донести до учнів потрібну інформацію. При роботі онлайн, гіф анімація постійно знаходиться у русі, це дозволяє тримати увагу учнів, не відпускати їх від засвоєння матеріалу.

Для створення гіф анімацій є багато програмних ресурсів, у своїй роботі використовую програми для створення слайд-шоу та анімаційних зображень.

Безкоштовна програма, дозволяє швидко зробити слайд-шоу з малюнків або фотокарток. Під час демонстрації слайд-шоу, за допомогою програми

формується файл гіф анімації. Такий прийом використовую у разі, якщо потрібно подати споріднену графічну інформацію, наприклад, зображення одного приладу.

[3D анімаційне відео](#)

Для створення відео використовувалась програма blender 3d, ресурс дозволяє змоделювати технологічні процеси у разі, якщо складно записати навчальне відео у «живому» виконанні. Процес роботи складний, потребує знань у роботі з програмами та технічних ресурсів.

Даний вид відео сприймається учнями на достатньо високому рівні, дозволяє ознайомити з технологічними процесами, які неможливо виконати в умовах дистанційного навчання, або за відсутності достатньої матеріальної бази навчального закладу.

Використання навчальних фільмів та відео роликів продемонструю на власному відео.

[Урок "Монтаж обладнання автономної сонячної електричної станції"](#)

Відео створено для використання на уроках спецтехнології та виробничого навчання. Для обробки відеоматеріалів є достатньо відео редакторів. Процеси створення різноманітні. Про сам процес можна розповідати достатньо довго, нажаль, ми обмежені в часі. Розповім основні аспекти формування відео. Зйомка проводиться декількома дублями. Спочатку записується повний процес виконання роботи. Камера встановлюється стаціонарно, викладач, або майстер виробничого навчання, за сценарієм коментує та підказує учню послідовність виконання робіт. Повний процес, надалі, використовується у якості фонового відео.

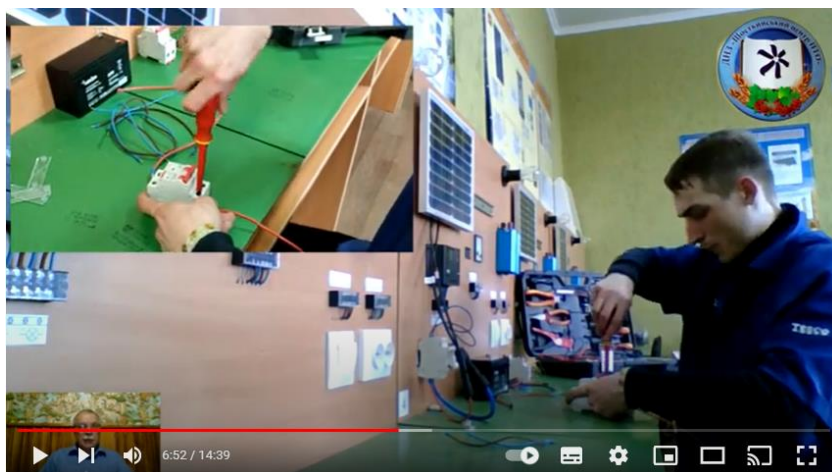

Далі на відео накладаються фотокартки приладів, які використовуються у технологічному процесі. При цьому викладач (майстер) надає інформацію про обладнання.

Другий та наступні дублі зйомки проводимо у наближеному вигляді, та використовуємо для демонстрації основних елементів технологічного процесу. Відео накладається на основне (фонове).

Під час компонування відео потрібно звернути увагу на розміщення демонстраційних елементів, зображення викладача (майстра) та логотипу навчального закладу.

Висновки.

Використання візуального контенту під час навчального процесу у закладах професійно-технічної освіти дозволяє підвищити якість освіти, сприяє збільшенню навчальної активності здобувачів освіти, допомагає педагогічним працівникам у демонстрації складних виробничих процесів.

Роман БЕРКО,

*викладач ДПТНЗ «Роменське
ВПУ»*

УПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ З ПРОФЕСІЇ «МОНТАЖНИК САНІТАРНО-ТЕХНІЧНИХ СИСТЕМ І УСТАТКУВАННЯ»

Підготовка конкурентоспроможних робітників потребує якісного комплексного методичного забезпечення професії як обов'язкової складової ефективної організації освітнього процесу. Проблемним питанням для професійної освіти залишається забезпечення предметів професійної підготовки підручниками, навчальними посібниками, іншими дидактичними матеріалами.

Ефективним шляхом розв'язання даної проблеми є створення електронних навчально-методичних комплексів.

Електронний навчально-методичний комплекс (ЕНМК) – це систематизоване електронне комплексне методичне забезпечення навчальної дисципліни, яке містить необхідну навчально-плануючу документацію та дидактичні засоби навчання (табл. 1).

**Основні компоненти електронного навчально-методичного
комплексу з предмета**

<i>Навчально-плануюча документація</i>	<i>Засоби навчання</i>
робочій навчальний план; робоча навчальна програма; поурочно-тематичні плани; плани уроків; питання і завдання для поточного та підсумкового контролю знань; критерії оцінювання навчальних досягнень учнів.	лекційні матеріали; навчальні посібники ; інструктивно-методичні посібники; таблиці; схеми; плакати; презентації; фото- та відеоматеріали.

Розроблення електронного навчально-методичного комплексу дозволяє розв'язувати завдання:

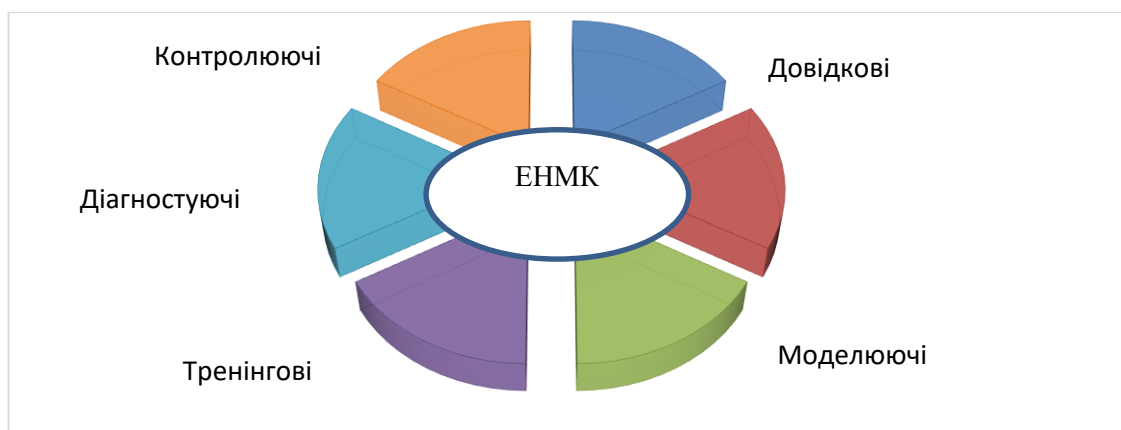
- забезпечення навчальних предметів необхідними засобами навчання;
- систематизації матеріалу відповідно до освітньої програми;
- створення єдиного інформаційного простору;
- автономізації та оптимізації освітнього процесу;
- забезпечення умов для формування інформаційної культури учнів (слухачів), їх самостійної продуктивної діяльності;
- підвищення якості та ефективності навчання за рахунок реалізації можливостей інформаційних технологій.

Створювати електронний дидактичний матеріал необхідно виходячи з потреб оволодіння учнями конкретними компетенціями. Цей матеріал має бути змістовним та раціонально побудованим.

Залежно від поставлених дидактичних цілей створюються різні типи педагогічного електронного продукту навчального призначення, які є складовими електронного навчально-методичного комплексу (схема 1).

Схема 1.

Складові електронного навчально-методичного комплексу

З метою раціонального поєднання електронних засобів навчання розробляється педагогічний сценарій.

Педагогічний сценарій – це послідовність логічно побудованих і систематизованих елементів навчального матеріалу для уроку або циклу уроків

Він складається з різних блоків:

Назва блоку	Зміст та функції
інформаційний	несе основну навчальну інформацію (лекційний матеріал з можливим додаванням відео/аудіо матеріалів)
операційний	містить завдання та вказівки, які спрямовують діяльність учнів на практичне засвоєння знань, умінь і навичок
контролюючий	містить питання та завдання для контролю та самоконтролю якості засвоєння навчального матеріалу

Сформований згідно з педагогічним сценарієм навчальний ресурс є основою, для організації освітнього процесу, що забезпечує формування компетентностей здобувачів освіти.

Основними компонентами електронного навчально-методичного комплексу з предмета можуть бути:

1. Електронний навчальний посібник, що містить навчальний матеріал об'єднаний в єдину логічну структуру: тексти, зображення, завдання, та питання до тем.
2. Лабораторний практикум.
3. Відеоматеріали практичного спрямування.
4. Різномірні тести для контролю знань.

Розглянемо приклад складової електронно навчально-методичного комплексу з предмета «[Технологія монтажу санітарно-технічних систем і устаткування](#)»

Доступ до ЕНМК з предмета «[Технологія монтажу санітарно-технічних систем і устаткування](#)» реалізується за допомогою інструменту «Інформаційна панель», що охоплює весь матеріал курсу.

The screenshot shows a web interface for a virtual learning environment. At the top, it reads 'Віртуальне навчання - Державного професійно-технічного навчального закладу "Роменське вище професійне училище" Українська (uk)'. The main content area is titled 'ВОДОПОСТАЧАННЯ' (Water Supply) and features a 'ВОДОПОСТАЧАННЯ навчальний посібник' (Water Supply training manual) with several small images. Below this, a list of learning outcomes (PK) is displayed, including 'ПК 1.1 ЗДАТНІСТЬ ПІДГОТУВАТИСЬ ДО ВИКОНАННЯ РОБІТ' through 'ПК 1.10 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ РОБОТИ З ПОТОЧНОГО РЕМОНТУ ВУЗЛІВ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ВОДОПОСТАЧАННЯ' and 'РН 1. Виконувати монтаж/ демонтаж та обслуговування вузлів системи водопостачання'. On the left side, a vertical navigation menu is highlighted with a red box, containing the following items: 'Технологія монтажу санітарно-технічних систем і устаткування', 'Учасники', 'Відзнаки', 'Компетенції', 'Журнал оцінок', 'Загальне', 'Служарна справа', 'Труби та арматура', 'ВОДОПОСТАЧАННЯ', 'ВОДОВІДВЕДЕННЯ', 'ОПАЛЕННЯ', 'Лабораторно-практичні роботи з курсу «Монтаж санітарно-технічних систем і устаткування»', 'Основи матеріалознавства', and 'КРЕСЛЕННЯ'.

Комплекс складається з:

- посібника, запропонованого у рамках міжнародного Україно-швейцарського проекту «Публічно-приватне партнерство для поліпшення сантехнічної освіти в Україні»;

Віртуальне навчання - Державного професійно-технічного навчального закладу "Роменське вище професійне училище" Українська (uk)

ВОДОПОСТАЧАННЯ

УКРАЇНСЬКО-ШВЕЙЦАРСЬКИЙ ПРОЕКТ
МІЖНАРОДНЕ ПАРТНЕРСТВО ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ
САНИТЕХНІЧНОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНІ

ВОДОПОСТАЧАННЯ
навчальний посібник

ВОДОПОСТАЧАННЯ ПОСІБНИК

- ПК 1.1 ЗДАТНІСТЬ ПІДГОТУВАТИСЬ ДО ВИКОНАННЯ РОБІТ
- ПК 1.2 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ МОНТАЖ СИСТЕМ ВНУТРІШНЬОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ
- ПК 1.3 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ МОНТАЖ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВУЗЛІВ ОБЛІКУ
- ПК 1.4 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ ПІДКЛЮЧЕННЯ НАСОСНОГО ОБЛАДНАННЯ ТА НАСОСНИХ СТАНЦІЙ
- ПК 1.5 ЗДАТНІСТЬ ІЗОЛЮВАТИ ТРУБОПРОВІДИ СИСТЕМИ ВОДОПОСТАЧАННЯ
- ПК 1.6 ЗДАТНІСТЬ РОЗРІЗНЯТИ ПОЖЕЖНИЙ ТРУБОПРОВІД ТА ПОЖЕЖНУ АРМАТУРУ
- ПК 1.7 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ ПІДГОТОВЧІ РОБОТИ ДО МОНТАЖУ ВОДОНАГРІВАЧІВ
- ПК 1.8 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ МОНТАЖ ФІЛЬТРІВ СИСТЕМИ ВОДОПОСТАЧАННЯ
- ПК 1.9 ЗДАТНІСТЬ ПРОВІДИТИ КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ПЕРЕД ЗДАЧОЮ В ЕКСПЛУАТАЦІЮ СИСТЕМИ ВОДОПОСТАЧАННЯ
- ПК 1.10 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ РОБОТИ З ПОТОЧНОГО РЕМОНТУ ВУЗЛІВ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ВОДОПОСТАЧАННЯ
- РН 1. Виконувати монтаж/ демонтаж та обслуговування вузлів системи водопостачання

- навчального посібника, упорядкованого викладачем згідно з робочою навчальною програмою (посібник містить теми, що охоплюють відповідні результати навчання (РН) та професійні компетентності (далі-ПК)).

Віртуальне навчання - Державного професійно-технічного навчального закладу "Роменське вище професійне училище" Українська (uk)

ВОДОПОСТАЧАННЯ

УКРАЇНСЬКО-ШВЕЙЦАРСЬКИЙ ПРОЕКТ
МІЖНАРОДНЕ ПАРТНЕРСТВО ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ
САНИТЕХНІЧНОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНІ

ВОДОПОСТАЧАННЯ
навчальний посібник

ВОДОПОСТАЧАННЯ ПОСІБНИК

- ПК 1.1 ЗДАТНІСТЬ ПІДГОТУВАТИСЬ ДО ВИКОНАННЯ РОБІТ
- ПК 1.2 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ МОНТАЖ СИСТЕМ ВНУТРІШНЬОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ
- ПК 1.3 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ МОНТАЖ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВУЗЛІВ ОБЛІКУ
- ПК 1.4 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ ПІДКЛЮЧЕННЯ НАСОСНОГО ОБЛАДНАННЯ ТА НАСОСНИХ СТАНЦІЙ
- ПК 1.5 ЗДАТНІСТЬ ІЗОЛЮВАТИ ТРУБОПРОВІДИ СИСТЕМИ ВОДОПОСТАЧАННЯ
- ПК 1.6 ЗДАТНІСТЬ РОЗРІЗНЯТИ ПОЖЕЖНИЙ ТРУБОПРОВІД ТА ПОЖЕЖНУ АРМАТУРУ
- ПК 1.7 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ ПІДГОТОВЧІ РОБОТИ ДО МОНТАЖУ ВОДОНАГРІВАЧІВ
- ПК 1.8 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ МОНТАЖ ФІЛЬТРІВ СИСТЕМИ ВОДОПОСТАЧАННЯ
- ПК 1.9 ЗДАТНІСТЬ ПРОВІДИТИ КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ПЕРЕД ЗДАЧОЮ В ЕКСПЛУАТАЦІЮ СИСТЕМИ ВОДОПОСТАЧАННЯ
- ПК 1.10 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ РОБОТИ З ПОТОЧНОГО РЕМОНТУ ВУЗЛІВ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ВОДОПОСТАЧАННЯ
- РН 1. Виконувати монтаж/ демонтаж та обслуговування вузлів системи водопостачання

Кожна тема, вивчення якої спрямоване на формування ПК охоплює лекції, презентації, відеоматеріали, лабораторно-практичні роботи тощо.

Віртуальне навчання - Державного професійно-технічного навчального закладу "Роменське вище професійне училище" Українська (uk)

Технологія монтажу санітарно-технічних систем і устаткування

Інформаційна панель / Мої курси / Предмети професійного спрямування / Технологія монтажу санітарно-технічних систем і устаткування / ВОДОПОСТАЧАННЯ / ПК 1.3 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ МОНТАЖ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВУЗЛІВ ОБЛІКУ

ПК 1.3 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ МОНТАЖ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВУЗЛІВ ОБЛІКУ

відео Монтаж водомірного вузла

- ВИДИ ПОРУШЕНЬ В СИСТЕМІ ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА СПОСОБИ.pdf
- ВОДОМІРНІ ВУЗЛИ.pdf
- Водомірні вузли.pptx
- ІНСТРУМЕНТ САНТЕХНІКА.pdf
- КРИПЛЕННЯ ТРУБ, КОВЗАЮЧИЙ ТА МАЯТНИКОВИЙ РУХ.pdf
- Лабораторно-практична робота МОНТАЖ ВОДОМІРНОГО ВУЗЛА.pdf
- ПОНЯТТЯ ПРО ВВІД В БУДИНОК.pdf

Завантажити теку Редагувати

Через активні посилання учні мають прямий доступ до навчальних матеріалів

Технологія монтажу санітарно-технічних систем і устаткування

Інформаційна панель / Мої курси / Предмети професійного спрямування / Технологія монтажу санітарно-технічних систем і устаткування / ВОДОПОСТАЧАННЯ / ПК 1.3 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ МОНТАЖ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВУЗЛІВ ОБЛІКУ

ПК 1.3 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ МОНТАЖ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВУЗЛІВ ОБЛІКУ

відео Монтаж водомірного вузла

Лабораторно-практична робота МОНТАЖ ВОДОМІРНОГО ВУЗЛА

Лабораторно-практична робота № 4 (2 години)

Тема: Технологічна послідовність монтажу вводу та водомірного вузла
 Мета: Навчити учня технологічній послідовності монтажу вводу та водомірного вузла.
 Інструменти і матеріали: Робоче місце, лічильник, кулачковий кран Ø 15мм, зворотний клапан Ø 15мм, фільтр Ø 15мм, гайковий ключ.

Хід роботи

Теоретичні відомості

Ввід - це трубопровід, який з'єднує зовнішню водопровідну мережу з водомірним вузлом будинку. Діаметри труб для вводу водопроводу в будинок визначаються розрахунком максимальної годинної витрати води. Найчастіше використовують сталеві Ø 50мм, чавунні Ø 65-300мм і пластмасові труби з нахилом 0,003-0,005 до зовнішньої мережі. Ø - це діаметр умовного проходу. Схема вводу і водомірного вузла в будинок. У місцях перегину трубопроводів водопровідні труби прокладають мінімум на 0,4 м вище від каналізаційних труб, а при необхідності прокладання вводу нижче каналізаційних трубопроводів ввід виконують зі сталевих труб у футлярі. При цьому відстань від стовпа каналізаційних труб до кінця футляра не повинна бути меншою 5 м в кожній бік в горизонтальних прогатах і 10м - у фільтруючих. У цьому випадку каналізація теж виконується із металевих труб. При паралельному прокладанні водопроводу та інших підземних комунікацій відстань між вводом літнього водопроводу і вишуканою каналізаційною трубою не меншою 1,5 м при Ø водопроводу до 200 мм включно і одночасно не меншою 3-5 м від фундаменту будинку. Внутрішні водопровідні мережі в житлових будинках висотою більше 16 поверхів, і в будівлях, в яких устатковано більше 12 пожежних кранів, повинні бути призначені до зовнішньої клапедової мережі не менше, ніж двома вводами.

При встановленні двох і більше вводов, вони повинні бути призначені до різних

Технологія монтажу санітарно-технічних систем і устаткування

Інформаційна панель / Мої курси / Предмети професійного спрямування / Технологія монтажу санітарно-технічних систем і устаткування / ВОДОПОСТАЧАННЯ / ПК 1.3 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ МОНТАЖ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВУЗЛІВ ОБЛІКУ

ПК 1.3 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ МОНТАЖ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВУЗЛІВ ОБЛІКУ

відео Монтаж водомірного вузла

На вхідному патрубку після запірної арматури встановлюють фільтр грубої очистки, який затримує тверді частинки, що є у воді. Частіше використовують муфтові фільтри діаметром 15, 20, 25, 32, 40 мм.

Після вододільника обов'язково ставлять зворотний клапан на випадок аварії.

Технологія монтажу санітарно-технічних систем і устаткування

Інформаційна панель / Мої курси / Предмети професійного спрямування / Технологія монтажу санітарно-технічних систем і устаткування / ВОДОПОСТАЧАННЯ / ПК 1.3 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ МОНТАЖ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВУЗЛІВ ОБЛІКУ

ПК 1.3 ЗДАТНІСТЬ ВИКОНУВАТИ МОНТАЖ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВУЗЛІВ ОБЛІКУ

ЕНМК з предмета є ефективним інструментом викладача, який дозволяє, як з конструктора, обирати необхідні елементи (засоби навчання) для виконання навчальної програми, формування компетентностей здобувачів освіти.

В освітніх закладах щороку неухильно зростає кількість комп'ютерної техніки, з'являються інтерактивні дошки, мультимедійні проектори, інші технічні засоби навчання. У багатьох родин комп'ютер став надійним помічником у дозвіллі, роботі, навчанні. Це дозволяє зробити електронні навально-методичні комплекси універсальними. Вони можуть використовуватись як викладачами, так і учнями (слухачами), як в освітньому закладі, так і за його межами.

Ольга ГРИДЯКІНА,

майстер виробничого навчання

ДНЗ «Глухівське ВПУ»

КУЛІНАРНА ПЕДАГОГІКА: САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ТА ПЕРЕДАЧА ДОСВІДУ ЧЕРЕЗ КУЛІНАРНУ МАЙСТЕРНІСТЬ

Вступ.

Розвиток професійної орієнтації та якісна підготовка молоді стають все більш актуальними завданнями у сучасному світі. У цьому контексті проведення майстер-класів є одним з ефективних способів передачі педагогічного досвіду. Майстер-класи набувають особливої популярності у професійних (професійно-технічних) закладах освіти, зокрема, у ДНЗ «Глухівське вище професійне училище», де молоді люди можуть вивчати правильні прийоми та техніки своєї майбутньої професії.

Майстер-класи з кулінарної майстерності, зокрема, є особливо популярними і корисними. Вони дозволяють не тільки ознайомити здобувачів освіти різноманітними професіями, але й дозволяють практично випробувати себе у реальних умовах, набути практичних навичок та з'ясувати, наскільки їх власні здібності відповідають вимогам обраної професії.

Мета статті.

Розкрити потенціал майстер-класів, як ефективного засобу проведення профорієнтаційної роботи: передачі практичного досвіду та професійних знань від досвідчених майстрів до слухачів через кулінарну майстерність.

Виклад основного матеріалу.

Один із ефективних способів передачі педагогічного досвіду є проведення майстер-класів. Застосування майстер-класів у професійних (професійно-технічних) закладах освіти набуває все більшої популярності, особливо там, де готують фахівців у різних сферах. Один з таких закладів є ДНЗ «Глухівське вище професійне училище». З метою допомогти майбутнім

абітурієнтам зробити свідомий вибір, педагоги проводять майстер-класи з різних професій, де досвідчений майстер своєї справи ділиться знаннями, практичними навичками та секретами своєї професії зі слухачами. Це дозволяє випускникам шкіл пережити особливості конкретної професії, попрактикуватися в професійних лабораторіях, майстернях, зануритися у реальне робоче середовище та розібратися, наскільки їх власні здібності відповідають вимогам обраної професії.

Найбільш популярними в закладі освіти є майстер-класи з професії «Кухар; кондитер», які дають змогу не лише співпрацювати із закладами освіти, а й зорієнтувати дітей на отримання в майбутньому робітничих професій.

Організатори майстер-класів враховують інтереси та побажання учасників, а також тематику програмного матеріалу закладу. Вони використовують інноваційні технології та методи, які сприяють підвищенню пізнавальної активності здобувачів освіти. Готуючись до майстер-класів, педагоги завжди підходять індивідуально до кожної вікової категорії учасників.

Кулінарний майстер-клас для дошкільнят проводиться у формі казки, де кулінарна діяльність поєднується з фантастичною подорожжю. Він має безліч переваг та позитивних аспектів для дитини. Ось кілька з них:

1. Розвиток моторики: діти мають можливість маніпулювати різними інструментами та продуктами, вимірювати та змішувати інгредієнти. Це сприяє розвитку їхньої моторики та дрібної моторики рук.

2. Вивчення продуктів та харчових властивостей: діти можуть доторкнутися до натуральних продуктів, побачити їх у різних станах та формах, а також смакувати їх. Це допомагає їм розширити свій кулінарний словник, вчитися розрізняти та оцінювати різні смаки та текстури.

3. Розвиток креативності та творчого мислення: діти експериментують з різними інгредієнтами, формами та кольорами, створюючи свої унікальні кулінарні шедеври. Це сприяє розвитку їхнього творчого мислення та уяви.

Кулінарний майстер-клас для школярів є захопливим та корисним заняттям, яке допомагає розвинути здобувачів освіти у різних аспектах:

1. Отримання професійних навичок: школярі знайомляться з основами кулінарної мистецтва та отримати професійні навички в цій галузі. Вони навчаються правильному використанню кухонного інвентарю, технології приготування страв, декорування їжі.

2. Розвиток творчості та креативності: здобувачів освіти можуть експериментувати зі смаками, інгредієнтами та прийомами готування, створюючи унікальні страви та дизайнерські композиції.

3. Розвиток самостійності: допомагає здобувачам освіти розвинути їхню самостійність, впевненість у власних силах.

Кулінарний майстер-клас для дорослих: має практичну активність, яка надає учасникам чудову можливість розширити свої кулінарні знання та навички. Цей тип занять стає все популярнішим, оскільки дорослі люди дедалі більше зацікавлені в самостійному готуванні смачних та здорових страв вдома. Ось кілька ключових переваг та позитивних аспектів кулінарного майстер-класу в закладі освіти для дорослих:

1. Розширення кулінарного репертуару: дозволяє дорослим отримати нові ідеї та рецепти страв. Вони вчаться готувати страви різних кухонь, експериментують зі смаками та інгредієнтами.

2. Вивчення професійних технік: надає дорослим можливість ознайомитися з професійними кулінарними техніками та прийомами. Вони вчаться правильному використанню кухонного інструменту, розумінню основних технологій приготування, а також важливості декорування та подачі страв.

3. Здорове харчування та дієтичні аспекти: дає можливість вивчити здорові та дієтичні аспекти харчування. Це допомагає дорослим приймати осмислені та усвідомлені рішення щодо свого харчування.

4. Взаємодія та соціальний аспект: створює прекрасну можливість для взаємодії та обміну досвідом з іншими учасниками.

5. Задоволення та релаксація: може стати відмінним способом релаксації та відпочинку для дорослих.

Кулінарний майстер-клас для пенсіонерів є захоплюючою та корисною активністю, яка надає можливість цікаво та продуктивно провести час. Ось декілька ключових переваг та позитивних аспектів кулінарного майстер-класу для пенсіонерів:

1. Розширення кулінарного репертуару: дозволяє пенсіонерам отримати нові ідеї та рецепти страв.

2. Соціальна взаємодія та спільнота: створює сприятливу атмосферу для спілкування, обміну досвідом та взаємопідтримки. Учасники мають змогу зустрітися з людьми зі схожими інтересами, побудувати нові дружні стосунки та створити власну спільноту, яка спільно вивчає та експериментує з кулінарією. Це сприяє підтримці соціальних зв'язків та позитивному психологічному стану пенсіонерів.

3. Здорове харчування та дієтичні аспекти: дозволяє зосередитися на здоровому харчуванні та дієтичних аспектах. Учасники отримують інформацію про корисні та поживні інгредієнти, вивчають техніки збереження корисних властивостей продуктів та готують страви, які задовольняють їхні харчові потреби.

4. Когнітивний розвиток: Участь у кулінарному майстер-класі сприяє розвитку когнітивних навичок пенсіонерів. Вони навчаються новим технікам, рецептам та процесам, що сприяє підтримці пам'яті, концентрації та розумової активності.

5. Радість та задоволення: Кулінарний майстер-клас дарує пенсіонерам можливість відчути радість творчості та задоволення від готування.

Щороку проводяться більше 50 майстер-класів, які охоплюють майже тисячу дітей з різних освітніх закладів. Ці заходи приурочені до великих свят та відомих дат, таких як Великдень, День весни і праці, День матері, День Європи, День вишиванки, День захисту дітей, День українського козацтва, Halloween, Міжнародний день людей з інвалідністю, День Святого Миколая та Новорічні свята.

Майстри-викладачі, які залучаються до проведення майстер-класів, є фахівцями з національного заповідника «Глухів» та волонтерами Корпусу миру США. Вони не тільки передають свої знання і навички, але й здійснюють просвітницьку діяльність, розширюючи світогляд учасників майстер-класів.

Такі заходи мають не лише навчальний, а й пізнавальний характер. Вони допомагають молоді зрозуміти важливість різних професій, розкривають їхні переваги та особливості. Крім того, проведення благодійних акцій та майстер-класів для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами є ще одним важливим аспектом цієї роботи.

Завдяки майстер-класам з кулінарного мистецтва, абітурієнти можуть свідомо обирати свою майбутню професію, попрактикуватися в професійних лабораторіях, зануритися у реальне робоче середовище та розібратися, наскільки їх власні здібності відповідають вимогам обраної професії.

Висновки.

Кулінарні майстер-класи виявляються надзвичайно ефективним інструментом для передачі практичного досвіду та професійних знань в галузі кулінарного мистецтва. Вони сприяють не лише підвищенню навичок учасників, але й стимулюють їх мотивацію до професійного розвитку і вибору професійного шляху. Проведення кулінарних майстер-класів дозволяє досвідченим майстрам передати свої знання, техніки та секрети мистецтва, розкрити тонкощі професійного майстерності та показати реальні приклади виконання кулінарних творінь.

Організація кулінарних майстер-класів також має значний вплив на профорієнтаційну роботу, допомагаючи учасникам зрозуміти, чи підходить їм професія у галузі кулінарного мистецтва. Це особливо важливо для молодих людей, які знаходяться на етапі вибору свого майбутнього професійного шляху. Майстер-класи допомагають їм випробувати себе, оцінити свої здібності та зацікавленість у цій галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гришаєва О.В. Як провести майстер-клас. Дніпропетровськ. – НМЦПТО у Дніпропетровській області, 2012.- с.15
2. Домаш Л. Майстер-клас районного масштабу // Сільська школа України. 2003.- № 8-9 (44-45).- с.23-24.
3. Пахомова О.М. Вивчення та узагальнення педагогічного досвіду.// Методист. – 2005. - №2.
4. Пахомова Є.М., Дуганова Л.П. Вчитель у професійному конкурсі: навчально-методичний посібник. – М.: АПКіППРО, 2006, - 168.
5. http://krasnokutsk-logoped.edu.kh.ua/atestaciya_samoosvita/majster-klas_organizaciya_ta_provedennya_majster-klasiv/

Оксана ЛУКАШ,

майстер виробничого навчання

ДНЗ «Глухівське ВПУ»

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЗАКЛАСНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ З ПРОФЕСІЇ “КУХАР” ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Вступ

Проектна система навчання дозволяє здобувачам освіти бути активними учасниками власного освітнього процесу, розвивати творчі та критичні мислення, навички самоорганізації та співпраці.

Вона базується на інтерактивному підході, що дозволяє здобувачам бути не просто споживачами знань, а активними учасниками їхнього створення та застосування.

Крім того, проєктна система навчання сприяє формуванню здатності до самостійного розвитку та навчання протягом усього життя. Завдання педагога - створити умови, за яких здобувачі освіти самостійно та охоче діють для досягнення поставлених цілей, здобувають необхідні знання з різних джерел, паралельно розвиваючи дослідницькі та комунікативні вміння.

Мета статті

Поділитися практичним досвідом використання проєктних технологій в позанавчальній діяльності з професії «кухар» під час дистанційного навчання та підвищити пізнавальну активність здобувачів освіти.

Виклад основного матеріалу.

Сучасні вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців кулінарної галузі вимагають використання нових технологій, які дозволяють розвивати творчі та аналітичні здібності здобувачів освіти, формувати комунікативні навички та розвивати пізнавальну активність.

Проєктні технології є однією з найбільш ефективних методів підготовки майбутніх фахівців кулінарної галузі.

Актуальність використання проєктних технологій під час професійної підготовки майбутніх фахівців кулінарної галузі зумовлена її основними завданнями, які полягають в тому, щоб навчити майбутнього професіонала самостійно здобувати знання та застосовувати їх для розв'язання нових пізнавальних і практичних завдань, сприяти розвитку комунікативних здібностей, прищепити вміння користуватися дослідницькими прийомами, тобто підготувати до майбутньої творчої професійної діяльності.

Формування конкурентоспроможного кваліфікованого робітника здійснюється на уроках теоретичного та виробничого навчання, під час виробничої практики, а також у позаурочний та позанавчальний час.

Саме позанавчальна діяльність дає можливість ділитися досвідом, поширювати різноманітну інформацію, досліджувати новітні тенденції в кулінарній галузі, вивчати історичну кулінарну спадщину нашої країни, звертати увагу на тренди в кулінарії інших європейських країн. Це допомагає учням розвивати свої навички, знання та розширювати свій кругозір.

Під час дистанційного навчання я застосовую метод проєктів у позанавчальній діяльності, щоб розкрити деякі теми програми більш детально, заглибитись в історію української кухні або віртуально побувати на кухнях зарубіжних країн. Тому сьогодні я хочу звернути вашу увагу на інформаційні проєкти, над якими ми працюємо з групою кухарів.

Інформаційні проєкти спрямовані на збирання інформації про який-небудь об'єкт чи явище, на ознайомлення учасників проєкту з цією інформацією, її аналіз і узагальнення фактів. Для успішної роботи над проєктом потрібна продумана структура та можливість систематичної корекції протягом всієї роботи.

Результатом таких проєктів може бути стаття, реферат, доповідь, презентація, буклет, а також захист проєкту під час відеоконференції. Інформаційні проєкти можуть бути частиною більш складних дослідницьких творчих проєктів.

Етапи роботи над проєктом

Як керівнику проєкту, мені корисно мати уявлення про проєкт в цілому, а створення ментальної карти допомагає в цьому - це метод представлення ідей, думок, концепцій та будь-якої іншої інформації.

I етап. Планування. Після складання плану проєкту я, як педагог, повідомляю здобувачам освіти тему, мету, вид завдання, термін роботи та результат, якого потрібно досягти, а також процедуру захисту проєкту.

Оскільки навчання відбувається у дистанційному форматі, кожен здобувач освіти працюватиме індивідуально. Тому на цьому етапі потрібно обговорити та розподілити напрямки роботи, щоб уникнути повторень у досліджуваних стравах. Також необхідно нагадати учням про те, що таке проєкт, обговорити особливості проєктів та показати приклади виконаних проєктів.

На цьому етапі дуже важливо врахувати думки та побажання здобувачів освіти і обов'язково їх врахувати, а також обговорити технічні можливості кожного з них.

II етап. Пошуковий. Це самостійний етап здобувачів освіти у роботі над проєктом, що включає опрацювання літературних джерел (якщо така є в наявності) та пошук необхідної інформації в мережі Інтернет. Важливо, щоб педагог спостерігав за роботоюздобувачів освіти, надавав консультації щодо відбору та оцінки якості інформації, та допомагав узагальнювати зібрані проміжні результати.

III етап. Узагальнювальний. На цьому етапі проводиться аналіз та обробка отриманої інформації, а також надання допомоги здобувачам освіти в оформленні результатів проєкту (оформлення інформаційного буклета).

IV етап. Презентація та захист проєкту. На цьому етапі планується час і форма захисту проєктів, а також надається допомога здобувачам освіти у підготовці сценарію доповіді. Він може містити наступні елементи:

- Прізвище та ім'я
- Опис процесу пошуку інформації, згадка про труднощі, з якими зустрівся здобувач освіти, враження від роботи над проєктом, а також про нові знання, які здобув

- Презентація власної роботи. Всю зібрану інформацію можна оформити в один електронний посібник та використовувати його при вивченні певних тем виробничого навчання.

V етап. Рефлексія. Обговорення та аналіз результатів.

Одним з головних критеріїв успішної роботи над проектом є задоволення та емоції, які відчувають здобувачі освіти. На цьому етапі проводиться обговорення та аналіз результатів проекту, вислуховуються враження та думки учасників. Важливо визначити, що було зроблено правильно, а що можна було б зробити краще. Для того, щоб покращувати результати у майбутньому, важливо зрозуміти, які аспекти роботи над проектом були успішними, а які потребують додаткової роботи та покращень.

Проект «Українська кухня. Страви з овочів та грибів»

Мета: дослідження різноманітності страв з овочів та грибів, що входять до складу української кухні, а також у популяризації здорового способу життя та використання місцевих продуктів у приготуванні їжі.

Завдання:

1. Опрацювати інтернет-джерела
2. Зібрати інформацію про страви з овочів (картопля, капуста, морква, буряк, топінамбур, гарбуз і. т. д) та грибів та особливості їх приготування (2-3 страви).
3. Представити інформацію (українською мовою) у вигляді буклета, який буде містити:
  - Назву страви
  - Фото страви
  - Інформаційну довідку (походження страви, в яких регіонах поширена, особливості приготування, цікаві факти)
  - Рецептuru страви

4. Захистити свій проект

Тип проекту: інформаційний індивідуальний

Учасники проекту: здобувачі освіти 14 групи за професією «кухар»

Керівник: майстер виробничого навчання.

Термін роботи над проєктом: 10 днів

Форма представлення зібраної інформації: буклет

Захист проєкту: відеоконференція

Посилання на проєкт, який представлений у вигляді електронного посібника: <https://www.ourboox.com/books/проєкт-2-2/>

Висновки

Впровадження методу проєктів у позанавчальну діяльність під час дистанційного навчання має позитивний вплив на розвиток у майбутніх кухарів навичок самостійності, продуктивної діяльності, самоосвіти та самовдосконалення. Цей підхід не тільки забезпечує здобувачів освіти можливість отримати практичний досвід у професії «кухар», але й розвиває їх творчість та креативність.

Один з головних переваг використання проєктних технологій у дистанційному навчанні полягає в тому, що здобувачі освіти можуть працювати в команді та співпрацювати один з одним, навіть не знаходячись в одному фізичному просторі. Це розвиває навички комунікації, колективної роботи та лідерства, які є важливими як для професійного, так і для особистісного зростання здобувачів освіти.

Також, за допомогою проєктних технологій, здобувачі освіти можуть виявити свої таланти та індивідуальні особливості у галузі кулінарного мистецтва. Вони мають можливість експериментувати, творити нові рецепти, вдосконалювати свої навички та представляти свої творіння публіці. Це сприяє не тільки розвитку їхнього професійного потенціалу, але й підтримує їхню мотивацію до навчання та досягнення високих результатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Максименко С.В. Проектна методика навчання як засіб розвитку творчого мислення учнів. - К.: Видавництво «Педагогічна думка», 2017.
2. Полякова О.В. Проектні технології в освіті: досвід і перспективи. - К.: Видавництво «Ранок», 2014.

Григорій ЧЕРНЯК,

майстер виробничого навчання

ДНЗ «Сумське міжрегіональне

ВПУ»

НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИЙ ЦЕНТР ЯК ОСЕРЕДОК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Вступ

Навчально-практичний центр – це осередок, де здобувачі освіти можуть отримати практичні навички та знання, що є необхідними для успішної роботи в майбутньому. Важливо, щоб центр був обладнаний сучасними технологіями та обладнанням, що дозволить студентам отримати практичний досвід, який вони зможуть використовувати в реальному житті.

Керуючись даним твердженням наш заклад освіти своєчасно реагує на запити сучасного ринку праці, працює над оновленням навчально-матеріальної бази через відкриття навчально-практичних центрів для підготовки кваліфікованих робітників за професіями, що є актуальними на ринку праці.

У 2021 році ми відкрили навчально-практичний центр з професій «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів. Майстер з діагностики та налагодження електронного устаткування автомобільних засобів», який є результатом наполегливої, системної роботи всього колективу.

Мета статті

Метою даної статті є висвітлення досвіду з роботи педагогічного колективу в навчально-практичному центрі, висвітлення переваг НПЦ над звичайними майстернями та лабораторіями.

Виклад основного матеріалу

Майстер з електронної діагностики автомобілів – унікальна професія, без такого спеціаліста не може якісно працювати жодне СТО. Фахівці з даної професії надають значний спектр послуг: можуть працювати на виїзді,

маючи планшет; виконувати чіп тюнінґавто; налаштувати системи активної і пасивної безпеки, читати та розшифровувати коди помилок.

Ця професія приваблює молодь не тільки високою заробітною платою, ай тим, що відноситься до інтелектуальних професій. Серед важливих загальних компетенцій цихфахівців – вміння працювати в команді, бути стресостійкими, уважними, дисциплінованими, комунікабельними. Також, за даними експертів у найближчому майбутньому потреба вдіагностах точно не знизиться.

З відкриттям Центру запрацювала оновлена модель підготовки кваліфікованих робітників, що дозволяє всю виробничу діяльність зосередитиу закладі, контролювати процес формування професійних навичок учня і за потребою вносити необхідні корективи, згідно з вимогами споживачів послугта соціальних партнерів.

Навчально-практичний центр з професій автотранспортної галузі складається з:

- ✚ двох навчальних майстерень з професій «Слюсар з ремонту коліснихтранспортних засобів» та «Майстер діагностики та налагодженняелектронного устаткування автомобіля»;
- ✚ одного навчального кабінету професійно-теоретичної підготовки;
- ✚ кабінету майстрів виробничого навчання;
- ✚ роздягальні для учнів;
- ✚ туалетної кімнати.

Пріоритетним у діяльності навчально-практичного центру єудосконалення професійно-практичної підготовки учнів та стажуванняробітників підприємств, що мають у своєму штаті автослюсарів-діагностів;розширення умов для надання послуг з перепідготовки незайнятого населення, стажування майстрів виробничого навчання та викладачівпрофесійно-теоретичної підготовки закладів професійних (професійно-технічних) освіти за галузевим спрямуванням.

Одним із заходів удосконалення структури автомобільного парку, підвищення якості й надійності автомобільної техніки і покращення

ефективності її використання є суттєва перебудова процесу підготовки кваліфікованих робочих кадрів для автомобільного транспорту на основі сучасних вимог науково-технічного прогресу, зокрема, отримання професійних компетенцій для виконання технічного обслуговування (ТО) та проведення регламентних робіт рухомого автомобільного складу.

Скорочення трудових і матеріальних витрат, зниження простоїв автомобільного транспорту є важливою задачею, вирішення якої можна здійснити за рахунок проведення якісного і своєчасного технічного обслуговування автомобільних транспортних засобів з використанням високопродуктивного сучасного обладнання для обслуговування автомобілів.

Метою розробки програми є практичне вивчення регламентних робіт пов'язаних проведенням технічного обслуговування систем і механізмів двигуна, елементів трансмісії органів керування, ходової частини легкових автомобілів.

Особливістю структурування робочої навчальної програми є зв'язок теорії і практики. Майстер виробничого навчання спільно з викладачем професійно-теоретичної підготовки формують навчальні елементи для набуття знань та умінь здобувачів освіти в такий спосіб, щоб в один день викладалася одна година професійно-теоретичної підготовки та шість годин виробничого навчання для узгодженості змісту професійно-теоретичної підготовки зі специфікою навчально-виробничих завдань.

Програма стажування розроблена відповідно до вимог стандарту професійної (професійно-технічної) освіти за професією «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів» 4 розряду та пропозицій представників підприємств – замовників робітничих кадрів з метою оволодіння додатковими професійними компетентностями з проведення ТО автомобіля.

Висновки

Підсумовуючи все, що було зазначено вище, можна зробити такі висновки: уроки теоретичного навчання ведуться на освітніх платформах, з використанням Інтернет-ресурсів в синхронному та асинхронному режимі,

аформування професійно-практичних компетенцій, тобто виробниче навчання, 75% проводиться у навчальних майстернях.

Така організація навчання забезпечує постійну взаємодію всіх учасників освітнього процесу з підприємствами роботодавців.

Шановні колеги, дякую вам за можливість поділитися результатами роботи нашого колективу і зазначити що НППЦ це дійсно осередок забезпечення якості надання освітніх послуг підготовки робітників в автотранспортній галузі.

Олена ДЕРКАЧОВА,

*викладач ДПТНЗ «Шосткинське
ВПУ»*

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ КРЕСЛЕННЯ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Креслення – це базова дисципліна під час підготовки фахівців будь-якої технічної галузі. При освоєнні цього предмета здобувачі освіти повинні набути навичок креслярської роботи, оволодіти технікою креслення, розвинути просторову уяву, без якої неможлива творча конструкторська робота.

Мова графічних зображень не знає кордонів, адже вона однаково зрозуміла всім людям незалежно від того, якою мовою вони розмовляють. Будь-яка графічна інформація відрізняється від словесної більшою конкретністю, стислістю, виразністю та лаконічністю.

Опанувати мову графічних зображень важко, якщо використовувати лише словесні методи. Чільне місце тут посідає візуалізація навчального матеріалу. Використання наочності у процесі навчання є об'єктивною необхідністю, обумовленою її великим впливом на процес розуміння й запам'ятовування. При дослідній перевірці ефективності запам'ятовування встановлено, що прислуховому сприйманні засвоюється 15% інформації, зоровому – 25%, а в комплексі, тобто при зоровому і слуховому одночасно, – 65% [3].

Візуалізація – це процес створення чітких яскравих образів за допомогою сучасних технологій. Вона дає повне і чітке уявлення про будь-який об'єкт, процес і наразі широко використовується в найрізноматніших галузях.

Під час проведення уроків креслення з цією метою використовується демонстрація натуральних моделей деталей, плакати, презентації, графічні побудови на дошці тощо. Але з виходом на дистанційне навчання виник ряд проблем, пов'язаних з візуалізацією навчального матеріалу через специфіку предмета. Адже він потребує використання під час графічних побудов певного набору інструментів. І якщо під час очного навчання викладач завжди може взяти до рук лінійку, циркуль тощо і продемонструвати виконання тих чи інших прийомів, то за умов дистанційного навчання зробити це практично неможливо.

Під час дистанційного навчання виникає ряд проблем:

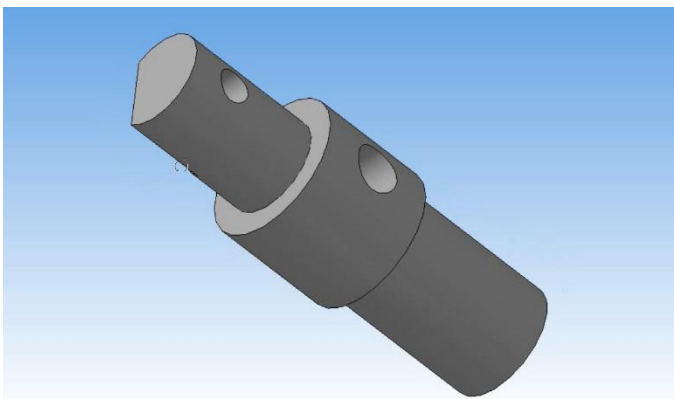
- Як виконати демонстрацію натуральних деталей, щоб пояснити особливості їх форми та будови?
- Як пояснити послідовність виконання графічних завдань?
- Як виконати ті чи інші графічні побудови?

Отже, перехід до уроків, що проводяться онлайн, у свою чергу вимагає суттєвої переробки і зміни традиційних наочних засобів навчання. Вони повинні стати динамічними, інтерактивними та мультимедійними. У зв'язку з цим особливий інтерес викликає комп'ютерна візуалізація навчальної інформації.

Звичайна мультимедійна презентація далеко не завжди допомагає вирішити ці проблеми, адже креслення має свою специфіку. Велика кількість графічних побудов та виконання креслень як таких спонукає до пошуку нових засобів.

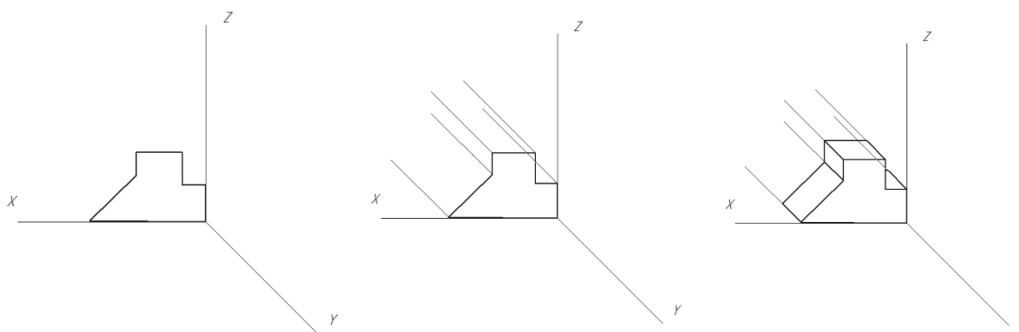
Суттєвою допомогою у вирішенні цих завдань можуть бути системи автоматизованого проєктування. Система автоматизованого проєктування (САП або САПР) – автоматизована система, призначена для автоматизації технологічного процесу проєктування виробу, результатом якого є комплект

проектно-конструкторської документації, достатньої для виготовлення та подальшої експлуатації об'єкта проектування [2]. Реалізується на базі спеціального програмного забезпечення, автоматизованих банків даних, широкого набору периферійних пристроїв. САПР дозволяють виконувати як двовимірні креслення деталей, так і тривимірні моделі тих чи інших об'єктів. Таким чином, створивши тривимірну модель в САПР (Іл. 1.), можна демонструвати її на уроках, що проводяться у дистанційному форматі, замість натуральних моделей, що використовуються на заняттях в очному форматі, та пояснити здобувачам освіти форму та будову деталі.

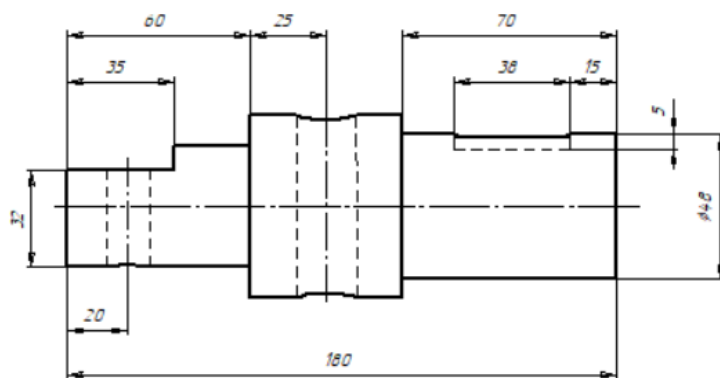
Іл. 1. Тривимірна модель деталі, створена за допомогою САПР.

Креслення, створені за допомогою САПР, також можна використовувати під час уроків для того, щоб пояснити послідовність виконання графічних побудов (Іл. 2.).

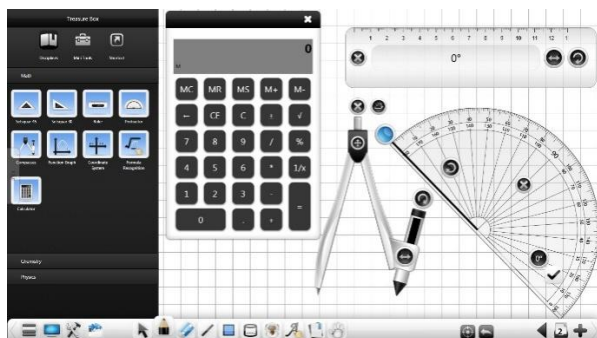
Іл. 2. Послідовність побудови фронтальної симетричної проєкції предмета.

А також у випадках, коли виникає необхідність навести приклад виконання того чи іншого графічного завдання (Іл. 3.).

Іл.3. Приклад виконання графічного завдання

Однією із важких для дистанційного сприйняття тем креслення є тема «Геометричні побудови на площині», адже вона потребує поетапної демонстрації послідовності побудов за допомогою креслярських інструментів. Допомогти у вирішенні цієї проблеми може прикладна програма CleverMaths. CleverMaths має всі функції, які можна очікувати від корисного програмного забезпечення для проведення онлайн-занять. Суттєвою відмінністю цієї онлайн-дошки є наявність креслярського інструменту, що дозволяє ефективно наочно демонструвати послідовність графічних побудов максимально наближено до реальності (Іл. 4).

Іл.4. Інтерфейс програми CleverMaths.

Таким чином, використання сучасних інформаційних технологій на заняттях креслення надають найширші можливості підвищення ефективності процесу навчання[4].

Організаційні можливості засвоєння самостійно навчального матеріалу при використанні мультимедійних засобів, без сумніву, набагато вищі ніж у традиційному, бо вони у першу чергу забезпечують полісенсорне сприйняття матеріалу: зорове, слухове та чуттєве, а таке поєднання подачі матеріалу сприяє

мобілізації активності здобувачів освіти, стимулює їх мисленнєву діяльність, викликає інтерес до навчання, довільна увага перетворюється у мимовільну, розвиваються всі види пам'яті і таким чином створюються належні умови для творчого розвитку уяви, яка спонукає кожного здобувача освіти, незалежно від його індивідуальних задатків, до раціонального пошуку найоптимальніших кроків для оволодіння матеріалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вертипорох Д. Дидактичні умови застосування мультимедійних технологій у навчальному процесі ВНЗ / Д. Вертипорох // Гуманізація навчально-виховного процесу. – Слов'янськ, 2012. – С. 82–90.
2. ДСТУ 2226-93 Автоматизовані системи. Терміни і визначення.
3. Степаненко А. І. Роль візуалізації процесу навчання в умовах навчального інформаційного середовища / А. І. Степаненко // Актуальні проблеми та перспективи розвитку сучасної педагогічної освіти: Науково-методичний збірник матеріалів Днів науки. – Лисичанськ, 2015. – С. 265–268.
4. Ткач Л. О. «Методика викладання дисципліни «Інженерна графіка» за допомогою мультимедійних технологій.» Роль інновацій в трансформації образу сучасної науки (2018):73.

Оксана ОСИПЕНКО,

*викладач ДПТНЗ «Шосткинське
ВПУ»*

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Вступ

Україна зацікавлена у відбудові країни та розвитку ключових галузей. Залучення та активізація ресурсів в економіку є основною умовою розвитку держави. Важливими складовими цього процесу є розвиток підприємництва,

підприємницьких здібностей населення. Це може бути реалізовано за умови залучення здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти до оволодіння сукупністю знань, умінь та навичок, потрібних для прийняття відповідальних рішень. Підприємницька здатність – це особливий вид людських ресурсів, що полягає в здатності найбільш ефективно використовувати всі наявні чинники виробництва. Механізм реалізації підприємницької здатності здійснюється на основі діючої моделі ринкової економіки. Формування свідомості майбутніх фахівців повинно здійснюватися ще під час навчання в освітніх закладах, що обумовлює необхідність розробки дієвих механізмів розвитку підприємницьких здібностей і заохочення до відкриття власних справ.

Мета статті

Статтю присвячено аналізу можливостей в сучасних умовах розвивати та реалізувати підприємницький потенціал учнів професійно-технічних закладів, розвитку ініціативності, підприємництва, інвестиційної активності громадян.

Виклад основного матеріалу

Сучасні діти ростуть в умовах глобалізації та всеохоплюючої автоматизації. Нові можливості та виклики, які практично неможливо спрогнозувати наразі, будуть виникати на їхньому кар'єрному та життєвому шляху. Постійний розвиток технологій, екологічні та соціальні проблеми, глобальна гіперконкуренція та зміна споживчого попиту будуть стимулювати ці зміни. Як допомогти дітям адаптуватися до того, що буде через 5, 10, 25 років? Відповідь: навчати підприємництва, сприяти розвитку підприємницьких здібностей. За дослідженням Данської фундації підприємництва [4], школярі, яких навчали підприємництва, більш ініціативні, частіше самі засновують позакласні активності та ставлять собі амбіційніші цілі. Ті, кого навчали цього через практику, навіть охочіше ходили до школи Ухвалювати обґрунтовані рішення, керувати фінансовими ресурсами, ефективно працювати в команді, розвивати аналітичне й критичне

мислення – всі ці навички допоможуть підліткам реалізувати свій потенціал в особистому й професійному житті, зараз і в майбутньому. Підприємництво розвиває громади та держави. ОЕСР у нотатках із конференції 2004 року [5] зазначало, що підприємництво допомагає створити більше робочих місць, стимулює продуктивність і конкуренцію, наближає суспільство до досягнення своїх цілей. У Норвегії, наприклад, почало з'являтися більше підприємств у сільських місцевостях, що сприяло економічному розвитку цих регіонів (дослідження Ради Європи

На сьогодні існує ряд проектів та програм, що сприяють реалізації підприємницького потенціалу населення країни. За словами заступниці Міністра економіки України Тетяни Бережної «Бюджет на програму *«Власна справа»* цього року становить 1,8 млрд грн і Уряд планує видати українцям понад 7000 мікрогрантів на старт або розвиток бізнесу. Розраховуємо, що отримувачі цих коштів, створять багато робочих місць, адже обов'язковою умовою надання мікрогранту є створення підприємцем одного-двох робочих місць, залежно від суми гранту. І це позитивно вплине на ринок праці. Ми маємо хороші результати цієї програми за минулий рік - мікрогранти отримали 3300 підприємців, які створять понад 8000 робочих місць» [2].

Урядовий проект *«єРобота»* передбачає надання українцям грантів для започаткування бізнесу, розвитку підприємництва та навчання. Він спрямований на активізацію підприємницької діяльності та стимулювання створення робочих місць. Можливості є, залишається сприяти розвитку підприємницьких здібностей у старшокласників[1].

Щоб створити середовище, в якому підлітки зможуть ознайомитися з потрібною теорією та отримати інструменти для бізнес-практики, Міністерство цифрової трансформації України, «Київстар» та студія онлайн-освіти EdEra розробили освітній серіал *«Окей, гугл: як стати підприємцем?»*. Можна довго читати, як кататися на роликах або плавати, але поки ти не станеш на ролики або не відштовхнешся від берега) – не навчишся. Саме

тому підліткам важливо не просто «грати в бізнес», а спробувати заробляти реальні гроші.

З метою підвищення фінансової обізнаності учнів Національний банк України став офіційним координатором Global Money Week в Україні. Всесвітній тиждень грошей – це щорічна всесвітня кампанія з підвищення фінансової обізнаності, яка підкреслює важливість того, щоб молоді люди з раннього віку були фінансово обізнаними, поступово опановували навички, здобували знання, формували менталітет і поведінкові моделі, потрібні для прийняття зважених фінансових рішень, щоб у результаті досягти фінансового процвітання і фінансової стійкості.

Чудовою є пропозицією від MriyDiy Project School (MDPS) – проекту, що реалізується за ініціативи Благодійного фонду «СпівДія», спільно з Освітньою фундацією «МрійДій», за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) і Міністерства молоді та спорту України [3]. Проект занурює українських підлітків у світ проектної діяльності та найбільш динамічної професії із шаленим попитом на ринку праці – проектний менеджер. На реальних прикладах дізнаються, що таке проектний менеджмент і що оточує ефективних проектних менеджерів: командотворення, маркетинг, комунікації, пошук ресурсів тощо. Не менш важливою складовою є майстер-класи про навички XXI століття, які необхідні учням для успіху в умовах сучасного глобалізованого інформаційного світу.

Реалізацію питання розвитку підприємницьких здібностей старшокласників бачу в якісній підготовці як викладачів так і бажанні учнів у пізнанні нового.

Підвищенню спроможності молоді у розробці власних ідей, заснуванні та розвитку підприємництва сприяла “Школа молодіжного підприємництва” за сприянням кандидата економічних наук Сумського державного університету Богдана Ковальова. Так, у 2022 р. учні Шосткинського ВПУ вирішили спробувати власні сили та перевірити себе на наявність підприємницького хисту в рамках цієї школи. Маючи професійні навички

кухаря, здобувачі освіти (Коваленко Яна, Коваленко Іван, Парнюк Аліна) розробили та презентували свої бізнес-ідеї у сфері ресторанного господарства. Майбутні випускники мають намір не лише претендувати на робочі місця на ринку праці, але і стати роботодавцями, започаткувавши власну справу. Висвітлення про цю подію відбулося на місцевим телебаченням [6].

Цьогоріч команда у складі Коваленко Вікторії, Кузюк Тетяни, Власенко Артема, Чумаченко Олександр, Колемберт Роберт взяли участь у Mriy Diy Project School (MDPS). Учасники освітнього процесу проявили нестримне бажання розвиватися та пізнавати нове, побачили і почули на реальних прикладах, що таке проєктний менеджмент, дізналися про світ, що оточує якісних проджектів: командотворення, маркетинг, комунікації, ідеї, познайомилися і протестили на собі навички ХХІ століття. Все це стає в нагоді до реалізації підприємницьких здібностей, створення власної команди і впровадженню підприємницьких ідей. Результатом програми-інтенсив з проєктного менеджменту та майстер-класів від експертів та партнерів Mriy Diy Project School є дипломи кемперів, які отримали учасники проєкту.

Фінансову обізнаність учні нашого навчального закладу отримали взявши участь у заходів з фінансової грамотності, присвячених Всесвітньому тижню грошей 2023. Офіційним координатором Global Money Week в Україні став Національний банк.

Уперше в Україні наразі триває Міжнародна економічна олімпіада від чеського Institute of Economic Education. Співорганізатором заходу є громадська організація Bendukidze Free Market Center. До регіонального відбору Олімпіади серед учасників нашого навчального закладу вийшов Ченчик Віктор. Олімпіада зацікавила підлітків вивченням економіки, дозволила виміряти їхній рівень економічної грамотності. Тільки шляхом отримання знань, бо вони дають впевненість, та навичок, бо вони спонукають до дій, можливо реалізовувати підприємницький потенціал країни та будувати її майбутнє.

Реалізація проєкту «Зміцнення спроможності закладів ПТО покращувати адаптованість молоді до потреб ринку праці в період війни шляхом розвитку підприємницьких навичок» за сприяння Директорату професійної освіти Міністерства освіти і науки України в рамках Програми EU4Skills за фінансової підтримки GIZ підвищила якість освітніх послуг в цьому напрямку. В рамках цього проєкту, як викладач, я особисто пройшла підготовку у межах навчального курсу «Розвиток підприємницьких навичок». Впевнена, що можливості сучасних умов сприяють розвитку підприємницьких здібностей молоді.

Висновки

Унікальність значення підприємництва полягає в тому, що саме завдяки йому приходять у взаємодію інші економічні ресурси - праця, капітал, земля, знання. Ініціатива, ризик і вміння підприємців, помножені на ринковий механізм, що дозволяють з максимальною ефективністю використовувати всі інші економічні ресурси, стимулювати економічне зростання. Як показує досвід багатьох країн з ринковою економікою, їх економічні досягнення, в тому числі темпи економічного зростання, інвестиції, нововведення, безпосередньо залежать від реалізації підприємницького потенціалу. Майбутні випускники закладів професійної(професійно-технічної) освіти маючи досвід створення власної справи, відповідні професійні компетенції, можуть стати потенційними підприємцями в своїй галузі, що сприятиме економічному розвитку нашої держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Навіщо і як навчитися підприємництва? <http://blog.edera.com/pidpriemnitstvo/>
2. Міністерство економіки України
<https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=a7e951ce-2704-4f62-98c9-1ce7660db0ea&title=UriadVidastU2023>
3. MriyDiy Project School <https://mriydiyprojectschool.com/>

4. Impact of Entrepreneurship Education in Denmark - 2014 <https://eng.ffe-ye.dk/media/785760/impact-of-ee-in-denmark-2014.pdf>

5. FOSTERING ENTREPRENEURSHIP AND FIRM CREATION AS A DRIVER OF GROWTH IN A GLOBAL ECONOMY
<https://www.oecd.org/cfe/smes/31917899.pdf>

6. Сюжет новин місцевого телебачення <http://surl.li/gdlwa>

Тетяна КОРШОК,

*викладач ДПТНЗ «Кролевецьке
ВПУ»*

ВИКОРИСТАННЯ КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Вступ. У сучасних умовах, коли обсяг інформації весь час збільшується, навчати кваліфікованих робітників обраним професіям, як раніше, стає вже неможливо. Сучасна освіта робить наголос на те, щоб учні оволоділи певними компетентностями, що відображено в стандартах ПТ(ПТО). Саме тому, завданням ПТНЗ є підготовка спеціалістів, які володіють професійною та іншими компетентностями, навичками швидкої адаптації до умов неперервного оновлення виробництва, здатних до постійного самовдосконалення, зацікавлених у професійному зростанні шляхом поліпшення своєї фахової підготовки. Ці завдання можливо вирішити, впровадивши в освітній процес цих закладів інноваційні технології навчання, тобто особливі форми, методи, способи, прийоми освітнього процесу [1].

У зв'язку з цим все більшу увагу науковців і практиків привертають дослідження проблеми впровадження такої інноваційної методики як квест, яка вчить знаходити необхідну інформацію, піддавати її аналізу, систематизувати і вирішувати поставлені задачі. Однак методичних рекомендацій по використанню квестів у процесі підготовки майбутніх кваліфікованих

робітників майже не було виявлено, що доводить вагомість представленої статті. Актуальність статті зумовлена необхідністю удосконалення існуючої системи підготовки кваліфікованих робітників професійно-технічних навчальних закладів; потребою ПТНЗ у методичному забезпеченні процесу впровадження педагогами технологій квесту.

Мета статті. Розкрити ефективність впровадження квест-технологій в освітній простір професійно-теоретичної підготовки швейного профілю.

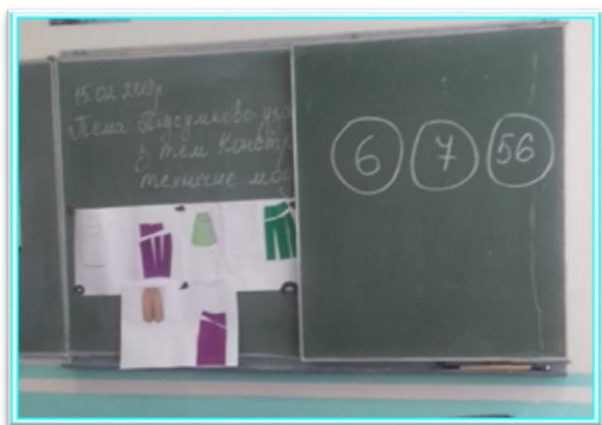
Виклад основного матеріалу. Квест (quest) в педагогіці – проблемне завдання з елементами рольової гри, для виконання якого залучають інформаційні ресурси Інтернету. Квест – це інтерактивний процес, під час якого здобувачі освіти самостійно здобувають необхідні знання. Проведення квестів допомагає розвивати творчу особистість як здобувача освіти, так і викладача. Серед характерологічних хособливостей творчої особистості виділяють: відхилення від шаблону; оригінальність; ініціативність; наполегливість; високу самоорганізацію; працездатність. Всі ці характеристики можна формувати при проведенні квестів [4, 76].

Квест дозволяє розвивати активне пізнання на уроках, сприяє розвитку мислення, допомагає долати проблеми та труднощі, а саме: вирішити, розплутати, придумати, уміти застосовувати свої знання на практиці у

нестандартних ситуаціях, тобто актуалізувати знання, вчить мислити логічно, розвиває інтерактивні здібності.

При використанні квесту, як методу стимулювання і мотивації на вчально-пізнавальній діяльності здобувачів освіти засобами ігрової діяльності

і учасники квесту шукають оригінальні рішення. Під час гри команди вирішують логічні завдання шляхом підказок і пошуку рішень в нестандартних ситуаціях. Після завершення чергового завдання команди переходять до виконання наступного. Перемагає команда, що виконала завдання швидше за інших.

При використанні дидактичних ігор як методу навчання, застосовую окремі прийоми при проведенні квесту: головоломки, ребуси, «крокодил», анаграми, ви креслення зайвого, шифрування, збирання предметів (складових комп'ютера), створення за зразком, представлення за обмежений час результатів дослідницької роботи у вигляді виступу, презентації, стінгазети, брошури, запитання-відповідь, розв'язування задач, «ключове слово», скласти пазл тощо.

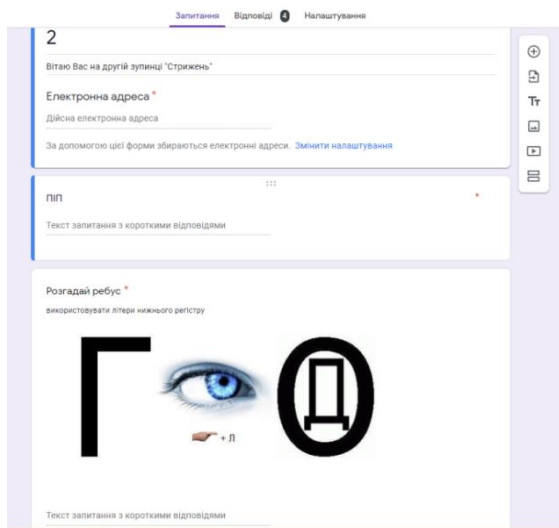
Зазначимо, що в залежності від правил, змагання як вид квесту, можна розглядати як форму організації навчання. При цьому змагання можуть бути різних видів, форм та типів. Варіантом квест-діяльності є веб-квест, який, використовуючи інформаційні ресурси Інтернет і інтегруючи їх у навчальний процес, допомагає

ефективно формувати цілий ряд компетенцій: соціальних, навчальних, комунікативних, інформаційних.

Аналізуючи власну професійну діяльність, роблю висновок, що використання веб-квесту в освітньому процесі приносить позитивні результати, відбувається розвиток логічного мислення, пам'яті, уваги, уваги, спостережливості, інформатичних вмінь підвищує загальний рівень розвиненості здобувача освіти. Учасники вебквесту вчаться використовувати інформаційний простір Інтернет для розширення сфери своєї творчої діяльності. Проекти створені за технологією Googlesites, де здобувачі освіти отримують завдання та відправляють відповіді викладачу (технологія зворотнього зв'язку GoogleForms). Веб-квести чітко структуровані. Зі вступу учасник дізнається нову інформацію, яка його мотивує до проходження завдань. Розробка містить вправи та завдання, що підтримують інтерактивне навчання та створені за допомогою технології LearningApps.org, QR- reader. Окремо подано посилання на ресурси, на яких міститься інформація для

самостійного опрацювання здобувачами освіти та використанні її при виконанні вправ.

Освітні можливості квест-технології можуть реалізуватися не тільки у межах урочної діяльності учнів, але і як один із способів організації їх позаурочної навчальної роботи: проектно-ігрова діяльність, підготовка до конкурсів та вікторин, розробка власних квестів. Так, наприклад, в закладах

професійної (професійно-технічної) освіти

традиційно проводяться тижні професійної майстерності, в рамках яких і може бути випробувана квест-технологія. Отже,

використання квестів дозволяє педагогу відійти від традиційних форм навчання учнів і значно розширити рамки освітнього простору.

Розроблені завдання потребували експериментальної перевірки для забезпечення ефективного процесу підготовки здобувачів освіти у використанні квест-технологій. З метою перевірки ефективності впровадження розроблених завдань було здійснено констатувальний та формувальний експеримент. Перевірка гіпотези дослідження здійснювалася через проведення формуючого експерименту у державному професійно-технічному навчальному закладі «Кролевецьке вище професійне училище». Підсумки даного експерименту дозволили зробити висновок, що при використанні квест-технологій у процесі підготовки здобувачів освіти якісні показники в експериментальній групі вище, що дозволяє говорити про доцільність використання квест-технологій.

Здобувачі освіти стали більш зацікавлено ставитися до процесу навчання, приділяючи більше уваги самостійній роботі.

Висновки. При підготовці кваліфікованого робітника у ПТНЗ важливо виховувати у ньому відповідальність, акуратність, вміння та бажання вчитися (навчання впродовж життя), самостійність в опануванні ключових компетентностей, самостійність у прийнятті рішень, комп'ютерну та інформаційну грамотність. Цьому має сприяти використання квест-технології.

Не випадково квест – це ігрова технологія, бо добре організована гра є одним із найкращих засобів викликати в здобувачів освіти та дорослих естетичну насолоду від творчого напруження своїх інтелектуальних сил. Гра завжди носить невимушений характер. Вона спирається на внутрішнє спонукання людини і дозволяє їй розвивати самостійність, мимовільність дій. У грі задоволення приносить не тільки результат, але й процес його досягнення [7, 303].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ:

1. Блогквести з природничо-математичних дисциплін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://informatkwest.blogspot.com/2013/09/blogpost.html>.
2. Желізняк Л. Д. Технологія «Вебквест» на уроках інформатики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/30734.
3. Ільченко О. В. Використання вебквестів у навчально-виховному процесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/32834/.
4. Кононець Н. В. Педагогічні інновації вищої школи: ресурсно орієнтоване навчання/ Наталія Кононець // Педагогічні науки: зб. наук. праць. – Полтава, 2012. – Вип. 54. – С. 76–80.
5. Романова Г. М. Підготовка викладачів вищих економічних навчальних закладів до проектування навчальних технологій : монографія /Г. М. Романова. – К.: КНЕУ, 2009. – 252 с.

6. Спільнота вчителів інформатики Новоодеського району Миколаївської області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://spilnota-inf.edukit.mk.ua/vebkvest/>.

7. Ткаченко О. Гейміфікація освіти: формальний і неформальний простір /Олена Ткаченко// Актуальні питання гуманітарних наук: науковий збірник. – Дрогобич, 2015. – Вип. 11. – С. 303–308.

Наталія ЗІНЧУК,

*викладач ДПТНЗ «Сумський центр
ПТО з дизайну та сфери послуг»*

ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ СФЕРИ ПОСЛУГ

Вступ. Українська економіка поступово інтегрується у європейську та світову. В умовах її реструктуризації змінюються підходи до підготовки майбутніх фахівців економічного спрямування. Основні завдання та вимоги до рівня їхньої підготовленості відображено в Законах України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», у Концепції розвитку економічної освіти в Україні.

У Законі України «Про освіту» (2017) поняття «компетентність» трактується як: «динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [Розділ 1, ст. 1, п. 15].

Виходячи з вищезазначеного, вважаю, що формування економічної компетентності в умовах професійної (професійно-технічної) освіти є вкрай важливим для дослідження. Сьогодні існує необхідність у перегляді традиційних підходів і зміні стереотипів в економічній підготовці майбутніх фахівців, оскільки тільки спеціаліст із високим рівнем професіоналізму зможе

бути конкурентоспроможним, здатним до активної роботи, глибокого аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, постійного професійного самовдосконалення.

Мета статті – розкрити роль інноваційних методів навчання як однієї з педагогічних умов формування економічної компетентності у здобувачів освіти. Методами наукового дослідження стали: теоретичний аналіз фахової літератури, педагогічне спостереження за освітнім процесом, так як автор статті є викладачем економічних дисциплін в навчальному закладі, опитування.

Виклад основного матеріалу. Формування економічної компетентності вимагає дослідження змісту поняття «економічна підготовка». Визначене поняття включає вироблення в учнів чіткого уявлення про наукові закономірності розвитку ринкової економіки, особливості ринкових відносин цілеспрямоване формування у майбутніх фахівців економічних знань, високої організованості та творчої ініціативи, підготовки їх до високопрофесійної праці, дбайливого ставлення до природи, вироблення звички практично використовувати економічні знання у професійній діяльності».

Проте сьогодення вимагає не тільки знаннєвого підходу до оволодіння економічними поняттями, а компетентнісного. В основу дослідження взято формулювання О. Падалки та інших авторів [3], що економічна компетентність відображає інтегративну характеристику особистості, яка включає в себе знання та вміння, які реалізуються крізь економічно важливі якості особистості в процесі економічної діяльності.

Практика роботи в центрі та педагогічне спостереження за освітнім процесом показали, що формуванню економічної компетентності сприяють інноваційні підходи до навчання. Опитування учнів-випускників центру засвідчило, що саме добірка інтерактивних методів навчання і системна самостійна робота сприяли ефективному засвоєнню економічних знань, набуття цінностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності. Учням запропоновано одне із питань: який вид робіт на практичних й семінарських заняттях був найбільш зрозумілим і доступним? Відповіді розподілилися таким

чином: тренінги (43%); нестандартні види робіт (бізнес-симуляція, ділова гра, «Дерево рішень», «Коло ідей», метод «Прес» та ін.) – 49%; інші види робіт – 8%. Таким чином, уся увага респондентів була зосереджена на застосуванні інноваційних підходів, що стало провідним у підготовці майбутніх фахівців. Проаналізую окремі з тих, що мали місце в процесі викладання дисципліни «Маркетингова діяльність підприємства» і, на мою думку, є найбільш ефективними у формуванні економічної компетентності.

Метод «Прес». Використовувався для аргументації своєї позиції у випадку спірних питань. Цей метод допомагав учням навчитися в чіткій формі формулювати та висловлювати свою думку з дискусійного питання. Спостереження за діяльністю учнів на таких заняттях показало, що вони активно залучалися до роботи в мікрогрупах (групі), ефективно засвоїли значний обсяг матеріалу за стислий час, набули навичок роботи в команді, мав місце високий рівень навчальної мотивації, виховувалося почуття відповідальності. Проте ще мали місце окремі помилки у формулюванні висновків та здійсненні порівняльного аналізу економічних явищ.

Метод створення ситуації успіху. Це метод мотивації та стимулювання учнів до навчальної діяльності. Ситуація успіху організовувалася шляхом диференціації навчальних завдань і вербального їх оцінювання: «Ви зможете це виконати», «Якщо постараетесь, то будуть успіхи».

Метод інциденту. Означений метод сприяв виробленню адекватних способів поведінки у стресових ситуаціях: момент дефіциту інформації, часу. Він застосовувався в процесі вирішення навчально-творчих завдань у групах, де важливо узгодження поглядів на планування шляхів реалізації спільної ідеї і має значення робота кожного учня для перемоги команди. Наприклад, на семінарському занятті на тему «Лідерство» (тема «Фактори впливу на поведінку споживачів») запропоновано гру «Мої зможуть». Група об'єднувалася у дві підгрупи, у кожній з якої визначався лідер. Їм пропонувалися економічні завдання. Лідери за допомогою фішок роби ставки, пропонуючи для вирішення їх саме свою команду. Учні виявляли лідера, який

був знаючим, рішучим, відповідальним. На мою думку, виховання лідерських якостей дало можливість соціалізуватися їм у суспільстві, успішно вести підприємницьку діяльність.

«Бізнес – симуляція». Особливістю цього методу є використання унікального алгоритму навчання, в якому немає теорії. Спочатку учасники «занурювалися» в проблемну ситуацію і пробували вирішити її за допомогою наявних у них знань, навичок. Коли існуючих можливостей не вистачало для виконання завдання, вони починали самостійно шукати нові способи дій, запитували один в одного (викладача) окрему інформацію. У цей момент відбувалося справжнє навчання та розвиток, людина відчувала цінність нового знання через власний досвід спроб і помилок. Відтак, на семінарському занятті з теми: «Управління конфліктами та стресами» учням пропонували проблемну ситуацію щодо спору у крамниці під час повернення товару. Вони з'ясовували специфіку товару, вивчали нормативні документи, якими регулюється продаж окремих груп товарів, самостійно шукали метод вирішення конфліктної ситуації. Викладач виступав у ролі консультанта.

Етапи заняття: систематизація знань, умінь та навичок учнів.

1. Міні-диспут

Запитання: маркетингова діяльність пов'язана з ризиком. Пояснити, в чому виражається цей ризик.

(Варіанти відповідей: утрата грошей, репутації, невизначеність економічної ситуації в країні)

Який з цих видів ризиків має найбільше значення?

2. Завдання на картках (робота в групах)

Картка 1. Опис. Що ви знаєте про маркетинг?

Картка 2. Порівняння. Яка різниця між фізичною і юридичною особою?

Картка 3. Асоціація. Про що змушує Вас думати визначення «тактика маркетингу»?

Картка 4. Пошук. Яким чином Ви можете отримати прибуток?

Картка 5. Роздум. Що ви розумієте поняттям «конкурентоспроможність підприємства»? (Відповіді учнів та узагальнення викладачем)

«Коло ідей». Метод швидкого збору ідей, поглядів чи пропозицій на поставлену проблему (Методи аналізу середовища підприємства). Застосовували, коли всі учасники працювали над єдиним завданням. Учні були розташовані по колу і по черзі за бажанням висловлювалися з приводу певного питання. Обговорення тривало, поки були бажуючі висловитися. Викладач стежив за часом та формулював висновки після обговорення. Це підготовчий етап для різних видів діяльності – дискусії, мозкового штурму на семінарських заняттях.

Як результат нашого дослідження, економічна компетентність формувалась завдяки суб'єктивним відносинам, застосуванню інноваційних методів навчання, що дало можливість набути цінностей, необхідних для професійної діяльності.

Висновки. У процесі дослідження сформульовано поняття «економічна підготовка» та визначено сутність поняття «економічна компетентність». Економічна компетентність – це інтегративна характеристика особистості, яка включає в себе знання та вміння, які реалізуються крізь економічно важливі якості особистості в процесі економічної діяльності. Дібрано інноваційні методи навчання в процесі викладання економічних дисциплін, що вважаються однією з педагогічних умов формування економічної компетентності. Описано технологію їх застосування на практичних й семінарських заняттях.

Перспективу подальших досліджень вбачаю у визначенні ролі позааудиторної роботи в навчальному закладі як наступної педагогічної умови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про освіту». Прийнято Верховною Радою України 05.09.2017:<http://zakon5/rada.gov.ua/laws/2145-19> (дата опублікування 28.09.2017)
2. Нісімчук А. С. Педагогіка: підручник А. С. Нісімчук. К.: Атіка, 2007. 344 с.
3. Падалка О. С. Дидактико-математичні основи формування економічної компетентності: навч. посіб. / О. С. Падалка, О. Т. Шпак, В. В. Приступа; Нац.

пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. 239 с.

4. Стеблюк С. В. Педагогічні умови економічної підготовки майбутніх молодших спеціалістів : дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / С. В. Стеблюк. Хмельницький, 2015. 264 с.

Віталій КОСТИРКО,

*викладач ДПТНЗ «Реутинський
професійний аграрний ліцей»*

ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ МЕРЕЖІ INTERNET ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ВОДІЇВ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

У сучасному світі професійна освіта має створювати всі необхідні умови для підготовки майбутнього робітника, який відповідав би сучасним вимогам, був конкурентно спроможним на ринку праці. Створена інформаційна мережа на базі комп'ютерних телекомунікацій забезпечує принципово новий рівень розвитку людського суспільства на відміну від минулих років. Сьогодні, через мережу INTERNET з будь-якого робочого місця, що оснащено сучасним комп'ютером або смартфоном, реалізується оперативний доступ до будь-якої інформації світового рівня й оперативного подання споживачеві різноманітних видів наукової та навчальної інформації. Це, у свою чергу, забезпечує можливість викладачам максимально застосовувати наявний запас знань. Створення та використання інформаційних технологій відіграє особливу роль у сучасному ПТНЗ для формування професійних знань майбутніх кваліфікованих робітників.

Упровадження інтернет-ресурсів для навчання стає все більш популярним і широко поширеним у закладах професійно-технічної освіти. Зокрема, майбутні водії автотранспортних засобів можуть застосовувати різноманітні онлайн-ресурси для підготовки до іспиту з правил дорожнього

руху. Однією з основних переваг використання онлайн-ресурсів є те, що вони забезпечують можливість навчатися в будь-який зручний час та місці. Здобувачі освіти можуть вивчати матеріал у своєму власному темпі, зупиняючись на окремих питаннях, без необхідності дотримуватися розкладу занять. Сучасні підлітки сприймають смартфон як основне джерело отримання та передачі інформації. Тому, користуючись даним трендом, спонукаючи вчитися за допомогою гаджетів, збільшуємо мотивацію до вивчення програмового матеріалу. Одним з найбільш популярних онлайн-ресурсів для підготовки водіїв є відеокурси. Вони дозволяють водіям переглядати відеоматеріали, які демонструють різні вправи та ситуації на дорозі. Відеокурси зазвичай містять важливу інформацію про правила дорожнього руху, безпеку на дорозі та основи техніки водіння.

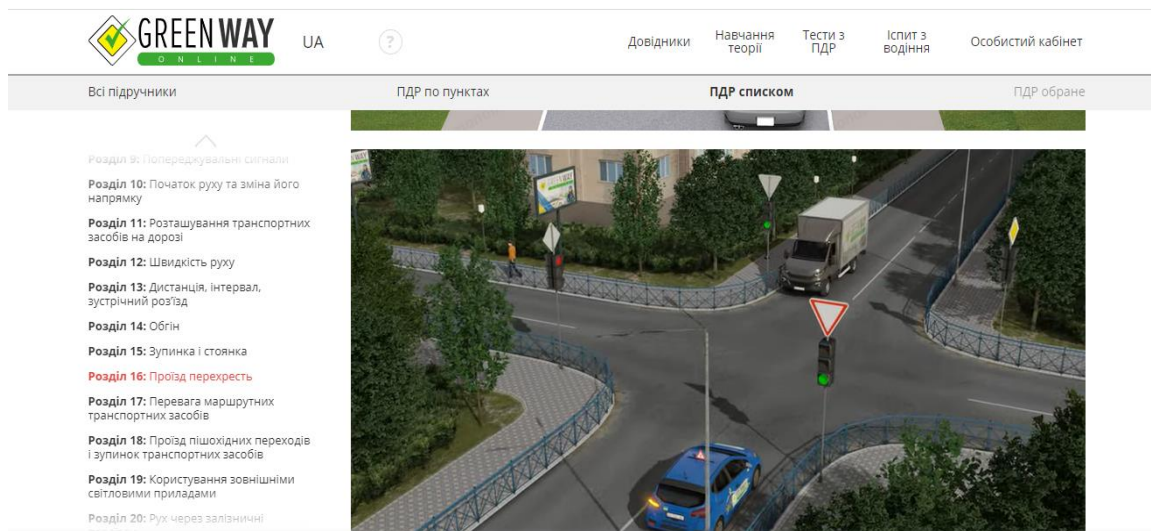
Крім відеокурсів, водії можуть використовувати різноманітні інтерактивні ресурси, такі як симулятори водіння. Симулятори дозволяють водіям вивчати різні вправи та ситуації на дорозі, не ризикуючи своїм життям та безпекою інших учасників дорожнього руху. Деякі інтерактивні ресурси навіть надають можливість отримати повний імітаційний досвід водіння транспортного засобу.

У своєму досвіді я пропоную використовувати сайти: pdr.infotech.gov.ua, green-way.com.ua, vodiy.ua, dai.eu.com, які містять найактуальнішу версію правил дорожнього руху з усіма змінами та доповненнями. Особливу увагу варто звернути, що при вивченні тем «Дорожні знаки» та «Дорожня розмітка» подання інформації виконано в доступній формі, кожен елемент розкривається окремо, містить повну інформацію зі світлинами прикладів реального встановлення на дорозі.

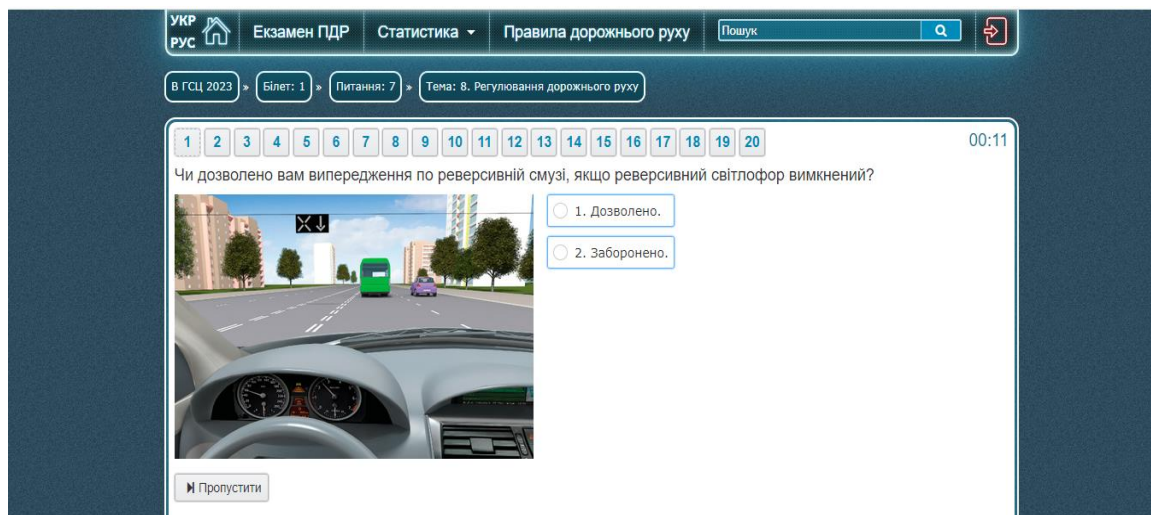

На сайті green-way.com.ua при подачі інформації певних пунктів правил дорожнього руху присутні анімовані відеоролики, що дублюють інформацію з даних пунктів та дозволяють покращити сприймання і запам'ятовування здобувачами освіти.

На сайтах vodiy.ua, dai.eu.com на безоплатній основі присутні режими для перевірки та закріплення знань з правил дорожнього руху за темами та за білетами. Режим «За темами» доцільно використовувати при закріпленні окремих тем після їх опрацювання. Режим «За білетами» – по закінченню опрацювання всього курсу, для закріплення і поглиблення знань з правил дорожнього руху.

У своїй роботі використовую наведення конкретних прикладів дорожньо-транспортних ситуацій, за можливості, показ їх у вигляді відеоконтенту. Разом з дітьми робимо аналіз причин, що призвели до виникнення даних ситуацій, можливості їх уникнення. Прагну прищепити почуття відповідальності майбутнім водіям.

Світова інформаційна мережа покращила та спростила навчання молоді, збільшила ефективність передачі знань, натомість вимагаючи певного рівня уміннь користуватися INTERNET джерелами. Вирішити завдання якісної підготовки кваліфікованих робітників можливо лише за умови впровадження інноваційних педагогічних технологій, тобто новітніх форм і методів викладання, останніх досягнень технічного прогресу, поєднаних із традиційними формами навчання. Адже саме освітні технології, інтерактивні методи навчання, нестандартні форми педагогічної діяльності, які дозволяють учневі організувати свою навчальну працю в умовах, наближених до реальних, дають очікуваний ефект. Викладач має пам'ятати той факт, чим якісніше буде здійснена підготовка кваліфікованих робітників за професією «водій автотранспортних засобів», тим безпечнішим буде перебування всіх учасників дорожнього руху на дорозі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Дичківська М. І. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Великий тлумачний

- словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2003. – 1440 с.
2. Сайт для підготовки до іспиту з правил дорожнього руху vodiy.ua— [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://vodiy.ua>
  3. Сайт для підготовки до іспиту з правил дорожнього руху greenway.com.ua/ — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://greenway.com.ua>
  4. [Сайт для підготовки до іспиту з правил дорожнього руху dai.eu.com](https://dai.eu.com) — [Електронний ресурс]. — Режим доступу:<https://dai.eu.com>
  5. Тести ПДР. Підготовка до іспиту в ТСЦ МВС — [Електронний ресурс]. — Режим доступу:<https://pdr.infotech.gov.ua>
  6. Формування культури Інтернет-комунікації майбутніх учителів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / О.С. Кущенко; Клас. приват. ун-т. — Запоріжжя, 2008.

Іван РАКОВЕЦЬ,

викладач ДПТНЗ «Конотопський професійний аграрний ліцей»

ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

На сучасному етапі розвитку професійної (професійно-технічної) освіти важливим чинником якісної підготовки кваліфікованих робітників є творчий підхід майстрів виробничого навчання до вибору змісту, форм, методів та засобів навчання, максимального використання досягнень сучасної педагогічної науки, нових педагогічних і виробничих технологій, які мають бути орієнтованими на формування комплексу особистісних якостей учнів.

Однією з дієвих сучасних технологій для майстрів виробничого навчання є технологія проблемного навчання, котра «базується на створенні мотивації

особливого виду – проблемної мотивації, тому потребує відбору такого змісту навчального матеріалу, який може бути представлений як ланцюг проблемних ситуацій» [1, с.79]. Сутність технології проблемного навчання полягає у загостренні так званого протиріччя між тим, що знає та вмє учень і неможливістю прямого застосування цих знань чи вмінь у нестандартних або критичних ситуаціях.

Метою застосування технології проблемного навчання у навчально-виробничому процесі є формування і розвиток в учнів критичного мислення – спроможності обирати оптимальне рішення у критичних ситуаціях. Проблема ситуація відрізняється від звичайної навчальної тим, що традиційна має відомі учням варіанти рішення. При вирішенні проблемної ситуації необхідно висунути ряд гіпотез її вирішення і шляхом аналізу кожної обрати оптимальний варіант вирішення стосовно конкретної ситуації [2, с.34].

Для успішної реалізації технології проблемного навчання необхідна наявність наступних складових:

- наявність оптимальної системи проблемних ситуацій та засобів їх створення – демонстрації проблемної ситуації під час уроку виробничого навчання;
- відбір та використання найбільш актуальних, суттєвих професійних задач;
- урахування особливостей проблемних ситуацій у різні періоди навчання або у різних видах учнівської діяльності;
- особистісний підхід та майстерність педагога для активізації пізнавально-творчої та пошукової діяльності учнів.

Окрім проблемних ситуацій існує така категорія проблемного навчання, як проблемне питання, особливістю якого є відсутність у учнів можливості дати на нього пряму однозначну відповідь. Проблемне питання містить сховане протиріччя і дає можливість учням дати нетипову, неоднозначну відповідь, оскільки в їх попередньому досвіді немає готової схеми рішення даної проблеми. Проблемне питання повинне містити пізнавальні утруднення і

викликати інтерес учнів. Правильно сформульоване проблемне запитання повинне сприяти появі в учнів додаткових запитань, при цьому мислення учнів являє собою процес суб'єктивного відкриття невідомого: від досягнутого рівня знань до наступного, який приводить до логічного розв'язання ним сформульованої проблеми. Учні можуть отримати проблемне питання у вигляді завдання, відповідь на яке потрібно знайти до початку уроку виробничого навчання, так і безпосередньо на самому занятті.

Щоб правильно сформулювати проблемні запитання чи завдання можна використовувати наступні ключові слова:

- «Чим довести, що...?»;
- «Яке значення буде мати...?»;
- «Як переконатися, що саме цей спосіб раціональний?»;
- «Які умови необхідні для здійснення...?»;
- «Як необхідно змінити послідовність операцій, щоб...?»;
- «Як здійснити на практиці...?»;
- «Що відбудеться у випадку...?» тощо.

У процесі реалізації технології проблемного навчання майстром виробничого навчання найчастіше використовуються проблемно-розвиваючі методи. Частково-пошукові методи поступово залучають учнів до самостійного вирішення проблем в процесі проведення практично-лабораторних занять. Майстер виробничого навчання розробляє систему проблемних питань або ситуацій, відповіді та рішення на які опираються на вже сформовану базу знань учнів, але при цьому не містяться у попередніх знаннях. Таким чином проблемні запитання та ситуації викликають в учнів інтелектуальні утруднення і сприяють цілеспрямованій розумовій діяльності. У процесі вирішення учнями проблеми майстер виробничого навчання придумує всілякі «підказки» та навідні питання, підсумовує головне, стимулює розумову творчість учнів [3, с.234].

Методи навчального дослідження (дослідницькі методи) забезпечують творчість, продуктивну діяльність та формування найбільш ефективних та

міцних знань («знання-трансформації»). Ці методи передбачають самостійне формулювання та рішення учнями проблеми в процесі виконання навчальної дослідницької діяльності до початку уроку виробничого навчання. При цьому контроль з боку майстра виробничого навчання мінімальний.

Евристичні методи приділяють увагу стимулюванню в учнів таких процедур розумової діяльності як абстрактне мислення, фантазія, генерація ідей, творча рефлексія тощо. При цьому звертається увага на розвиток в учнів спроможності аналізувати, прогнозувати та оцінювати явища, приймати оригінальні рішення, критично мислити.

Проблемна дискусія як метод навчання може бути визначена як:

- обговорення – суперечка, зіткнення різних точок зору, позицій, підходів;
- полеміка, цілеспрямоване, емоційне, пристрасне відстоювання своєї вже сформованої і незмінної позиції;
- навчальна діяльність групи учнів, які виконують ролі ведучих та учасників;
- процес спілкування, взаємодія учасників, спрямована на досягнення навчальних цілей, що має відповідну організацію місця і часу роботи;
- жвавий навчальний діалог;
- цілеспрямований і упорядкований обмін ідеями, судженнями, думками заради пошуку істини.

Керування ходом дискусії з боку майстра виробничого навчання реалізується не через постійні директивні репліки чи констатацію власної позиції з кожного обговорюваного питання. Основним знаряддям керівника є проблемні запитання або формулювання проблемних ситуацій. Однією із найскладніших проблем, що постають перед педагогом – це його реакція на помилки учнів. Безумовне правило ведення дискусії – утримуватися від будь-якого (закритого чи відкритого) схвалення чи критики. У той же час майстер не повинен залишати без уваги нелогічність міркувань учнів, явні протиріччя, не обгрунтовані вислови.

Таким чином, технологія проблемного навчання дає змогу майстру виробничого навчання розвивати критичне та творче мислення учнів та навчити їх знаходити рішення стандартним і нестандартним ситуаціям, пов'язаним з їхньою професійною діяльністю. Такі обговорення під час виконання певного виду діяльності є орієнтиром на подальші роздуми, можливим відправним моментом для вирішення більш складних питань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Методика професійного навчання: методичний посібник / І.Є. Сілаєва, С.С. Шевчук, С.О. Заславська. – Донецьк: ІПО ІПП УМО, 2014. – 292 с.
2. Ніколаєнко С.М. Інноваційний розвиток професійно-технічної освіти в Україні. – К.: Книга, 2007. – 225 с.
3. Сушенцева Л. Л. Теоретико-методичні засади формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: дисертація доктора педагогічних наук: 13.00.04. – Київ, 2012. – 559 с.

В'ячеслав ТАРАН,

*викладач ДПТНЗ «Лебединське
ВПУ лісового господарства»*

УПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Вступ.

Соціально-економічний стан України зазнає значних змін, пов'язаних із процесами, євроінтеграції та інформатизації.

Зміст праці в інформаційному суспільстві вимірюється не тільки ступенем її продуктивності, але й рівнем прояву творчості, причому виявляється чітка тенденція зниження частини фізичної і зростання інтелектуальної праці.

Важливим завданням професійно-технічної освіти, спрямованим на задоволення соціального запиту суспільства у професійно компетентних робітниках, є створення педагогічних умов для розвитку важливих якостей майбутніх робітничих кадрів.[1 с.3]

Мета статті.

При підготовці професійно компетентного робітника, який відповідає вимогам сучасного ринку праці та розвитку виробничої сфери необхідно сформулювати:

- професійно важливі якості здобувача освіти, як активного суб'єкта змін та інновацій, здатного до самостійної ініціації та реалізації інноваційної виробничої діяльності;
- вміння працювати в умовах модернізації виробничих технологій та обладнання, діяти у нових, незвичних професійних ситуаціях, використовувати нові способи вирішення професійних проблем;
- готовність до оволодіння новітніми виробничими технологіями відповідної виробничої сфери;
- здатність до розвитку компетентностей шляхом неформальної та інформальної освіти, мотивацію до подальшого кар'єрного зростання. [2 с.3]

Ефективність навчання залежить від багатьох компонентів, в тому числі зовнішніх умов:

- майстерності викладача
- методів навчання
- забезпеченості уроку технічними засобами навчання
- змісту програм
- навчального обладнання тощо.

Виклад основного матеріалу.

В своїй роботі використовую та застосовую такі технології навчання:

- 1.Особистісно-орієнтована технологія
- 2.Інформаційно-комп'ютерні технології навчання
- 3.Мережеві ігрові технології навчання

Особистісно-орієнтовна технологія навчання

Під час навчального процесу застосовую підручники в електронному варіанті, які розміщені на онлайн-дошці [3], на власному блозі [4] та сайті [5].

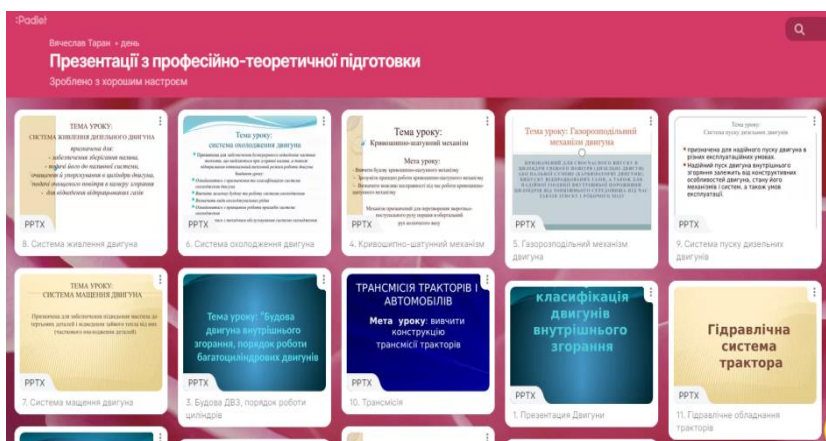

Робочі зошити для лабораторних робіт, які розміщені на блозі [4], онлайн дошці [5]

Роздатковий матеріал (в електронному варіанті) [7] та смайли для рефлексії

Презентації з професійно-теоретичної підготовки [8] та плакати [9] в електронному варіанті

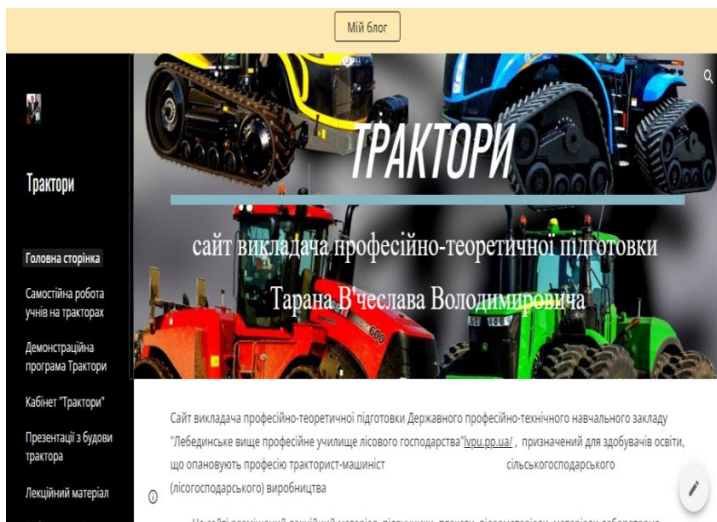

власної розробки, які розміщені на блозі [4] та онлайн-дошці

за активними лінками журнал АПК «Агропромисловий комплекс України» та Міжнародний інформаційно-маркетинговий центр «Машини і обладнання для агропромислового комплексу України», а також містить покликання на сайт нашого училища, електронної бібліотеки, кросворди, тести, презентації, робочі зошити, сучасна техніка та багато цікавого.

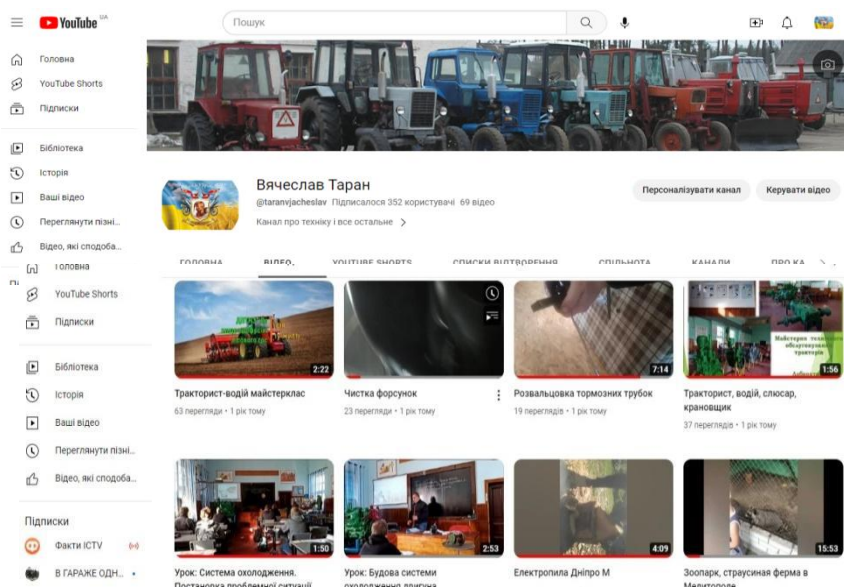
3. Сайт викладача професійно-теоретичної підготовки «Трактори» [10]

Мій особистий сайт призначений для здобувачів освіти, що опановують професію «Тракторист-машиніст сільськогосподарського

(лісогосподарського) виробництва».

На сайті розміщені покликання на підручники, лекційний матеріал, плакати, презентації, відеоматеріали, матеріали лабораторно-практичних робіт, завдання для перевірки знань здобувачів освіти, сучасна зарубіжна та українського виробництва техніка.

4. Власний YouTube [11]

На цьому каналі розміщені відеоролики уроків,

профорієнтаційний матеріал, конкурси фахової майстерності, майстер класи, технічні розробки, лайфхаки, тощо.

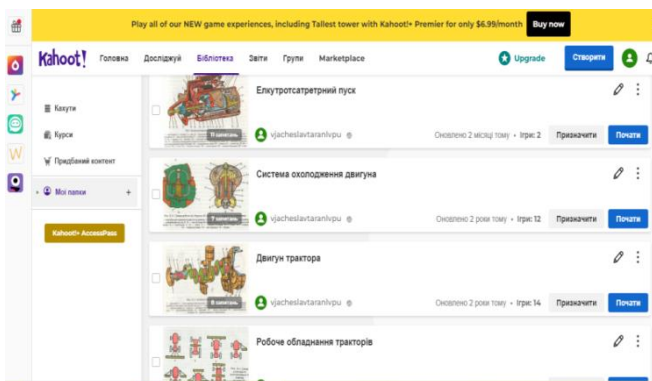
Мережеві ігрові технології навчання

1. LearningApps.org - це сервіс для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою невеликих інтерактивних модулів.

Широко застосовую в навчанні, як очно, так і асинхронно-дистанційно кросворди та інтерактивні вправи [12] на платформі LearningApps.org

2. Kahoot! - онлайн-сервіс для створення вікторин, дидактичних ігор і тестів

Безоплатний онлайн-сервіс Kahoot [13]

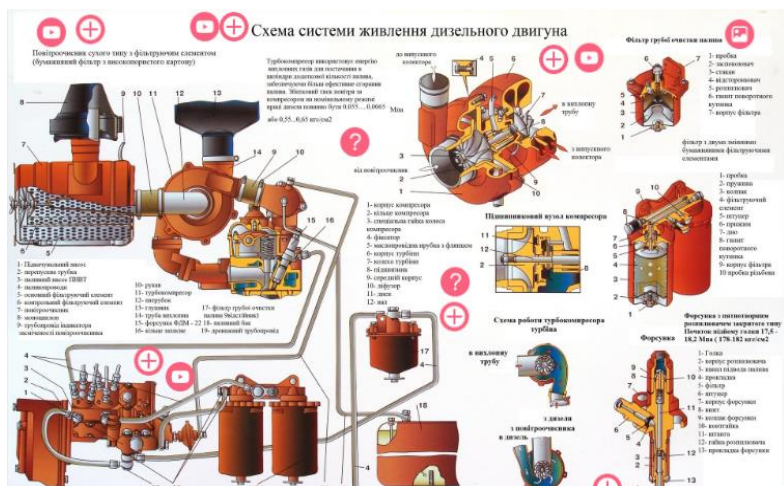
дає змогу створювати інтерактивні навчальні ігри, що складаються з низки запитань із кількома варіантами відповідей. Такі ігрові

форми роботи можуть бути застосовані у навчанні для перевірки знань здобувачів освіти, а також сервіс може стати у пригоді для різних форм наукової, методичної та організаційної роботи. Участь в іграх, створених за допомогою сервісу, стимулює розвиток критичного мислення.

Використовую додаток для контролю та закріплення вивченого матеріалу. Дана ігрова технологія дозволяє одночасно всім здобувачам освіти на уроці дати відповідь на декілька питань, давати відповіді за допомогою телефонів на питання (приклад вікторина «Правда чи хиба»). Приказка: «Якщо не можеш заборонити, спробуй використати». Це приказка пояснює те, що телефони можливо застосовувати на уроках в навчальних цілях. Це саме ті ресурси, що дозволяють мені зробити урок цікавим та сприймати кожного здобувача освіти

як особистість, здійснюючи цим самим диференційований підхід під час викладання предмету.

3. Інтерактивні онлайн плакати «Thinglink»

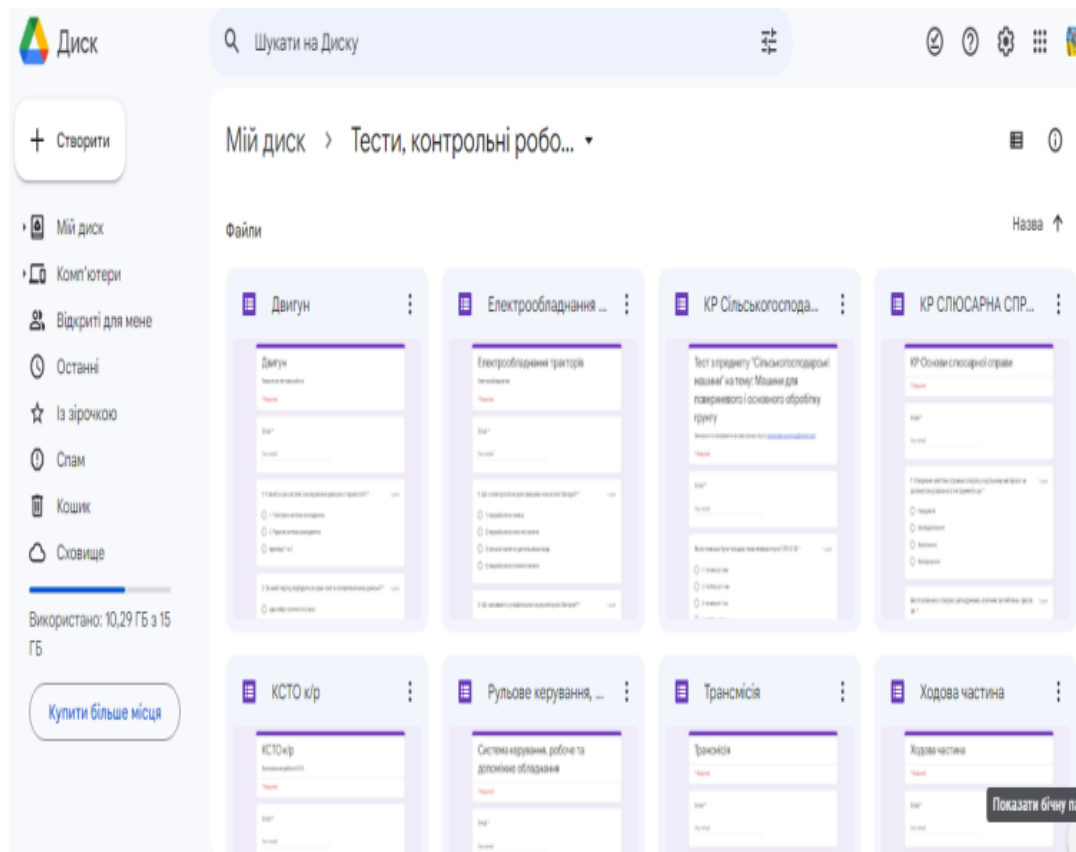

Інтерактивний плакат [14] добре допомагає під час асинхронно-дистанційного навчання. Після натискання на позначки у інтерактивному плакаті, відкривається інформація -

відеоролики, пояснення, терміни, тести, цікава інформація, тощо

4. Для контролю освітнього процесу

використовую, як в очному, так і в асинхронно-дистанційному навчанні тести [15] “google forms”, які розміщені на моєму блозі [4]

Висновки.

Готуючись до уроків, аналізую, як сучасні технології навчання можна використовувати для формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

Найбільш ефективною формою навчання вважаю поєднання сучасних інноваційних технологій з традиційними засобами.

Сучасний викладач повинен сформувати не лише професійні компетентності, зазначені у стандартах професійної (професійно-технічної) освіти, а й навчити їх вчитися впродовж усього життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Палига О. В., Притула І. А. Інноваційні технології навчання при підготовці кваліфікованих робітників в системі професійно-технічної освіти https://vpl57.ucoz.ua/Innovacsya/innovacijni_tekhnologiji_navchannja.pdf
2. Міністерство освіти і науки України Департамент освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації Державний навчальний заклад «Сумське міжрегіональне вище професійне училище» «Підготовка компетентного робітника в умовах інноваційного освітнього середовища у закладі професійної (професійно-технічної) ["Підготовка компетентного робітника в умовах інноваційного середовища у закладі \(професійно-технічної\) освіти"](#)
3. Підручники, розміщені на онлайн дошці [[Padlet](#)]
4. Підручники, розміщені на [[блззі](#)]
5. Сайт викладача [[Трактори](#)]
6. Робочі зошити на онлайн дошці [[робочі зошити](#)]
7. Роздатковий матеріал [[Роздатковий матеріал](#)]
8. Презентації [[презентації](#)]
9. Плакати [[плакати](#)]
10. Сайт викладача «Трактори» [[сайт](#)]
11. Ютуб канал викладача [[канал](#)]
12. Кросворди та інтерактивні вправи [[Кросворди](#)]
13. Kahoot! - онлайн-сервіс для створення вікторин,

дидактичних ігор і тестів [[кахут](#)]

14. Інтерактивний плакат [[інтерактивний плакат](#)]

15. Тестові завдання [[Тести та контрольні роботи](#)]

Валерій КРИВОНОС,
*викладач ДПТНЗ «Глинський
професійний аграрний ліцей»*

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ВОДІЇВ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ.

Вступ.

За сучасних умов проблема професійної підготовки кваліфікованих робітників потребує нових підходів до організації навчання, в т.ч. прогресивних технологій.

На думку вчених і практиків, професійна освіта має здійснюватися за рахунок розвитку способів мислення і діяльності, інтегруючи теоретичну й виробничу складову процесу навчання.

Мета.

Застосування інформаційно-комунікаційні технологій у процесі навчання професії «Водій автотранспортних засобів» створює комфортні умови навчання, в яких усі учні взаємодіють між собою, обговорюючи різноманітні проблеми, аргументують власні погляди, відбувається взаємодія педагога і учня, яка орієнтується на розвиток творчих здібностей та комунікативних навичок.

Виклад основного матеріалу.

Можна виділити найбільш пріоритетні способи підвищення якості професійної освіти:

- впровадження персоніфікованої моделі підготовки кваліфікованих робітників;
- використання блочно-модульного навчання;
- інформаційно-комунікаційне забезпечення професійної освіти;
- формування освітнього простору за допомогою прогресивних педагогічних технологій тощо.

До останніх належать інформаційно-комунікаційні технології, за допомогою яких створюється інформаційно-освітній простір навчального закладу. Цілеорієнтоване створення такого простору сприяє формуванню професійної компетентності учнів, їхньої інформаційної культури, сучасного професійного світогляду, реалізації творчого потенціалу та особистісного становлення, а також формуванню професійної самосвідомості.

Суттєвим резервом підвищення якості та доступності професійно-технічної освіти є ефективне застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Нині дуже швидкими темпами відбувається розвиток та використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчанні, що дає відповідний поштовх до їх використання, адже традиційні технології та засоби навчання не відповідають сучасним вимогам виробництва. Це спонукає викладачів до впровадження інноваційних методів навчання та використання й адаптування їх в освітній процес. Використання ІКТ у комплексі з традиційним підручником сприяє наступному: - забезпеченню особистісно-орієнтованого та диференційованого підходу у навчанні; - забезпеченню реалізації інтерактивного підходу (постійне спілкування з комп'ютером, постановка запитань, які цікавлять учня та отримання відповідей на них); - підвищенню пізнавальної активності учнів за рахунок різноманітної відео- та аудіо інформації; здійсненню контролю завдяки тестуванню і системі запитань для самоконтролю.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках здійснюється за такими напрямками: - проведення інтерактивних занять; - використання різноманітних комп'ютерних вправ; - використання

мультимедійних програм і педагогічних програмних засобів; - використання контрольно-діагностичних й тестових програм, які дозволяють здійснити перевірку, самоперевірку й моніторинг знань учнів. Інформаційно-комунікаційні технології формують уміння працювати з інформацією, розвивають комунікативні здібності, поліпшується якість навчання за допомогою більш повного використання доступної інформації, причому комп'ютер виступає в ролі засобу, а не суб'єкта навчальної діяльності, він помічник педагогу, а не його заміна. В Глинському професійному аграрному ліцеї розроблена власна модель упровадження та керування інноваційною діяльністю в навчально-виробничому процесі, метою якої є впровадження інноваційних виробничих технологій в навчально-виробничий процес для підвищення якості підготовки молодих кваліфікованих робітників, у тому числі з професії «водій автотранспортних засобів».

Безмежні ресурси мережі Інтернет сприяють розвитку творчо-пошукової та дослідницької роботи учнів. Не рідко, для того щоб знайти саме ту інформацію, яка потрібна, необхідно прочитати та переглянути велику кількість іншого матеріалу, публікацій, малюнків, схем дорожньо-транспортних ситуацій, що стимулює учнів знайти, проаналізувати, профільтрувати та відібрати необхідні документи.

Наприклад, учні можуть самостійно або під керівництвом викладача знайти в мережі необхідну інформацію, вивчити особливості будови та та технічного обслуговування автомобіля, відпрацювати віртуально на тренажерах певні операції керування. При цьому передача зображення відіграє значну роль у формуванні вмінь учні виконувати виробничі процеси й покращує розуміння та уявлення про предмет. Вони візуально можуть побачити як правильно виконувати ту чи іншу операцію.

Учні мають змогу не тільки отримати необхідну інформацію, а й для підвищення професійної компетентності можуть проводити дослідження та працювати у віртуальних лабораторіях. Також за допомогою мережевих сервісів вони можуть спілкуватися в режимі реального часу або працювати колективно над одним спільним проектом.

Висновки.

Таким чином, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі – це потужний стимул, що дозволяє формувати в учнів необхідні знання та пізнавальні прийоми, а також підвищувати мотивацію навчальної діяльності, самостійність, сприяє поліпшенню підготовки майбутніх фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авт.кол. В.І Свистун, Г.В.Єльнікова, Л.М.Петренко та ін., за наук.ред. В.І.Свистун. – К.: ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2014. – 184 с.: Вплив трансформації ринкової економіки на управління розвитком професійно-технічної освіти.
2. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: Навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної педагогічної освіти. – Вінниця: ООО “Планер”, 2005. – 366 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології :навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Дичківська Ілона Миколаївна. – К.:Академвидав, 2004. –352 с.

Олена СМОЛЯР,

викладач ДПТНЗ «Зноб-

Новгородський професійний

аграрний ліцей»

**РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ШЛЯХОМ
ОВОЛОДІННЯ НИМИ ІКТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ
КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ**

Сьогодні, з огляду на сучасні реалії, викладач професійно-теоретичної підготовки повинен вносити в освітній процес нові методи подачі інформації.

Ефективним засобом розвитку творчих активності здобувачів освіти є інформаційно-комунікаційні технології. Я вважаю, що саме ІКТ сприяють інтенсифікації освітнього процесу, розвитку творчих здібностей, підвищенню мотивації до навчання, формуванню у здобувачів освіти уміння і навички оперувати і керувати інформацією, швидко приймати рішення, застосовувати набуті знання на практиці.

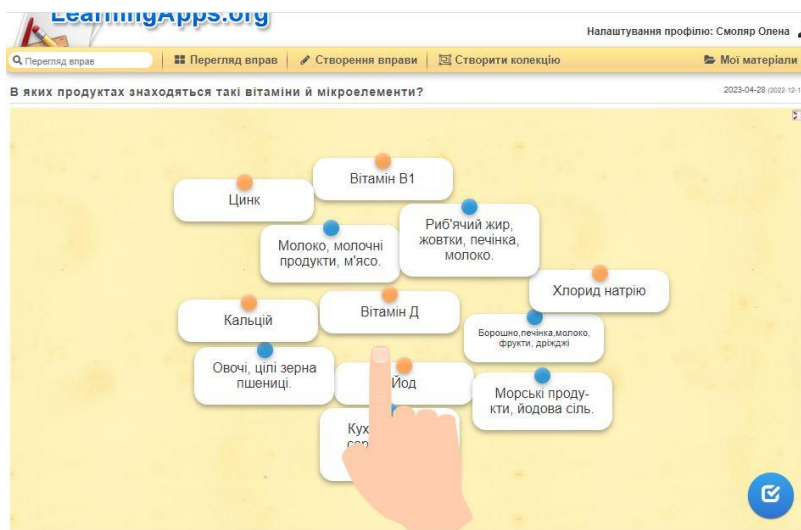
Дистанційне навчання практично не можна організувати та здійснити без технічних засобів навчання, провідними серед яких нині є ІКТ.

При організації та підготовки до уроків з професійно-теоретичної підготовки, я активно використовую сучасні інформаційно-комунікаційні технології.

Наприклад при перевірці домашнього завдання я використовую LearningApps.org – онлайн - сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи. Конструктор Learningapps призначений для розробки, зберігання інтерактивних завдань з різних предметних дисциплін, за допомогою яких здобувачі освіти можуть перевірити і закріпити свої знання в ігровій формі, що сприяє формуванню їх пізнавального інтересу та творчої активності.

Предмет «Фізіологія харчування», тема «Харчові речовини та їх фізіологічне значення для організму людини».

1. [https://learningapps.org/display?v=pvgwvy18n22\[5\]](https://learningapps.org/display?v=pvgwvy18n22[5]).

Інтерактивні вправи з предмету «Технологія приготування їжі з основами товарознавства» [https://learningapps.org/display?v=pdefbnk5c22\[7\]](https://learningapps.org/display?v=pdefbnk5c22[7]).

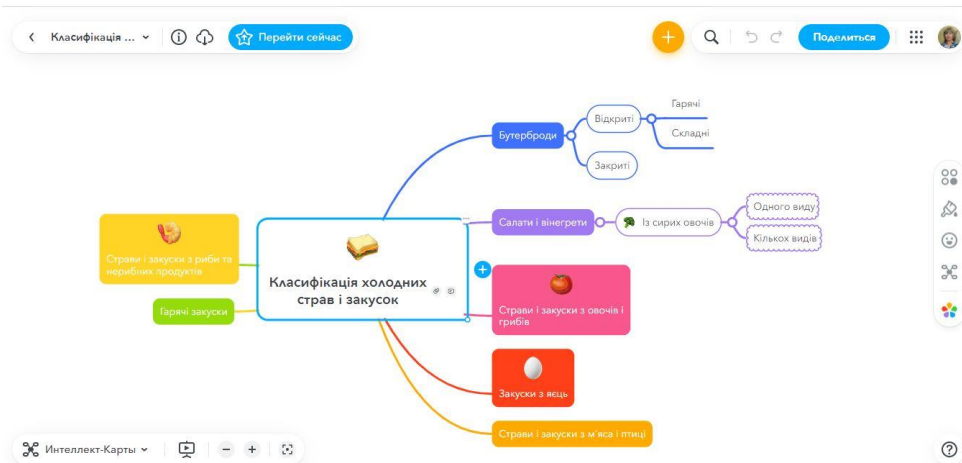
[https://learningapps.org/display?v=pnym3fr322\[6\]](https://learningapps.org/display?v=pnym3fr322[6]).

При вивченні нового матеріалу використовую ментальні карти, створюю «живі» інструкції у Google Документах, навчальні відеоматеріали.

Для візуалізації навчального уроку з професійно-теоретичної підготовки використовую додаток Mindmeister. Такі інтелект-карти допомагають здобувачам освіти покращити запам'ятовування навчального матеріалу. Наприклад з професії «Кухар» з предмету «Технологія приготування їжі з основами товарознавства» (тема уроку: «Класифікація холодних страв і закусок»).

Предмет «Технологія приготування їжі з основами товарознавства», тема уроку: «Класифікація холодних страв і закусок».

[https://www.mindmeister.com/ru/map/2704005039?t=AphMJl0uTI\[8\]](https://www.mindmeister.com/ru/map/2704005039?t=AphMJl0uTI[8]).

Створюю «живі» інструкції у Google Документах.

Наприклад з професії «Кухар» з предмету «Технологія приготування їжі з основами товарознавства» (інструкційно-технологічна карта: «Яйця фаршировані грибами»).

[https://docs.google.com/document/d/1rxIVrsU3_WP1CMAOmS9xkgaCzYpcYdITEJSCG0fzO3w/edit\[3\]](https://docs.google.com/document/d/1rxIVrsU3_WP1CMAOmS9xkgaCzYpcYdITEJSCG0fzO3w/edit[3]).

Предмет «Технологія приготування їжі з основами товарознавства», тема уроку: «Холодні страви та закуски з сиру та яєць».

№	Порядок виконання вправи	Вказівки і пояснення	Інструменти і обладнання	Процес виконання
1	Підготувати яйця.	Попередньо оброблені яйця зварити та розрізати уздовж навіл, видалити жовтки	Середній ніж кухарської трійки, обробна дошка.	
2	Підготувати гриби.	Варені гриби дрібно нарізати.	Середній ніж кухарської трійки, обробна дошка промаркована ОС.	
3	Підготувати масло вершкове.	Розтопити масло вершкове.	Сковорідка та дерев'яна лопатка.	
4	Підготувати цибулю	Нарізати і пасерувати цибулю	Ніж, обробна дошка промаркована ОС, сковорідка, дерев'яна лопатка	

Створюю навчальні відеоматеріали. Предмет «Шкідники і хвороби сільськогосподарських культур», тема уроку: «Шкідники ягідних культур та боротьба з ними».

[https://drive.google.com/file/d/1aggLqiElhaw5rSm5hhSILY7MTPVIgPT2/view\[9\].](https://drive.google.com/file/d/1aggLqiElhaw5rSm5hhSILY7MTPVIgPT2/view[9].)

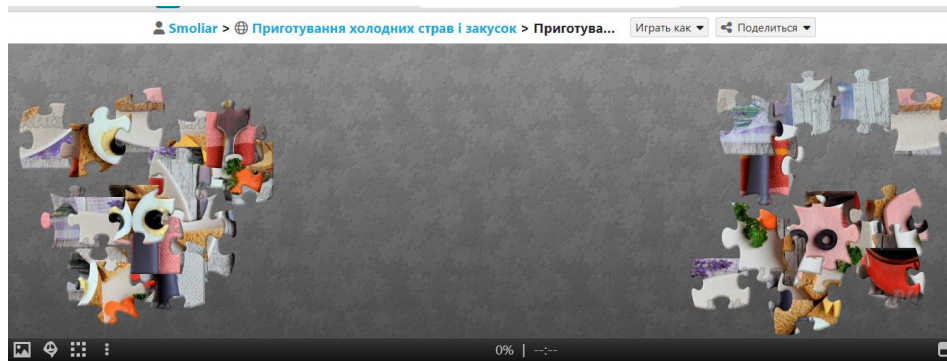

При закріпленні вивченого матеріалу з предметів професійно-теоретичної підготовки для творчої активності здобувачів освіти використовую додаток Quizlet, який дозволяє ефективніше зробити перевірку, ніж перечитування навчального матеріалу.

Створюю пазли за допомогою сервісу JIGSAW PLANET. Предмет «Технологія приготування їжі з основами товарознавства», тема уроку: «Технологія приготування бутербродів».

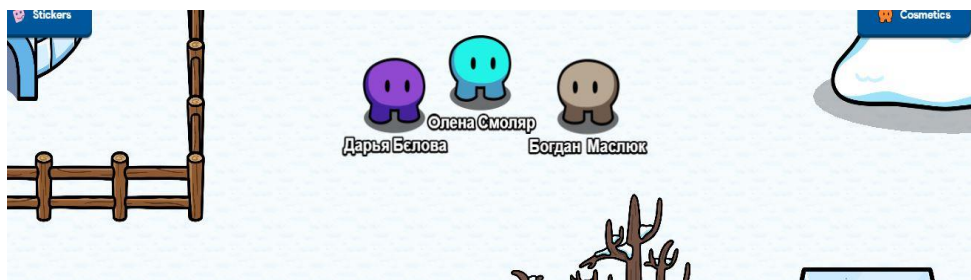
<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=0a2c1295c8af> [10].

Створюю гейміфіковані тести.

<https://www.gimkit.com/join/644be4dc6ce99800321f2fdb>[1].

На домашнє завдання даю учням посилання на створені електронні підручники з відповідної теми уроку, за допомогою якого здобувачі освіти мають змогу передивитися вивчений матеріал, виконати інтерактивні вправи, переглянути відео з даної теми.

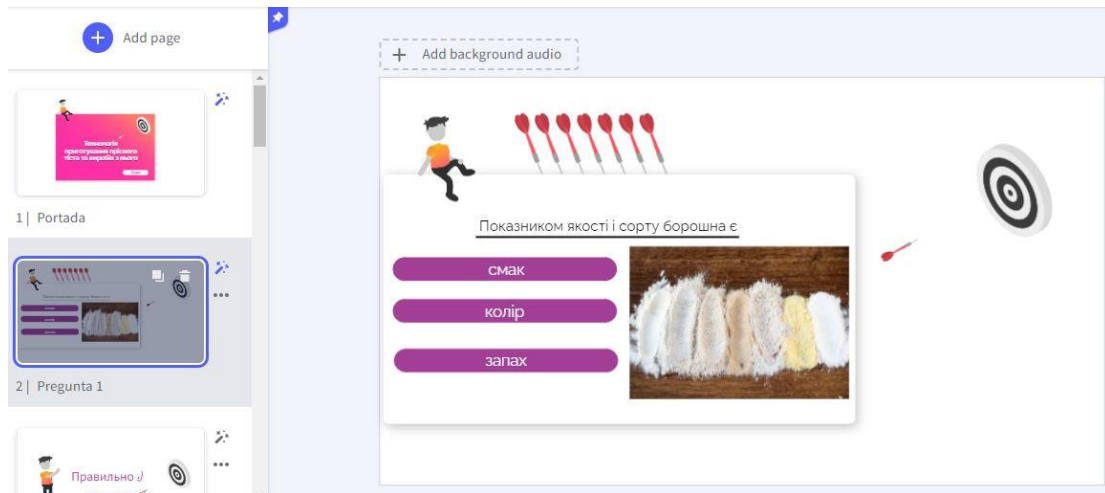
Наприклад предмет «Технологія приготування їжі з основами товарознавства», тема уроку «Технологія приготування дріжджового тіста»

<https://www.ourboox.com/books/технологія-приготування/>[2].

Предмет «Технологія приготування їжі з основами товарознавства», тема уроку «Технологія приготування прісного тіста».

[https://view.genial.ly/62a5a0fc59425b001133048c/interactive-content-darts-quizдист навчання\[4\].](https://view.genial.ly/62a5a0fc59425b001133048c/interactive-content-darts-quizдист навчання[4].)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гейміфіковані тести

<https://www.gimkit.com/join/644be4dc6ce99800321f2fdb>

2. Електронний підручник

<https://www.ourboox.com/books/технологія-приготування/>

3. Інструкційно-технологічна карта на тему «Яйця фаршировані грибами»

https://docs.google.com/document/d/1rxIVrsU3_WP1CMAOmS9xkgACzYpcYdITEJSCG0fzO3w/edit

4. Інтерактивна вправа на тему «Технологія приготування прісного

тіста»<https://view.genial.ly/62a5a0fc59425b001133048c/interactive-content-darts-quizдист навчання>

5. Інтерактивна вправа на тему «Харчові речовини та їх фізіологічне значення для організму людини»

<https://learningapps.org/display?v=pvgwvy18n22>

6. Інтерактивна вправа на тему «Характеристика, призначення та види столового посуду, приборів та

білизни»<https://learningapps.org/display?v=пnyem3fr322>

7. Інтерактивна вправа на тему «Холодні страви і закуски»
<https://learningapps.org/display?v=pdefbnk5c22>
8. Ментальна карта на тему «Класифікація холодних страв та закусок»
<https://www.mindmeister.com/ru/map/2704005039?t=AphMJl0uTl>
9. Навчальний відеоматеріал на тему «Шкідники ягідних культур та боротьба з ними».
<https://drive.google.com/file/d/1aggLqiElhaw5rSm5hhSILY7MTPVIgPT2/view>
10. Пазл на тему «Технологія приготування бутербродів».
<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=0a2c1295c8af>

Руслан МОЛОШНИЙ,

майстер виробничого навчання

ДПТНЗ «Синівський професійний

аграрний ліцей»

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ПІД ЧАС ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Вступ. Розвиток та використання цифрових технологій, їх вплив на життєдіяльність людини обумовлюють впровадження нових форм в організації освітнього процесу.

Якість сучасної професійної освіти залежить від багатьох факторів, серед яких неостанню роль відіграє цифрова трансформація освітнього процесу, про що вказано в проєкті Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року. У документі зазначається, що «сьогоднішня система освіти і науки має зазнати докорінних цифрових змін та відповідати світовим тенденціям цифрового розвитку для успішної реалізації кожною людиною свого потенціалу», крім того, звертається увага, що «дедалі більше професій

потребують набуття високого рівня цифрових навичок та володіння новими технологіями».

Мета статті. Поділитися власним досвідом організації самостійної пізнавальної діяльності здобувачів освіти на уроках виробничого навчання при здійсненні навчального процесу у змішаному форматі.

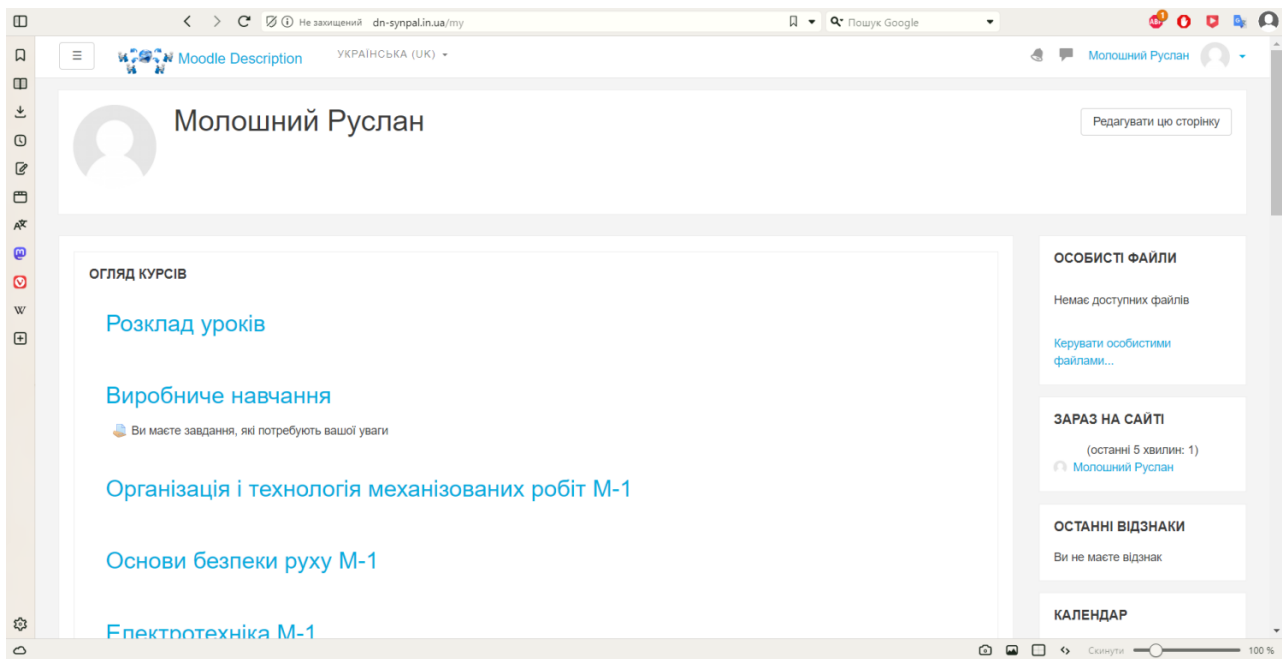
Виклад основного матеріалу. На сьогодні актуальними формами організації освітнього процесу у закладі професійної (професійно-технічної) освіти є дистанційна та змішана.

У загальному розумінні змішане навчання – це навчання, за якого частина пізнавальної діяльності здобувачів освіти відбувається на уроці під безпосереднім керівництвом викладача або майстра виробничого навчання, а інша – у самостійній роботі з електронними ресурсами, тобто дистанційно.

Перехід на навчання за дистанційною та змішаними формами зумовив оновлення потреб педагогічних працівників в освоєнні програмних засобів, а саме виникла необхідність: 1) проводити навчальні заняття в режимі онлайн за допомогою програм для організації відеоконференцій – Zoom, GoogleMeet, Microsoft Teams та ін.; 2) розміщувати навчальні матеріали в онлайн-сервісах (GoogleClassroom, Microsoft Office 365); 3) вести освітні сайти, блоги.

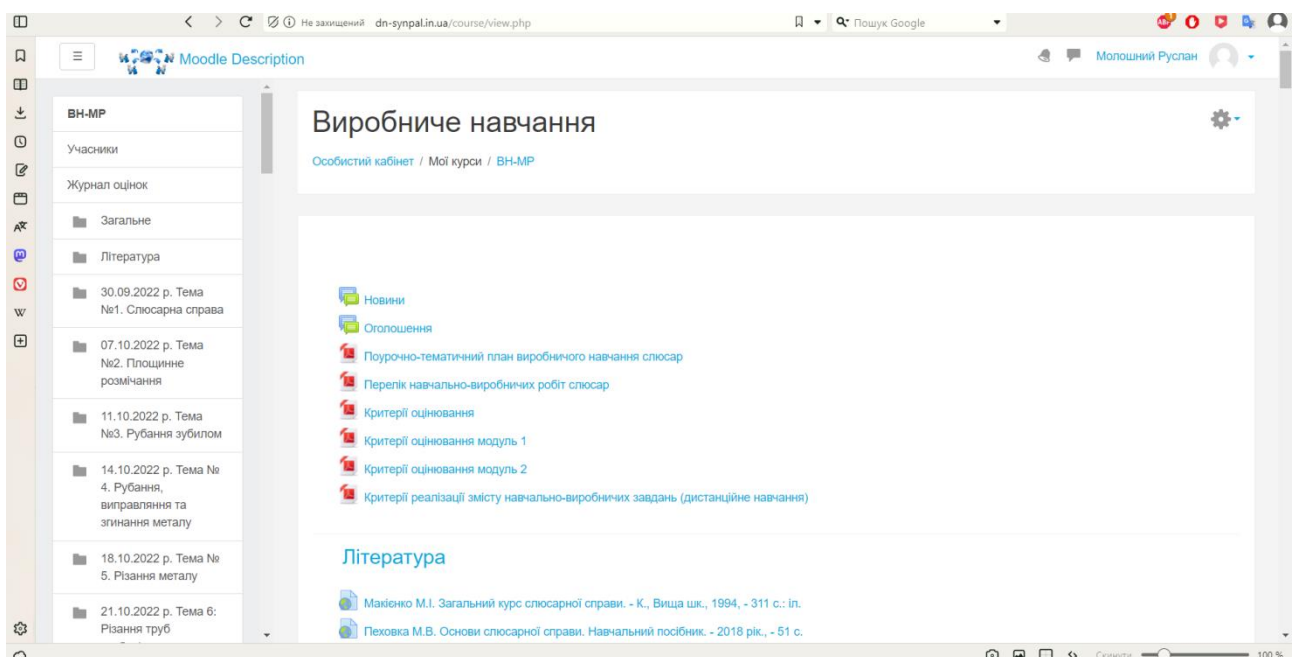
Самостійна пізнавальна діяльність здобувачів освіти є однією із найважливіших складових навчального процесу. У процесі самостійної пізнавальної діяльності формуються не лише навички роботи здобувачів освіти з різними джерелами інформації, а й відбувається формування інтересу до знань, їх поглиблення та розширення, оволодіння новими прийомами пізнання, формування самоосвітніх навичок та розвиток творчої особистості.

У нашому навчальному закладі он-лайн навчання реалізоване на платформі Moodle(<https://moodle.org/>), що дає можливість найбільш ефективно побудувати навчальний процес із підготовки кваліфікованого робітника.

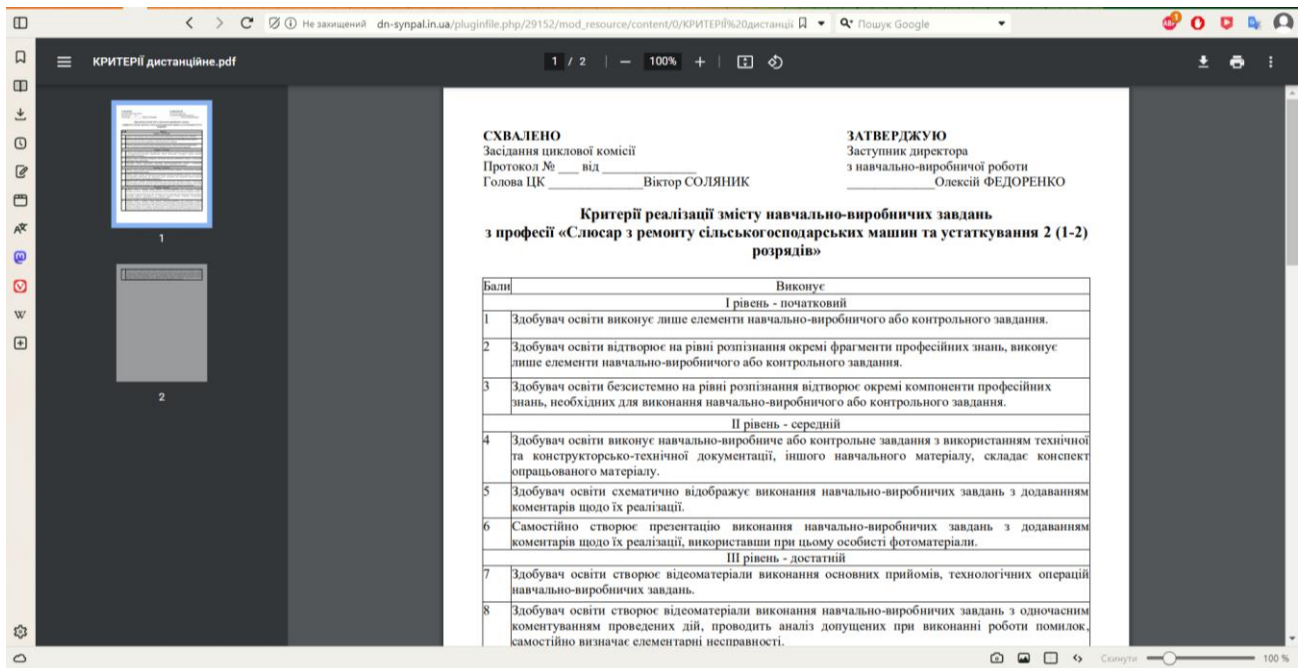
Для майстра виробничого навчання можливості, які надає платформа Moodle, є найбільш вдалим поєднанням простоти, функціоналу та аналізу навчальних досягнень здобувачів освіти.

При побудові навчального курсу за допомогою даного ресурсу учні мають змогу в будь-який час ознайомитися з поурочно-тематичним плануванням виробничого навчання, переліком навчально-виробничих робіт, критеріями оцінювання та рекомендованою літературою.

Особливу увагу хочу звернути на спеціально розроблені «Критерії реалізації змісту навчально-виробничих завдань» як основу виконання навчально-

виробничих завдань та їх оцінювання під час он-лайн навчання, які також є у вільному доступі і здобувач освіти може їх знайти на сторінці курсу.

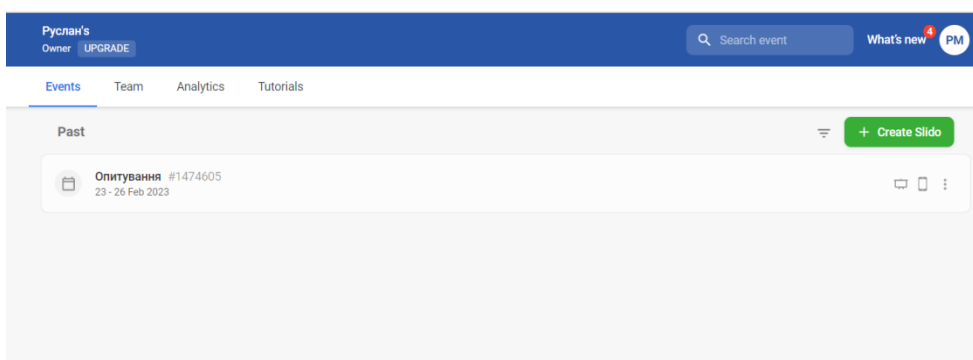
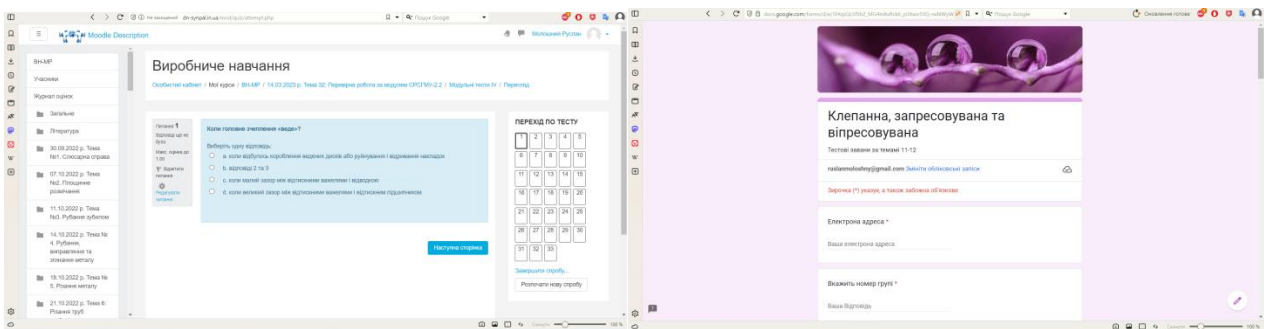

Під час он-лайн навчання цілком реально організувати процес групової роботи й використовувати віртуальну дошку для візуалізації матеріалу наче це відбувається в аудиторії. Віртуальні дошки ([Padlet](#), [Jamboard](#) від Google) дають змогу демонструвати матеріал у різних форматах: текст, зображення, відео, інструктивно-технологічні картки, схеми; взаємодіяти з цим матеріалом (наприклад, поставити позначки на зображенні, підкреслити текст, накреслити/намалювати схематичне зображення); здобувачі освіти можуть індивідуально або в групах писати на дошці, переміщати матеріал так, як на магнітній дошці. Одночасно на дошці має можливість працювати декілька людей. Майстер може завчасно підготувати матеріал, який демонструватиме, а може створювати його разом зі здобувачами освіти.

Для спілкування в реальному часі є конференц-сервіси (Zoom.us, GoogleMeet). Більшість цих сервісів дозволяє об'єднувати учасників у групи, транслювати власний екран і звук, пересилати файли, використовувати функцію віртуальної дошки, чату (обміну короткими повідомленнями), можуть записувати відеоконференції й трансляції конференцій на YouTube. Водночас майстер може відвідувати віртуальні кімнати, де триває робота в групах. Також сервіси конференц-зв'язку можна використовувати для індивідуальних консультацій, під час виконання певної діяльності.

Під час здійснення вступного та заключного інструктажу візуальний контент передається за допомогою сервісів для створення візуального контенту (Canva) та відеоконтенту (YouTube). Ці сервіси використовують для створення дизайну візуального контенту (фотографій, зображень, презентацій), створення і зберігання відеоконтенту (створені і записані лекції, інструкції, приклади виконання завдань).

Також під час підсумкового інструктажу доцільним є використання сервісів для створення завдань на закріплення, узагальнення, контроль знань (Learningapps, Kahoot, Googleформ, Slido, вбудованих можливостей платформи Moodleтощо). Ці спеціалізовані сервіси можна використовувати на урокахвиробничого навчання для перевірки знань (проведення тестування з використанням питань і завдань різного типу) і з навчальною метою.

Висновки. Використання новітніх інформаційних технологій дає можливість максимально розвивати мислення здобувачів освіти, виховувати самостійність, застосовувати отримані знання на практиці. Майстер і здобувач освіти виступають як рівноправні суб'єкти навчання, хоча за майстром при

цьому залишається організація процесу навчання. Постійне включення здобувачів у самостійну роботу передбачає застосування прийомів і методів, які стимулюють самостійну пізнавальну діяльність учнів під час змішаного навчання. Без цього не може бути засвоєння навчального матеріалу. Тільки виконання різних вправ дає можливість підготуватися учневі до виробничого навчання і вже під час практичного виконання завдань застосувати вже здобуті знання на практиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Змішане навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Навчально-методичний посібник / Оксана Пасічник, Юлія Єлфімова, Христина Чушак, Олена Шинаровська, Андрій Донець. — К.: 2021. — 92 с.
Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року.
[URL:https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproshtuye-do-gromadskogo-obgovorennya](https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproshtuye-do-gromadskogo-obgovorennya).

Любов АЛЕКСЕЄВА,
викладач ДПТНЗ
«Недригайлівське ВПУ»

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ В ПІДГОТОВЦІ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНИХ ПРАЦІВНИКІВ З ПРОФЕСІЇ «ПРОДАВЕЦЬ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ»

Підготовка висококваліфікованого конкурентно спроможного робітника на даному етапі розвитку суспільства вимагає впровадження в освітній процес нових форм і методів навчання, які зумовлюють становлення і розвиток компетентної і творчої особистості, яка вміє критично мислити і самостійно вирішувати виробничі і життєві проблеми.

Усвідомлюючи важливість того, що основним результатом діяльності освітнього закладу повинна стати не система знань, умінь та навичок сама

пособі, а набір ключових інформаційних, комунікаційних та навчально-пізнавальних компетентностей, ціле направлено працюю над впровадженням в освітній процес інноваційних технологій. В своїй педагогічній діяльності активно використовую один з важливих, на мій погляд, елементів інноваційних технологій-метод проектів.

При проведенні уроків з предметів «Товарознавство продовольчих товарів» та «Організації технологія торгівельних процесів» використовую інформаційні проекти, а в позакласній-творчі. Сучасний ринок продавців орієнтований на професіонала – справжнього фахівця з роботи з клієнтами, який на відміну від інших професій повинен перш за все розуміти мотиви людської поведінки, бути тонким психологом, знаходити спільну мову з людьми різного типу. Компетентний продавець продовольчих товарів повинен знати про товар якомога найбільше інформації для надання консультацій покупцям, чітко володіти організацією торговельно-технологічних процесів магазину та прогресивними формами обслуговування споживачів. Від професіоналізму та кваліфікації продавця залежить якість та обсяги продажу товарів. Тому підготовка таких спеціалістів вимагає від сучасного педагога нового підходу до своєї педагогічної діяльності, яка повинна бути направлена на мотивацію до творчого навчання здобувачів освіти, зацікавленості в результатах своєї роботи, почутті власної відповідальності у вирішенні поставлених завдань.

Мета проектної діяльності – залучення здобувачів освіти до творчої діяльності, розуміння, інтегрування та використання знань, умінь і навичок під час вивчення різних предметів.

Використовую інформаційні проекти, які спрямовані на збір інформації, її аналіз та узагальнення, систематизацію і набуття нових знань, готовності до їх практичного застосування. Здобувачі освіти виконують більш об'ємні узагальнюючі проекти типу: «Все про овочі, м'ясо, рибу та інші продовольчі товари». Перед виконанням проекту озвучую його тему, мету, актуальність. Разом із здобувачами освіти обговорюємо важливість знань у роботі продавця,

пошук джерел інформації, можливості творчого підходу, варіанти представлення кінцевого результату(презентації), термін виконання проєкту.

Потім здобувачі освіти приступають до збору інформації про той чи інший продовольчий товар, починаючи з історії походження продукту, його харчової цінності, сировини, процесу виробництва, класифікації, асортименту, показників якості, терміну реалізації (предмет «Товарознавство продовольчих товарів») та постачання, приймання, зберігання, розміщення і викладання, підготовка до продажу та продаж продовольчих товарів (предмет «Організація та технологія торговельних процесів»).

Успішними є ті проєкти, діяльність яких зосереджена на вирішенні конкретних, вузьких проблем. Наприклад, «Я – компетентний продавець молочного відділу магазину», «Тестуємо якість копченої ковбаси», Вирішення конфліктних ситуацій між продавцем і покупцем» і т.д.

Наступний етап проєктної діяльності-узагальнення, класифікація та аналіз зібраних матеріалів. Здобувачі освіти працюють над виготовленням ілюстративного матеріалу (фотографії, малюнки, схеми), підготовкою презентаційних інформативних матеріалів, підготовкою здобувачів до виступу, презентації. Як правило, презентація (комп'ютерна або візуальна) проводиться в присутності всієї навчальної групи. Всі здобувачі знайомляться з темою проєкту. Представляють спочатку теоретичну частину вивченого продовольчого товару, а потім демонструють виготовлені плакати, фотографії, схеми, таблиці, відеоролики.

Запрошуються всі здобувачі освіти до дискусії.

Під час виконання проєкту вирішуємо ряд питань, таких як: розвиток пізнавальних навичок, унікальності та самобутності кожного здобувача освіти, його творчого мислення, пізнавальної самостійності, наполегливості, творчості, спрямованості на кінцевий результат, уміння самостійно застосовувати свої знання й орієнтуватися в інформаційному просторі.

В позакласній роботі використовую творчі проєкти.

Творчі проекти – це як правило проекти, які не мають детального відпрацьованої структури, вона тільки намічається і далі розвивається. Ці проекти спрямовані на розвиток інтелектуальних, творчих здібностей здобувачів освіти в підпорядкуванні окремого виду діяльності та отриманні творчого продукту.

Проведення тижнів або декад з професій, Днів відкритих дверей вимагають у педагога та здобувачів освіти творчого та неординарного підходу для висвітлення значимості професії в суспільстві, активної та ціленаправленої профорієнтаційної роботи. В закладі освіти стало вже традицією на ці заходи представляти творчі роботи здобувачів освіти, які об'єднані в спільний творчий проект.

Заздалегідь, готуючись до того чи іншого позакласного заходу, визначаємось разом із учасниками проекту, що ми зможемо зробити нового, більш цікавого, сучасного. Завдання можуть бути індивідуальними, парними або груповими залежно від виду діяльності (виготовлення святкових цукеркових і гастрономічних букетів, картин із круп і макаронних виробів, різного продовольчого насіння, виготовлення і розмальовування імбирно-медових пряників, декоративна упаковка товарів).

Готові вироби оформляться у вигляді виставок, виставок-презентацій.

Проекти, які впроваджують можуть бути: моно предметні, міжпредметні (по предметно змістовній області), індивідуальні, парні і групові (по кількості учасників проекту).

Ефективність активності і самостійності здобувачів освіти можна відстежити за результатами звітів про хід їх роботи над проектом.

Оцінка результатів і процесу (рефлексія) включає:

- колективне обговорення - підсумок та оцінка отриманих результатів за встановленими критеріями;
- самооцінка результатів і процесу дослідження за встановленими критеріями.

Критеріями оцінювання проекту є: значущість і актуальність проблеми;

коректність методів дослідження й обробки даних; активність кожного учасника; колективний характер рішень; характер спілкування, взаємодопомоги; залучення знань з інших предметів; уміння аргументувати свої висновки; естетика оформлення результатів; уміння відповідати на запитання опонентів; лаконічність і аргументованість кожного висновку.

При самооцінці результатів здобувачі освіти розв'язують ряд питань:

- Чого я навчилася?
- Яких вмінь і навичок я набула, працюючи над проєктом?
- Що сприяло роботі над проєктом?
- Що заважало роботі над проєктом?
- У чому полягають переваги роботи у команді?
- У чому полягають недоліки групової роботи?
- Що я зробила добре?
- Якби вам довелося починати новий проєкт, що б ви зробили інакше?

Очікуваними результатами проєктної діяльності є:

- формування певних знань з даної теми;
- вдосконалення життєвих компетентностей здобувачів освіти: інформаційної, соціально-трудової, вміння вчитися;
- формування навичок дослідницької роботи;
- вдосконалення вміння орієнтуватися в інформаційному просторі та аналізувати отриману інформацію;
- створення ілюстративних та інформаційних матеріалів.

Сьогодні метод проєктів вважається одним з найперспективніших методів навчання, адже він створює умови для творчої самореалізації здобувачів освіти, підвищує мотивацію до навчання, сприяє розвитку інтелектуальних здібностей, орієнтує здобувачів освіти на самостійну, парну чи групову діяльність. Цінним є поєднання індивідуальних завдань з елементами колективного пошуку, розвиток комунікативних якостей. Здобувач освіти

навчається самостійно планувати, організовувати і контролювати свої знання та дії.

Проектна діяльність є одним з компонентів професійно-педагогічної культури викладача. Участь в ній забезпечує самореалізацію педагога, розкриття інтелектуального потенціалу, здатність здійснювати творчий процес, запроваджувати новаторські ідеї в практику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Артюшина М. В. Дидактичні умови проектного навчання учнів ПТНЗ/ М. В. Артюшина // Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: збірник матеріалів XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної), присвяченої 25-річчю НАПН України (м. Київ, 29 березня – 13 квітня 2017 р.) / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України / за заг. ред. В. О. Радкевич. – К. : ПІТО НАПН України, 2017. – С. 117–121.
2. Герлянд Т. М. Проектні технології навчання у професійній освіті: сутність та змістове наповнення [Електронний ресурс] / Т. М. Герлянд // Теорія і методика професійної освіти / Електронне наукове фахове видання. – 2016. – № 10 (2). – Режим доступу: http://tmpe.eor.by/images/Vol._10/16_tmpe_10_gerliand.pdf.
3. Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: [посіб. для вчителів] / А. О. Гін. – 2-ге вид., доп. – Луганськ, СПД Рєзников В. С., 2007. – 100 с.
4. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій/Автор-укладач Н.П.Наволокова.-Х.:Вид.група «Основа», 2009.-176с.

Нетворкінг
«Національно-патріотичне виховання: нові реалії – нові можливості»

Ніна МАКОТРЕНКО,

*заступник директора з
навчально-виховної роботи*

Ірина МОРОЗ, *соціальний
педагог ДНЗ «Сумський хіміко-
технологічний центр ПТО»*

**ВОЛОНТЕРСТВО ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

*Любіть Україну у сні й наяву,
вишневу свою Україну,
красу її вічно живу і нову і
мову її солов'їну.*

В. Сосюра

В умовах українських реалій, коли Україна ціною життя Героїв Небесної Сотні, зусиллями українських військових, добровольців, волонтерів відстоює свободу і територіальну цілісність, пріоритетного значення набуває національно-патріотичне виховання молоді.

Національно-патріотичне виховання є дуже важливим елементом виховання здобувачів освіти. Особливо зараз, коли в нашій країні йде війна. Важливу роль у ньому відіграють заклади освіти, адже саме тут учні пізнають усю важливість національно-патріотичного виховання, а саме: це об'єднання українців в одне ціле для зміцнення національного духу та єдності.

У патріотичному вихованні є цілі, завдання та організаційні форми його впровадження. Головна мета – виховати свідомих громадян і патріотів, які люблять і поважають свою країну та мову. В. Сухомлинський писав: «Виховання патріотичної свідомості, почуттів і переконань нерозривно пов'язане з розумовим, моральним, трудовим, ідейно-світоглядним,

естетичним, емоційним становленням особистості». Вивчення історії рідного краю, система заходів патріотичного спрямування, акції, флешмоби, участь у проєктах, конкурсах, волонтерство – усе це є невід’ємною складовою виховання справжнього громадянина, особистості, готової до участі в розв’язанні завдань держави, до управління її справами й виконанням функції громадського діяча та захисника Батьківщини.

ДНЗ «Сумський хіміко-технологічний центр професійно-технічної освіти» реалізовує національно-патріотичне виховання, упроваджуючи його через освітній процес: виховні заходи, гурткова робота, екскурсії, флешмоби, акції, уроки: історії України, захисту України, української мови та літератури.

Рідна мова для кожної людини є важливим елементом культурної свідомості. Мова — це історія народу, його світогляд, вона визначає свідомість, творить людину, культуру, історію. Рідна мова – найважливіший засіб патріотичного виховання. У нашому центрі проводяться «Дні української писемності та мови», «Дні рідної мови», здобувачі освіти беруть активну участь у Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика, Міжнародному мовно-літературному конкурсі ім. Т. Шевченка, обласних флешмобах «Нас єднає Шевченко», «Сумщина читає Лесю Українку» тощо.

Одним із шляхів позитивної самореалізації здобувачів освіти може бути його залучення до суспільно корисної праці, умотивованої діяльності на користь інших, що неминуче сприятиме позитивній самозміні і його особистості. Участь у добродійній діяльності дає учням змогу реалізувати свої актуальні потреби щодо самовизначення і самореалізації саме у малій групі однодумців (референтній групі), відчутти не тільки комфорт узгодженої командної колективної діяльності, а й виявити власну ініціативу та активність, ствердитись у своїй компетентності, підвищити власну самооцінку і заслужити авторитет на моральнісній основі, набути позитивного досвіду соціальної взаємодії.

Важливою частиною національно-патріотичного виховання в нашому центрі є волонтерська діяльність. Благодійна діяльність – це гарна можливість

відчувати свою важливість у суспільстві та робити зміни у своєму оточенні, місті. Основна соціально-педагогічна ідея організації добродійної діяльності здобувачів освіти полягає в тому, щоб сформувавши мотивацію і залучити до неї учнівську молодь, виховувати чуйне ставлення до потреб і проблем інших людей, навчати компетентісному поводженню у різних життєвих ситуаціях і з різними суб'єктами соціальної взаємодії. [3] Сьогодні в нашому центрі волонтерство набирає все більшої популярності та значимості серед здобувачів освіти, адже залученість людей до цього руху вказує на позитивну тенденцію розвитку суспільства та безпосередньо кожної людини як свідомого громадянина своєї країни, як відомо, зміни починаються з себе, а, отже, кожен з нас відповідальний за зміни в Україні. [1]

Музею історії закладу та гурток «Пам'ять» є осередками волонтерської діяльності центру. Екскурсії та знайомство з музеєм для здобувачів освіти дає розуміння важливості збереження пам'яті про подвиги простих людей і значення їх для кожного свідомого українця. Члени гуртка «Пам'ять» є ініціаторами та організаторами акцій благочинності, підтримки рідних загиблих воїнів АТО та учасників бойових дій сьогоднішньої війни. У музеї особливе місце відведене експозиції «Герої не вмирають», де віддаємо шану та повагу випускникам, які без вагань стали на захист рідної землі. Ми пишаємося мужністю та героїзмом наших здобувачів освіти, захисників України, які залишаться навечно в пам'яті - Сергій Табала, Руслан Андра, брати Сергій та Дмитро Саєви, Олексій Рибалка.

Великий виховний потенціал містять учнівські соціальні проекти та добродійні акції - участь у них сприяє формуванню потреби у творенні добра, допомоги соціально незахищеним, наповнює дозвілля змістовною корисною діяльністю, формує соціальну компетентність і ціннісне ставлення до життя та здоров'я, до родини, до рідного міста чи села. Їх виховний потенціал проявляється переважно з часом у поліпшенні оцінних ставлень здобувачів освіти та їх взаємин, а також у позитивній динаміці змін рис характеру і поведінки на краще. Успішно реалізований довготривалий соціальний проект

«Запікається кров'ю історія», в рамках якого проведено велика кількість акцій, зокрема: «Допомога учасникам АТО» щодо збору пластикових пробок ініційована учнівським самоврядуванням, патріотична акція: «Захід, схід - одна країна. Це єдина - Україна», «Батарейки для ЗСУ». Збирання теплих речей, продуктів харчування для воїнів, плетіння сіток, виготовлення окопних свічок та підставок під них – далеко не весь перелік видів діяльності волонтерського руху у центрі, який об'єднує педагогів, учнів та їх батьків, а також наближає нашу Перемогу. До участі були залучені й журналісти, волонтери, учасники АТО тощо.

Волонтерський дух здобувачів освіти підтримують та надихають теплі зустрічі з волонтерами нашої Сумщини. Серед них Кіченко Микола Васильович - учасник війни в Афганістані, Придністров'ї та зоні АТО та Щеглов Володимир Олександрович - полковник, воїн-афганець, волонтер, автор патріотичних пісень. Вони завжди є почесними гостями наших виховних заходів таких як: «Україна: країна нескорених», «Пам'яті Героїв Небесної Сотні», присвячених пам'яті та вшануванню захисників України, хто віддав своє життя за територіальну цілісність і незалежність України, хто боронить рідну землю і відстоювати своє майбутнє сьогодні.

Патріотизм є нагальною потребою для людей й для держави. І волонтерська діяльність як прояв милосердя і добротності буде існувати доти, доки існує потреба людей у тій чи іншій допомозі. [2] Участь молодих людей у волонтерському русі дає змогу зробити особистий внесок кожного у наближення Перемоги й розквіту України!

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Гнатенко С.А. Виховання громадянськості у студентів в системі вищої освіти / С.А. Гнатенко // Вісн. Філософія. Психологія. Педагогіка ; Нац. техн. ун-т України «КПІ». – К., 2003. - №1. – с. 177-182.
2. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2022- 2026 року, на виконання наказу МОНУ від 06.06.2022.

3. Лях Т. Л. (2010). Напрямки соціально-педагогічної діяльності студентських волонтерських груп // Соціальна робота і сучасність: теорія та практика.
4. Цикало Н.В. «Національно-патріотичне виховання як складова частина формування творчо-обдарованої і всебічно-розвинутої особистості.» <https://naurok.com.ua/stattya-nacionalno-patriotichne-vihovannya-yak-skladova-chastina-formuvannya-tvorcho-obdarovano-i-vsebichno-rozvineno-osobistosti-131594.html>

Владислав НІКОЛЕНКО,
викладач ДПТНЗ «Сумський центр
ПТО»

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ: НОВІ РЕАЛІЇ – НОВІ МОЖЛИВОСТІ

Конституція України визначає захист Вітчизни обов'язком кожного громадянина України, а боєздатність Збройних Сил значною мірою залежить від підготовленості молоді до проходження військової служби.

У період війни, яку російська федерація розв'язала і веде проти України, виникає нагальна необхідність здійснення системних заходів, спрямованих на посилення національно-патріотичного виховання здобувачів освіти, формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей.

Національно-патріотичне виховання в часи воєнної загрози стає пріоритетом та орієнтоване на формування в особистості готовності до захисту української держави, розвиток бажання здобувати військові спеціальності, проходити службу в Збройних Силах України та інших військових формуваннях.

Повномасштабне вторгнення рф на територію України значно вплинуло на вивчення предмета «Захист України» в закладах освіти через його

актуальність і важливість у контексті загрози безпеці України та необхідності підготовки громадян до захисту Вітчизни у випадку агресії.

Національно-патріотичне виховання є важливою складовою освітнього процесу і його метою є формування в молоді почуття гордості за свою країну, розуміння історії, культури, традицій та цінностей свого народу.

Для досягнення цієї мети використовуються такі прийоми та методи:

1. Формування національної свідомості: розповсюдження знань про історію, культуру та традиції своєї країни, відзначення державних свят та важливих подій, пов'язаних з історією нації.
2. Розвиток почуття громадянської відповідальності: виховання здобувачів освіти у дусі поваги до законів, прав і обов'язків, формування у них усвідомлення важливості бути активним громадянином, що дбає про долю своєї країни та співвідносить дії з інтересами нації в цілому.
3. Формування культури міжетнічної взаємодії: здійснення заходів з міжкультурного діалогу та взаєморозуміння, сприяння розвитку толерантності та поваги до культур інших народів.
4. Розвиток духовності: виховання у дусі національної моралі та етики; повага до старших, родинних традицій та релігії.
5. Стимулювання розвитку творчих здібностей: підтримка молоді в розвитку їх творчих здібностей у національному дусі.
6. Формування патріотичних почуттів: виховання любові до своєї країни, прагнення бути корисними для неї, відчуття гордості за її досягнення та історію.
7. Збереження культурної спадщини: сприяння збереженню історичних пам'яток, національної культури та традицій, використання національних символів та обрядів в повсякденному житті.
8. Виховання фізичної та духовної міці: підтримка розвитку фізичних здібностей, здорового способу життя, а також формування духовної міці та стійкості до життєвих викликів.

9. Підтримка духу колективізму: виховання у душі співпраці, допомоги один одному, розвитку колективних цінностей.

10. Сприяння формуванню громадянської ідентичності: виховання усвідомлення того, що вони є громадянами своєї країни та мають відповідальність за її долю та майбутнє.

В умовах сучасної війни, коли російські загарбники нехтують міжнародними правилами ведення бойових дій, особливого значення набуває мінна безпека.

Для забезпечення мінної безпеки в умовах воєнного часу необхідно вживати такі заходи:

1. Інформування населення про можливі мінні загрози та дотримання правил безпеки.
2. Візуалізація вибухових пристроїв, основних зразків мін та снарядів шляхом перегляду учбових фільмів.
3. Встановлення контролю над місцями, які заміновані.
4. Дотримання правил мінної безпеки під час відновлення інфраструктури.

МІННА БЕЗПЕКА
ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ
ТА ВИКОНУВАТИ

МІНІСТЕРСТВО
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ

Національний екстрений
номер 101

КІДАТИ ЇХ
У ВОГНИЩЕ
ТА НАГРІВАТИ

ПЕРЕНОСИТИ АБО
ПЕРЕКОЧУВАТИ ЇХ

ВДАРЯТИ ТА
РОЗБИРАТИ ЇХ

ТОРКАТИСЯ
АБО БРАТИ
В РУКИ

ДОПУСКАТИ
СКУПЧЕННЯ ЛЮДЕЙ
БІЛЯ НИХ

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ зовнішній вигляд небезпечного предмета, по можливості
ПОЗНАЧТЕ його, ПОПЕРЕДЬТЕ інших осіб, ВІДІЙДІТЬ на безпечну відстань,
НЕ ПАНІКУЙТЕ ПОВІДОМТЕ оперативні служби за ТЕЛ. 101

МОН – 50

- МОН – міна осколкова направленої дії, протипіхотна.*
- Корпус пластмасовий
  - Має датчики у вигляді розтяжки
  - Зусилля спрацювання 3,5 кг

*Може встановлюватися в керованому
та некерованому вигляді*

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ ТА ЗРУШУВАТИ
З МІСЦЯ МІНУ, А ТАКОЖ ПРОВІДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ!**

ПФМ-1 ТА ПФС-1С

- ПФМ – протипіхотна фугасна міна,
ПФС – протипіхотна фугасна, що самоліквідується
Можуть зустрічатися у місцях нанесення ударів
з систем залпового вогню*
- Корпус пластмасовий
  - Розмір 11*6*2 см
  - Міна дистанційного мінування
  - Міни бувають зеленого та коричневого кольорів
  - Має натискну дію та механізм самоліквідації
  - Сила спрацювання від 5 кг

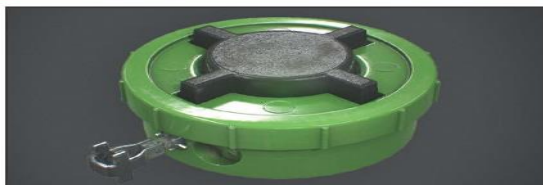
**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ ТА ЗРУШУВАТИ
З МІСЦЯ МІНУ, А ТАКОЖ – ПРОВІДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ!**

ОЗМ-72

*ОЗМ – осколкова загорювальна міна
Осколкова протипіхотна міна кругового ураження,
у народі – «міна-жаба». Може встановлюватися
в керованому та некерованому вигляді!*

- Корпус металевий
- Має датчики цілі у вигляді розтяжки
- Зусилля спрацювання 3,5 кг

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ ТА ЗРУШУВАТИ
З МІСЦЯ МІНУ, А ТАКОЖ – ПРОВІДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ!**

ПМН-2

- ПМН – протипіхотна фугасна міна натискної дії*
- Корпус пластмасовий з датчиком цілі у вигляді хреста
  - Встановлюється в ґрунтах або на поверхні землі
  - Діаметр 12 см
  - Сила спрацювання від 5 кг
  - Бувають зеленого та коричневого кольорів

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ ТА ЗРУШУВАТИ
З МІСЦЯ МІНУ, А ТАКОЖ – ПРОВІДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ!**

ПОМ-2

- ПОМ – протипіхотна осколкова міна, кругового ураження*
- Корпус металевий
  - Має 4 датчика цілі (розтяжки)
  - Зусилля спрацювання 3,5 кг
  - Має механізм самоліквідації

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ ТА ЗРУШУВАТИ
З МІСЦЯ МІНУ, А ТАКОЖ – ПРОВІДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ!**

Картинка не є ілюстрацією дійсного вигляду зброї чи її частини. Це лише загальний вигляд зброї чи її частини, який може відрізнятися від дійсного вигляду зброї чи її частини. Зброя чи її частини можуть бути використані в інших цілях, ніж для військових цілей. Використання зброї чи її частини в інших цілях, ніж для військових цілей, є забороненою діяльністю. Використання зброї чи її частини в інших цілях, ніж для військових цілей, є забороненою діяльністю. Використання зброї чи її частини в інших цілях, ніж для військових цілей, є забороненою діяльністю.

Із метою формування фізичної та психологічної готовності здобувачів освіти, у процес військово-фізичного виховання впроваджено виконання вправ методом колового тренування, ігрового методу та популярних нині занять за методикою Life Kinetik, навчання тактичній медицині, військовій топографії; відпрацювання протоколу MARCH, адже актуальною є проблема своєчасності надання невідкладної домедичної допомоги постраждалим під час надзвичайних ситуацій мирного та воєнного характеру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бака М. М. Фізичне і військово-патріотичне виховання молоді : навч.-метод.посібн. / М. М. Бака, В. П. Корж. – К. : Книга пам'яті України, 2004. – 460 с.
2. Бех І. Д., Чорна К. І. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. – Київ, 2014. – 29 с.

3. Жаровська О. П. Національна свідомість як складова патріотичного виховання студентів педагогічних університетів / Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб.наук.праць. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – Вип. 18, кн. 1. – С. 233 – 242.

4. Жеребцова М. В., Бородін С. Е., Ніколаєв О. С. Скаутинг та краєзнавство – система патріотичного виховання молоді / Збірка статей з історії українського скаутингу. – К. ПП «Стародавній світ», 2013. – 312 с.

Людмила ШКАРАПУТА,
керівник гурткової роботи ДПТНЗ
«Свеський професійний аграрний
лицей»

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ: ФОРМАТ НЕ МАЄ ЗНАЧЕННЯ

Виклик сьогодення прийнято. Національно-патріотичний виток виховної роботи з молоддю в ПТНЗ - це одна з важливих складових освітнього і творчого процесу. Адже окрім навчання, п рофесійного зростання учні мають усвідомлювати свою значимість у цьому світі, місію жити і діяти, вловлювати пріоритети суспільного розвитку і перебувати в одному з ним русі.

Багатофакторній моделі національно-патріотичного виховання місце арили. У нашому закладі вже давно немає стандартності у цій ланці роботи. Починаючи з першого уроку нового навчального року, загальнонаціональної хвилини мовчання, державних, традиційних і скорботних дат, закінчуючи предметними тижнями, участю в конкурсах, олімпіадах та проєктно - дослідницькою діяльністю гуртка «Серцевина». Завдяки пошуково-дослідницькій діяльності, здобувачі освіти вивчають і аналізують історію краю, відкривають для себе нові видатні постаті, вчатья по зернині вносити свою

частинку у велику справу: незалежності України, відбудови, зміцнення і всеохоплюючої любові до неї.

Дистанційне навчання – це динамічний розвиток усіх учасників освітнього процесу. Ми у русі та взаємодії співпрацюємо з нашими учнями, гартуючи свідомих громадян у протистоянні асоціальним впливам, а системою дієвих переконань – фокусуємо на національних цінностях з усвідомленням своєї унікальності.

Через призму війни сортуються мрії, цінності, друзі та ми. Ті, які вірили і довіряли, чули, але не бачили очевидного, ставлять сьогодні на перший план озброєння молодого покоління не лише знаннями, але й вірою, надією, правдою і любов'ю до оточуючих. Тому пріоритетною складовою професійної діяльності педагога має бути і є його особиста громадянська позиція, реалізація її у власному досвіді. Які б заходи національно-патріотичного напрямку і у якому б форматі (онлайн-офлайн) не проводилися б, педагоги зобов'язані оминати псевдонародні елементи, меншовартісність й уникати надмірного пафосу, закликів, щоби це не вуалізувало нещирість.

Доведено, що словесний патріотизм нічого не вартий. Він має бути діяльним, широким і всеохоплюючим з необхідним комплексом засобів та ресурсів, а також сміливим і системним. Над створенням такого комплексу і працюють педагоги нашого професійного ліцею, впроваджуючи інновації, об'єднуючи творчу ініціативу, розвиваючи думку, самостійність, спонукаючи і мотивуючи власним прикладом.

Навчимося. Створимо та запровадимо. Інновації в національно-патріотичному вихованні – це процес плюс результат, що дорівнює результативному процесу. Зрозуміло, що інновації неминуче з часом перетворюються на буденне, але потім і на традицію. А результатом є інноваційний продукт. Саме через цікаві сервіси підлітки швидко оперують матеріалом для створення відеопрезентацій як звіту, проєктних напрацювань. А поруч завжди педагог, який підкаже, допоможе, оцінить і похвалить. Недаремно девіз сучасних педагогів нашого закладу – креатив та інновація в

усіх аспектах виховання і навчання. Та й учнів ми не зупиняємося переконувати, що вони є краплею в океані, який змінить Україну.

Сучасну молодь приваблюють нові, неординарні форми взаємодії.

І саме змагання, челенджі, квести, флешмоби створюють можливість випробовувати себе та досягати неабияких результатів. А ось до інтелектуальної діяльності: аналізу, ухвалення рішень, емоційної стійкості, лідерства, фізичної витривалості та презентації своїх умінь, навичок, досягнень педагогам доводиться учнівство привчати, спонукати власною ініціативою. Найкраще це працює, коли педагог з підлітками на одній хвилі, переймається проблемами, мотивує, корегує, направляє і творчо оздоблює будь-які поривання самореалізації. Також важливо святкувати перемогу в разі досягнення й підтримувати, допомогти проаналізувати помилки в разі недосягнення. Саме це стосується участі наших здобувачів освіти у XXII Всеукраїнському конкурсі учнівської творчості в номінації «Література», де було представлено поетичну збірку власних творів «Разом і творчо до ПЕРЕМОГИ».

Креативність і патріотизм - одна із рис активної позиції. Нам є чим пишатися, адже наша команда гуртківців «Серцевина» лише у цьому році створила низку історико-дослідницьких, тематичних проєктних робіт, креативного відеоконтенту – це один з кроків у пізнанні себе самої як частини України, своєї ідентичності, роду, особистості. А також є ствердженням прагнень жити у вільній, суверенній Україні та будувати її оновленою, дотримуючись законів мирного співіснування.

- ✦ «Український національний код: несправедливо привласнені імена», щодо дерусифікації;
- ✦ «Не втомилися захищати Україну» про наших випускників ліцею, захисників державного суверенітету;
- ✦ «Чорний паркур у долі моєї України», щодо скорботних роковин повномасштабного російського вторгнення;
- ✦ «Політ триває: борімося і переможемо» щодо протидії російській дезінформації про українську державність;

- ✦ «Сила України у кожному з нас!» щодо ствердження віри і незламності українського народу, у підтримку ЗСУ;
- ✦ «Міць єднання в ім'я Батьківщини» щодо єдності українців на тлі воєнного стану;
- ✦ «Соборність для мене це...» з історією свята та естафетою висловлювань;
- ✦ «Нас єднає Шевченко» флешмоб поетичних рядків до Дня народження генія;
- ✦ «Тренуйсь. Борись. Перемагай» про спортивний учнівський гарт у підтримку ЗСУ;
- ✦ «Вишиваний подіум – 2023», або «Вишиванку одягаю – ПЕРЕМОГУ закликаю» тощо.

Приємні моменти у традиційному спілкуванні. Щодо офлайн заходів, то вони теж мали місце, хоча й зрідка. Різноманітною була участь ліцеїстів, молоді громади у заходах, організованих Свеським центром культурних послуг. Отримали перемогу і символ державності у фото-челенджі до Дня прапора України і підтримали реалізацію проєкту в межах програми «Тримай» і «СПІЛЬНО», беручи участь у національно-патріотичному заході. А на День молоді команда закладу «Максимус» проявила себе у патріотичному квесті як найкраща спортивна збірна. Розважив наших учасниць і захід «Славетні Українки», де доведено, що світ неможливий без України, а Україна без жіноцтва.

У підтримку Всеукраїнської краєзнавчої акції учнівської молоді «Україна пам'ятає і Світ не забуде» педагоги зорганізували виїзний захід-флешбек (Спалах із минулого: Голодомор) для школярів громади, де діти від історичного екскурсу, скорботних хвилин жалю і відчаю перенеслися у сьогодення віртуозів, майстер-класів кухарської справи. *Об'єднані в пришивидженні ПЕРЕМОГИ.* Складний час, біда згуртувала усіх учасників навчального процесу, оживила і оголила різні людські якості. Педагоги і учнівська когорта в одному ряду: плете маскувальні сітки, допомагає матеріалом при виготовленні плитки для обігріву, встановлює кріплення на авто для кулемета, ярмаркують у

підтримку ЗСУ. А ще волонтерять і донатять нашим землякам-захисникам на фронт, долучаються до збору коштів на автівку, тепловізор і Starlink.

Формуємо соціальні навички. Середовище, трансформоване часом і педагогами-однодумцями, у якому перебуває здобувач освіти, формує в нього м'які навички ключових компетентностей. Це - про відчуття, самоорганізацію, мобільність особистості. А вже уроки теорії формують жорсткі навички – конкретні знання, правила і розуміння. Саме урізноманітнюючи світ м'яких навичок ми намагаємося експериментувати, апробуємо нові технології, залишаючи у своєму творчому доробку ті, які сприяють розвитку інтелектуально-творчих здібностей молоді, її самовияву, а отже, особистісному становленню. Бо найголовніше і найбільше щастя педагога – бачити, як в очах підлітка зароджується іскринка думки, коли він пізнає незнане, або ж бачить результат своєї діяльності.

Стимулюємо гейміфікацію. Наші учні – візуали, аудіали і кінестетики. І навіть у патріотичному спрямуванні важливо створювати атмосферу азарту і драйву, навчати та спонукати ігровими активностями. Саме своїми знаннями і навичками оперує здобувач освіти, коли долучається до інтерактивних ігор, вікторин, тестодрайливих завдань, створення власного контенту. І тоді маємо думаючих, креативних і вдячних учнів.

«Патріотизм – це серцевина людини, основа активної позиції», - говорив В.О. Сухомлинський. *Огортаймо і підперезуймо активним життєвим присмаком сучасне покоління.* На прикладі національно-патріотичних заходів: конкурсів, проєктів, акцій доброї волі, колориту професійного спрямування ми мотивуємо і направляємо молодь до пласту творчості, традицій і культури, мови нації, виборювання миру, повернення надбань та укріплення позицій державності. Мета випробовує кожного, але досягнуті результати ваблять і надихають. Патріотичні івенти потрібні нам і співвітчизникам. Ми відслідковуємо перегляди, прихильників. Дякуємо підписникам, реагуємо на вподобайки. Наші гуртківці «Серцевини» не лише продовжуватимуть популяризувати українське, одягаючи вишиванку, а й надпивши з джерела

невичерпного натхнення, таким чином й надалі пізнаватимуть, шануватимуть історію і народ.

На шляху ПЕРЕМОГИ, цивілізаційних процесів, берегині Європи ніщо не завадить повернути своє: відроджувати, підтримувати, удосконалювати і палко любити рідне.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020– 2025 роки», прийнята 09.10.2020 року [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2020-п#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2020-п#Text);

2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України», прийнята 30.06.2021 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/673-2021-п#n11>;

3. Лист МОН від 10.08.2022 № 1/9105-22 «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 н. р.» imzo.gov.ua/2022/08/11/lyst-mon-vid-10-08-2022-1-9105-22-shchodoorganizatsii-vykhovnoho-protsesu-v-zakladakhosvity-u-2022-2023-n-r;

Тетяна МАКАРЧУК,

*викладач ДПТНЗ «Конотопське
вище професійне училище»*

ВИХОВАННЯ В УЧНІВ ПОЧУТТЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГІДНОСТІ – НАЙВАЖЛИВІШЕ ЗАВДАННЯ ОСВІТ НЬОГО ПРОЦЕСУ

Національна гідність сьогодні – це не мода, це виклик сучасності, біль душі кожного свідомого українця. Враховуючи суспільно-політичну ситуацію, яка склалася в Україні, усе більшої актуальності набуває духовний розвиток особистості, виховання в учнів почуття патріотизму, активної громадянської

позиції. Рівень масової культури досить низький. Молоде покоління часто позбавлене почуття національної гідності, гордості та патріотизму.

У цих умовах постає необхідність розв'язання найгостріших проблем, пов'язаних з формуванням національної свідомості та патріотизму. Вирішальну роль у вихованні дітей відіграє система освіти, зокрема особистість кожного педагога-предметника, його особистий приклад, його погляди та практичні дії, що мають бути взірцем для наслідування.

Саме тому в умовах потреби у відродженні духовності роль уроків української мови та літератури у вихованні справжньої особистості повинна зрости, бо художня література як словесний вид мистецтва має величезний арсенал засобів впливу на свідомість, національну гідність та душу дитини. Як наслідок цього, хочемо цього чи ні, та на зразках поведінки автора та його героїв учні вивчають соціальні ролі, знайомляться з етапами становлення особистості, і як результат цього – формуються найбільш загальні, поширені риси особистості. Починається пошук свого «Я». Але література як шкільний предмет звернений не тільки до розуму людини, але, в першу чергу, до серця. На своїх уроках хочу навчити учнів говорити мовою цінностей натхненно, позитивно, не намагаючись нав'язувати свої особисті прагнення, незадоволеність, інтереси, моральні уподобання. Щоб художні твори посіли належне місце у формуванні патріотичних почуттів, національної гідності на уроці літератури потрібно моделювати ситуації, які сприятимуть розумінню учнями суспільно-політичних явищ, змальованих авторами у творі [2].

Вивчаючи творчість Ліни Костенко, наголошую на високому патріотизмі цієї людини. Особливо на її слова, які пророчче попередили світ: «Куди ж ви дивитесь, народи?! Сьогодні ми, а завтра – ви». Також не можуть залишитися без уваги і такі слова поетеси:

Ми воїни. Не ледарі. Не лежні
 І наше діло праведне й святе
 Бо хто за що, а ми за незалежність.
 Отож нам так і важко через те. [4]

Ознайомлюючи учнів з творчістю В.Симоненка, акцентую увагу на вірші «Задивляюсь у твої зіниці», слова якого і сьогодні набувають актуальності:

Україно, ти моя молитва,
 Ти моя розпука вікова...
 Гримотить над світом люта битва
 За своє життя, свої права. [5]

Почуття національної гідності та патріотизму виховую і на уроках української мови. Вивчаючи, наприклад, тему «Складне речення. Розділові знаки в них», пропоную учням продовжити цитати, які за будовою є складносурядним реченням, та пояснити вживання розділових знаків, застосовуючи метод моделювання-дослідження

1. Всім серцем любіть Україну свою – і [...]! (вічні ми будемо з нею!).
2. Мене водило безвісті життя, та [...]. (я вертався на свої пороги).

Переконана, що за допомогою таких вправ мені вдається посіяти в їх свідомості зерна любові та поваги до України.

Як бачимо, вплив програмового матеріалу на процес формування національної ідентичності залежить від правильного вибору методів, прийомів і форм роботи. Якщо учні переймуться національними і духовними цінностями, ідеалами свого народу, то ж вони прагнутимуть до них. Сьогодні, як ніколи, вони бачать на власні очі, як кращі сини нашого народу боронять і захищають їх від ворожої навали. Все це сприяє активізації пізнавальної діяльності учнів у формуванні національної гідності. Більшість цих подій, які круто змінили наше життя, стаються на очах наших дітей, і вони самі є його безпосередніми учасниками, що переживають у реальному часі всі трансформації свого світогляду. По-новому сприймаються дітьми крилаті вислови діячів минулого, які раніше були просто словами: «Ворог іде туди, де програє вчитель і священник» (О.фон Бісмарк); «Народ, який не бажає годувати свою армію, наразі буде годувати чужу» (Наполеон I).

Тому для виховання і підтримки дій з прищеплення національної гідності учням необхідна: щирість і неспідробна віра в те, що робиш; співпереживання і

розуміння, що не має чужого горя; добросовісне виконання свого обов'язку на своєму місці.

Отже, саме на педагога покладена велика місія «ліплення» душевних якостей наших дітей, які неодмінно будуть прославляти нашу державу, будуть завжди оберігати її незалежність і обов'язково матимуть оте, як ми звикли називати, людське щастя у вільній державі. Отже, навчаючи виховувати – основний девіз сучасної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. МостоваТ. Уроки Сухомлинського / Т. Мостова // Демократ. Україна. – 2004. – 20 квіт. – С. 5.
2. ЧеркашенкоВ. Стаття журналу «Відкритий урок: розробки, технології, досвід» За матеріалами: Освіта.ua
3. Бик А. С. Провідна ідея педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського / А.С. Бик // Рад. шк. – 1985. – No 3. – С. 54–60.
4. <https://osvitoria.media/experience/lini-kostenko-92-yiyi-prorochi-virshi-pro-ukrayinu-vijnu-i-svobodu/>
5. https://ukrlit.net/textbook/11klas_1/67.html

Тетяна КИРНОЗ,

вихователь гуртожитку;

Алла КРАВЧЕНКО,

бібліотекар ДПТНЗ «Сумське ВПУ

будівництва і дизайну»

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ЯК ЦІЛЕСПРЯМОВАНИЙ ПРОЦЕС СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Героїчні і водночас драматичні та трагічні події останнього часу, коли Україна зусиллями українських військових, добровольців, волонтерів відстоює

свободу і територіальну цілісність, пріоритетного значення набуває національно-патріотичне виховання молоді.

Головною метою патріотичного виховання у нашому закладі освіти є становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу. [1, 15]

У творчому тандемі бібліотекар та вихователь гуртожитку прагнуть донести до серця і розуму підлітків, усвідомлення того, що патріотизм виявляється у любові до Батьківщини, свого народу, повазі до українських звичаїв і обрядів, формування моральних та культурних цінностей. [2, 15]

У своїй діяльності ми прагнемо надавати перевагу активним формам роботи, що передбачають самостійну або спільну діяльність, набуття учнівською молоддю соціального досвіду; сприяють формуванню національної свідомості, критичного мислення, ініціативності, творчого підходу до справи. [3, 3].

У рамках реалізації науково-методичної проблеми «Використання проектних технологій у навчально-виховній роботі» було організовано та виконано ряд проектів національно-патріотичного спрямування: «Моя країна – Україна», «Кращі справи учнів-патріотів ПТНЗ», «Є в Шевченка народження дата – дати смерті в Шевченка немає!», «Ветеран живе поруч», «Врятувати від забуття», «Разом до Перемоги».

Метою проекту «Моя країна – Україна» є формування системи знань і усвідомлення значущості особистих, родинних, громадянських, національних та загальнолюдських цінностей; формування активної моральної позиції, духовно-моральної культури й компетентності особистості.

У ході реалізації проекту були проведені: виховні години: «Землі моєї ревнивий біль і жаль»; «До тебе, рідна Україно, я серцем лину»; година-реквієм «Чорна сповідь твоя, Україно»; переглянуто і обговорено документальний фільм «Аеропорт»; година мужності «Час згадати нашу славу, брате!»;

години духовності: «Україна – країна нескорених», «День Соборності України: історія і традиції»; година пам'яті «А Сотня відлетіла в небеса»; свято писемності та української мови «Із слова починається людина, із мови починається мій рід»; година спілкування «Як парость виноградної лози, плекайте мову». Зустрічі: із Константином Полковніченком, ветераном педагогічної праці та Юрієм П'ятаченком координатором краєзнавчо-освітніх програм Сумщини. Книжкові виставки: «Україна – єдина країна»; «Київська Русь та козацтво»; «Я громадянин і патріот України»; «Живи та міцній, Українська державо!».

Проект «Кращі справи учнів-патріотів ПТНЗ» об'єднав в учнівському гурті усіх тих, хто цікавиться вивченням, збереженням, примноженням традицій і звичаїв українського народу, пропагуванням історії рідного краю, його культурного минулого і сьогодення, розвитку народного мистецтва.

Реалізуючи проєкт, ми намагались створити позитивну атмосферу спілкування, дати можливість усім набути унікального соціального досвіду.

У рамках проєкту проводилась ціла низка різноманітних виховних заходів. А саме: розважально-конкурсна програма «А я – просто українка, україночка!», історична година до Дня пам'яті героїв Крут «Юні оборонці Вітчизни», «Народе мій, пишаюся тобою!»; години спілкування: «З Україною в серці» та «Нема без кореня рослини, а нас людей без Батьківщини»; виховна година «Хрестоматія моральних цінностей. Гідність і свобода українців»; літературно-музичне свято «Безсмертна Леся Українка була і є повік жива»; година-реквієм «Землі моєї ревнивий біль і жаль»; захід-реквієм «Для тебе живу, Україно!», «Герої не вмирають!» та «Слава козацька не вмере, не загине».

Проект «Є в Шевченка народження дата – дати смерті в Шевченка немає!» присвячений вшануванню українського генія, поета, письменника, художника, громадського діяча Т.Г.Шевченка, його творчої спадщини та інтересу здобувачів освіти до сторінок історії і сучасності України.

Завданням проєкту було спонукати здобувачів освіти до самостійного пошуку інформації; вчити їх володіти навичками ораторського мистецтва;

популяризувати використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення української літератури, історії України, художньої культури.

Для реалізації даного проєкту було проведено виховні заходи за тематикою проєкту: вікторина за життям та творчістю Т. Г. Шевченка; літературно-музична композиція «Тебе не забудемо, Тарасе»; конкурс на кращу декламацію поезій Тараса Шевченка «Шевченкове слово живе»; конкурс учнівського малюнку «Моя Україна» за творами Т.Г.Шевченка.

Метою проєкту «Ветеран живе поруч» є формування патріотизму юних українців, самовідданості, активної громадянської позиції, особистої відповідальності і дієвості за долю та єдність країни.

Учні збирали розповіді про хоробрих захисників незалежної України, про їх мужність і подвиг. Систематизували матеріал про героїв-сумчан, які полягли на сході країни, та стали легендами нашої сучасної історії.

Молоді українці мають активну життєву і громадянську позицію, прагнуть знати й творити історію. Саме тому здобувачі освіти нашого закладу взяли участь у Всеукраїнському конкурсі мультимедійних проєктів «Врятувати від забуття» з конкурсною роботою «Міст між минулим і майбутнім».

Мета цього проєкту: популяризація історико-культурної спадщини рідного краю, вивчення історії, традицій українського народу.

У творчій роботі розповідається про унікальну історичну пам'ятку міста Суми – Кадетський міст. Навіть не всі сумчани знають про його існування, а його можна назвати сумським рекордсменом, бо він є найстарішим у місті цегляним арочним мостом і має свою унікальну історію.

Україна переживає непрості часи, триває війна. Але незважаючи на труднощі сьогодення ми продовжуємо працювати, навчатися, а ще ми всі разом активно займаємося волонтерською діяльністю. Сумське професійне училище будівництва і дизайну з перших днів війни перетворилося на волонтерський центр. За цей час ми успішно реалізували проєкт «Разом до Перемоги» мета якого: утвердження історичної пам'яті українського народу, його національної свідомості, формування та поширення духовних цінностей і пріоритетів –

патріотизму, відданості справі державотворення, вшанування учасників українських національно-визвольних змагань нашого народу ХХ-ХХІ століть.

Наша волонтерська робота в рамках проєкту розпочалася з плетіння маскувальних сіток у спортивній залі закладу нашими працівниками та учнями, а також долучалося багато містян. Добровольцям вдалося виготовити 150 маскувальних сіток, загальною довжиною 400 метрів. Замовлення від військових й досі приходять.

Кипіла робота і в швейній майстерні. До майстрів звернулися випускники нашого закладу, які нині захищають країну, із проханням допомогти їм. Почали виготовляти різну військову амуніцію: балаклави, сумки-аптечки, дощовики, жилети розвантаження та носі для плитконосок. Шили для бійців сумської тероборони та для військових, які захищають кордони нашої області і на замовлення родичів для хлопців на передову.

Працівники їдальні готували смачні обіди для бійців ТРО і ЗСУ. Спочатку готували для місцевих військових та переселенців та зрозумівши, що цього замало, почали готувати тушонку для передової.

Дівчата закладу виготовляли паперових янголочків-охоронців та інші обереги: «Наші відважні захисники! Нехай ангел-охоронець береже ваші життя».

На базі нашого училища, було організовано волонтерський центр по прийому, сортуванню та роздачі гуманітарної допомоги. Сюди, усі бажаючі жителі громади приносили продукти харчування, побутову хімію, засоби гігієни, медикаменти, теплі речі та необхідні господарські товари.

Бути волонтером – це дійсно не просто сьогодні, як ніколи, ми повинні бути хоробрими і сильними, розуміти, що лише в єдності і згуртованості український народ переможе ворога. Українські воїни вистоять, якщо вся країна буде допомагати їм.

І, тому, колектив нашого училища буде і надалі продовжувати свою волонтерську діяльність!

Наші успішно реалізовані і відзначені проєкти національно-патріотичного спрямування:

Обласний конкурс Волонтерських загонів «Ветеран живе поруч»:

Проєкт «Загиблим героям-сумчанам присвячується..» (2018р.) - перше місце.

Проєкт «Вічна шана і слава» (2019р.) - перше місце.

Проєкт «Шана за подвиг, вдячність за мир» (2020р.) - перше місце.

Проєкт «Герої живуть, поки про них пам'ятають» (2021р.) - перше місце.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Гонський В. Патріотизм як основа сучасного виховання та ідеології держави. Рідна школа. 2001. №2. С. 15.
2. Дубина М., Руденко Ю. Патріотичне виховання молоді. Освіта України. 2006. №8. С. 15.
3. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. С.3.
URL:lnu.edu.ua/general/vicerector_train/concept_vykh_...

Надія КОБИЛКО, викладач
ДНЗ «Охтирський центр
професійно-технічної освіти»

ПАРАДИГМА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ СЬОГОДЕННЯ

***Вступ.** Питання національно-патріотичного виховання на сьогодні є чи не найважливішим у системі освіти. Орієнтуючись на виклики часу, маємо розглядати його в контексті поняття самоідентифікації, самобутності, національної ідентичності молоді. Це питання досліджено в працях відомих вітчизняних учених та педагогів: В. Сухомлинського, С. Плачинди, Г. Ващенка, Н. Бондаренко та ін. Так Г. Ващенко робить акцент на доброчинності, яка щодо певних якостей стає «хорообрістю, помірністю, справедливістю, благочестивістю» [2, с. 173]. Цікавою є думка Н. Бондаренко: «Передумовою*

успішного процесу національно-патріотичного виховання учнів має стати усунення подвійних стандартів» [1, с. 8]. З огляду на це, чи не найбільш значущим питанням є мовна нестійкість.

Мета статті – дослідити парадигму національно-патріотичного виховання на уроках української мови та літератури й позаурочній діяльності.

Виклад основного матеріалу. У Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року зазначено, що «Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації» [3]. Особливу роль у цьому процесі відіграють предмети суспільно-гуманітарного спрямування, зокрема уроки української мови та літератури.

Перед викладачем української словесності сьогодні стоїть завдання плекати в молодого покоління систему патріотичних цінностей. Ми наголошуємо на актуальності цього питання в усі часи існування України та її народу, бо формування патріота відбувається з поєднанням глибокого розуміння громадянського обов'язку та потреби в знанні правдивої історії.

Які завдання для словесника є першочерговими? Генерувати національну ідею, плекати любов до рідного слова, відроджувати національну культуру, сприяти розвитку громадянської активності, надихати подвигами героїв нації, вселяти почуття пошани до батька-матері. Звісно, це не увесь перелік морально-етичних, етнічних, культурних та історичних аспектів.

Що є основою для викладача, який працює з молодим поколінням? На наше глибоке переконання, він повинен мати емоційне переживання своєї причетності до рідної країни та її народу, готовність до захисту інтересів суспільства. Завдання педагога – уникати штучності своїх думок та почуттів. Тільки так здобувачі освіти бачитимуть його справжні помисли та надихатимуться його вчинками.

Ми наголошуємо, що в новому контексті російсько-української війни відчувається брак відповідного дидактичного матеріалу, спрямованого на

національно-патріотичне виховання. Як словеснику заповнити цю порожню «нішу»? По-перше, викладачу доводиться самотійно підбирати тексти, завдання з різних джерел інформації. По-друге, відібраний матеріал має нести смислове навантаження відповідно до рівня навченості здобувачів освіти. По-третє, будь-який художній текст повинен бути спрямований на формування аксіологічних умов поведінки та готувати молодь до ситуацій екзистенційного вибору. По-четверте, викладач створює своєрідну національну культурологічну ауру на занятті, що дорівнює 90% успіху в сприйнятті того чи іншого матеріалу. Така продумана робота забезпечує неформальний зв'язок із життям, сприяє розвитку пошукової діяльності здобувачів освіти, а відтак – продукує україноцентризм у їх свідомості.

Як не прикро визнавати, але на сьогодні нам бракує України в серці. Які твори допоможуть у формуванні людини нового типу, залюбленої в рідну країну та захопленої її героїчними сторінками як сьогодні, так і минулого? Цьому слугує сучасна українська література: С. Талан, С. Жадан, В. Лис, І. Роздобудько, О. Деркачова та ін.

Кожен урок української мови – це робота з новим текстом, дослідження його лексичного забарвлення, але разом із тим емоційне сприйняття поведінки героїв, їх вплив на становлення особистості здобувача освіти. Художні тексти добираються не випадково: вони віддзеркалюють ту чи іншу історичну дату в житті країни.

Так, до дня пам'яті жертв Голодомору розглядаємо роман Світлани Талан «Розколоте небо». «Чи буде час, коли нам скинуть трухляві солом'яні капелюхи і їх уже не шматуватиме розлючений осінній вітер? Чи скоро вдягнуть модного надійного залізного, щоб уже не боятися ані вітрів, ані великого снігу?» – мріяли хатки, мружачись на високі покрівлі будинків місцевих багатців...». Здобувачі освіти опрацьовують складнопідрядне речення. Викладач робить акцент не стільки на роз'ясненні вживання розділових знаків, правил орфографії, скільки на емоційному навантаженні художнього тексту. Бо далі – трагедія роду, особистості, України. І в усьому отому жахитті людина повинна

була вижити й залишитися Людиною. Не всім це вдалося. Що ми мали б зробити для цього? – ось питання для роздуму. Продовження теми знаходимо в долученні до акції «Запали свічку пам'яті», де вже беруть участь не тільки юнаки та дівчата, але і їхні батьки.

На кожному уроці мови знаходимо час для обговорення суттєвих питань. Навіть рубрика має назву «Тема для розмови». Наведемо приклади декількох таких досліджень:

1. «Дивна річ – пам'ять: хочеться думати про майбутнє, а вона не відпускає з минулого», – одна з цікавих цитат Світлани Талан. Яка Ваша думка щодо сказаного? Напишіть есе, увівши в текст прості ускладнені речення.

2. «Врешті-решт, широко і, головне, стало читають тільки тих, кого справді люблять» (О. Забужко). Викладіть власну думку щодо сказаного, увівши в текст речення, ускладнені відокремленими членами.

3. «Бібліотека й ліс – це ті місця, де можна легко заховатися від надміру доскіпливих очей і в'їдливих язиків» (Дара Корній). Напишіть роздум, узявши за його основу тлумачення письменниці.

4. «Свобідним край стає не тоді, коли на трон сідає мудрий володар, а коли з'являється багато вільних людей серед різних станів» (Г. Пагутяк). Напишіть есе на тему «Мій Шевченко», спираючись на слова Галини Пагутяк.

Таким чином, цей вид роботи не лише забезпечує всебічний розвиток особистості, але й сприяє розвитку обдаровань здобувача освіти, здатного до самостійного мислення та суспільного вибору.

Окремо хочемо зупинитися на співпраці навчального закладу з Громадською організацією «Інноваційні обрії України», метою якої є популяризація національно-культурної, наукової та освітньої спадщини української нації; залучення учнівської молоді до участі в організації різноманітних заходів з метою задоволення їх духовних потреб; розвиток національно-патріотичного духу сучасної молоді.

Участь у роботі громадської організації розпочинали власне із себе. Спершу як викладач, стала слухачем онлайн-школи «Я обираю українську. 10

кроків до перемоги!» в межах конкурсу «Активні. Незламні» проєкту «Добрі сусіди – одна родина». Згодом до занять долучилися здобувачі освіти. Ураховуючи те, що 50% молоді є російськомовними, для нас важливо було розширювати форми й методи роботи над удосконаленням розмовної української. Відповідно цикл уроків «Я обираю українську!» став у нагоді.

Наступний крок – участь у Поетичному марафоні «Моя Україна», де мали змогу декламувати рядки улюблених поезій (викладач Надія Кобилко та здобувач освіти Наталія Лазарева). На фестивалі поезії «Формула життя» презентували українську ліричну спадщину крізь призму власних педагогічних і творчих принципів (спікер – викладач Надія Кобилко, ознайомила аудиторію з творчістю поета Великописарівщини Володимира Затулівітра). Другий рік поспіль здобувачі освіти беруть участь у Всеукраїнському конкурсі есе «Мій Шевченко». Маємо нагороди: 2022 р. – диплом II ступеня (Катерина Юхно), 2023 р. – диплом I ступеня (Дмитрій Кальченко).

Насиченою стала програма V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Українські студії в загальноєвропейському контексті», на якій поділилися досвідом роботи з формування мотиваційної сфери сучасного здобувача освіти.

У час війни дещо змінюється парадигма окремих понять і уявлень, пов'язаних із вивченням цього питання. Сьогодні важливо розвивати в здобувачів освіти бажання отримати військові професії, служити в ЗСУ, тому в закладі вже сформована певна система профорієнтаційної роботи та співпраця із закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Це зустрічі з представниками, онлайн-екскурсії, круглі столи. Їхній зміст спрямований на визначення національних інтересів держави.

Висновки. Виховати патріота не можна за 2-3 роки навчання. Це процес, який розпочинається в далекому дитинстві батьками, продовжується в школі, знаходить відображення в дорослому житті. І не тільки уроки словесності в цьому аспекті є важливими. Лише за умови поєднання традиційних форм виховання з інноваційними, взаємодії різних видів мистецтв, слова викладача з

його діями ми матимемо позитивний результат: високоосвічену, морально ціннісну особистість, для якої Україна – понад усе.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондаренко Н.В., Косянчук С.В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів: методичні рекомендації [для вчителів, методистів, авторів програм і підручників, науковців, викладачів, студентів закладів професійної й вищої освіти, управлінців, політиків]. Київ: Фенікс, 2022. 64 с.

2. Ващенко Г. Виховний ідеал («Записки виховника»). Брюссель; Торонто; Нью-Йорк; Лондон; Мюнхен: Вид-во Центральної Управи Спілки Української Молоді, 1976. 209 с.

3. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді: додаток до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641 // *Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки України*. 2015. № 8. С. 87–95.

Ірина АНТИКОВА,

заступник директора з навчально-виховної роботи ДПТНЗ

«Путивльський професійний ліцей»

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Війна в Україні внесла свої корективи. На сучасному етапі розвитку України, в умовах загрози денаціоналізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникає необхідність активізації роботи з учнівською молоддю у напрямку національно-патріотичного виховання, яка спрямована на формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей [2, 3]:

1) дотримання прав людини;

- 2) толерантне ставлення до цінностей і переконань, репрезентованих іншою культурою, а також до регіональної та національної мовної ідентичності;
- 3) верховенство права;
- 4) повага до національних символів;
- 5) участь у громадсько-політичному житті країни;
- 6) готовність захистити суверенітет і територіальну цілісність України.

Російсько-українська війна стократ помножила виклики, що стояли перед нашою країною. Вона різко змінила парадигму й орбіту національно-патріотичного виховання – від словесно-споглядально-абстрактного до активного, дієвого, співпричетного. У вирі буремних подій сьогодення опинилися і враз стали реальними патріотами всі – від мужніх воїнів, які ціною власного життя виборюють найдорожче – саме право України на існування, її свободу, незалежність і територіальну цілісність, боронять від нової версії фашизму Європу і увесь світ, до відважних волонтерів і маленьких українців, які раптово подорослішали та взяли на себе невластиві дітям дорослі ролі [1, 8].

Війна за лічені місяці кардинально змінила уявлення більшості українців, але питання національно-патріотичного виховання не стало менш актуальним. У зв'язку з військовою агресією росії зазнала змін і Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України, затверджена наказом МОН України від 6 червня 2022 року № 527. Національно-патріотичне виховання є основним напрямком виховання у закладі освіти, адже учнівська молодь набуває соціального досвіду та розвиває в собі високу культуру взаємин в колективі і в соціумі, успадковує духовні надбання українського народу.

Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне та екологічне виховання як основні складові національно-патріотичного виховання, як стрижневі, основоположні, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть розвиток держави як запоруку власного особистісного розвитку [2, 3].

Процес громадянсько-патріотичного виховання у закладі освіти здійснюється за допомогою різних форм роботи, вибір яких залежить від змісту виховної роботи і врахування вікових та інтелектуальних особливостей учнів. Відповідно до ситуації в країні педагогічний колектив відчуває подвійну відповідальність за реалізацію виховної роботи з цього напрямку виховання.

Актуальним аспектом громадянсько-патріотичного виховання у закладі стала волонтерська діяльність, яка сприяє формуванню патріотичних якостей в учнівській молоді. Завдяки згуртованості та професійній компетентності здобувачів освіти і майстрів виробничого навчання у електрогазозварювальній майстерні вироблено більше 100 протитанкових їжаків та 1000 скоб на допомогу ЗСУ. Також надано матеріальну допомогу та власноруч виготовлено теплі речі для наших захисників, сплетено більше 10 маскувальних сіток.

Серед методів і форм громадянсько-патріотичного виховання пріоритетна роль належить активним методам, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії, спрямованих на самостійний пошук істини і сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості. До таких методів належить проектна діяльність. Особливість проекту полягає в тому, що він базується на взаємодії всіх учасників. Вагомим прикладом для підростаючого покоління стало започаткування та реалізація патріотичного проекту «Відбудуємо Україну разом», де колектив разом з учнями ліцею надає посильну допомогу у розборі руйнувань, спричинених військовою агресією Росії.

Пріоритетним завданням виховної роботи класних керівників є організація та проведення з учнями заходів громадянсько-патріотичного виховання. До дня захисників та захисниць України учні разом із класними керівниками долучилися до загальнодержавної ініціативи «Віртуальна дошка подяки від дітей захисникам України». Бібліотекарка ліцею та керівники груп доєдналися до загальнодержавного проекту «Місце шани та вдячності», таким чином висловлюючи повагу та гордість за тих, хто відстоює територіальну цілісність та суверенітет нашої держави.

Реалізується робота у напрямі духовно-морального виховання. У ліцеї започатковано пісенний патріотичний онлайн-челендж «Герої не вмирають», присвячений захисникам, які загинули відстоюючи незалежність країни. Задля підтримки випускників ліцею, які захищають кордони держави, вихователем гуртожитку започатковано онлайн-челендж «Нам є ким пишатись». Маючи музичну освіту особисто приймала участь у Всеукраїнському патріотичному багатожанровому конкурсі мистецтв «Душа України» (категорія «Естрадний вокал») та отримала диплом лауреата (II премія). Також вже стало традицією проводити в ліцеї загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Росії проти України.

Важливим аспектом формування національно самосвідомої особистості є виховання поваги та любові до державної мови. Володіння українською мовою та її запровадження стали пріоритетними у педагогічних працівників під час виховної роботи з учнівською молоддю, адже мовне середовище впливає на формування учня-громадянина, патріота України. З цією метою в закладі освіти проводять заходи: акція «Прокачай українську», конкурс учнівської творчості «Говориш українською? Красава!», фотобутафорія «Я думаю українською». Учнівська молодь постійно приймає участь та отримує призові місця у міському відкритому конкурсі читців, присвяченому пам'яті Т.Г. Шевченка «Ми чуємо, тебе, Кобзарю, крізь століття!»

Задля активізації виховної роботи щокварталу в Музеї партизанської слави Путивльського професійного ліцею проводяться зустрічі поколінь, уроки мужності, екскурсії для учнів та гостей.

Предмет «Захист України» є базовим компонентом у сфері військово-патріотичного виховання, тому викладачем предмета «Захист України» проводяться заняття гуртка «Майбутній воїн», організовуються та проводяться стрільби в тирі, навчально-польові збори, де учні здобувають знання та навички військової підготовки, формуються вагомі складові національної безпеки – бути патріотом своєї країни та мати бажання захищати свою державу.

До закладу освіти постійно запрошуються співробітники Путивльського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки для проведення виховних заходів, націлених на популяризацію військової служби у Збройних Силах України та необхідності віддано служити своїй країні, за потреби, захищати її суверенітет та територіальну цілісність.

Традиційно, до Дня Збройних Сил України у спортивній залі ліцею проводиться військово-спортивне змагання «Козацька ліга». Такі змагання сприяють вихованню поваги до Збройних Сил України, любові до Батьківщини, патріотично налаштовують учнівську молодь.

Глобальна екологічна криза охопила навіть розвинені країни. Для оптимізації взаємодії суспільства і природи шляхом підвищення рівня екологічної культури необхідно посилити екологічну освіту всіх людей, особливо учнівської молоді, що стало найактуальнішою проблемою сьогодення. Організація роботи у напрямку екологічного виховання у закладі освіти сприяє формуванню нової екологічної свідомості. На сучасному етапі життя країни важливо проводити безпосередню участь у природоохоронній роботі. Учні закладу освіти постійно беруть участь у екологічних заходах та активно співпрацюють з ГО «Чистий Сейм» та з регіональним ландшафтним парком «Сеймський».

Також колектив та учні ДПТНЗ «Путивльський професійний ліцей» долучились до Всеукраїнської кампанії «Сади перемоги», спрямованої на ефективне використання доступних земельних ділянок і всіх ресурсів для вирощування продуктів задля недопущення продовольчої кризи в країні. Силами колективу та учнівської молоді на території ліцею розроблено і засаджено овочами земельну ділянку з метою забезпечення учнів сільськогосподарською продукцією для харчування у наступному навчальному році.

Завдяки учнівській молоді висаджено 200 саджанців дубів біля гуртожитку ліцею та на Городищі міста, адже саме цією доброю справою

закладено ідею віри в нашу перемогу, бо з маленького деревця згодом виросте величний дуб, який уособлюватиме силу, незламність та перемогу України!

Отже, в умовах сучасності необхідно приділяти багато уваги процесу національно-патріотичного виховання учнівської молоді. Саме національно свідомо, відповідальна за долю Батьківщини, вихована у дусі поваги до українських традицій особистість здатна бути гідним громадянином своєї держави, досягти високого рівня культури та активного включення в динамічну систему функціонування сучасного суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів: методичні рекомендації для вчителів, методистів, авторів програм і підручників, науковців, викладачів, студентів закладів професійної вищої освіти, управлінців, політиків. - Київ: Фенікс, 2022 . – 64 с.
2. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України: додаток до наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 527. – 24 с.

Алла ОДЕСЬКА,

Ніна МОВЧАН,

Юрій ДЕНИСЕНКО,

викладачі ДНЗ «Сумський центр професійно-технічної освіти харчових технологій. торгівлі та ресторанного сервісу»

ІСТОРІЮ Ж БО ПИШУТЬ НА ЗЕМЛІ. МИ Ж ПИШЕМ КРОВ'Ю НА СВОЇЙ ЗЕМЛІ

Наша розповідь про земляків, які віддали своє життя, захищаючи наш спокій. Наші герої – дуже різні. Вони – звичайні люди, але кожен з цих хлопців здійснив особистий подвиг – віддав найцінніше – своє життя заради

нової України. Своїм прикладом наші герої показали силу та незламність українського патріотизму.

Рашисти не визнають себе загарбниками і поневолювачами вільної демократичної України. Вони протягом року і трьох місяців підступно здійснюють напад на нашу землю за допомогою регулярних російських частин із застосуванням нової сучасної зброї. Та найстрашніше, що російські фашисти вбивають цивільне населення: літніх людей, жінок, дітей. Гинуть молоді, зелені хлопці, які за покликом душі і серця стали на захист Вітчизни.

Звичайно, так може трапитись під час війни, коли молодого українського хлопця, що загинув від ракети, яка прилетіла з російської території, відспівують в українській церкві. Та водночас надзвичайно важко зрозуміти, що молодого і красивого при житті хлопця, на якого ще зовсім недавно заглядалися українські дівчата, ховають у закритій труні.

Так, може статись, коли через все місто, після відспівування у церкві, йде траурна процесія на цвинтар і несе у труні загиблого захисника України. Та зовсім важко усвідомити, що, не зважаючи на сум і траур, більшість перехожих лише на деякий час зупиняються, проводжаючи поглядом процесію і йдуть собі далі у своїх буденних справах. Так тягне закричати на весь голос: «Зупиніться, люди, станьте перед ним на коліна, адже він помер за вас!».

Тим часом все, як і раніше, продовжує відбуватись у цьому божевільному і жорстокому світі. Світі, де герої помирають такими молодими.

Ось, нарешті, і цвинтар, і та алея героїв, яка, на жаль, збільшується буквально на очах. Український священник виголошує прощальну патріотичну промову-проповідь. Та надривно плаче і голосить матуся загиблого хлопця, матуся, що за одну мить стала старенькою. Відчувається, що з цією смертю рідної дитини її життя теж закінчилося.

Та все ж таки, не дивлячись ні на що, – герої не вмирають. Адже вони самим своїм життям здійснили вчинок, яким продовжують жити у наших серцях! Може так і потрібно помирати справжнім чоловікам - на війні, а не від

хвороб у власному ліжку?! То ж, звичайно, треба захищати Батьківщину. За цю святу справу варто і життя покласти. Саме тому - ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ!

Сьогоднішня війна підступна і підла... Тисячі відважних українців, залишивши свої сім'ї і справи, які колись здавалися невідкладними і життєво необхідними, пішли захищати рідну землю . Чи був у них вибір? Напевно, був. Але вони вирішили, що нічого важливішого, ніж соборна і незалежна Україна, немає.

Скільки їх - тих, хто мріяв про сильну, процвітаючу Україну? Скільком не судилося побачити її такою?.. Ми не повинні забувати тих, хто боронив нас від споконвічного ворога незалежної України – імперської Росії. На жаль, незважаючи на офіційні документи, право відчувати себе господарем на своїй землі доводиться відстоювати по сьогоднішній день, приносячи на вітвар свободи все нові і нові жертви. Адже Росія ніяк не угомониться.

З фото на нас дивляться серйозні, зважені, часом усміхнені чоловіки. Наймолодшим з них по 22. Важко відразу прийняти, що всі вони вже за межею життя. Війна забирає воістину добрих і світлих людей, залишаючи горюючих вдів і плачучих маленьких сиріт.

Нинішнім і наступним поколінням українців ніколи не буде зайвим нагадати, якою непомірною ціною здобувалася наша свобода. Якими вони були - сучасні захисники України.

На уроках історії України, української літератури, захисту України, громадянської освіти, при проведенні виховних годин та виховних позаурочних заходів традиційно завжди використовувалися краєзнавчі матеріали, пов'язані з героїзмом земляків. Проводилися дослідження у пошуку нових фактів, свідків подій, сторінок історії. Хотілося нового, донині невідомого...

24-е лютого 2022 року повністю змінило життя кожного з нас. Вчорашні наші учні, взявши до рук зброю, вступили до лав тероборони та Збройних Сил. Ми розпочали літопис новітньої історії України. Випускники ДНЗ «Сумський центр ПТО харчових технологій, торгівлі та ресторанного сервісу» Калюжний Олексій, Литковець Степан, Матузка Максим, Жакун Валерій, Михайліченко

Юрій сумними, болючими рядками вписані в історію жахливої несправедливої війни. Їм назажди буде 22, 24, 26... Про них наша сумна розповідь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лист МОН від 10.06.2022 р. №1/6267-22 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України»
2. Указ Президента України від 18 травня 2019 р. №286/2019 «Про стратегію національно-патріотичного виховання»
3. О.Бриченко «Батуринський хрест. Україна в огні»/ Бриченко О.,- Суми, 2016 р.

Олена АФНАСЬЄВА,

заступник директора з навчально-виховної роботи

ДНЗ «Шосткинський центр

професійно-технічної освіти»

ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В ЗАКЛАДІ

Після перемоги ми з вами відбудуємо сильну та незалежну країну. Велику роль у цьому процесі відіграватиме молодь. Вона – наше майбутнє. Саме тому важливо закласти в молоді правильні цінності, забезпечити їх якісною освітою та показати, що вони мають привід пишатися державою. Але яке ж воно – сучасне патріотичне виховання? Як розказати про силу та красу України так, аби підліткам було цікаво? Зміна акцентів і пріоритетів молодого покоління вимагає змін і від освіти.

Україна, як і будь-яка інша держава, потребує відданих їй громадян, для яких патріотизм є особистою моральною потребою. Як правило, ця чеснота не успадковується генетично, вона формується під час виховання. Патріотизм це той чинник, який об'єднує громадян у націю, і саме він є запорукою

стабільності та розвитку самої держави. Вплив старшого покоління на дітей розкривається багатоаспектно, бо патріотичне виховання має безліч граней, адже найважливіше – запалювати на дитячому шляху вогник, відкриваючи очі на дороге та рідне, але саме для цього й треба розпочинати пізнання світу з того що близьке – з родини, родинного вогнища, з долі діда та прадіда. Для нас усіх поняття сучасного патріотизму вийшло на новий морально-психологічний рівень, у якому об'єдналася вся країна – від малечі до найстарших. І де б ти не був, з неймовірним відчуттям гордості промовляєш: «Я Українець! Я син своєї Батьківщини!»

У сучасних умовах навчання та виховання, щоб молодь стала народом, творцями своєї долі, необхідно, аби вона за час навчання міцно засвоїла духовність, культуру рідного народу, глибоко перейнялася його національним духом, способом мислення та буття. Адже нація – це насамперед сукупність різноманітних духовних прикмет і природних історично зумовлених ознак «тіла, душі, розуму». За визначенням Г. Ващенко, нацією вважають єдність поколінь людей – сучасних, минулих і майбутніх. Націю творить спільність походження (крові), території, мови, культури, традицій. Але особливо він вирізняє свідомість своєї окремоті, що є категоричною передумовою її існування [1, 3].

Щоб виховання патріотизму як почуття стало базовою якістю особистості, важливо, аби заклад освіти був для учня осередком становлення громадянина, патріота України, готового стати на захист своєї Батьківщини, сприяти єдності українського громадянства.

З метою виховання різнобічно та гармонійно розвиненого, національно свідомого, високоосвіченого, життєво компетентного громадянина, здатного до саморозвитку й самовдосконалення, готового стати на захист своєї Вітчизни у 2018 році в ДНЗ «Шосткинський центр ПТО» було відкрито Центр військово-патріотичного виховання учнівської молоді «Соколи». Організовував роботу Центру «Соколи» та керував нею учасник бойових дій в зоні проведення АТО,

викладач дисципліни «Захист України» Артем Петров. На сьогодні Артем виборює свободу України на сході країни.

Центр «Соколи» має сучасну матеріально-технічну базу: навчальний кабінет з предмета «Захист України», лазерний і пневматичний тири, військова смуга перешкод, спортивна зала, які відповідають вимогам сучасності.

Ще далеко до повномасштабного вторгнення росії в Україну Центр ВПВ «Соколи» здійснював навчально-виховну роботу спільно з військовою частиною 3022, 13-м батальйоном 58 мотопіхотної бригади, Шосткинським об'єднаним військовим комісаріатом, ГО «Шосткинська міська спілка ветеранів АТО», ГО «Шосткинська міська організація української спілки ветеранів Афганістану», ГО «Потрібні люди», Шосткинським міським центром фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», дитячо-юнацьким клубом фізичної підготовки «Патріот». Спільно з цими організаціями та установами відбувалися заходи, до яких були залучені учні не тільки нашого закладу, а й закладів загальної середньої освіти міста.

Співпраця з громадськими об'єднаннями й державними установами дозволяє проводити змістовні та цікаві виховні заходи такі, як: військово-спортивна гра «Соколята», змагання «Нумо, хлопці!», Козацька наснага, квест, присвячений пам'яті Івана Кожедуба, уроки мужності, заходи, присвячені Дню захисника України, пам'яті Героїв Небесної сотні, ушануванню пам'яті учасників бойових дій на території інших держав.

Гра «Соколята», як й інші ігри, допомагає сформувати уміння та навички, які безпосередньо необхідні для успішного виконання військового обов'язку, а саме: сприяє формуванню колективізму, самостійності, наполегливості, готовності надавати допомогу, умінню долати труднощі, приймати рішення в складних ситуаціях і за умов обмеженого часу. Також сприяє набуттю необхідних якостей захисника Вітчизни: фізична підготовка (витривалість, силові якості, швидкість, спритність тощо), уміння організувати побут у польових умовах, долати перешкоди, надавати першу долікарську допомогу.

На базі Центру «Соколи» спільно з управлінням освіти Шосткинської ОТГ був проведений практичний семінар для викладачів предмета «Захист України».

Для старшокласників закладів середньої освіти Шосткинської ОТГ були проведені практичні заняття на базі Центру, де учні відвідали майстер-класи зі збирання-розбирання автомату Калашникова, ознайомилися з сучасною моделлю гранатомету, який перебуває на озброєнні в зоні проведення ООС, практикувалися зі стрільби в лазерному та пневматичному тирах, спробували власні сили на смузі перешкод тощо.

Серед багатьох національних цінностей сьогодні на особливу увагу заслуговують відродження національної (історичної) пам'яті та національної гідності. Сьогодні по всьому світу можна ідентифікувати українців за їхньою мовою, вишиванкою і жовто-блакитними кольорами нашого прапора. Наша спільнота учасників освітнього процесу щороку долучається до написання диктанту національної єдності. Ми шануємо українське слово та спряємо його поширенню (<https://youtu.be/k2A0Iq1Xe8w>). Саме наш колектив вивів на міський рівень святкування Дня вишиванки, яка є символом нескореності, сучасною зброєю та нерозривним зв'язком поколінь (<https://www.youtube.com/watch?v=cUkoCMBTb9U>).

З початку військової агресії росії проти України освітня діяльність відбувається в дистанційному форматі, та ми постійно продовжуємо працювати з молоддю і вектори своєї роботи підлаштовуємо під сучасні можливості наших вихованців. Наші учні усвідомлюють важливість допомоги країні у війні, важливість того, чим вони можуть бути корисними для наших захисників і нашого міста. Звичайно, живим прикладом мужності та героїзму є наші випускники, викладачі, які стали на захист нашої країни, а ми є тилом для наших воїнів, нам потрібно їм допомагати. Першим прикладом роботи в тилу стали працівники нашого закладу освіти, об'єднавшись разом з четвертого дня війни стали готувати їжу військовим. У перші тижні в день готувалось до 1800 порцій. І ось вже 437 днів триває ця робота. Пізніше стали долучатися й

здобувачі освіти. Разом збирали кошти на необхідні речі, ярмаркували, писали листи підтримки, виготовляли обереги, записували слова подяки для наших захисників (<https://youtu.be/DxTeSzMm8iE>), проводили акції з обслуговування військовослужбовців ЗСУ в майстерні-перукарні закладу.

Хочеться зазначити, що до роботи дуже мотивують і заряджають відгуки, які надходять із передової від самих захисників.

У цей непростий час, коли вся країна об'єдналася задля боротьби з агресорами, ми тішимося кожній нашій перемозі. Щороку здобувачі освіти беруть участь у Всеукраїнському конкурсі учнівської творчості. У 2022 році цей конкурс відбувся під гаслом «Об'єднаймося ж, брати мої!» з теми «Народ мій є! Народ мій завжди буде! Ніхто не перекареслить мій народ!». Наші учні стали переможцями й призерами в обох номінаціях: «Історія України і державотворення» (I місце) та «Література» (III місце).

Творчі колективи нашого закладу теж не стоять осторонь: виготовляють декоративні вироби, представляють заклад освіти на міжнародних та всеукраїнських конкурсах і фестивалях, не перестають радувати своїми талантами й продовжують популяризувати українські таланти та мистецтво, прославляючи нашу країну на весь світ.

Викладене вище це тільки частка від проведеної роботи з національно-патріотичного виховання. Ми не стоїмо на місці, ми весь час у пошуку все нових і нових підходів до виховання учнівської молоді як традиційних, так і більш сучасних. Життя продовжується! Молодь підрастає, вбираючи в себе ті знання і навички, що ми закладаємо в них. Отже, застосовуючи різноманітні засоби впливу на здобувачів освіти, можна наблизитися до вирішення однієї з найважливіших і найактуальніших проблем сьогодення — виховання справжніх патріотів своєї Батьківщини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бех І., 1999, 2000 – Бех І. Особистісно-зорієнтоване виховання: шлях реалізації // Рідна школа. – 1999. – № 12. – С.13–16 ; 2000. – №1. – С.10–12.

2. Ващенко Г., 1994 – Ващенко Г. Виховний ідеал. – Полтава: Полтавський вісник, 1994. – 192 с.
3. Ващенко Г. – 1, 1997 – Ващенко Г. Вибрані педагогічні твори. – Дрогобич: Відродження, 1997. – 214 с.
4. Франко І., 2004 – Франко І. Вибрані твори у трьох томах. – Дрогобич: Коло, 2004

Альона КОРОЛЬ,

*викладач ДПТНЗ «Роменське
вище професійне училище»*

НОВІ ЧАСИ - НОВІ ПОДІЇ, НОВІ ГЕРОЇ

Останнім часом ми переживаємо доленосні події – Революція Гідності, жертвний подвиг Героїв Небесної Сотні, збройне протистояння на сході країни, повномасштабна війна з росією. Вони чітко засвідчили життєву необхідність щодо активізації національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання дітей та молоді, що є питанням національної безпеки. Саме виховання національних почуттів і патріотизму є одним з основних засобів консолідації української політичної нації. У науково-дослідницькій роботі досліджено питання необхідності існування збройних сил як бойової одиниці, покликаної у разі необхідності захищати кордони та цілісність держави.

Мета роботи – на прикладі національно-патріотичної діяльності закладу, виховувати почуття патріотизму, гідності та гордості за свою Батьківщину. Робота має науково-дослідницький характер. Під час написання були використані фотографії, спогади, висловлювання сучасників. Використовувалися психоаналітичний, екзистенційний, історико-порівняльний, краєзнавчий методи дослідження. Представлена робота – це наше бачення патріотичних настроїв, мужності, сил волі та духу.

Ця робота буде цікава як здобувачам освіти, так і керівникам та членам історичних гуртків, факультативів. Практичне значення роботи полягає в тому, що її фактичний матеріал може бути використаний на уроках історії України, підготовці курсів з краєзнавства та краєзнавчих екскурсій, в позаурочній діяльності.

Події, що відбуваються в Україні, беззаперечно засвідчують – найгостріше постає сьогодні питання, пов'язане з вихованням патріотизму та формуванням національної свідомості молодого покоління.

У нашому навчальному закладі широко застосовуються різні напрямки національно-патріотичного виховання. Кожен з них має свої цілі та завдання. Але в комплексі виконують дуже важливу роль – виховання гідного громадянина України. Коротко хочу познайомити з видами нашої роботи:

Робота центру військово-патріотичного виховання

На базі навчального закладу відкритий і діє центр військово-патріотичного виховання з пневматичним та лазерним тиром, де здобувачі освіти мають змогу отримати знання і навички поводження зі зброєю та відточувати свої уміння у стрільбі. Учні із задоволенням відвідують центр військово-патріотичного виховання, де з ними проводять тематичні бесіди та практичні заняття, а також вчать надавати першу домедичну допомогу. Повномасштабне вторгнення Росії на територію України зумовило нові виклики суспільству, адже злочини, які вчиняє країна-агресор із застосуванням вибухових пристроїв, несуть у собі значну громадську небезпеку.

Волонтерська діяльність

Щороку радники волонтерського центру учнівського самоврядування ДПТНЗ «Роменське ВПУ» організовують і проводять різноманітні акції, добровільно та безоплатно працюють там, де потрібна допомога. Наш заклад постійно підтримує волонтерський рух. Знову-і-знову через волонтерів передаються в зону бойових дій смаколики, виготовлені майстрами виробничого навчання та здобувачами освіти Роменського ВПУ. До Дня волонтера Волонтерський загін Ради лідерів учнівського самоврядування

Роменського ВПУ провів акцію «Супер сила – допомога ЗСУ» по збору коштів. До свята Дня Збройних Сил України та Міжнародного дня волонтерів учні та педагогічний колектив вітали почесних гостей: військовослужбовців, волонтерів та членів добровольчих формувань Хмельівської, Недригайлівської, Синівської територіальних громад на урочистостях «Мужні, героїчні, незламні!»

Військово-спортивні змагання

Заклад організовує та проводить польові навчання та змагання з вогневої підготовки, домедичної допомоги, правил поведження при виявленні вибухонебезпечних предметів, аеророзвідки та інше. На військовому плацу тренери показують повне спорядження військовослужбовця сучасної армії, демонструють елементи рукопашного протистояння під час проведення бойової операції із застосуванням холодної та вогнепальної зброї, процедуру евакуації пораненого бійця. Всі бажаючі мають нагоду повправлятися у стрільбі з автомата та короткоствольної зброї, навчитися взаємодіяти у бойових двійках, застосувати знання з тактичної медицини. Нещодавно, учні 2-4 курсів Роменського ВПУ взяли участь у навчанні для підрозділів добровольчих формувань територіальних громад, де поряд з дорослими чоловіками та жінками підрозділів територіальної оборони, що нищили ворога на Сумщині з перших днів повномасштабного вторгнення, мали змогу вивчати військову справу. Учасники мали змогу не тільки побачити сучасне озброєння і потримані в руках щойно отримані гранатомети, але й бути присутнім під час навчань, що проводять інструктори з бойовим досвідом.

Навчання з цивільного захисту

Учні та працівники закладу беруть участь у навчаннях з цивільного захисту. Здобувачі освіти демонструють свої знання будови автомату Калашникова, проводять тренування з розбирання - збирання автомату. Всі приймають активну участь у дискусіях щодо тактичних та бойових можливостей зброї, мають змогу самостійно позайматися з представленими зразками зброї. На локаціях з тактичної медицини, саперної справи, тактики

ведення бою здобувачі освіти ознайомилися з сучасними видами озброєння та засобів зв'язку, отримали практичні навички з надання домедичної допомоги постраждалим та змогли спробувати себе у стрільбі з різного виду зброї. Регулярно проводяться зустрічі з представниками Міжрегіонального центру швидкого реагування ДСНС України з метою ознайомлення здобувачів освіти та працівників освітнього закладу засобам захисту від небезпечних ситуацій та виробленню алгоритму дій в умовах надзвичайного та воєнного стану. Рятувальники вміло довели свої можливості та вміння при реагуванні на різного роду надзвичайні ситуації; продемонстрували техніку, обладнання, спорядження та засоби малої механізації, а також нагадали всім учасникам заходу основні правила з безпеки життєдіяльності в умовах воєнного стану. Такі заходи сприяють підвищенню рівня обізнаності основам безпеки життєдіяльності та цивільного захисту учасників освітнього процесу.

Робота з працівниками

Систематично проводяться навчання серед працівників освітнього закладу, організовані і проведені керівником Центру військово-патріотичного виховання Олексієм ГОРДІЄНКОМ, викладачем предмету «Захист України» Юрієм ТЕЛЬЦОВИМ та медпрацівником Людмилою САЛІЙ. Викладачі, майстри виробничого навчання та інші працівники училища, з яких було формуються в 3 команди, навчаються та змагаються у турнірах з шахів та шашок, настільному тенісі, дартсу, стрільбі з пневматичного пістолету та лазерного автомату, а також у наданні домедичної допомоги постраждалим. У ході навчань працівники училища доводять, що вони не лише добре справляються зі своїми професійними обов'язками, а мають не погану фізичну підготовку і можуть в будь-який момент надати необхідну допомогу тому, хто її потребує.

Створення «Книги пам'яті» загиблих випускників училища

Розпочалися підготовчі роботи зі створення книги пам'яті про загиблих випускників училища. «Книга пам'яті згиблих випускників» – це масштабний проєкт. На сторінках книги будуть увічнені імена воїнів-визволителів, які

загинули або пропали безвісти під час проведення АТО/ООС та повномасштабної війни. До процесу залучили рідних, волонтерів, ресурсний центр із питань допомоги учасникам антитерористичної операції та внутрішньо переміщеним особам. Визначилися з тим, якою має бути книга і яка її місія. Збором матеріалів і їх впорядкуванням займається створена творча група, якій допомагає увесь педагогічний та учнівський колектив. Вже маємо початкові напрацювання. Далі формуємо редакційну колегію і продовжуємо збір матеріалів. У цьому процесі надзвичайно важливою є допомога військкомату і виконавчих комітетів громад. Збір інформації розпочався з перших днів військових дій. Спершу було створено електронний варіант, в якому розміщено найповнішу інформацію про всіх наших загиблих героїв. Пізніше маємо наміри розпочати підготовку друкованого видання. Книга – це наше зобов'язання пам'ятати, берегти і передавати прийдешнім поколінням подвиг, який був здійснений нашими військовослужбовцями, а також зобов'язання не лише пам'ятати, а й цінувати можливість жити у вільній державі, рости дітей і зробити все для того, щоб наша країна залишалася вільною.

У результаті такої широкої діяльності очікуємо:

- забезпечення у молодого покоління розвинутої патріотичної свідомості і відповідальності, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про спільне благо, збереження та шанування національної пам'яті;
- зацікавленість молоді щодо служби у Збройних силах України, готовність до захисту України та виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, з метою становлення її як правової, демократичної, соціальної держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Завалевський Ю. І. Громадянське виховання старшокласників: проблеми, досвід, перспективи / Ю. І. Завалевський. – Київ, 2003. – 104 с.
2. Івженко Ю. В. Молодіжні громадські організації як інститут формування соціальної активності особистості / Теоретико-методичні проблеми

виховання дітей та учнівської молоді : зб.наук.праць. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – Вип. 18, кн. 1. – С. 289 – 296.

3. Карпач Н. І., Олешак С. П. Особливості розвитку молодіжної участі у волонтерській діяльності / Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб.наук.праць. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – Вип. 18, кн. 1. – С. 351 – 360.

4. Окушко Т. К. Методика формування соціальної ініціативності підлітків у дитячому громадському об'єднанні / Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб.наук.праць. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – Вип. 18, кн. 2. – С. 51 – 60.

5. Оржеховська В. М., Кириченко В. І., Ковганич Г. Г. Взаємодія навчального закладу і сім'ї: стратегії, технології, моделі / Навчальний практико зорієнтований посібник. – Х. : Точка, 2007. – 192 с.

6. Сіренко С. М. Удосконалення системи підготовки класних керівників до здійснення виховної діяльності в умовах післядипломної освіти : [Електронний ресурс], режим доступу www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/elits/2011/29

Володимир ФІЛПОВИЧ,

викладач ДНЗ «Глухівське вище професійне училище»

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ЗДІЙСНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ — ШЛЯХ ДО СТАНОВЛЕННЯ ВІЛЬНОЇ ТА МОГУТНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Вступ.

Виховання в молодого покоління почуття патріотизму, відданості справі

зміцнення державності, активної громадянської позиції нині визнані проблемами загальнодержавного масштабу.

Патріотизм на даний час є нагальною потребою і держави, якій необхідно, щоб молодь стала національно свідомими громадянами – патріотами, здатними забезпечити країні гідне місце в цивілізованому світі; і особистості, яка своєю діяльнісною любов'ю до Батьківщини прагне досягти взаємності з метою створення умов для вільного саморозвитку і збереження індивідуальності; і суспільства, яке зацікавлене в тому, щоб саморозвиток особистості, становлення її патріотичної самосвідомості здійснювався на моральній основі.

Актуальною проблемою сьогодення є використання закладом освіти засобів, спрямованих на формування патріотично-свідомої особистості. Головним завданням закладу освіти є виховання самосвідомої людини як громадянина. Саме для того щоб виховати таку особистість, сучасні викладачі повинні знати складові елементи технологій патріотичного виховання, інноваційні форми роботи з підлітками та використовувати їх у своїй роботі. На сьогодні головною метою закладів освіти є формування й розвиток всебічно розвинутої, свідомої особистості з чіткою життєвою позицією, готової зробити гідний вибір свого майбутнього, стати справжнім патріотом власної країни. Для цього створюються реальні умови для прояву творчих здібностей молодих людей.

Сучасна молодь добре інформована щодо процесів у різних сферах науки, техніки, соціального життя; динамічно оволодіває сучасними технологіями. Тому на зміну традиційним формам і методам виховання приходять інновації у виховній сфері. Саме за допомогою педагогічної технології сучасний заклад освіти здатний вплинути на формування патріотизму підлітків. Сучасними педагогами створюються сприятливі умови для розвитку національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання як пріоритетної сфери соціального життя країни.

Мета статті

Розглянути досвід роботи здійснення військово-фізичного та патріотичного виховання у ДНЗ «Глухівське вище професійне училище» викладача Володимира ФІЛПОВИЧА. Результати, досягнення, підхід.

Виклад основного матеріалу

Комплексний підхід у здійсненні національно-патріотичного виховання у Державному навчальному закладі «Глухівське вище професійне училище» дає позитивні результати. Увесь освітній процес пронизаний «червоною ниточкою» патріотизму. Робота центру військово-патріотичного виховання, інноваційні підходи у викладанні предмету «Захист України», креативний підхід у організації гурткової роботи національно-патріотичного спрямування, виховні години, загально училищні заходи, волонтерська робота та багато іншого – це і є комплексний і сучасний підхід до здійснення національно-патріотичного виховання підростаючого покоління.

Цілеспрямована робота Центру військово-патріотичного виховання (далі Центр) дозволяє розвивати та вдосконалювати первинні навички безпечного та відповідального поводження зі зброєю, опановувати сучасні прийоми та техніки підготовки захисників України, займатись військово-прикладними видами спорту та популяризувати престижність військової професії.

Матеріально-технічна база Центру дозволяє проводити заняття з фізичної, тактичної, вогневої та медичної підготовки. Спеціально для цього обладнані відповідні локації. У Центрі наявний сучасний інтерактивний тир, лазертаги, пневматична зброя та інше військове та медичне обладнання, а також біля Центру наявна смуга перешкод, що дозволяє виховувати фізично розвиненого здобувача освіти - справжнього патріота, майбутнього воїна-захисника. Також у Центрі наявна сучасна методична база, а саме: нові підручники, плакати та стенди, тематична відеотека, які дозволяють якісно вивчати теорію і в подальшому ефективно використовувати її на практиці.

У ДНЗ «Глухівське вище професійне училище» функціонують гуртки національно-патріотичного спрямування. Роботою даного гуртка кожного року

охоплюються здобувачі освіти з різних професій та різних вікових категорій. Члени гуртка беруть участь у заходах розроблених керівником Центру військово-патріотичного виховання, такі як «Ми українці честь і слава не зламним» та інші.

Відповідно до укладеного договору про співпрацю та ініціативи учасників гуртків стало вже традиційним проведення акції «Один день в армії» на базі військової частини, де здобувачі освіти знайомляться з побутом солдат, умовами проживання, харчування військових, з місцем несення служби добовим, змагаються у швидкості застилання ліжок, збиранні та розбиранні автомату та мають змогу побачити сучасні види стрілецької зброї, техніки, озброєння. Також традицією стало проводити щорічно захід «Курс молодого бійця» де в розважальній формі кожен може спробувати себе в ролі захисника чи захисниці виконуючи різні завдання. Гуртківці організовують та беруть активну участь у проведенні змагань Центру військово-патріотичного виховання це:

«Сокил» - змагання з вогневої підготовки;

«Воїни України» - змагання у вигляді квесту де команди повинні пройти стежиною знань з теоретичної та військово-фізичної підготовки;

«Один за всіх та всі за одного» - захід присвячений дню ЗСУ;

Командне змагання з тактичної гри «Лазертаг».

Найкращі вихованці гуртка виконують функції інструкторів у роботі з учнівською молоддю та допомагають керівнику Центру.

Всі вихованці гуртків є активними учасниками зустрічей, виховних годин, засідань у форматі «круглого столу» з учасниками АТО та операції Об'єднаних сил, з рідними та близькими загиблих у війні, з волонтерами. Залюбки приймають участь у міських патріотичних заходах.

Враховуючі реалії сьогодення викладач предмету «Захист України» активно використовує ІКТ. Демонструючи свої знання викладач показав гарний результат із розробки сучасного уроку використовуючи ІКТ, це дозволяє

здобувачам освіти швидше опанувати військову справу та бути більш гнучкими під час засвоєння нових знань особливо зараз.

Одним із досягнень є розробка курсу термінології за підручником для 10 класу предмета «Захист України» на платформі Quizlet, що в свою чергу позитивно впливає на вивчення навчального предмету.

Quizlet – це безкоштовний онлайн-сервіс для створення та застосування флеш-карток та навчальних ігор у різних категоріях.

Також при плануванні занять з вогневої підготовки активно використовується програмний комплекс «Інтерактивний лазерний тир E-presenter» - допомагає здобувачам освіти швидко та безпечно оволодіти зброєю, правильно здійснювати приціл та вести вогонь.

Правильне використання матеріально-технічної бази є дуже важливим, тому при проведенні практичних занять з предмету завжди підбираються правильні вправи та амуніція до відповідної теми (вогнева, тактична підготовка, тактична медицина), що дозволяє максимально наблизити до реалій використання цих знань, вмінь та навичок.

Також важливу роль відіграє і фізична підготовка. Співпраця з викладачами фізичної культури дає змогу правильно розпланувати навчальні модулі. Досвід показує, що вивчення модулю «Легка атлетика» позитивно впливає на військово-фізичну підготовку при вивченні предмету «Захист України». Володимиром ФІЛІПОВИЧОМ та методистом навчально методичного центру професійно - технічної освіти Сумської області Галиною ДОКТОРОВИЧ був розроблений інструктивний посібник «ЯКЩО ВІЙНА», посібник роз'яснює алгоритм дій у випадку введення військового стану, воєнних дій на території держави Україна, допоможе орієнтуватися в перші дні війни, зберегти життя і здоров'я своє і своїх близьких.

Також результатом спільної діяльності викладача та адміністрації начального закладу був створений патріотичний навчальний календар «Шлях до перемоги».

Сукупність всього вище зазначеного показує високий результат у національно-патріотичній підготовці здобувача освіти та створює гарне підґрунтя до вступу в лави ЗСУ, бути готовим захищати Україну.

Висновки

Досвід роботи викладача у Державному навчальному закладі «Глухівське вище професійне училище» показує, що військово-патріотичне виховання учнів у дусі постійної готовності до захисту своєї Батьківщини необхідно проводити систематично, цілеспрямовано і наполегливо.

Досконалості не має меж, і тому я разом із нашим закладом професійної (професійно-технічної) освіти постійно знаходимося в пошуку цікавих, неординарних, нестандартних, креативних, сучасних підходів у проведенні заходів, уроків, змагань, акцій національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання учнівської молоді.

Ми постійно пишаємося своїми випускниками, які стали на захист України та вправно виконують бойові завдання!

Головним результатом здійснення національно-патріотичного виховання у ДНЗ «Глухівське вище професійне училище» є готовність випускника училища до військово-патріотичної діяльності як внутрішнього системного утворення, що передбачає п'ять основних компонентів – освітній, фізичний, психологічний, соціальний і духовний.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Філіпович В. В. Курс "Захист України" 10 клас [Електронний ресурс] / Володимир Вікторович Філіпович // quizlet.com. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://quizlet.com/class/18427019/>
2. Mozaik education [Електронний ресурс] // www.mozaweb.com. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: https://ua.mozaweb.com/uk/lexikon.php?cmd=getlist&let=3D&sid=TCH&book_content=&pg=5
3. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ [Електронний ресурс] // МОН. – 2023. – Режим доступу до ресурсу:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/vihovna-robota-ta-zahist-prav-ditini/nacionalno-patriotichne-vihovannya>.

4. Робота центру військово-патріотичного виховання як невід’ємна складова підготовки учня-воїна-захисника України [Електронний ресурс] // Державний навчальний заклад "Глухівське вище професійне училище". – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.vpuhluhiv.com.ua/pro-uchilishche/tsentr-viiskovo-patriotichnoho-vykhovannia>

Оксана ЦИРУЛІК,

*викладач ДНЗ «Сумське
міжрегіональне вище
професійне училище»*

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СУСПІЛЬСТВА

В умовах українських реалій, коли Україна ціною життя громадян, зусиллями військових, добровольців, волонтерів відстоює свободу і територіальну цілісність, пріоритетного значення набуває національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання молоді.

Патріотичне виховання – це планомірна виховна діяльність, спрямована на формування у вихованців почуття патріотизму, тобто доброго ставлення до Батьківщини. Таке виховання включає розвиток любові до своєї країни, національної самосвідомості й гідності; дбайливе ставлення до рідної мови, культури, традицій; відповідальності за природу; потребу зробити свій внесок у долю Батьківщини; інтерес до міжнаціонального спілкування; прагнення праці на благо рідної країни, її народу.

Провідна роль у вихованні молоді належить українській мові як духовному стержню нації. Рідна мова – найважливіший засіб патріотичного виховання. Вона була і є важливою сферою впливу на національну свідомість

молоді. Розуміння учнями процесу повернення до рідних коренів, витоків українства, національного самоствердження і саморозвитку вже є проявом патріотизму. Учнівська молодь має усвідомити, що без оволодіння державною мовою неможливо стати повноцінним громадянином своєї держави, патріотом України та й просто інтелігентною людиною, кваліфікованим спеціалістом.

Стрижневим моментом системи формування патріотичних якостей під час уроків з предметів «Історія України», «Всесвітня історія» є актуалізація історичних традицій перемог українського воїнства, самопожертва в ім'я захисту Батьківщини. Адже знання і дотримання традицій народу не можливе без поглиблених знань історії Вітчизни.

Ефективними є бінарні уроки, що проводять разом викладачі «Захисту України», «Фізичної культури», «Біології та екології», «Технічного креслення». На цих заняттях закріплюються знання та виробляються практичні вміння щодо прийняття рішень в зоні бойових дій (розв'язання ситуаційних задач), з надання само та взаємодопомоги при пораненнях тощо.

Реалізуючи Концепцію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на уроках з фізичної культури, педагоги активно залучають здобувачів освіти до участі у спортивних заходах міського та обласного рівнів. Вихованці були учасниками Всеукраїнських змагань «Козацька наснага» (обласний рівень), міських змагань «Ігри Патріотів» (1 місце – 2018 р.), взяли участь в обласному фізкультурно-оздоровчому заході «Козацька ліга» (2023 р.).

В умовах повномасштабної війни з росією особливого значення набувають культурно-просвітницькі проекти, що спростовують міфи, якими тривалий час маніпулює імперська пропаганда. Застосовуючи сучасні інформаційні технології, педагоги закладу освіти підготували цикл відеопрезентацій «Народжені Україною». Кожен викладач-предметник представив інформацію про видатних науковців і культурних діячів України, імена яких були привласнені загарбниками.

З метою організації національно-патріотичного та громадянського виховання учнівської молоді в училищі, педагоги під час планування та

проведення уроків, виховних та позаурочних заходів постійно впроваджують елементи національно-патріотичного виховання. Це - лекції, бесіди, тренінги: «Я – громадянин-патріот незалежної держави України», «Пам'яті вдячні нащадки», «Зростаймо патріотами», «Мужність і відвага крізь покоління», «Моя рідна Україна», «Знати і поважати Герб своєї країни, її прапор і гімн», «Наша вітчизна – Україна», «Твої права і обов'язки», «Патріотизм – нагальна потреба України», «Моя земля – земля моїх предків», «Символи України» тощо; тематичні виховні заходи про видатних українців, учасників АТО, уроки пам'яті: «Зростаємо громадянами-патріотами землі, що Україною зветься», «Наша вулиця носить ім'я героя війни»; учнівські проєкти «Я пам'ятаю! Я пишаюсь!», «Герої не вмирають», «Слобожанський оберіг»; екскурсії до музеїв військових формувань, установ, підприємств, вищих закладів освіти, зустрічі з ветеранами II світової війни, ветеранами праці.

Невід'ємною частиною військово-патріотичного виховання в закладі освіти є організація зустрічей з ветеранами Другої світової війни, воїнами АТО, випускниками та педагогами ДНЗ «Сумське міжрегіональне ВПУ», які без вагань стали на захист рідної землі. На цих зустрічах учні спілкуються з людьми, які були і є реальними свідками бойових дій, які захищали і захищають від зовнішнього ворога свободу і волю України. Вшанування ветеранів Збройних Сил України виховує в молоді повагу до Героїв нації, гордість за них та підвищує мотивацію, бажання до виконання військового обов'язку.

Ми розуміємо, що державі потрібні громадяни, які знатимуть і поважатимуть її історію, які будуватимуть сучасну модернізовану країну. Тому заклад освіти активно долучився до виконання Указу Президента України «Про заходи у зв'язку з 85 роковинами Голодомору 1932-1933 років в Україні – геноциду українського народу». З листопада 2017 року на базі ДНЗ СМВПУ створено Центр досліджень голодоморів.

Отже, без національно-патріотичного виховання не можна сформувати справжню людину-патріота України, яка буде готова самовіддано

розбудувати свою державу, виявляти національну гідність, знати і цивілізовано відстоювати свої громадянські права та виконувати обов'язки, сприяти громадянському миру і злагоді в суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. СПБех І., Чорна К. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. Інформаційний збірник для директора школи та завідуючого дитячим садочком 2015, № 3-4 (33). С. 44
2. Грищенко Н.П. Головка Л.В. Формування національно-патріотичного виховання учнівської молоді закладів професійної (професійно-технічної) освіти: методичні рекомендації. Запоріжжя: Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Запорізькій області, 2017. С.11.
3. Остапенко О.І. Військово-патріотичне виховання старшокласників в умовах нової Української школи URL: <http://surl.li/gvgvg> (дата звернення 03.05.2023).
4. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді URL: <http://surl.li/exzzc> (дата звернення 04.05.2023).

Світлана ОСТАПЧУК,

викладач ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище»

ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ У ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Актуальність теми обумовлена нагальною необхідністю формування національної ідентичності сучасної молоді, важливістю національно-

патріотичного виховання підрастаючого покоління в умовах боротьби української держави за свою територіальну цілісність і незалежність.

Національно-патріотичне виховання у навчальних закладах здійснюється на всіх етапах навчання, забезпечує всебічний розвиток, гармонійність і цілісність особистості, розвиток її здібностей та обдарованість, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності і культури, виховання громадянина України, здатного до самостійного мислення, суспільного вибору і діяльності, спрямованої на процвітання України [1].

У ДПТНЗ «Шосткинське ВПУ» національно-патріотичне виховання молоді – це цілісна, узгоджена система роботи усього педагогічного колективу, яка включає виховання патріотизму та національної самосвідомості засобами навчальних предметів, а також різних форм роботи у позаурочний час.

Одним із ключових напрямків національно-патріотичного виховання сьогодні є саме волонтерська робота.

Слово «волонтер» з латинського перекладається як «доброволець» у сфері соціальної, гуманітарної, екологічної допомоги. Волонтерство як соціокультурне явище нерозривно пов'язане з розвитком цивілізації. В історії людства навряд чи знайдеться суспільство, якому не були б притаманні ідеї добровільної та безкорисливої допомоги. У розвинених країнах світу волонтерство є повсякденною соціальною практикою. Волонтери щорічно вносять близько мільярду доларів у світову економіку. Волонтерський сектор відіграє ключову роль у суспільному житті.

Особливість волонтерського руху полягає в тому, що численною його групою є студентська молодь. Участь молодих людей у волонтерському русі допомагає їм формувати власні лідерські якості і творчі здібності, активну громадську позицію, сприяє самовираженню особистості, дає їм можливість зробити особистий внесок у вирішення соціальних проблем, випробувати свої можливості, беручи участь в проектах і програмах соціальної спрямованості.

До 2014 року волонтерський рух в Україні розвивався досить слабо, у порівнянні з іншими країнами світу. Однак після анексії Криму і з початком

війни на Донбасі волонтерство піднялось на найвищий рівень розвитку за весь час незалежності України. Не буде перебільшенням сказати, що саме завдяки волонтерам у 2014 році країна зберегла свій суверенітет, зупинила російську агресію на сході та відновила боєздатну армію з високим моральним духом [2]. А вже повномасштабна війна росії проти нашої країни залучила сотні тисяч українців до волонтерства, в тому числі і молодь.

Волонтерській діяльності в Шосткинському вищому професійному училищі відводиться вагоме місце.

Ще у 2002 році лідерами учнівського самоврядування Шосткинського вищого професійного училища було створено волонтерський загін «Небайдужі серця», який мав на меті не залишатися осторонь всіх викликів, які стоять сьогодні перед нашим суспільством.

Волонтери закладу залучалися до різних напрямків роботи: підтримка здорового способу життя, захист довкілля, здійснення посильної допомоги дітям з особливими потребами, літнім людям, ветеранам другої світової війни, воїнам-учасникам Антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил, їх родинам; проведення дослідницько-пошукової роботи; співпраця з місцевими волонтерськими організаціями тощо. Результатом такої роботи є численні заходи, уроки мужності, акції та зустрічі, які сприяють залученню учнівської молоді до вирішення важливих соціальних проблем та формуванню гармонійної, громадсько-активної особистості.

У 2016-2017 навчальному році волонтери закладу започаткували видання учнівського альманаху у рамках обласного конкурсу волонтерських загонів «Ветеран живе поруч». Видання є своєрідним звітом про щорічну роботу волонтерського загону. Крім того альманах містить матеріали про випускників Шосткинського вищого професійного училища, які поклали своє життя, захищаючи територіальну цілісність нашої держави; про тих, хто з 2014 року і сьогодні зі зброєю в руках стоїть на сторожі України; спогади їх рідних і друзів, зворушливі історії про героїчні вчинки наших захисників, учнівську творчість тощо.

Варто відмітити, що наш альманах не один рік поспіль посідав призові місця в області, а також неодноразово ставав лауреатом Міжнародного конкурсу шкільних медіа в м. Миколаєві.

У 2022 році з часу повномасштабного вторгнення росії в Україну основним напрямком нашої діяльності стала допомога Армії. Волонтери нашого закладу разом з усім педагогічним колективом активно включилися в роботу і почали новий вид волонтерства: плетіння маскувальних сіток та кікімор для потреб ЗСУ. Десятки кікімор та сотні метрів маскувальних сіток було відправлено за призначенням.

Протягом 2022-2023 н.р. волонтери училища стали активними учасниками різних благодійних акцій. Шосткинське ВПУ радо відгукнулося на пропозицію Національного банку України долучитися до Марафону добрих справ, який тривав з 29 листопада по 19 грудня 2022 в межах глобального руху #ЩедрийВівторок і прозвітувати про свою діяльність.

Отож, до скарбнички добрих справ волонтерів училища увійшли:

- плетіння маскувальних сіток та кікімор;

Волонтерами училища було сплетено і передано нашим захисникам 52 маскувальні сітки та 30 кікімор. Сьогодні ця робота активно продовжується і наші досвідчені учні передають свій досвід сусіднім навчальним закладам.

- участь у благодійних акціях: «Смілива гривня», «Дякуємо захисникам і захисницям!», «До Дня Збройних Сил України», «Дітям Лиману»;

У рамках вищезазначених акцій волонтери збирали гроші, продуктові набори, смаколики, малюнки та листи-підтримки для наших військових; теплі речі, канцелярське приладдя, іграшки, солодощі для дітей з деокупованого м. Лиман.

- виготовлення печі-буржуйки для ЗСУ;

В рамках тижня професії «Електрогазозварник» волонтерами закладу було вирішено зібрати кошти і виготовити власними силами піч-буржуйку для наших випускників-військових. Наразі наша піч-буржуйка зігриває хлопців на передовій.

- адресна допомога учням-випускникам Шосткинського ВПУ, які зараз зі зброєю в руках захищають нашу країну.

Учні та їх батьки долучилися до збору адресних посилок для декількох наших захисників. Були зібрані: теплі шкарпетки, килимки, сухофрукти, сало, мед, солодощі. Учні училища спекли власноруч печиво, написали листи підтримки для наших воїнів. Нещодавно на прохання одного з наших випускників-захисників заклад виробив і відправив на фронт кабелегони.

Волонтери закладу мають у кого переймати досвід, адже у нашому місті є міські волонтерські організації: «Шостка Добро» та «З любов'ю в серці», які залучають до своєї роботи молодь міста і також на своєму прикладі показують, як сьогодні кожен з нас може підтримувати наших воїнів і наближати перемогу.

Приємно зазначити, що наш учень Кривонос Максим з перших днів повномасштабного вторгнення приєднався до лав волонтерів «Шостка Добро» і з того часу кожного дня працює на благо рідної держави. Учениця III курсу Шибалко Катерина стала лауреатом XIII Всеукраїнського конкурсу учнівських творчих робіт «Я – журналіст» з відео роботою «Розповідаю світові про незламність українців», де взяла інтерв'ю у голови громадської організації «З любов'ю в серці».

Сьогодні молоде покоління, як ніколи раніше розуміє, що від кожного з них залежить, яким буде майбутнє. Вони розуміють, що не мають права бездіяти, поки в країні йде війна і не мають права зрадити тих, хто ціною власного життя відстоює нашу свободу і незалежність на полі бою.

Сьогодні наше суспільство об'єдналося і кожен українець намагається внести хоч крихту своєї допомоги і пришвидшити таку довгоочікувану перемогу. Нарешті ми усі зрозуміли, що тільки в єдності наша сила! Тільки разом до Перемоги!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сайт Возсіятського ліцею – Режим доступу: http://voziyatske-school.edukit.mk.ua/informaciya_pro_zaklad/nacionaljno-

patriotichne_vihovannya/?prnt=prnt&prnt=prnt&prnt=prnt&prnt=prnt&pvi=pv
i&prnt=prnt&prnt=prnt

2. Українське волонтерство – явище унікальне. Йому завдячуємо суверенітетом [Електронний ресурс] : Мультимедійна платформа іномовлення України – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2324579-ukrainske-volonterstvo-avise-unikalne-jomu-zavdacuemo-suverenitetom.html>

Аліна КРАСНОШАПКА,

вихователь гуртожитку

*ДПТНЗ «Кролевецьке вище
професійне училище»*

УКРАЇНА – ЦЕ МИ! ШАНУЄМО ТРАДИЦІЇ

В умовах нинішніх реалій, коли Україна ціною життя Героїв, зусиллями військових, добровольців, волонтерів відстоює свободу і територіальну цілісність, пріоритетного значення набуває національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання молоді. [4]

Цілі покоління українців були виховані в дусі відчуження від рідної землі та національного самозречення. В нас формували почуття національної меншовартості, покривдженості, комплексу неповноцінності, навіювали переконання в перевазі «старшого брата». Навмисне поширення російськомовної літературної та музично-пісенної продукції, висвітлення неправдивої історії, висміювання українського характеру і традицій формувало явище етноциду. Наш народ намагалися позбавити усіх ознак культурної та духовної самостійності.

Сьогодні єдиний шлях повернення державності – патріотичне виховання молоді.

Патріотизм – це одна із якостей людського характеру. Він, подібно до любові, керує людською свідомістю, заставляючи робити великі і малі вчинки в ім'я своєї батьківщини. Патріотизм – величний вияв нескінченної любові до рідного краю. Патріотизм, як і честь виховує великих, сильних людей, які не рахуються з ціною свого життя й здатні пожертвувати ним заради рідної землі. [2]

Патріотичне виховання включає розвиток любові до своєї країни, національної самосвідомості й гідності; дбайливе ставлення до рідної мови, культури, традицій; відповідальності за природу; потребу зробити свій внесок у долю Батьківщини; інтерес до міжнародного спілкування; прагнення праці на благо рідної країни, її народу. [1]

На сучасному етапі розвитку України, коли існує пряма загроза денационалізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення патріотичного виховання дітей та молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей:

- Ⓣ повага до національних символів (Герба, Прапора, Гімну України);
- Ⓣ участь у громадсько-політичному житті країни;
- Ⓣ повага до прав людини;
- Ⓣ верховенство права;
- Ⓣ толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до регіональних та національно-мовних особливостей;
- Ⓣ рівність усіх перед законом;
- Ⓣ готовність захищати суверенітет та територіальну цілісність України.

Патріотичне виховання у нашому навчальному закладі здійснюється під час проведення навчальних занять, через систему виховних заходів, проведення екскурсій.

У нашому навчальному закладі велика увага приділяється збереженню і примноженню духовних цінностей, культурних національних традицій,

шанобливому ставленню до української мови. Свідченням цього є такі щорічні заходи: «Козацькому роду – нема переводу» (до дня захисників та захисниць та дня українського козацтва), «Збройні сили України – слава, гордість, міць країни» (до дня Збройних Сил України), вже доброю традицією стали фотосесії до дня вишиванки та дня української хустки. Також, відроджуючи українські традиції молоді дівчата на свято Андрія готують вареники та випікають калиту.

Живим прикладом мужності і героїзму є захисники України, що боронили країну в минулому і зараз обороняють нашу державу від російської агресії з якими проводились зустрічі в нашому закладі.

Окремої уваги заслуговує сучасна волонтерська діяльність здобувачів освіти та педагогів: всі долучаються до прибирання біля меморіалу учасникам бойових дій на територіях інших держав.

Напередодні великодніх свят здобувачі освіти разом з вихователем гуртожитку випікали паски.

У навчальному закладі панує національний дух, усі урочисті заходи проводяться з використанням національної і державної символіки, українського традиційного одягу.

Ми глибоко переконані, що робимо добру справу, адже якщо молода людина гарно знає культурні народні традиції, поважає і дотримується їх, дійсно любить свою Батьківщину, готова захищати її, то її важко уявити деградованим п'яницею, крадієм, розпусником або наркоманом, вона не може бути безсовісним бандитом, злодієм, убивцею.

Патріотизм складає найважливішу ціннісну основу будь-якого демократичного суспільства, тому мета навчального закладу на сучасному етапі – виховати молодь гуманною, творчою, відповідальною, з активною життєвою позицією, яка могла б реалізувати себе.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Вибрані наукові праці Виховання особистості. Чернівці: Букрек, 2015. 640 с.2. Виховання громадянина: Психолого-педагогічний і народознавчий аспекти: навчально-методичний посібник /П. Р. Ігнатенко, В. Л.

Поплужний, Н. І. Косарева, Л. В. Крицька. Київ: Інститут змісту і методів навчання, 1997. 252 с.3. Гонський В. Патріотизм як основа сучасного виховання та ідеології держави. Рідна школа. 2001. № 2. С. 9–13.4. Каплуновська О. Сучасний погляд на патріотичне виховання. Дошкільне виховання. 2015. № 8. С. 8–10.5. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді Міністерство освіти і науки України. 6. Кулішенко Л. А. Проблеми національного виховання у засобах масової інформації: Навчальний посібник. Суми: СумДУ, 2007. 173 с.

Костянтин ШАПОВАЛОВ,

керівник фізичного виховання

ДПТНЗ «Сумський центр ПТО з

дизайну та сфери послуг»

РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ У ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДІ

Сучасні соціально-економічні, і політичні події в українському суспільстві, що супроводжуються, окрім іншого, зниженням рівня життя населення, його соціально-майновим розшаруванням, агресією спричиненою державою-сусідом, яка активно пропагує жорстокість, бездуховність, насильство дуже сильно вплинули на моральні норми і цінності підростаючого покоління. Молодь виявилася неготовою до сприйняття змін, які відбуваються у всіх сферах життєдіяльності. Тому найголовнішим пріоритетом гуманітарної політики в Україні і важливою складовою національної безпеки має стати патріотичне виховання молоді, котре вплине на усвідомлення ними власної ідентифікації, відчуття гордості за досягнення свого народу, необхідності збереження унікальності культури країни та захисту інтересів власного народу [2].

Головною спрямованістю патріотичного виховання є формування у молоді любові до своєї країни, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків. Останніми роками здійснено чимало досліджень, присвячених окремим аспектам вирішення проблеми патріотизму за способами спортивно-масової та фізкультурної роботи. Це, насамперед, дослідження основ туристсько-краєзнавчої діяльності, проведення військово-патріотичних спортивних ігор та походів місцями бойової слави українського народу, організації спортивних змагань на призи учасників бойових дій [3].

Суттєвого значення у патріотичному вихованні набуває і фізична підготовка молоді. Спорт, як складова фізичного виховання, впливає на основні сфери життєдіяльності суспільства, на ділове життя, суспільне становище, формує моду, етичні цінності, спосіб життя людей. Виховний потенціал фізичної культури та спорту реалізується завдяки формуванню у особистості такого поняття як патріотизм. Патріотизм охоплює емоційно-моральне й дієве ставлення до рідної землі, своєї нації, матеріальних та духовних надбань Батьківщини [1].

Розвиток фізичної культури і спорту забезпечує втілення в життя гуманістичних ідеалів, цінностей та норм, активізацію людського фактора, визначає поведінку людини, сприяє вирішенню соціально-економічних, виховних і оздоровчих завдань. У процесі фізичного удосконалення розвиваються особистісні якості, формуються моральні і психологічні основи особистості. Фізична активність здійснюється на основі опанування індивідом накопичених знань у галузі фізичного вдосконалення людини, цілеспрямованої зміни біологічних складових її природи й опосередкованого впливу на соціальні складові. Тому її можна вважати суттєвим елементом, що в поєднанні з іншими факторами формує фізичну культуру людини і в цьому розумінні є якнайважливішим компонентом суспільного виховання і самовиховання особистості, а отже, і основним компонентом патріотичного виховання [3].

Фізична культура – це інтегрований комплексний предмет, покликаний не лише задовольнити природну потребу в русі, але й допомогти молодій людині

свідомо обрати здоровий, повноцінний спосіб життя. Заняття спортом стимулюють розвиток таких якостей особистості, як рішучість, наполегливість, самодисциплінованість. Тренування, змагання виховують впевненість, цілеспрямованість, витривалість. У процесі фізичного виховання, використання його специфічних засобів, форм і методів, комплексно розв'язуються завдання розумового, морального, естетичного, військово-патріотичного виховання, формується особистість на національних спортивних традиціях народу [1].

Одним із завдань національно-патріотичного виховання на сьогоднішній день - забезпечення створення умов фізичного розвитку молодих громадян, тому в нашому заклад освіти фізичній складові національно-патріотичного виховання виділено цілий комплекс заходів. Оскільки всі ми прекрасно розуміємо, важливість процесу виховання в системі підготовки особистості до дорослого життя [2]. Саме тому вже кілька років поспіль в закладі проводиться «День здоров'я» під час якого здобувачі освіти демонстрували свої знання та здібності у приготуванні народних страв, подоланні смуги перешкод на ускладненій місцевості та різних видах активного відпочинку. На початку навчального року стало традицією проводити ранкову руханку для здобувачів освіти. Також слід зауважити, що у фізичному вихованні беруть участь не лише викладачі фізичної культури, а й педагогічні працівники. Прикладом таких заходів є змагання між командами педагогічних працівників та здобувачів освіти нашого закладу з різних видів спорту. Серед яких: волейбол, футзал, настільний теніс та інші. Крім того до фізичного виховання залучаються і інші працівники закладу. Так в закладі почали проведення щорічних змагань з інтелектуальних видів спорту, таких як шахи та шашки.

Також заклад освіти долучився до Всеукраїнських змаганнях «Козацька ліга», де проходили смугу перешкод, та змагалися в легкоатлетичних видах спорту. В 2023 році започаткували проведення товариської спартакіади з Сумським вищим професійним училищем будівництва та автотранспорту. Під час даного заходу здобувачі освіти мали змогу позмагатися зі своїми

однолітками в таких видах спорту: бадмінтон, дартс, настільний теніс та стрільба в тирі.

Таким чином, система фізичного виховання здатна сформувати у молоді не лише повагу до загальнолюдських гуманістичних цінностей, а й забезпечити виховання патріотично налаштованої громадянсько-національно свідомої молоді людини, творчої особистості, здатної самостійно приймати рішення і реалізовувати їх у процесі життєдіяльності з метою збереження національної ідентичності українського суспільства та підвищення іміджу країни у глобальному просторі [1].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Жевага С. І. Роль фізкультурної освіти у патріотичному вихованні молоді / С. І. Жевага // Проблеми освіти 72. – С. 46 – 50.
2. Проект Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді [Електронний ресурс]. – Режим доступу: / <http://ippo.kubg.edu.ua/archives/6436>
3. Чупрій Л. В. Патріотичне виховання в Україні: стан і перспективи [Електронний ресурс] / Л. В. Чупрій. – Режим доступу: http://sd.net.ua/2009/11/05/patrotichne_vikhovannja_v_ukran_ctan_perspektivi.html

Володимир СІРИЙ,
*заступник директора з
 навчально виховної роботи
 ДПТНЗ «Реутинський ПАЛ»*

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Патріотизм у сучасному розумінні – це відчуття того, що в моєму місті, у моєму освітньому закладі, країні мене стосується, щось залежить від мене.

Патріотизм породжує впевненість у собі, волю в перемогу, віру в свою націю, свій народ, бажання безстрашно йти до своєї мети. Тоді мета

патріота стає метою усього народу.

Патріотичне виховання – це планомірна виховна діяльність, спрямована на формування у вихованців почуття патріотизму, тобто доброго ставлення до Батьківщини.

Мета патріотичного виховання є формування та розвиток в учнів високої патріотичної свідомості, почуття вірності своїй Вітчизні, прагнення до виконання свого громадського обов'язку, виховання патріотичних якостей особистості відповідно до моделі «Громадянин - патріот України».

Домінантою національно-патріотичного виховання дітей та молоді є формування в особистості ціннісного ставлення до суспільства, держави та самої себе, відчуття своєї належності до України, усвідомлення єдності власної долі з долею своєї країни, активної за формою та моральної за змістом життєвої позиції.

Основні форми патріотичного виховання:

- інформаційно-масові (дискусії, диспути, конференції, «філософські столи», «відкриті кафедри», інтелектуальні аукціони, ринги, вікторини, вечори, подорожі до джерел рідної культури, історії держави і права, «живі газети», створення книг, альманахів);

- діяльнісно-практичні (творчі групи, осередки, екскурсії, свята, театр-експромт, ігри-драматизації, огляди-конкурси, олімпіади);

- інтегративні (гуртки, фестивалі) ;

- індивідуальні (творчі завдання, індивідуальна робота) ;

- наочні (музеї, Кімнати бойової слави, тематичні виставки, книжкові стенди) ;

- діалогічні (бесіди, міжрольове спілкування).

У ДПТНЗ «Реутинський ПАЛ» педагогічні працівники ставлять за мету сформувати таку особистість патріота, яка втілює в собі моральні цінності, родинні, громадянські, інтелектуальні, екологічні цінності, національну свідомість.

У процесі виховання особистості патріота використовуються

різноманітні форми і методи.

Патріотичне виховання в освітньому закладі здійснюється під час проведення навчальних занять, через систему виховних заходів, гурткову роботу, проведення екскурсій, участь у проектній діяльності тощо. Класні керівники у своїй роботі керуються Конституцією України, Концепцією Національно-патріотичного виховання, Національною програмою патріотичного виховання, нормативними документами, наказами, розпорядженнями Президента України, Міністерства освіти і науки України, обласного та міського управління освіти.

Значну роль у даному процесі відіграють класні керівники, які проявляють творчу ініціативу у виборі інноваційних форм, методів, засобів інформування та виховання учнів. Вони надають перевагу груповим та індивідуальним формам роботи, що допомагає у формуванні критичного мислення, ініціативності, творчого підходу та відповідальності за свої дії та вчинки. Класні керівники на виховних годинах відкривають перед молоддю яскраві сторінки історії української держави, учать дітей розуміння і необхідності дотримання норм і принципів чинного законодавства України, поваги до прав і свобод інших людей, шанобливого ставлення до державних символів. Проводять виховні години «Українська державність: віхи історії», «Я-нащадок великих козаків», «Національні святині і символи моєї держави», «І пливе наш синьо- жовтий шлях (історія символів України)», «Символіка України: минуле і сучасне».

В освітньому закладі велика увага приділяється збереженню й примноженню духовних цінностей, культурних національних традицій, шанобливому ставленню до рідного слова. Свідченням цього є щорічні заходи, як от: Дні української писемності та мови, Дні рідної мови, літературно-музичні композиції до дня народження Т.Г. Шевченка, Лесі Українки, Олександра Довженка та інших українських письменників, конкурси декламаторів, учнівських творчих робіт, дослідження родоводу, фольклору рідного краю.

Щороку учні ліцею беруть активну участь у Міжнародному конкурсі

знавців рідної мови імені Петра Яцика, мовно-літературному конкурсі учнівської молоді імені Тараса Шевченка.

Таким чином, патріотизм складає найважливішу ціннісну основу будь-якого демократичного суспільства й виступає суттєвим внутрішнім мотивом для саморозвитку й розкриття всіх потенційних соціальних можливостей у духовній, економічній та соціальних сферах життя суспільства. Тому мета освітнього закладу на сучасному етапі – виховати молодь гуманною, творчою, відповідальною, з активною життєвою позицією, яка могла б реалізувати себе. Без пробудження таких моральних феноменів, як патріотизм, обов'язок, совість, почуття власної гідності, працелюбність навряд чи можна розраховувати на поліпшення ситуації в країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді / І. Бех, К. Чорна.-Львів: Світ виховання, 2009. - 335с.
2. Пентій О., Новосьолова І. Виховання патріотично налаштованої особистості школяра / О. Пентій, І. Новосьолова // Вихователь-методист .- 2015 .- № 8 .- С. 16-21
3. Печуркіна-Шумейко Л. Формування громадянськості підлітків засобами соціально-культурної діяльності. URL: <http://www.knukim.edu.ua/conferences2004proceedingspechurkina-shumeiko.htm>. (дата звернення: 10.09.2019).
4. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах. URL: osvita.ua. – (дата звернення: 10.09.2019).
5. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей: Київ, 2018. – 40 с.
6. Соціальна робота в Україні: теорія і практика//Науково – методичний журнал.-2012.-№2.-с.58-67.

7. Стратегія національно-патріотичного виховання (Указ Президента України від 13 травня 2019 року № 286/2019 року.)URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/natsionalno-patriotichne-vihovannya-ditey-ta-molodi/>.– (дата звернення: 10.09.2019).
8. Сухомлинська О.В. Громадянське виховання: спадщина і сучасність. URL: <http://www.novadoba.org.ua/data/metod/suhoml.html>. (дата звернення: 10.09.2019).
9. Сухорукова В.М. Як виховати патріота. Харків: Вид-во «Ранок», 2015.-с.3-27.

Катерина МАЛЕНКО,

*голова циклової комісії класних керівників та виховної служби
ДПТНЗ «Конотопський професійний аграрний ліцей»*

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ: НОВІ РЕАЛІЇ НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ

Виховний процес, в закладах освіти та в суспільстві, беручи до уваги сучасні реалії, повинен включати в себе – цілеспрямований процес свідомого розвитку людини, метою якого є формування морально-духовної, життєво-компетентної особистості, яка успішно самореалізується в соціумі як патріот, громадянин, сім'янин, професіонал.

Система виховної роботи, ДПТНЗ «Конотопський професійний аграрний ліцей», забезпечує єдність і взаємозв'язок планування, організації і аналізу діяльності, спільної роботи педагогічного і учнівського колективів, сім'ї і громадськості.

Плануючи виховну роботу, враховується:

- мета і завдання сучасного виховання;
- рівень розвитку і вихованості учнів;

- учнівські запити, інтереси та потреби;
- підготовку викладача до організаторської роботи;
- власний педагогічний досвід у вихованні дітей

Взявши за основу сучасний напрямок розвитку України, ЦК класних керівників та виховної служби ДПТНЗ «Конотопський ПАЛ» виокремила головні завдання своєї виховної діяльності:

- створення умов для всебічного розвитку, самоаналізу, самовиховання, саморозвитку та самовдосконалення особистості учня
- вдосконалення методичної майстерності, підвищення творчого потенціалу викладачів
- формування загальноліцейного колективу, родини
- **НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИЙ.**

За словами Павла Тичини - «Забудеш рідний край – тобі твій корінь всохне», національно - патріотичне виховання трактується, як планомірна, виховна діяльність, спрямована на формування у вихованців почуття патріотизму, що включатиме розвиток любові до Батьківщини, національної самосвідомості й гідності. Виховує дбайливе ставлення до рідної мови, історії, культури, традицій. Формує потребу зробити свій внесок у долю Батьківщини, з прагненням праці на благо рідної країни та її народу.

Сприятливими умовами і поширенням домінанту для розвитку національно-патріотичного виховання, як пріоритетної сфери соціального життя освітнього закладу, стало відкриття 23 жовтня 2018 року Центру національно-патріотичного виховання. В ліцеї та осередку патріотичного виховання, на 2022 – 2023 навчальний рік, із урахуванням реалізації державної політики в сфері національно-патріотичного виховання, проводяться:

- уроки мужності
- військово – патріотичні вишколи
- практичні заняття з різних видів стрільби

- семінари практикуми з Конотопським об'єднаним міським військовим комісаріатом
- стрілецькі заходи згідно плану бойової підготовки загону територіальної оборони.

Дотримуючись парадигми національно-патріотичного виховання, учні ліцею постійно формують в собі ціннісне ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації. Свою діяльність вони висвітлюють в різних регіональних, обласних, Всеукраїнських конкурсах, проєктах, флешмобах.

1. Конкурс моральний вчинок (II місце, 2022р.)
2. Учнівська історико-краєзнавча конференція «Сумщина: від минулого до сьогодення» з роботою «Казимир Малевич як творець мистецької спадщини Конотопа» із виданням друкованого матеріалу (жовтень-листопад 2022р.)
3. XXII Всеукраїнський конкурс учнівської творчості з представленням дослідницької роботи здобувачів освіти, сторінками життя захисника та випускника Владислава БУРИМА й власника трьох орденів за Мужність (грудень 2022р.)
4. Долучення до флешмобу #БУТИ-ГІДНИМ присвяченого Революції Гідності
5. Флешмоб #SumyPto Нас єднає Шевченко
6. Обласний конкурс «Керуй своїм життям», учнівська робота виборола I місце (березень 2023р.)
7. Підтримуючи постійних дух патріотизму викладачами і учнівським самоврядуванням організовано та проведено дві зустрічі із захисниками України й випускниками: Сергієм ОХРИМЕНКО (листопад 2022) Олександром КОЗЛОВСЬКИМ (квітень 2023)

Прикладом для підростаючого покоління є і волонтерство, як й Всеукраїнське, так і в освітньому закладі, що носить назву «Пам'ять». Постійну допомогу і співпрацювання ведеться із місцевою волонтерською організацією «Промінь» та безпосередньо нашими випускниками - захисниками. Освітній заклад, разом із здобувачами освіти, проводять – ремонтні роботи військової техніки, збори коштів для придбання автотранспортних засобів, купівлі товарів першої необхідності, створення нош для поранених (більше 40 штук), привітання із Великоднем випеченими пасхами наших захисників, плетіння сіток.

Дотримуючись навчально – виховного процесу і стратегії національно – патріотичного виховання, класні керівники та підрозділ виховної служби постійно проводять: щоранкову «Хвилину мовчання», історичні екскурси, різні тематичні виховні заходи – «Запали свічку», «Ми за Мир», «Дух козацтва живе у нас», написання Всеукраїнського диктанту, «94 днів Революції Гідності», «Герої Крут», «День Соборності», заходи до Дня Єднання, «Герої Небесної Сотні», «Крим: як це було» та інші.

Цей тернистий шлях національно-патріотичного виховання породжує в учнів впевненість у собі, волю в перемогу, віру в свою націю, свій народ. Він перетворює звичайну людину в безстрашну машину, яка не відчуває страху і болю, йдучи впевнено та безстрашно до своєї мети.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Завалевський Ю. І. Громадянське виховання старшокласників: проблеми, досвід, перспективи / Ю. І. Завалевський. – Київ, 2003. – 104 с.
2. Лист МОН від 10.06.2022 № 1/6267-22 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України»
3. Указ Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання»
4. <https://www.ukrlib.com.ua/sochm/printout.php?id=1673>

Тетяна ДУДНИК,
*викладач ДПТНЗ «Лебединське
вище професійне училище
лісового господарства»*

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: НОВІ РЕАЛІЇ - НОВІ МОЖЛИВОСТІ

Вступ. Формування в здобувачів освіти національно-патріотичної свідомості є важливими завданнями навчального закладу, які покладені на кожного педагога, класного керівника. Особливу увагу формуванню національно-патріотичної свідомості здобувачів освіти приділяють викладачі історії та громадянської освіти. Саме історична освіта завжди була потужним духовним чинником нації. Сьогодні ми переосмислюємо вагомість здобутків минулих років та розуміємо, що особливо актуально для України в умовах агресії з боку російської федерації, є виховання громадянина-патріота.

Мета статті: Виробити і зміцнити в свідомості кожного здобувача освіти гордості за свою Україну, її історію й традиції, готовність захищати її свободу. Дослідити роботу під час уроків історії та в позаурочний час, щодо формування національно-патріотичної свідомості здобувачів освіти в сучасних умовах, а саме: виховати молоду людину – патріота своєї держави, готового самовіддано розбудовувати її як суверенну, демократичну, правову і соціальну державу, формувати якості «українця-переможця» у війні російської федерації проти України та підкреслити особливу значущість своєї національної ідентичності.

Виклад основного матеріалу. Нове покоління має розуміти своє значення у розвитку своєї країни, у розбудові громадянського суспільства, бачити своє місце в ньому, бути справжнім патріотом своєї Батьківщини. Педагогічна діяльність викладача має бути спрямована на формування такої особистості, в якій синтезуються всі якості громадянина-патріота.

Викладання історії у навчальному закладі – це складний і багатогранний процес. Тому, що далеко не кожна галузь науки здатна так органічно поєднати минуле, сучасне та майбутнє. Під час проведення уроків розглядаємо не тільки події, а й історичні постаті. Саме на прикладах життя, їхньої діяльності і боротьби за власну державу (Тарас Шевченко, Михайло Грушевський, Володимир Винниченко, В'ячеслав Чорновіл, Ліна Костенко, Джамала, Богдан Ступка та інші) демонструємо національну гідність нашого народу.

Сьогодні в надскладних умовах воєнного стану є актуальним формування рис і якостей «українця-переможця» у війні російської федерації проти України: твердості духу й моральної стійкості, витримки, сили волі; протидії ворожій пропаганді, віри в перемогу; здатності проявляти співчуття, милосердя, взаємодопомоги, відчуття себе громадянином. Одним із підтверджень небайдужості юного покоління до долі своєї Батьківщини є діяльність волонтерського загону «Патріот», який організовує та проводить акції під гаслом «Разом_до_Перемоги!»: «Яким я бачу майбутнє України після Перемоги!», здобувачі освіти написали листи в майбутнє та представили малюнки майбутньої країни; «Оберіг для Героя», педагогічний колектив створив браслети-обереги для захисників; «Мамо, я вдома», зустріч з випускником навчального закладу, який повернувся з російського полону; «Вогник надії», створення окопник свічок для фронту; «З Україною в серці» – здобувачами освіти були написані та відправлені листи підтримки солдатам ЗСУ; організовано та проведено впорядкування пам'ятників загиблих воїнів.

Велика увага приділяється роботі для увічнення героїзму військовослужбовців і добровольців, котрі віддали життя за Україну. У навчальному закладі було відкрито меморіальну дошку для вшанування випускників, які загинули під час Операції Об'єднаних Сил на Сході України, реалізовується загальнодержавний проект «Місце шани та вдячності». Участь у історико-поршуківському конкурсі «ProЛебединщину» в номінації Герої не вмирають, де навчальний заклад зайняв I місце. Щодня проводити в закладах

освіти загальнонаціональну хвилину мовчання за співвітчизниками, загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України [2].

У Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України зазначається: «Україна має древню й величну культуру, історію, досвід державницького життя, які виступають потужним джерелом і міцним підґрунтям виховання дітей та молоді» [1]. Тож формування ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості в молоді має здійснюватися на прикладах героїчної боротьби українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеалів свободи, соборності та державності. З метою реалізації Концепції національно-патріотичного виховання проводилися позакласні виховні заходи, а саме:

Урок-пам'яті «Пам'ятаємо. Єднаємося. Перемагаємо!» до Дня вшанування пам'яті жертв Голодомору, метою якого є продемонструвати, що жива пам'ять надзвичайно важлива; ті, хто чинить злочини проти людства, мають бути засуджені світовою спільнотою, а жертви – вшановані. Пам'ятаємо злочин сталінського геноциду та його жертв. Єднаємося, тому що єдність є запорукою нашої перемоги. Роз'єднаність і непорозуміння стали причиною втрати українцями власної держави у 1920-х, її окупації більшовиками і вчинення злочину геноциду. Але зараз Україна і світ – інші. Ми маємо власну державу та Збройні сили, підтримку світу, військову, фінансову, дипломатичну допомогу. І найголовніше – згуртованість народу. Тому ми вистоїмо й перемажемо.

- Відверта бесіда «Герої серед нас», зустріч з учасником ООС, бойових дій під час повномасштабного вторгнення, військовослужбовця.

- Квест «За Соборну Україну» до Дня соборності України, саме цей день 22 січня увінчав соборницькі прагнення українців. Це – основоположна віха українського державотворення.

- Урок «Єднаймося заради миру» до Дня Єднання: єдність країни – запорука нашої майбутньої перемоги. Найбільший злочин проти країни в умовах повномасштабної війни.

- Вшанування Героїв Небесної Сотні здійснюється на прикладах мужності й героїзму учасників революційних подій в Україні в 2004 році, у 2013, 2014 роках. Акція «Небесні янголи», перегляд та обговорення фільму «Хроніка Майдану».

- Всесвітній День Гідності (21 листопада) за щоденником гідної людини, який розроблений EdCamp Ukraine. У навчальному закладі заходи до Дня Гідності та Свободи відбулися під гаслом "Вистояли на Майдані – переможемо у війні".

Традицією є запрошувати ветеранів війни та праці, воїнів-інтернаціоналістів, ліквідаторів-чорнобильців та воїнів ООС, військовослужбовців, випускників на виховні заходи.

Велика роль у процесі формування патріотизму у молоді належить краєзнавству. Краєзнавча робота – ефективний засіб формування в здобувачів освіти наукового світорозуміння і світосприйняття, пізнання довкілля, дослідження звичаїв, побуту, культури та історії рідного краю. Результативністю краєзнавчої роботи є дослідницька робота, а саме: «Традиції рідного краю», «Архітектура вказує на вічність», «Герої сучасності».

Під час проведення уроків та позакласних заходів активно застосовую інтерактивні форми роботи: ток-шоу, інформаційні вітальні, конференції, інтелектуальні ігри, онлайн подорожі, дискусійні майданчики, години роздумів, квести, флеш-моби, екскурсії, настільні ігри, акції, фотодайджести, ярмарки, конкурси, рольові ігри, диспути, презентації, виставки творчості, створення тематичних стендів, відеоролики на національно-патріотичну тематику.

Висновки. Отже, національно-патріотичне виховання є важливим для всебічного розвитку і виховання здобувачів освіти. В умовах сьогодення проблема виховання патріотизму особистості набуває особливої значущості. Ми повинні розуміти, що нинішнє покоління розглядає розвиток держави як запоруку власного особистого розвитку, що спирається на ідеї патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій; толерантності; свободи; здорового способу

життя; демократії; відповідальності за природу як за національне багатство; готовності до змін та до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України. Таким чином, бути патріотом – це значить з честю носити ім'я українця. Національно-патріотичне виховання активно впроваджується в життя навчального закладу та націлене на формування національно-патріотичної свідомості здобувачів освіти в нових реаліях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Концепція національно-патріотичного виховання. URL: <https://nus.org.ua/news/mon-zatverdilo-novukontseptsiyu-patriotychnogo-vyhovannya/>
2. Лист Міністерства освіти і науки України від 10.08.2022 №9105-22 «Інформаційні матеріали щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 навчальному році»
3. Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України: Указ Президента України № 143 /2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1432022-41729>
4. Сухомлинська О.В. Патріотизм як цінність: погляд на історію і сьогодення / Ольга Василівна Сухомлинська. - Шлях освіти. – 2010. – № 2. – с.10-14.

Валентина НУДЬГА,
вихователь ДПТНЗ
«Глинський професійний
аграрний ліцей»

ВПЛИВ ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ НА ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Мета національно-патріотичного виховання: виховувати в здобувачів освіти почуття патріотизму, національної гордості, любові до рідного краю; сприяти формуванню ціннісних орієнтацій до держави та суспільства,

формувати переконання у нетлінності духовних скарбів народу, виховувати повагу до героїв України, до своїх батьків; спонукати здобувачів освіти до усвідомлення ними необхідності бути корисними своїй державі.

Девіз: «Україна – це ми. Ми – це патріоти України».

Методи і форми роботи з патріотичного виховання: екскурсії вулицями рідного села, до визначних місць, історичних пам'яток; розповіді вихователя; бесіди з цікавими людьми; екскурсії; спостереження; заняття з циклу «Історичні цікавинки»; виставки, конкурси; вечори пам'яті; колективний перегляд українських фільмів, з подальшим їх обговоренням.

Патріотизм – це громадянське почуття, змістом якого є любов до Батьківщини і готовність пожертвувати своїми інтересами заради неї. Патріотизм породжує впевненість у собі волю в перемогу, віру в свою націю, свій народ, він перетворює звичайну людину в безстрашну машину, яка не відчуває страху і болю, ідучи впевнено та безстрашно до своєї мети. Прикладом патріотизму і відданості Вітчизні є захисники Донецького аеропорту, яких, з подачі проросійського бойовика, назвали кіборгами, тобто людьми зі штучно збільшеними фізичними і розумовими здібностями з надвеликою силою, посиленням чуттям, без страху і болю. З початком повномасштабної збройної агресії Росії число безстрашних українських воїнів зросло вразі. Щодня ми отримуємо свіжі новини з різних фронтів. Майже кожну родину так чи інакше опалило полум'я військових дій. Слова: «Слава Україні – Героям слава» - набули нового змісту. Наразі вже точно зрозуміло кому ці слова адресовані, і ні в кого немає сумніву, що ці герої – хлопці і дівчата зі зброєю в руках, які захищають Україну, лікарі, які повертають поранених з того світу, волонтери на плечах яких тримається наша армія. Слова «Слава Україні – Героям слава» перестали бути просто вітанням, це віддання шани найкращим, котрі у найважливіший момент нашої держави не зламалися і пожертвували собою заради своєї Батьківщини, а також є засвідченням справжнього патріотичного подвигу. Коли перед очима кадри з новин, фото поранених та загиблих героїв, дивлячись їм у вічі, ми розуміємо, що вислів «душу й тіло ми положим за нашу

свободу» став для сучасної історії української нації не просто словами з гімну, це стало станом душі.

Наша підтримка допомагає воїнам героїчно захищати Батьківщину від російського агресора, тому нам, освітянам, потрібно підіймати такий високий рівень патріотизму дітей і всього населення, щоб докласти свій внесок у майбутню перемогу.

«Хто не знає минулого, той не вартий майбутнього»,- свідчить мудрий вислів. Молоде покоління українців повинне знати власну історію, знати, хто ми і чий ми діти, знати, яким шляхом йшов наш народ до незалежності, яку ціну було сплачено, і яку платимо ми й нині за те, щоб « не вмерла України ні слава, ні воля». Свідомість людини починається з її шанобливого ставлення до свого народу, його історії, знання історії своїх «маленьких батьківщин», тих місць де ми народилися і вирости. Пишатися тим, що живуть у країні з такою багатою історією, укріплювати віру в те, що зникнуть ненависть, несправедливість, жорстокість, безсердечність, запанує щастя і добробут під блакитним, мирним українським небом – ось, що має донести вихователь до здобувачів освіти в сучасних реаліях.

Особливе місце у формуванні патріотично налаштованої особистості повинне посідати вивчення української мови. Бажання вчити українську мову та розмовляти нею є одним з найбільших проявів патріотизму. З початку російської агресії все більше людей в Україні виявляють бажання спілкуватися виключно українською мовою, хоч ще донедавна вважали рідною російську. 89% громадян України вважають, що українська мова є важливим атрибутом незалежності. Вона вже утвердилася як символ держави, і мовне питання перестає бути роз'єднуючим. Виховання національної самосвідомості на уроках мови і літератури сприяє збагаченню духовного світогляду здобувачів освіти, формує усвідомлення себе, як часточки українського народу з власною національною гідністю. Поезія, проза, пісня є великим відображенням патріотизму і героїзму. Обов'язковими повинні бути заходи з українськими

піснями, перегляди україномовних фільмів, обговорення книг українських письменників.

Кожна країна світу має свої символи. Ознакою нашої держави є герб, прапор, гімн. Завдання справжнього громадянина України – знати і поважати символи своєї держави, свідомо дотримуватися почестей та правил поведінки щодо державних символів в повсякденному житті, під час урочистих і офіційних заходів, не дозволяти глумитися над ними і гордитися незалежною українською державою.

Здобувачі освіти переймаються майбутнім України. Досить важливою складовою життя стало волонтерство, адже направленої допомоги потребують солдати нашої армії переселенці, поранені, хворі, люди з обмеженими можливостями. В нових умовах розкрилися кращі риси українців – це готовність допомогти, підтримати, внести свою часточку до захисту своєї Батьківщини. Здобувачі освіти плетуть маскувальні сітки, влаштовують виставки, ярмарки, кошти виручені від продажу передають на підтримку Збройних сил України.

Добре навчатися, щоб стати професіоналом максимально корисним своїй державі – це також прояв патріотизму.

Беручи участь у виховних заходах, які проводяться в ліцеї, здобувачі освіти вчаться любити й шанувати рідну землю, поважати її традиції, мову та людей, що проживають в Україні. Тільки з початку 2023 року у стінах нашого навчального закладу було проведено декілька різноманітних заходів з метою національно-патріотичного виховання. Багатий на історичні події січень. 22 січня ми відзначили День соборності України.

28 січня 1992 року Верховна Рада України офіційно затвердила синьо-жовтий стяг Державним прапором України. Наш прапор тепер знають у кожному куточку світу. Здобувачі освіти пишаються тим, що є громадянами такої Великої і Славної країни.

9 січня – день, коли ми вшановуємо пам'ять молодих героїв, що 1918 року полягли біля залізничної станції Крути, захищаючи Українську Народну Республіку від більшовицьких загонів, які рвалися до Києва. У ліцеї була проведена виховна година.

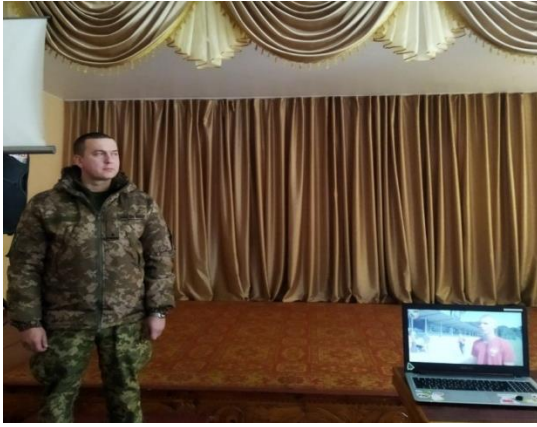

Події, які трапились на Майдані, стали сумною сторінкою для кожного регіону України: люди віддали своє життя за гідне майбутнє України. Здобувачі освіти Глинського ліцею 21 лютого підготували та провели вечір пам'яті «Герої не вмирають...Просто йдуть...». Лунали щемливі слова та музика, що запали в серце кожного присутнього.

01 березня проведена виховна година «Війна що змінила кожного». Волонтери, що були запрошені на захід поділилися враженнями від поїздок на передову, розповіли про свою нелегку та потрібну справу.

У свідомості кожного громадянина нашої держави Т.Г.Шевченко займає місце національного героя. Він вважається видатним класиком поезії, написаної українською мовою. На території нашого навчального закладу є пам'ятник видатному Кобзарю.

Флешмоб «Нас єднає Шевченко» - 9 березня.

Українська культура та звичаєвість досить багаті. Щоб долучити здобувачів освіти до народного побуту на Великдень у ліцеї пройшов конкурс писанки та флешмоб «Вечірня свічка». Здобувачі освіти передавали один одному запалену свічку з побажаннями на Великдень. Любов до рідних, бажання жити в мирній країні – лунало з уст кожного здобувача освіти, а ще – повернення з перемогою найрідніших людей: батьків та братів, які перебувають на фронті.

Патріотизм, не може виховуватися частинами. Він у своїх проявах ситуативний і виступає як результат життя людини, її праці, відпочинку, навчання, всієї системи відносин. Виховання патріотизму вимагає єдності і цілісності впливу

виховної дії на особистість і не може бути реалізоване простою сумою механічно об'єднаних заходів. Лише гармонійне поєднання національно-патріотичного й загальнолюдського у свідомості вихованця забезпечить нації розвиток і процвітання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Дубина М., Руденко Ю. Патріотичне виховання молоді. Освіта України. 2006 №8. С. 25.
2. Ващенко Г. Виховний ідеал («Записки виховника»). Брюссель; Торонто; Нью-Йорк; Лондон; Мюнхен: Вид-во Центральної Управи Спілки Української Молоді, 1976.125 с.
3. <https://osvitoria.media/experience/lini-kostenko-92-yiyi-prorochi-virshi-pro-ukrayinu-vijnu-i-svobodu/>

Христина Глущенко,

*заступник директора з
навчально-виховної роботи
ДПТНЗ «Зноб-Новгородський
професійний аграрний ліцей»*

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Вступ. Національно – патріотичне виховання визначають як планомірну виховну діяльність, спрямовану на формування в молоді національної самоідентичності й патріотизму, любові до України, готовність до подвигу й самопожертви в ім'я Батьківщини, до виконання свого патріотичного обов'язку, мужність, стійкість, відвага. [1, с.7].

Метою національно-патріотичного виховання сучасної молоді в умовах сьогодення в нашому закладі освіти є виховання патріота України, формування почуття поваги і шани до рідної землі, державної української мови, культури українського народу, видатних пам'яток культури, чинного законодавства

України. Отже, одним із пріоритетних напрямів у виховній роботі нашого ліцею є виховання здобувачів освіти на засадах патріотизму та громадянської свідомості.

Виклад основного матеріалу. Освітній процес в 2022-2023 навчальному році в Державному професійно-технічному навчальному закладі «Зноб-Новгородський професійний аграрний ліцей» організований з використанням технологій дистанційного навчання за допомогою технічних засобів комунікації, доступних для учасників освітнього процесу. Здійснення заходів з питань національно-патріотичного виховання здобувачів нашого закладу освіти здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 №527 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказ Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641», плану виховної роботи ліцею на 2022-2023 навчальний рік, відповідних листів, розпоряджень, тощо.

Виховні заходи проводяться в нашому закладі освіти за допомогою комунікаційних онлайн сервісів та інструментів (Zoom, Skype, Team, базові сервіси Google: Gmail, Календар, Meet, YouTube, Viber, Facebook, Telegram та інші). Цього навчального року були проведені заходи національно-патріотичного спрямування, які зазначені нижче.

10 вересня в Україні відзначається День фізичної культури та спорту, який орієнтований на підтримку здоров'я тіла і духу. Саме тому, з нагоди свята здобувачі освіти нашого ліцею прийняли участь у проведенні флешмобу "Живи та рухайся!"

<https://www.facebook.com/100025488497156/videos/1151184518942674/> [8].

21 вересня у Міжнародний день миру здобувачі освіти ліцею долучилися до акції "Діти за мир в Україні" та намалювали малюнки до свята (рисунок 1).

Рис.1

2 жовтня святкують День працівників освіти в Україні. Здобувачі освіти створили святкове відеопривітання для всіх педагогічних працівників нашого ліцею <https://www.facebook.com/100026703077219/videos/1362630317879080/> [2].

З 10 жовтня по 28 жовтня 2022 року в нашому ліцеї проходила акція «Смілива гривня» мета якої – об’єднати зусилля українців та зібрати кошти для допомоги українській армії. За активну участь та сприянні даній акції серед працівників ліцею та молоді наш заклад освіти отримав грамоту від Національного банку України.

До Дня захисників та захисниць України (14 жовтня 2022 року) в нашому закладі освіти був проведений "Урок звитяги" в режимі онлайн з метою гідного відзначення подвигу наших воїнів та на виконання Стратегії національно-патріотичного виховання. Здобувачі освіти прийняли участь у віршованому флешмобі "Подяка нашим Захисникам», була проведена онлайн виставка малюнків "Ми - діти твої, Україно!" та написали листи-подяки нашим воїнам, які потім були передані волонтерам та доставлені нашим мужнім захисникам <https://www.facebook.com/100025488497156/videos/1769994440024207/> [6].

9 листопада 2022 року з нагоди відзначення Дня української писемності та мови Державний професійно-технічний навчальний заклад "Зноб-Новгородський професійний аграрний ліцей" приєднався до написання Всеукраїнського радіодиктанту національної єдності з метою об’єднати людей навколо України в усьому світі, в якому прийняли участь педагогічні працівники та здобувачі освіти в режимі онлайн та офлайн.

6 грудня з нагоди відзначення Дня Збройних сил України здобувачі освіти прийняли участь у віршованому флешмобі зі словами подяки та гордості звернувшись до кожного воїна України

<https://www.facebook.com/100025488497156/videos/1135068913810358/> [3].

7 грудня відзначається Всесвітній день української хустки, яка в українських сім'ях є оберегом, символом любові й злагоді. Цього дня здобувачі освіти та педагогічні працівники нашого закладу освіти прийняли участь у флешмобі «Зроби фото з хусткою» (рисунок 2).

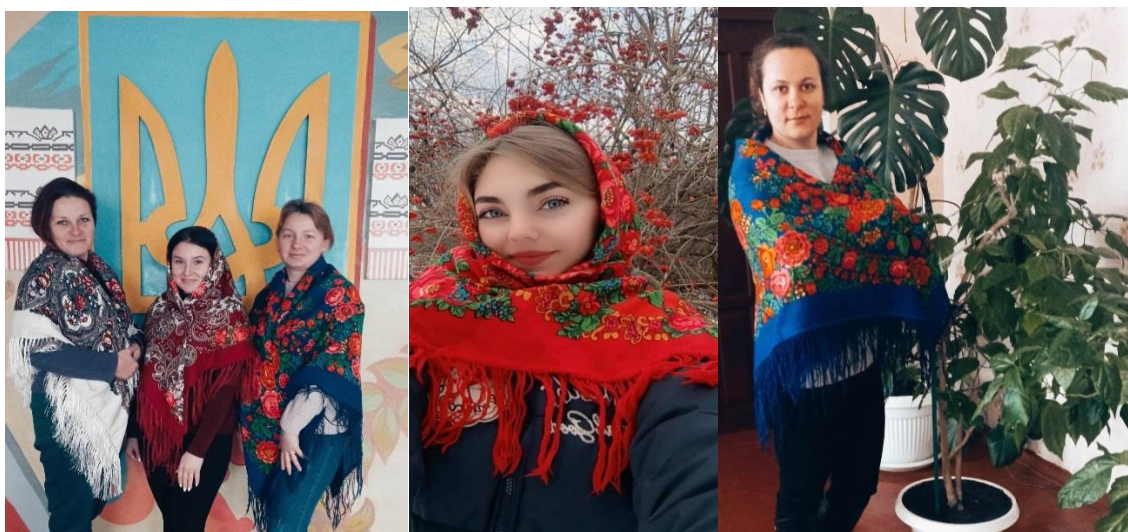

Рис.2

Здобувачка освіти нашого ліцею Ірина Компанеєць разом з учнівським самоврядуванням до Дня Святого Валентина організувала акцію "Зізнавайся в любові ЗСУ", щоб зібрати кошти на потреби наших захисників та передати їх волонтерам на придбання тепловізорів.

16 лютого Україна відзначає День єднання. Цього дня була проведена виховна бесіда з метою виховування патріотичних почуттів та поваги до держави та державних символів України. Також здобувачі освіти ліцею прийняли участь у флешмобі "Ми єдині, рідна Україно!", розмальовували патріотичні малюнки та була проведена історична вікторина <https://www.facebook.com/100025488497156/videos/757412499135057/> [9].

20 лютого до Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні була проведена онлайн виховна година "Герої не вмирають". Працівники закладу та молодь прийняли

участь у Всеукраїнській тихій акції "Ангели Пам'яті", мета якої – зберігати пам'ять про загиблих, а Лященко Катерина долучилася до флешмобу «Бути Гідним», прочитавши вірш "Не люди по Майдану - Боги ходять..." <https://www.facebook.com/100025488497156/videos/893671028540336/> [4].

З 20 лютого по 24 лютого в нашому закладі освіти проходив тиждень рідної мови. Саме з цієї нагоди в ліцеї проводилися заходи, які сприяють вихованню у здобувачів освіти почуття патріотизму, гордості за свою країну, рідну мову. В рамках проведення тижня рідної мови здобувачка освіти Лященко Катерина прочитала вірш українського поета Івана Багряного "Мово рідна!" <https://www.facebook.com/100025488497156/videos/1482033805659031/> [5].

Цього року до Дня народження видатного діяча України Тараса Григоровича Шевченка здобувачі освіти та педагогічні працівники нашого закладу освіти приєдналися до обласного флешмобу "Нас єднає Шевченко", прочитавши вірші "Борітеся - поборете! Вам Бог помагає!" та "Тихо плаче Україна сльозами і кров'ю..." <https://www.facebook.com/100025488497156/videos/198641966144972/>, <https://www.facebook.com/100025488497156/videos/230659762757086/> [7].

В бібліотеці ліцею відбулася книжкова виставка «Слово Кобзаря», а здобувачі освіти намалювали малюнки до творів видатного письменника (рисунок 4).

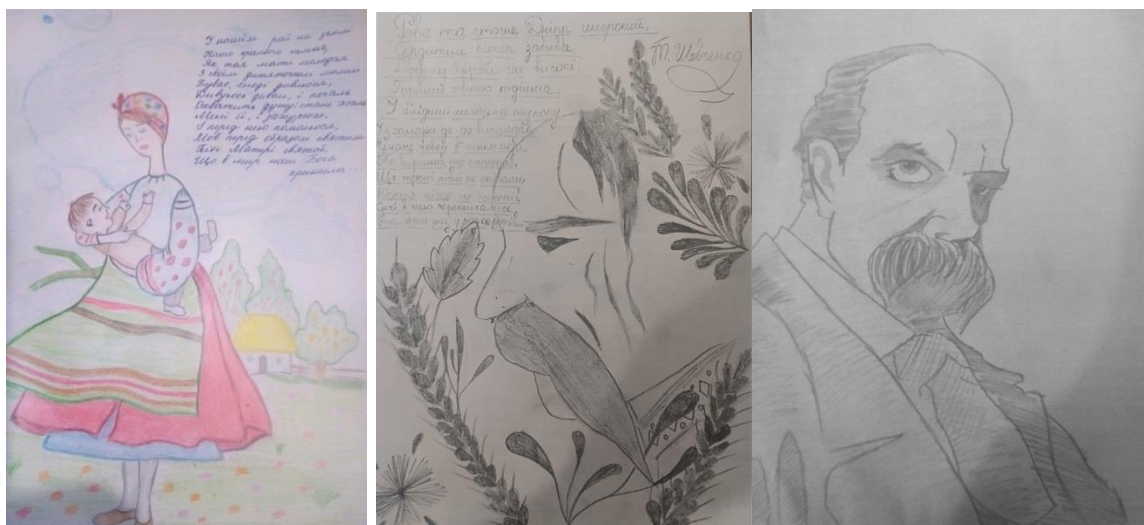

Рис.4

Цього року українці 16 квітня 2023 року ми знову зустріли Великдень , продовжуючи давати відсіч ворогу та борючись за незалежність. В нашому закладі освіти з нагоди святкування Пасхи був проведений флешмоб "Моя Великодня Паска" серед здобувачів освіти та працівників ліцею ". Цього дня ми висловлювали слова подяки нашим Захисникам і Захисницям за те, що це світле свято ми мали змогу зустріти у колі своїх найрідніших.
<https://www.facebook.com/100025488497156/videos/1334091117168371/> [10].

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що найважливішим завданням національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації, а війна, яка відбувається в житті кожного українця, стали додатковими причинами до підвищення ролі національно-патріотичного виховання в закладах освіти серед молоді.

Саме тому наш заклад освіти буде й надалі працювати над вихованням у молодого покоління почуття патріотизму, відданості, активної громадянської позиції, єднання, а головне – виховати громадянина України, патріота своєї держави та народу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів: методичні рекомендації для вчителів, методистів, авторів програм і підручників, науковців, викладачів, студентів закладів професійної й вищої освіти, управлінців, політиків]. Київ: Фенікс, 2022. 64 с.
2. Відеопривітання до Дня працівників освіти України
<https://www.facebook.com/100026703077219/videos/1362630317879080/>
3. Віршований флешмоб до Дня Збройних Сил України
<https://www.facebook.com/100025488497156/videos/1135068913810358/>

4. Вірш "Не люди по Майдану - Боги ходять..." до Дня Героїв Небесної Сотні
<https://www.facebook.com/100025488497156/videos/893671028540336/>
5. Вірш українського поета Івана Багряного "Мово рідна!"
<https://www.facebook.com/100025488497156/videos/1482033805659031/>
6. Віршований флешмоб «Подяка нашим захисникам»
<https://www.facebook.com/100025488497156/videos/1769994440024207/>
7. Обласний флешмоб "Нас єднає Шевченко"
<https://www.facebook.com/100025488497156/videos/198641966144972/>,
<https://www.facebook.com/100025488497156/videos/230659762757086/>.
8. Флешмоб «Живи та рухайся»
<https://www.facebook.com/100025488497156/videos/1151184518942674/>
9. Флешмоб «Ми єдині, рідна Україно!» до Дня єднання
<https://www.facebook.com/100025488497156/videos/757412499135057/>
10. Флешмоб "Моя Великодня Паска"
<https://www.facebook.com/100025488497156/videos/1334091117168371/>

Людмила ВАЩЕНКО,
*вихователь ДПТНЗ «Синівський
професійний аграрний ліцей»*

ДОПОМАГАЄМО. ПІДТРИМУЄМО. ПЕРЕМАГАЄМО

24 лютого 2022 року розділило життя кожного українця на до і після. Війна чорними крилами накрила мирне життя наших співвітчизників. Перші вибухи, перші повідомлення засобів масової інформації, перші телефонні дзвінки рідних і знайомих... І скрізь біль, розпач. Ні, цього не може бути. Але вибухи, які ми чуємо повертають нас до реальності.

Війна... Вона змінила плани, мрії багатьох з нас. З першого дня повномасштабного вторгнення росії на територію України багато випускників і

працівників нашого закладу освіти стали на захист територіальної цілісності держави.

Після повномасштабного вторгнення допомагати долати виклики війни взялися багато громадян: діти, дорослі, люди похилого віку незалежно від професії та можливостей.

В усіх було лише одне бажання - разом здолати ворога.

Волонтерський загін серед здобувачів освіти уже не один рік діє на базі ліцею.

У такий складний для нашої країни час ми не могли стояти осторонь і ще активніше включився у волонтерську діяльність, дещо змінивши формат своєї роботи.

Досить швидко сформувався новий волонтерський загін, до складу якого ввійшли як учні, так і працівники ліцею.

Уже в перші місяці війни виготовляли маскувальні сітки, готували м'ясні консерви, макарони тощо. Тобто те, що потрібно було тут і зараз.

Коли ж прийшов час розширити свою діяльність, почали попередньо консультиватись з волонтерами, які вже мали досвід роботи.

Свою діяльність задля перемоги розпочали із виготовлення окопних свічок, у яких була потреба саме у зимовий період на найгарячіших ділянках, де перебували наші випускники.

Учні і дорослі швидко включились у роботу. Оперативно зібрали жерстяні баночки з-під консервів, із використаних паперових ящиків

підготували матеріал, зібрали необхідну суму і замовили в Інтернеті парафін. На підготовчі роботи пішло 3 дні. І закипіла робота...

І ось уже, такі необхідні, окопні свічки готові до відправки на передову.

Заклад освіти виготовив і передав бійцям близько 1000 свічок, які зігрівали їх у холодну пору року і кожна нагадувала воїну, що його люблять і чекають.

Ми постійно підтримуємо зв'язок із багатьма колишніми учнями, які зараз боронять нашу державу від агресора. Завжди цікавимося їхніми потребами і про мірі можливості їх задовольняємо. Найчастіше і зимою, і зараз хлопці просять маскувальні сітки. Їх ми виготовляємо і відправляємо на передову досить часто. У вільний від навчання час беруть участь у виготовленні сіток і юнаки, і дівчата, першокурсники і старшокурсники.

І ось вже готова робота незабаром відправиться на Схід, або на Сумське прикордоння.

Із приходом осені виникла потреба у шкарпетках, килимках ручної роботи, тож ми долучилися і до їх виготовлення.

Придбали продукти і організовано та постійно випікаємо пиріжки, рулети.

Всю свою безмежну любов, ми вклали в підготовку і отримали ось такий результат. Такі «посилки» неодноразово відправляли нашим бійцям.

А ще листи і малюнки захисниками від наших учнів, які важко читати без сліз. У багатьох із них батьки, брати чи хтось із рідних на війні. Ці листи наскільки щирі і проникливі, що їх важко читати без сліз.

Дякуємо ВАМ за те, що ви нас захищаєте!

Повертайтеся живими!

Ми ВАС чекаємо!

А ще наші учні опікуються сім'ями, які вимушені були покинути свої домівки через воєнні дії і у яких є діти. Молода сім'я з Волновахи із двома донечками 3-х і 6-ти років оселилася в сусідньому селі. Найбільш перейнялися їх долею діти, позбавлені батьківського піклування, учениці нашого ліцею сестрички Таня і Саша. Разом із соціальним педагогом Валентиною Василенко вони часто навідують внутрішньо переміщену родину.

Не забувають наші волонтери і про людей похилого віку. Адже з настанням весни їм також дуже необхідна наша допомога.

Ми дякуємо ЗСУ за можливість працювати і навчатися!

Олесандр ОСТАПЧУК,
*викладач ДПТНЗ «Недригайлівське
вище професійне училище»*

**ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ТА ГРОМАДЯНСЬКИХ
ЯКОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО
РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ**

Війни виграють не генерали,
війни виграють шкільні вчителі
Отто Фон Бісмарк

Головна мета військово-патріотичного виховання підростаючого покоління – підготовка та виховання самовідданих, свідомих захисників Батьківщини, готових у будь-яких умовах вступити на захист територіальної цілісності та незалежності України.

Основними завданнями є:

- виховання у здобувачів освіти свідомого виконання свого громадянського обов'язку, вірності Військовій присязі, формування внутрішньої необхідності суворого виконання військових атрибутів, наказів командирів і начальників;
- формування духовної і психологічної готовності майбутніх воїнів зі зброєю в руках захищати Українську державу;
- виховання морально-бойових якостей, активної реакції на бойові ситуації, готовності до суворих іспитів та самопожертви в ім'я України та її народу;
- формування в учнів мотивів до оволодіння військовими знаннями, високого рівня фізичної підготовки та витривалості;
- підвищення престижу військової служби, створення необхідного конкурсу кандидатів на навчання у військових навчальних закладах.

Цьому сприяє робота центру військово-патріотичного виховання, що створений на базі ДПТНЗ «Недригайлівське ВПУ» в 2018 році.

Відкриття центру є важливим кроком щодо покращення військово-патріотичного виховання як на уроках предмета «Захист України», так і у позаурочній діяльності закладу.

В центрі військово-патріотичного виховання по-сучасному обладнаний пневматичний і лазерний тир, капітально відремонтований, оснащений технологічним обладнанням кабінет з предмету «Захист України», спортивний майданчик зі смугою перешкод.

За час свого існування центр військово-патріотичного виховання став осередком для практичних та теоретичних занять не лише для здобувачів освіти закладу, а й для учнів шкіл району та населення територіальної громади.

Щороку до дня захисника Вітчизни в стінах закладу освіти проводиться відкритий тематичний захід військово-патріотичного спрямування, на який запрошуються колишні випускники – воїни ЗСУ, учасники АТО, працівники ТЦК.

Серед заходів, що проводилися до Дня Захисника Вітчизни в ДПТНЗ «Недригайлівське ВПУ», цікаво і змістовно проведено змагання по стрільбі з пневматичної та лазерної зброї серед здобувачів освіти та педагогічних працівників закладу. Здобувачі освіти показали майстер – клас по складанню автомата, педагоги закріпили свої навички зі стрільби.

На базі нашого закладу освіти проводяться змагання серед допризовної молоді району. Мета змагань - залучити якомога більшу кількість учнівської молоді до систематичних занять фізичною культурою і спортом, пропагувати здоровий спосіб життя, популяризувати різні види спорту, виявити сильнішу команду серед допризовної молоді. Команда ДПТНЗ «Недригайлівське ВПУ» неодноразово ставала переможцем цих змагань.

На базі військово-патріотичного центру проводяться і інші заходи. Так у листопаді 2018 року відбувся міжрайонний семінар за темою «Українська мілітарна культура» в якому взяли участь викладачі предмета «Захист України» з Недригайлівського, Лебединського, Конотопського, Л-Долинського районів. В ході семінару для учасників були проведені практичні заняття та тактичні

ігри з надання домедичної допомоги, поводження зі зброєю, екіпіровки військовослужбовців, снайпінгу, лазертагу, пейнтболу. Присутній на семінарі, Анатолій Свирид презентував для учасників діяльність громадської організації «Серця кіборгів», яку він очолює та документальний фільм «Воїни духу».

У лютому 2019 року з метою національно-патріотичного виховання населення Недригайлівського району, за ініціативи очільника Недригайлівської районної державної адміністрації Сергія Панченка, протягом двох тижнів на базі центру військово-патріотичного виховання під суворим суддівством керівника центру Остапчука Олександра, проходили зональні змагання відкритого турніру Недригайлівського району зі стрільби серед збірних команд державних установ і організацій.

14 лютого відбулися фінальні змагання, переможцем яких став ДПТНЗ «Недригайлівське ВПУ».

Команда ДПТНЗ «Недригайлівське ВПУ» - переможець обласного етапу Всеукраїнських змагань «Козацька наснага» (2019 рік).

25-26 квітня 2019 року на базі ДПТНЗ «Недригайлівське ВПУ» з учнями Тернівської ЗОШ I-III ступенів та учнівською молоддю ДПТНЗ «Недригайлівське ВПУ» працівниками Комунальної установи Сумського обласного центру відпочинку, оздоровлення, туризму та військово-патріотичного виховання проводилися навчально - польові збори, під час яких учасників ознайомили з домедичною та тактичною медициною, евакуацією пораненого з поля бою, снайпінгом, орієнтуванням на місцевості, топографією, поводженням зі зброєю, вибухонебезпечними приладами. Також учасники спробували свої сили у тактичній грі "Лазертаг".

У квітні 2019 року гостями військово-патріотичного центру були учасники заключного етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року-2019» у номінації «Захист України».

У травні 2019 року, згідно укладених договорів про співпрацю в рамках проведення навчально-польових зборів учні шкіл Л-Долинського району (Семенівської, Беєвської, Берестівської, Саївської ЗОШ) на базі центру

військово – патріотичного виховання ДПТНЗ «Недригайлівське ВПУ» проведено стрільби з пневматичної гвинтівки, стрільби у лазерному тирі. Учні здали нормативи проходження смуги перешкод, метання гранати, розбирання і складання АКМ.

Фельдшер закладу провела заняття з домедичної підготовки з теми: «Проведення серцево-легеневої реанімації» з використанням манекена.

Кожного року центр військово-патріотичного виховання, створений на базі ДПТНЗ «Недригайлівське ВПУ» проводить організаційно-масову та навчально-тренувальну роботу в рамках предмета "Захист України" відповідно до Державного стандарту базової і повної середньої освіти.

Згідно укладених угод про співпрацю, на базі центру відпрацьовували уміння з вогневої підготовки, а саме: розбирання і складання автомата Калашникова, стрільби з пневматичної зброї старшокласники Недригайлівської СЗОШ І-ІІІ ст. (опорний заклад) та інших шкіл району.

Так у жовтні 2019 року на базі центру для учнів Недригайлівської СЗОШ І-ІІІ ст. (опорний заклад) і Коровинської ЗОШ І-ІІІ ст. проведено День допризовної підготовки.

На заняттях по допризовній підготовці учнів шкіл були присутні:

- військовий комісар Недригайлівського районного військового комісаріату підполковник Осадчий Д.Г.;
- заступник військового комісара – начальник відділення комплектування Недригайлівського РВК майор Богданович Р.В.;
- начальник відділення офіцерів запасу і кадрів Недригайлівського РВК майор Гонтарь О.Г.

Учні відпрацьовували наступні завдання:

- виконання вправ зі стрільби з пневматичної гвинтівки;
- розбирання і складання автомата Калашникова АКМ;
- метання гранати Ф-1 на дальність;
- подолання смуги перешкод.

Всього у навчаннях взяло участь 43 учні Недригайлівської СЗОШ та 21учень Коровинської ЗОШ.

28 листопада 2019 року на базі центру відпрацьовували уміння з вогневої підготовки, а саме: розбирання і складання АК та стрільби з пневматичної гвинтівки старшокласники Недригайлівської СЗОШ I-III ст. (опорний заклад) разом з вчителем школи з предмета «Захист України».

12 грудня 2019 року на базі відпрацьовували уміння з вогневої підготовки, а саме: розбирання і складання автомата Калашникова та стрільби з пневматичної гвинтівки учні 11-А класу Недригайлівської СЗОШ I-III ст.

25 листопада 2020 року на базі військово-патріотичного центру були проведені заняття з вогневої підготовки з учнями Коровинської загальноосвітньої школи.

Під час занять учні 10-го класу виконали початкові вправи зі стрільби з пневматичної гвинтівки, а також ознайомились з будовою АКМ і його основними характеристиками. Учні виконували розбирання і складання АКМ, вивчали призначення його основних частин і механізмів.

У травні 2021 року на базі військово-патріотичного центру ДПТНЗ «Недригайлівське ВПУ» під керівництвом викладача предмету «Захист України» Остапчука О.В. відбулися навчально-польові збори учнів 11 класів Коровинської ОТГ.

Учні виконали нормативи початкових вправ стрільби з пневматичної зброї та продемонстрували свої навички розбирання та складання АК.

У кабінеті «Захисту України» пройшли заняття з домедичної допомоги в бойових умовах. Також здобувачі освіти виконали тестові завдання по наданню домедичної підготовки в «червоній» та «жовтій» зоні ведення бойових дій. Заняття були проведені з дотриманням всіх протиепідемічних заходів.

3 вересня 2021 у ДПТНЗ «Недригайлівське вище професійне училище» відбулось урочисте відкриття меморіальної пам'ятної дошки героям-землякам, колишнім учням закладу освіти Олександрю Шовтуті, Сергію Грибенику та Євгену Керечанину, які трагічно загинули в зоні АТО/ООС. На жаль в умовах

війни наші учні-випускники, жителі громади гинуть на полі бою і цей список збільшується.

До Дня захисників і захисниць України у навчальних групах ДПТНЗ «Недригайлівське вище професійне училище» проводяться виховні години на тему «У єдності наша сила». Здобувачі освіти під час заходів дізнаються про історію походження свята, про доленосні події в Україні початку ХХІ століття, вшанували мужність та героїзм захисників суверенітету і територіальної цілісності України, воїнів АТО-ООС.

У ДПТНЗ «Недригайлівське вище професійне училище» для здобувачів освіти постійно проводиться інформаційно-роз'яснювальна робота щодо вступу до вищих військових навчальних закладів, проходження строкової військової служби та служби за контрактом. У заходах брали участь військовослужбовці Другого відділу Роменського РТЦК та СП: майор Юзь Олег Миколайович та старший сержант Соломка Анатолій Анатолійович.

Зважаючи на те, що територія України найбільш забруднена вибухонебезпечними предметами актуальною стала проблема навчити здобувачів освіти як поводитися на небезпечних територіях і при виявленні небезпечного предмета.

Тому із здобувачами освіти і працівниками закладу проводяться заняття з мінної безпеки. Два викладачі закладу мають сертифікати тренерів з мінної безпеки.

Традиційними в закладі стали змагання з футзалу та волейболу команд училища і воїнів ЗСУ.

У лютому 2023 року відбулися спортивні змагання між працівниками училища та здобувачами освіти. Суперники змагалися з восьми видів спорту: більярд, настільний теніс, шашки, баскетбол, дартс, стрільба з пневматичної гвинтівки, фут зал. волейбол. Очолював команду працівників закладу директор Григорій СЕНДЕЦЬКИЙ, який прийняв участь в дартс, стрільбі з пневматичної гвинтівки та більярді. З усіх видів спорту, здобувачі освіти закладу, здобули

перемогу в баскетболі, майже на рівних проявили себе в стрільбі з пневматичної гвинтівки, шашках, більярді та футзалі.

20 квітня 2023 року в легкоатлетичному манежі СумДУ відбулися змагання «Козацька ліга», участь в яких брали й здобувачі освіти III курсу нашого закладу. Учасники змагалися в подоланні перешкод на швидкість. Кожен з яких мав виконати два забіги. Загалом в змаганнях взяли участь 13 закладів професійно-технічної освіти області, які представили 15 команд. В підсумку учениця закладу Таміла Жидовець посіла друге місце в особистій першості серед дівчат.

У квітні 2023 року в ДПТНЗ «Недригайлівське вище професійне училище» за участю представників Недригайлівського відділення поліції Роменського відділу поліції ГУНП в Сумській області відбулася зустріч із працівниками та здобувачами освіти щодо набору бажаючих проходити службу в об'єднаній штурмовій бригаді Національної поліції України «Лють», «Гвардії Наступу».

Представники поліції довели до відома присутніх про структуру, грошове утримання, матеріально-технічне забезпечення новоствореного підрозділу та умови проходження служби.

Працівники Роменського районного управління Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Сумській області для здобувачів освіти та працівників ДПТНЗ «Недригайлівське вище професійне училище» провели лекцію на тему «Як діяти, якщо ви натрапили на вибухонебезпечний предмет» та «Порядок дій при сигналі «Повітряна тривога» під час освітнього процесу». Виступаючі дали вичерпні відповіді на ряд запитань.

У закладі працює гурток патріотичного фізкультурно-спортивного спрямування «Сокіл-Джура», головним завданням якого є: виховання підростаючого покоління фізично здоровим, міцним, загартованим, формування почуття патріотизму, свідомого ставлення до питань особистої та громадянської безпеки, засвоєння теоретичних знань та розвиток практичних

навичок поведінки в екстремальних ситуаціях, творчого потенціалу та соціальної активності особистості, розумових і фізичних якостей.

У висновку можемо сказати, що на долю кожного педагога випала велика місія – виховувати здобувачів освіти як покоління справжніх патріотів, сильних духом та з відчуттям високих національних цінностей. Прикладом цього є всі заходи військово-патріотичного напрямку, які проводяться у ДПТНЗ «Недригайлівське вище професійне училище». Усі ми повинні пам'ятати, що несемо спільну відповідальність за виховання нашої молоді і безпосередньо впливаємо на формування у молодого покоління патріотичних та громадянських якостей, своїм досвідом та своїм прикладом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ващенко Г. Виховний ідеал. Підручник для педагогів, виховників, молоді і батьків. – Полтава: Полтавський вісник, 1994
2. Ващенко Г. Психологічні властивості українців і причини наших невдач // Рідна школа. – 2000. – №2.
3. Вишневецький О. Сучасне українське виховання: Педагогічні нариси. – Львів: Львів. наук.-метод. ін-т освіти, Львів. обл. пед. т-во ім. Г. Ващенка, 2000.
4. Гонський В. Патріотизм як основа сучасного виховання та ідеології держави // Рідна школа. – 2001. – №2.
5. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»). – К.: МО, 1993.
6. Концепція допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді, схвалена Указом Президента України від 25 жовтня 2002 року № 948.
7. Навчальна програма з історії України для вищих навчальних закладів I – II рівнів акредитації, які здійснюють підготовку на основі базової загальної середньої освіти. К., 2011.

«Шлях від ідеї до результату»

матеріали обласного фестивалю педагогічної творчості

(м. Суми, 25 травня 2023 року)

Оригінал-макет підготували Ю.М.Висоцька, Г.І.Докторович, І.О.Косар,
В.С.Лабудько, О. П. Смоленко

Матеріали конференції друкуються в авторській редакції.
Редколегія не несе відповідальності за точність наведених фактів, цитат,
статистичних даних, власних імен та інших відомостей.
Точка зору редколегії не завжди збігається з точкою зору авторів.